

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

المراد
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

قرآنکده توانمندان

مخزنه دفتر فرهنگ معلولین در
بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم
به اهتمام: علی نوری

انجمن معلولین ایران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن کده توانمندان : غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم...

نویسنده:

علی نوری

ناشر چاپی:

توانمندان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	قرآن کده توانمندان : غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم...
۱۰	مشخصات کتاب
۱۱	اشاره
۱۵	فهرست
۲۲	مقدمه
۲۴	فصل یکم: معارف سازنده قرآنی و حدیثی
۲۴	اشاره
۲۶	معلولیت در قرآن
۳۸	سیره نبوی
۵۰	سنت های علوی
۶۵	سیره امام حسین علیه السلام
۶۷	سیره امام صادق علیه السلام
۶۸	سیره رضوی
۷۰	شعری درباره نقش قرآن کریم در زندگی
۸۲	فصل دوم: تاریخچه حضور
۸۲	اشاره
۸۴	سابقه حضور معلولان
۹۶	مشارکت در نمایشگاه ۹۷
۱۰۲	انعقاد تفاهم نامه
۱۰۵	آشنایی با معاونت قرآن و عترت
۱۰۹	ضرورت حضور
۱۱۴	فصل سوم: طرح و برنامه
۱۱۴	اشاره

۱۱۶	محوریت طرح و برنامه
۱۱۷	باور به تدوین برنامه
۱۱۹	نظرخواهی
۱۲۴	آگهی و پوستر
۱۲۷	فصل چهارم: گزارش فعالیت های روزانه
۱۲۷	اشاره
۱۲۹	شنبه ۲۹ اردیبهشت/ ۳ رمضان
۱۳۶	یکشنبه ۳۰ اردیبهشت/ ۴ رمضان
۱۴۵	دوشنبه ۳۱ اردیبهشت/ ۵ رمضان
۱۵۱	سه شنبه ۱ خرداد/ ۶ رمضان
۱۵۷	چهارشنبه ۲ خرداد/ ۷ رمضان
۱۶۱	پنجشنبه ۳ خرداد/ ۸ رمضان
۱۷۲	جمعه ۴ خرداد/ ۹ رمضان
۱۸۰	یکشنبه ۶ خرداد/ ۱۱ رمضان
۱۸۸	دو شنبه ۷ خرداد/ ۱۲ رمضان
۲۱۳	سه شنبه ۸ خرداد/ ۱۳ رمضان
۲۱۸	چهارشنبه ۹ خرداد/ ۱۴ رمضان
۲۲۳	پنجشنبه ۱۰ خرداد/ ۱۵ رمضان
۲۳۳	جمعه ۱۱ خرداد/ ۱۶ رمضان
۲۳۹	دستاوردها
۲۴۱	فصل پنجم: دعوت و همکاری
۲۴۱	اشاره
۲۴۳	شناسایی مراکز
۲۴۶	فهرست شخصیت ها
۲۴۹	همکاری در اداره غرفه
۲۵۲	فصل ششم: انعکاس رسانه ای

- ۲۵۲ اشاره
- ۲۵۴ ضرورت آشنایی با دیدگاه ها و اخبار
- ۲۵۵ اخبار و رخدادهای قرآن کده توانمندان
- ۲۵۵ قرآن کده توانمندان؛ غرفه ای متفاوت در نمایشگاه قرآن
- ۲۵۵ نگاهی به غرفه قرآن کده توانمندان؛
- ۲۵۶ برگزاریدگان بخش های مختلف نمایشگاه بین المللی قرآن معرفی شدند
- ۲۵۷ وضعیت معلولین و خدمات به آنها چگونه است
- ۲۵۷ راهپیمایی معلولان در نمایشگاه قرآن
- ۲۵۸ بازدید دکتر سلطانی فر از غرفه فرهنگ معلولان در نمایشگاه قرآن
- ۲۵۹ اخبار و رخدادهای نمایشگاه
- ۲۵۹ نخستین نشست مشورتی کمیته بین الملل بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شد
- ۲۵۹ مشارکت و همکاری حوزه هنری در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم
- ۲۶۰ نخستین نشست کارگروه مشورتی نهادهای مردمی و تشکل های صنفی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شد
- ۲۶۱ دومین نشست خبری نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار می شود
- ۲۶۱ استفاده حداکثری از ظرفیت های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در جهت برگزاری باشکوه تر نمایشگاه بین المللی قرآن کریم
- ۲۶۲ پیام رئیس نمایشگاه بیست و ششم: تجلی گفتمان قرآنی
- ۲۶۴ نمایشگاه قرآن به روایت معاون وزیر
- ۲۶۵ آینده نگری و همدلی برای ترویج فرهنگ قرآنی
- ۲۶۶ عصر رسانه و هنرهای قرآنی
- ۲۶۸ جشن بزرگ دانش و هنر قرآنی
- ۲۶۸ اقتصاد فرهنگ دینی در افق نمایشگاه
- ۲۷۳ رشد ۲۰ درصدی حضور دستگاه ها
- ۲۷۴ نمایشگاه متفاوت، استقبال گسترده
- ۲۷۵ حضور نهادهای مردمی با ۵۰ طرح نو در نمایشگاه قرآن
- ۲۷۵ نمایشگاه قرآن، نقطه پیوند جامعه ایرانی با کلام وحی
- ۲۸۰ نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با همه اقشار و سنین مرتبط است

۲۸۲	حضور پرننگ هنرمندان تجسمی و صنایع دستی در نمایشگاه قرآن
۲۸۴	فصل هفتم: مصاحبه با رسانه ها
۲۸۴	اشاره
۲۸۶	شکل گیری تعامل رسانه ای
۲۸۶	مردم و معلولین
۲۸۶	غیبت سازمان بهزیستی
۲۸۷	فرهنگ سازی
۲۸۹	وظیفه نیکوکاران
۲۹۰	مکتب تساوی معلول و عادی
۲۹۰	دولت و معلولین
۲۹۱	قرآن و معلولین
۲۹۲	ضرورت دیالوگ، دوره‌می و هم اندیشی
۲۹۲	اسراف و تبذیر روشی ضد قرآنی
۲۹۳	طرح محوری نمایشگاه امسال
۲۹۳	مناسب سازی
۲۹۴	سهم قرآن در زندگی هر ایرانی
۲۹۴	اقتصاد قرآنی و معلولان
۲۹۵	نمایشگاه قرآن و معلولان
۲۹۵	آسیب شناسی عدم حضور بهزیستی
۲۹۸	فصل هشتم: کارنامه قرآنی دفتر فرهنگ معلولین
۲۹۸	اشاره
۳۰۰	درک ضرورت ها
۳۰۱	مستندسازی فعالیت ها
۳۰۱	آسیب شناسی فرهنگی و علمی توسعه قرآن در جامعه هدف
۳۰۲	تدوین و نشر کتاب کاغذی
۳۰۴	کتاب گویا (صوتی)

- ۳۰۵ کتاب بریل -
- ۳۰۷ مرجع نگاری قرآن و عترت -
- ۳۰۹ فرهنگ سازی در سطح عمومی -
- ۳۱۴ جشنواره سراسری سوره شریف عَبَسَ -
- ۳۲۸ نخستین مسابقه قرآنی ناشنوایان استان قم -
- ۳۴۸ دیگر فعالیت ها -
- ۳۵۰ منابع و مآخذ -
- ۳۵۳ درباره مرکز -

قرآن کده توانمندان : غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم...

مشخصات کتاب

سرشناسه : نوری، علی، ۱۳۶۳

عنوان و نام پدیدآور : قرآن کده توانمندان : غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم... / به اهتمام علی نوری.

مشخصات نشر : قم : توانمندان، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۲۹۱ص. : مصور(بخشی رنگی)، جدول.

شابک : ۳۰۰۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۳۱۱-۸-۹ :

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : واژه نامه.

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : نمایشگاه بین المللی قرآن کریم (بیست و ششمین : ۱۳۹۷ : تهران)

موضوع : معلولان در قرآن

موضوع : People with disabilities in the Qur'an

موضوع : نمایشگاه ها -- ایران -- تهران -- گزارش ها

موضوع : Exhibitions -- Iran -- Tehran -- *Reports

شناسه افزوده : دفتر فرهنگ معلولین

رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ ن۶۹/م۱۰۴BP

رده بندی دیویی : ۱۵۹/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی : ۵۲۴۹۰۶۸

ناشر : توانمندان

قم، بلوار محمدامین، خیابان گلستان، کوچه ۱۱، پلاک ۴، دفتر فرهنگ معلولین

تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۱۳۴۵۲ فکس: ۰۲۵-۳۲۹۱۳۵۵۲ همراه: ۰۹۱۲۵۵۲۰۷۶۵

www.HandicapCenter.com

www.DataDisability.com , info@handicapcenter.com

ص: ۱

اشاره

قرآن کده توانمندان

غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم / مصلی تهران

۳ تا ۱۶ رمضان ۱۴۳۹ / ۲۹ اردیبهشت تا ۱۱ خرداد ۱۳۹۷

به اهتمام: علی نوری

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٣

فصل یکم: معارف سازنده قرآنی و حدیثی ۱۱

معلولیت در قرآن ۱۳

سیره نبوی ۲۴

سنت های علوی ۳۳

سیره امام حسین علیه السلام ۴۴

سیره امام صادق علیه السلام ۴۶

سیره رضوی ۴۷

شعری درباره نقش قرآن کریم در زندگی ۴۹

فصل دوم: تاریخچه حضور ۵۵

سابقه حضور معلولان ۵۷

مشارکت در نمایشگاه ۶۷-۹۷

انعقاد تفاهم نامه ۷۰

آشنایی با معاونت قرآن و عترت ۷۲

ضرورت حضور ۷۴

فصل سوم: طرح و برنامه ۷۹

محوریت طرح و برنامه ۸۱

باور به تدوین برنامه ۸۲

نظرخواهی ۸۴

آگهی و پوستر ۸۸

فصل چهارم: گزارش فعالیت های روزانه ۹۱

شنبه ۲۹ اردیبهشت / ۳ رمضان ۹۳

یک شنبه ۳۰ اردیبهشت / ۴ رمضان ۱۰۰

دوشنبه ۳۱ اردیبهشت / ۵ رمضان ۱۰۹

سه شنبه ۱ خرداد / ۶ رمضان ۱۱۳

چهارشنبه ۲ خرداد / ۷ رمضان ۱۱۸

پنجشنبه ۳ خرداد / ۸ رمضان ۱۲۱

جمعه ۴ خرداد / ۹ رمضان ۱۳۲

شنبه ۵ خرداد / ۱۰ رمضان ۱۳۴

یک شنبه ۶ خرداد / ۱۱ رمضان ۱۳۹

دو شنبه ۷ خرداد / ۱۲ رمضان ۱۴۶

سه شنبه ۸ خرداد / ۱۳ رمضان ۱۶۶

ص: ۵

چهارشنبه ۹ خرداد/ ۱۴ رمضان ۱۷۱

پنجشنبه ۱۰ خرداد/ ۱۵ رمضان ۱۷۶

جمعه ۱۱ خرداد/ ۱۶ رمضان ۱۸۵

دستاوردها ۱۹۱

فصل پنجم: دعوت و همکاری ۱۹۳

شناسایی مراکز ۱۹۵

فهرست شخصیت ها ۱۹۸

همکاری در اداره غرفه ۲۰۱

فصل ششم: انعکاس رسانه ای ۲۰۳

ضرورت آشنایی با دیدگاه ها و اخبار ۲۰۵

اخبار و رخدادهای قرآن کده توانمندان ۲۰۶

قرآن کده توانمندان؛ غرفه ای متفاوت در نمایشگاه قرآن ۲۰۶

نگاهی به غرفه قرآن کده توانمندان؛ ۲۰۶

برگزیدگان بخش های مختلف نمایشگاه بین المللی قرآن معرفی شدند ۲۰۷

وضعیت معلولین و خدمات به آنها چگونه است ۲۰۸

راهپیمایی معلولان در نمایشگاه قرآن ۲۰۸

بازدید دکتر سلطانی فراز از غرفه فرهنگ معلولان در نمایشگاه قرآن ۲۰۹

اخبار و رخدادهای نمایشگاه ۲۱۰

نخستین نشست مشورتی کمیته بین الملل بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم ۲۱۰

مشارکت و همکاری حوزه هنری در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم ۲۱۰

نخستین نشست کارگروه مشورتی نهادهای مردمی و تشکل های صنفی ۲۱۱

دومین نشست خبری نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار می شود ۲۱۲

استفاده حداکثری از ظرفیت های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در جهت برگزاری ۲۱۲

پیام رئیس نمایشگاه بیست و ششم: تجلی گفتمان قرآنی ۲۱۳

نمایشگاه قرآن به روایت معاون وزیر ۲۱۵

آینده نگری و همدلی برای ترویج فرهنگ قرآنی ۲۱۶

عصر رسانه و هنرهای قرآنی ۲۱۷

جشن بزرگ دانش و هنر قرآنی ۲۱۹

اقتصاد فرهنگ دینی در افق نمایشگاه ۲۱۹

رشد ۲۰ درصدی حضور دستگاه ها ۲۲۴

نمایشگاه متفاوت، استقبال گسترده ۲۲۵

حضور نهادهای مردمی با ۵۰ طرح نو در نمایشگاه قرآن ۲۲۶

نمایشگاه قرآن، نقطه پیوند جامعه ایرانی با کلام وحی ۲۲۶

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با همه اقشار و سنین مرتبط است ۲۳۱

حضور پررنگ هنرمندان تجسمی و صنایع دستی در نمایشگاه قرآن ۲۳۳

فصل هفتم: مصاحبه با رسانه ها ۲۳۵

شکل گیری تعامل رسانه ای ۲۳۷

مردم و معلولین ۲۳۷

غیبت سازمان بهزیستی ۲۳۷

ص: ۶

فرهنگ سازی ۲۳۸

وظیفه نیکوکاران ۲۳۹

مکتب تساوی معلول و عادی ۲۴۰

دولت و معلولین ۲۴۰

قرآن و معلولین ۲۴۱

ضرورت دیالوگ، دورهمی و هم اندیشی ۲۴۲

اسراف و تبذیر روشی ضد قرآنی ۲۴۲

طرح محوری نمایشگاه امسال ۲۴۳

مناسب سازی ۲۴۳

سهم قرآن در زندگی هر ایرانی ۲۴۴

اقتصاد قرآنی و معلولان ۲۴۴

نمایشگاه قرآن و معلولان ۲۴۵

آسیب شناسی عدم حضور بهزیستی ۲۴۵

فصل هشتم: کارنامه قرآنی دفتر فرهنگ معلولین ۲۴۷

درک ضرورت ها ۲۴۹

مستندسازی فعالیت ها ۲۵۰

آسیب شناسی فرهنگی و علمی توسعه قرآن در جامعه هدف ۲۵۰

تدوین و نشر کتاب کاغذی ۲۵۱

کتاب گویا (صوتی) ۲۵۲

کتاب بریل ۲۵۳

مرجع نگاری قرآن و عترت ۲۵۴

فرهنگ سازی در سطح عمومی ۲۵۵

جشنواره سراسری سوره شریف عَبَسَ ۲۶۰

نخستین مسابقه قرآنی ناشنویان استان قم ۲۷۳

دیگر فعالیت ها ۲۸۹

منابع و مآخذ ۲۹۱

ص: ۷

افراد دارای معلولیت اعم از نابینا، ناشنوا، حرکتی، ذهنی و غیره بیش از دیگران نیاز به نمایش توانمندی‌ها و ناتوانی‌ها؛ پیشرفت‌ها و مشکلات دارند. و نمایشگاه قرآن کریم بهترین جا برای تحقق این هدف است. سال‌هاست به مسئولین و مدیران محترم این نیاز منعکس می‌گردد ولی گویا اولویتی برای آن، قائل نیستند. اما دکتر عبدالهادی فقهی زاده معاون محترم قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با توجه به عمق موضوع، برای اولین بار تمهیدات لازم برای تحقق این هدف را فراهم آورد.

البته سال‌های گذشته تشکل‌ها یا معلولان در سطح محدود در نمایشگاه قرآن شرکت داشتند ولی امسال با طراحی گسترده و جامع در نمایشگاه قرآن حضور یافته تا مقاصد زیر را اجرایی سازند:

۱- به جهان نشان داده شود که معلولان دارای توانایی‌های گسترده در عرصه‌های هنر، فرهنگ و حرفه‌های مختلف هستند؛ به ویژه در زمینه معارف قرآنی و عترت به رقم موانع متعدد پیشرفت‌های قابل توجه داشته‌اند.

از این رو کتب و نشریات قرآنی و عترتی خود را در معرض دید قرار دادند و همگان دیدند، حجم کارهای فکری و محصولات به نمایش گذاشته شده از نظر کیفی و کمی اگر کمتر نباشد، بیشتر از آثار دیگر غرفه‌ها بود.

۲- جهانیان ببینند که بعضی از مسئولین دولت پشتیبان معلولین هستند و خواهان رشد و ارتقای آنان می‌باشند.

۳- معلولین با استعانت از قرآن کریم، در توان افزایی معنوی و فکری خود کوشا هستند. تجربه‌ای که در بسیاری از ملت‌ها و کشورها تحقق یافته و توان بخشی جسمی و بدنی را کافی ندانسته و در پی توان بخشی فکری و معنوی هستند. از این رو، این تجربه در نمایشگاه قرآن کریم ترویج شد.

کتاب حاضر گزارشی است از غرفه قرآن کده توانمندان که چهارده روز در بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم برپا بود. علاوه بر گزارش رخدادهای این غرفه، تجارب و دستاوردهای این غرفه هم در این مجموعه آمده است.

بر خود فرض می‌دانیم از جناب دکتر عبدالهادی فقهی زاده معاون محترم قرآن و عترت، حجت الاسلام محمدعلی خسروی، آقای عباس نظری فر، آقای حمیدرضا شیخ ویسی، آقای محمدرضا پورمعین و همه مسئولین و متصدیان نمایشگاه تشکر ویژه نمایم که موجب شدند تا برای اولین بار در تاریخ معلولیت ایران، معلولین به طور گسترده، در نمایشگاه بین‌المللی قرآن، حضور همه‌جانبه و گسترده داشته باشند.

علی نوری

قرآن کریم و سنت نبوی و سیره امامان، آراء و مواضع خاصی درباره معلولان و معلولیت عرضه کرده اند و مجموعه معارف و آموزه های آنان گویای رویکرد و گرایش خاصی در این زمینه است.

برخلاف عرف دوره جاهلیت عربستان، اسلام اعلام کرد ناشنوایان، نابینایان و دیگر قشرهای دارای معلولیت با دیگر انسان ها تفاوت اساسی و ماهوی ندارند؛ همه انسان ها، معلولیت داشته باشند یا نه، در اصل انسانیت تساوی و تشابه دارند.

گزیده ای از آموزه ها و معارف قرآن و عترت در این فصل عرضه و معرفی می شود تا معلوم گردد معلولیت و معلولان، جایگاه خاصی در معارف قرآنی و به تبع آن در نمایشگاه قرآن دارند.

ص: ۱۲

یکی از موضوعات مهم قرآن، توجه به آسیب مندان و اقشار بی بضاعت است. آیات فراوانی درباره نابینایی، ناشنوایی، معلولیت حرکتی و مثل اینها در قرآن هست. الگوهایی از شخصیت های بزرگ را آورده که به رغم معلولیت دارای موفقیت و پیشرفت هم بودند. اکنون به اجمال بخشی از معارف قرآن درباره معلولیت و معلولان بررسی می گردد.

دیدگاه قرآن درباره معلولان و معلولیت را «مکتب تکریم معلولان» نامیده ایم. زیرا قرآن بر تساوی معلولان و دیگران اصرار دارد و هیچ نوع تبعیضی را بر نمی تابد. اکنون به توضیح معارف قرآن در این زمینه می پردازیم.

تکریم معلولان در قرآن

حقوق معلولین یکی از وجوه و بخش های حقوق انسان است. قرآن و سایر متون اسلامی به حقوق معلولین پرداخته و از کرامت انسانی آنان دفاع کرده اند. معلولین بسیاری در جهان اسلام درخشیده اند و در پرتو اسلام استعدادهای آنان شکوفا شده است. از عصر رسالت در کنار رسول خدا(ص) محدثان و قاریانی بودند که به رغم فقدان شنوایی یا بینایی یا توانایی حرکتی، به دلیل داشتن استعداد و هوش خارق العاده چون کامپیوتر، دستورات، مواعظ، توصیه ها و روایات رسول خدا(ص) را گردآوری کرده و به نسل های بعدی انتقال دادند. نیز در کنار ائمه(ع) شخصیت های معلول نیز حضور قابل توجهی داشتند. این نوشتار تلاش کرده موفقیت ایشان را با استفاده از آیات قرآن نشان دهد؛ و راه کارهای قرآن که در دوره رسالت منجر به پیشرفت جامعه معلولین شد؛ و با اِعمال روش های تربیتی، از معلولین، انسان های خلاق، ساعی و پویا ساخت؛ در این دوره هم مورد توجه قرار گیرد و احیا گردد.

اما به رغم تأکیدات قرآنی، مسلمانان به راه دیگر رفتند و از معلولان غفلت کرده و آنان را به فراموشی سپردند. برای اینکه مسلمانان عامل به قرآن باشند، نخست باید معارف قرآنی را شناخت.

کرامت قرآنی: قرآن کریم تنها کتاب آسمانی است که افراد دارای معلولیت بینایی، شنوایی و حرکتی را از نظر انسانی مساوی افراد عادی دانسته و در آیات متعدد، شأن انسانی برای آنان قائل شده است. پس از بررسی مفصل انجیل، تورات و دیگر آثار منسوب به انبیاء الهی و نیز کتب مقدس دیگر و حتی کتب مشهور و پرآوازه در قرون قدیم تا جدید به این نتیجه نائل آمدیم که قرآن کریم نه تنها بر تعامل مثبت و انسانی و رفتار احترام آمیز با معلولین تأکید دارد بلکه کسانی که با عبوسیت و ترش رویی با معلولین برخورد کرده اند، مورد عتاب خداوند قرار گرفته و توبیخ شده اند.

اما اذهان مفسرینی که دارای رسوبات جاهلی و غیر ناب بوده از آیات معلولیتی یا ردّ شده و

اهتمامی به این آیات نداشته اند و یا با تمسک به روایات ضعیف و اسرائیلیات برداشت وارونه عرضه کرده اند. مفسرانی که با ذهنیت مثبت و ناب قرآنی به سراغ آیات معلولیتی رفته و به خوبی این آیات را تفسیر کرده اند.

مبحث کرامت و تکریم انسان بسیار گسترده در قرآن مطرح شده است. کرامت ذاتی آدمی، و روشی که دیگران از جمله خود قرآن برای طرح و تحلیل آن و به اصطلاح تکریم به کار گرفته ابعاد متنوع و پیچیده دارد.

موضوع تکریم معلولین را به چند شیوه می توان در قرآن پی گرفت، از جمله با استفاده از شیوه متکی بر دانش تناسب می توان تکریم آنان را اثبات کرد.

شبکه آیات تکریم معلولین: برخی از پژوهشگران آیات درباره معلولین را به پانزده دسته تقسیم کرده اند. تعریف نابینا و نابینایی و تعریف ناشنوا و ناشنوایی؛ ملاک امتیاز و برتری انسان؛ دفاع از حقوق اجتماعی معلولین؛ مسئولیت همه انسان ها در جامعه سازی بدون تفاوت بین معلول و عادی؛ نفی هر گونه ایذاء و اذیت معلولین؛ رعایت وضعیت آنان و مناسب سازی محیط برای آنان؛ منع استهزاء و مسخره کردن آنان؛ نفی نسبت معلولیت به خداوند.

این عناوین برخی از گروه های آیاتی است که برخی این دسته ها را تا ۱۵ گروه شمرده اند. اما همه پژوهشگران امور معلولین اعتراف نموده اند که شاه بیت و مهم ترین گروه آیات قرآنی، ده آیه نخست سوره عبس است. این آیات از نظر خطابی و داشتن آرایه های بدیعی و بیانی بسیار جذاب و زیبا از نظر محتوا با تمامی وجود از حقوق معلولین حمایت کرده است.

به همین دلیل آزمون و سنجش را از سوره عبس شروع می کنیم.

می دانیم که در قرآن کریم شبکه ای از آیات درباره معلولین هست و دوم اینکه بر اساس تحقیقات دانشمندان علوم قرآن می دانیم نظم و پیوستگی معناداری بر همه آیات و سوره از جمله آیات مرتبط به معلولین حاکم است و آنها به صورت های مختلف یکدیگر را پشتیبانی کرده اند. (۱)

اما گاه برخی مفسرین به دلیل ذهنیت هایی که متأثر از فرهنگ های محیط غیر قرآنی است، نسبت به معلولین کم لطفی کرده اند و آنگونه که بایسته معلولین است و خداوند می خواسته به تفسیر آیات پرداخته اند. (۲)

سوره عبس: هشتادمین سوره قرآن کریم به نام سوره عبس یا سوره اعمی نامیده شده و از سوره های مکی است. آیات مرتبط با نابینا در این سوره اینگونه است:

عبس و تولی، ان جاء الاعمی، و ما یدریک لعلم یزکی، او یدکر فتنفعه الذکری، اما من استغنی، فانت له تصدی، و ما علیک الا یزکی، و اما من جائک یسعی و هو یخشی فانت عنه تلھی.

مرحوم آیت الله صادقی در تفسیر الفرقان در ده صفحه به تفسیر این آیات پرداخته است. این ده

ص: ۱۴

۱- تناسق الدرر، ص ۲۵-۲۷؛ دایره المعارف قرآن کریم، ج ۸، مقاله تناسب.

۲- الوحده الموضوعیه فی القرآن، ص ۱۳-۱۵.

صفحه را ذیل سرفصل من هذا العبوس؟ (آن چهره در هم کشیده کیست؟) آورده است. (۱) هر چند مطالب متنوع ذیل این سرفصل مطرح شده و بهتر بود، چند سرفصل و عنوان می آمد تا مطالب جالب ایشان، بهتر طبقه بندی و تنظیم شود.

آیت الله صادقی نخست به عَبَسَ می پردازد و آیات متناسب با عبس را می آورد. نخستین آیه را از سوره الانسان، آیه ۱۰ انتخاب کرده است: یوماً عبوساً قمطیراً. (۲)

طریحی قمطیر را به معنای کسی که از حوادث خاص و مشکلات به شدت ناراحت است می داند. (۳)

شاید دلیل انتخاب نخستین آیه مرتبط به عبوس و عبس همین نکته باشد. یعنی آیت الله صادقی می خواسته واژه های مترادف با عبوس را از خود قرآن بیاورد و بهترین مترادف را قمطیر یافته است. گمان نمی رود که هیچ واژه مترادف دیگر تا این اندازه با عبوس تناسب و ترادف داشته باشد. از این نظر روش آیت الله صادقی بسیار مطلوب است. یعنی ایشان با درایت تفسیری و با استفاده از روش تفسیر قرآن به قرآن فضای بحث را اینگونه ترسیم می کند: با ورود عبدالله بن ام مکتوم به عنوان فرد نایبای مطلق به جلسه بزرگان، سران و اشراف مکه با حضور رسول خدا(ص) و سر و صدای او چون می پرسید ای رسول خدا(ص) کجایی؟ پرسشی دارم؟ و ... فردی از اعضای این جلسه که شاخص و رفتارش بسیار نمایان و در چشم بوده با حالت ناراحتی روی خود را از ابن مکتوم برگردانده و به او پشت کرد. شدت ناراحتی او از این حادثه را با واژه قمطیر خیلی خوب می توان نشان داد. چون عبوس مدارج مختلف دارد و به اصطلاح تشکیکی است. ولی قمطیر آخرین حد از شدت عصبانیت و عبوسیت است.

به هر حال فاعل «عبس و تولى» که بر اساس روایات اهل سنت رسول خدا(ص) و بر اساس روایات شیعه کس دیگر بوده، قمطیر یعنی بسیار عصبانی بوده است.

آیت الله صادقی با استفاده از یکی از تکنیک های دانش تناسب یعنی «مترادف سازی واژگان» روش تفسیری مورد نظر خودش را اجرا نموده و در ادامه از فن دیگری که در دانش تناسب متداول است استفاده می کند. او آیات ۲۱ تا ۲۶ سوره المدثر را می آورد. این آیات اینگونه اند:

ثم نظر، ثم عَبَسَ وَبَسَرَ ثم ادبر و استکبر، فقال ان هذا الا سحرٌ یؤثر، ان هذا الا قول البشر سألویه سَقَر. (۴)

این آیات درباره دشمنان اسلام و رسول خدا(ص)، به ویژه دشمنان قرآن کریم است. این آیات هم از نظر مفهومی و هم لفظی پیوند و ارتباط با عبس و عبوسیت و عبوس دارد. دشمنان قرآن کریم را با صفاتی مثل مستکبر، روی گردان و باسر توصیف می کند. نیز این دشمنان اعتراف کرده اند که قرآن مؤثر است و مثل سحر تأثیر می گذارد ولی کلام خدا نیست و سخن بشر است. این فن از دانش تناسب

ص: ۱۵

۱- الفرقان، ج ۲۹، ص ۳۹۱.

۲- همان.

۳- مجمع البحرین، ج ۳، ص ۴۶۲.

۴- المدثر، آیات ۲۱-۲۶.

با درایت و بسیار هوشیارانه توسط آیت الله صادقی انتخاب شده است. وجوه تناسب عبارت اند از: ابن ام مکتوم به عنوان مبلغ دین اسلام، مؤذن رسول خدا، نماینده و جانشین حضرت، قاری و محدث مرتبه نازل همان قرآن است. مخالفان قرآن، رفتارهایی چون پشت کردن به قرآن، تکبر ورزیدن و عدم قبول آن و بیماری بواسیر داشتن، از شدت درد و آلام به هم می پیچیدند. نیز کسانی که در آن جلسه به ابن ام مکتوم پشت کردند هم استکبار و آلام روانی داشتند.

مشهور در میان مفسران عامه و خاصه این است که: عده ای از سران قریش مانند عتبه بن ربیع، ابوجهل، عباس بن عبدالمطلب، و جمعی دیگر، خدمت پیامبر(ص) بودند و پیامبر مشغول تبلیغ و دعوت آنها به اسلام بود و امید داشت که این سخنان در دل آنها مؤثر شود. مسلماً اگر اینگونه افراد اسلام را می پذیرفتند، گروه دیگری به واسطه آنان جذب اسلام می شدند؛ نیز کارشکنی های آنها از میان می رفت و از هر دو جهت به نفع اسلام بود. در این میان «عبدالله بن ام مکتوم» که مرد نابینا و ظاهراً فقیری بود وارد مجلس شد، و از پیغمبر(ص) تقاضا داشت آیاتی از قرآن را برای او بخواند و به او تعلیم دهد، و پیوسته سخن خود را تکرار می کرد و آرام نمی گرفت، زیرا دقیقاً متوجه نبود که پیامبر(ص) با چه کسانی مشغول صحبت است.

او آن قدر کلام پیغمبر(ص) را قطع کرد که حضرت(ص) ناراحت شد، و آثار ناخشنودی در چهره مبارکش نمایان گشت و در دل گفت: این سران عرب پیش خود می گویند پیروان محمد نابینایان و بردگانند، و لذا رو از عبدالله برگرداند، و به سخنانش با آن گروه ادامه داد.

در این هنگام آیات فوق نازل شد و در این باره پیامبر(ص) مورد عتاب قرار گرفت. رسول(ص) بعد از این ماجرا عبدالله را پیوسته گرامی می داشت، و هنگامی که او را می دید می فرمود: مَرَحِبًا بَمَنْ عَاتَبَنِي فِيهِ رَبِّي: مرحبا به کسی که پروردگارم به خاطر او مرا مورد عتاب قرار داد و سپس به او می فرمود: آیا حاجتی داری آن را انجام دهم؟ همچنین پیامبر(ص) چند بار او را در غزوات، در مدینه جانشین خویش قرار داد. (۱)

تکریم مشروط: در منطق قرآن نابینا و شخص معلول اگر اخلاق نیکو و رفتار انسانی داشته باشد مستحق تکریم است. عبدالله بن ام مکتوم به عنوان یک نابینا چون انسان ارزشی است و متعلق به اخلاقیات نیکو بوده، شایسته تکریم و احترام بوده است. قرآن کریم در باب رفتارشناسی ابن ام مکتوم، رفتارهایی مثل خاشع بودن، آگاه بودن و طهارت باطنی داشتن برای او برشمرده است. در واقع خداوند بی جهت و بدون دلیل امر به تکریم نابینا و احترام او نمی کند؛ نابینا با دیگر مردم تفاوتی ندارد؛ تمایز مردم به تقوا و رفتار انسانی و اخلاقیات نیک آنها است. نابینا به دلیل داشتن ویژگی های مطلوب، نظر خداوند را جلب کرد و قرآن کریم کسی که به او بی توجهی کرد، توبیخ کرده و با شدت و عتاب با او برخورد می کند.

عتاب خداوند نسبت به سران قریش و اشراف آن دوره هم به خاطر رفتارهای غیر انسانی و

اخلاقیات مذموم آنها است. هم اکنون در جامعه ایران هم به وضوح پیدا است که آدم هایی با جیب پر پول و دارای شئون اجتماعی و پست های مختلف با تکبر معلولین را کنار می زنند، نابینایی که کنار خیابان ایستاده تاکسی ها با بی احترامی از کنار او رد شده و او را سوار نمی کنند، چه برسد به معلولی که ویلچر داشته باشد. این جامعه که نسبت به قشر معلول عبس و تولی دارد (یعنی با چهره عبوس و درهم کشیده یا با بی توجهی به امور معلولین توجه نمی کند) حتماً مورد عتاب قرآن کریم است. چنین جامعه ای حتماً به انواع بلاها و مصائب گرفتار خواهد شد مگر اینکه رفتارش را عوض کند.

تزام و وظیفه همگانی: تقدم اخلاق بر حقوق، حداقل در جامعه معلولین حتمیت دارد. چون اگر بهترین مواد حقوقی درباره رعایت قوانین معلولین تصویب گردد ولی مردم در زمینه احترام معلولین توجه نشده باشند، این قوانین اجرا نخواهد شد یا بد اجرا خواهد شد و پیامدهای منفی بسیار به بار می آید. اما اگر مسئولین، مدیران در همه رده ها احترام و رعایت شئون معلولین را به عنوان یک وظیفه قطعی و وظیفه شرعی پذیرفته باشند، قوانین مصوب و احکام شرعی هم مراعات خواهد شد.

سوره عبس همین نکته را در دو محور یادآور شده است:

الف: توبیخ و عتاب به هنگام عدم احترام به آنها.

ب: التزام خواسته معلولین با خواسته دیگران و تقدم خواسته معلول.

از این سوره می آموزیم هر کس در هر رده ای باشد اگر احترام معلولی را مراعات نکرد؛ معلول فقیه باشد چه از طبقات پایین جامعه باشد، عموم مسلمانان وظیفه دارند، عبس و ترش رو را توبیخ کنند. عملی و اجرایی ساختن این نکته، موجب رواج فرهنگ احترام به معلولین می شود. متأسفانه در جامعه ما برعکس است. معلولین به صورت های مختلف مورد استهزاء و اذیت و حق کشی قرار می گیرند و صدای کسی هم در نمی آید.

چند درس مهم از این سوره می توان گرفت:

۱. اولین و مهم ترین درس اینکه، رهبران اجتماعی و هر شخص در هر پست و مقامی، باید به اقشار محروم و فقیر به ویژه معلولین احترام بگذارند.

۲. اگر مشاهده شود شخصی به معلولین بی احترامی می کند و عملاً یا قولاً می خواهد آنان را خوار نماید، باید با عتاب و به شدت با او برخورد شود تا متوجه کار اشتباه خود شود. متأسفانه در جامعه ما وقتی مثلاً نابینایی در جمعی حاضر می شود یا از محل پر ازدحامی عبور می کند، اغلب او را مضحکه قرار داده و رفتار او را دستاویزی برای تمسخر و خنده قرار می دهند. مهم تر اینکه مشاهده نشده کسی یا کسانی این رفتار جمع را نقد کنند و با عتاب به جمع حاضر بگویند این کار شما خطاست.

۳. خداوند در این آیات، جنبه ها و ویژگی های مثبت فرد نابینا را ذکر می کند و می فرماید این فرد نابینا، تقوی و تذکار دارد. از مواردی که جمع حاضر منفی می پنداشته اند؛ مثل ورود سر زده نابینا به جمع و بیان درخواست های مکرر و همین رفتارها موجب وهن و تحقیر او شده، در قرآن یاد می شود مثل اینکه این رفتارهای نابینا اهمیتی ندارد و مهم تقوی، تزکیه و متذکر بودن است. بنابراین

نابینا از حیث نابینا بودن مطلوب نیست بلکه شخصیت و رفتارهای انسانی او مطلوبیت دارد.

۴. این آیات مسئولیت رهبران و مدیران جامعه اسلامی را مشخص می کند و مسئولیت سامان دهی به جو و فضای جامعه را بر عهده آنان می گذارد. اینان باید برنامه های تکریمی برای معلولین داشته باشند و علاوه بر آنان جامعه را توجیه کنند تا رفتار تحقیرآمیز با آنان نداشته باشند.

۵. قرآن با تأکید و تصریح می فرماید ارزش های مقبول، ثروت، مکت، منزلت و مقام اجتماعی نیست. نابینای متعلق به طبقه فقیر جامعه چون تقوی و تزکیه دارد برتر از ثروتمندان و سرمایه دارانی است که این ویژگی ها را ندارند.

۶. مدیران جامعه به جای تمایل به اغنیاء و کنز اندوزان باید متوجه مردم بی نوا و محتاج باشند.

۷. نقص عضو و معلولیت نباید موجب تحقیر شود، بلکه معلول متقی و مذکی برترین فرد جامعه است.

۸. غفلت مسئولین از معلولین فقیر ولی خدا ترس پذیرفته نیست و مدیران جامعه باید از این قشر مطلع باشند و به مشکلات آنان رسیدگی نمایند.

پیامبران دارای آسیب جسمانی: دومین مورد، آیات مرتبط به برخی از بزرگان و انبیاء است که در قرآن و روایات به عنوان کسانی که دوره ای از زندگی شان آسیب جسمی داشته اند، یاد شده است.

آیات ۴۱ و ۴۲ سوره ص درباره حضرت ایوب است. با توجه به اینکه بالاترین مدارج انسانی، انبیاء و رسولان الهی هستند، قرآن کریم با طرح آسیب جسمی حضرت ایوب درصدد فهماندن این نکته است که معلول می تواند به بالاترین مدارج انسانیت برسد یا والاترین انسان ها شاید معلول شوند. معلولین آدم های بدبخت، منزوی، ناتوان، عقب مانده و بی خاصیت نیستند بلکه انسان هایی هستند که هر چند یک حس یا یک عضو را فاقداند ولی در عوض توانایی های دیگر دارند و در برخی زمینه ها از دیگران برتری دارند.

بر اساس مدارک و اسناد حضرت ایوب از نوادگان حضرت اسحاق و نوه حضرت ابراهیم بود. او با اینکه پیامبر بود ولی به آسیب جسمی و معلولیت دچار شد. در قرآن مشکلات جسمی ایوب با دو واژه ضَرٌّ و نُصَبٌ بیان شده است. ایوب خطاب به خداوند می گوید:

« وَ أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ » (۱)

و نیز « وَادْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ » (۲)

مفسرین کلمه ضَرٌّ (بر وزن حر) را اینگونه توضیح داده و معنا کرده اند: هر گونه بدی و ناراحتی که به روح و جان یا جسم انسان برسد، و همچنین نقص عضو، از بین رفتن مال، مرگ عزیزان، پایمال شدن حیثیت، و مانند آن گفته می شود. (۳)

ص: ۱۸

۱- سوره انبیاء، آیه ۸۳.

۲- سوره ص، آیه ۴۱.

۳- تفسیر نمونه، ج ۱۳، ص ۴۷۷-۴۷۹؛ تفسیر المیزان، ج ۱۴، ص ۴۴۳ و ج ۱۷، ص ۳۱۷-۳۲۰.

آیت الله صادقی نُصِب را به رنج، ناراحتی شدید؛ (۱) فقدان صحت جسمی، (۲) بیماری، ناتوان از روی پا راه رفتن، فاقد توانایی حرکت؛ (۳) بیماری؛ رنج و سختی موجود در اعضاء و جوارح ظاهری (۴) معنا کرده است. واژه نصب در کتب لغت به معنای گوش بریده و کسی که قدرت حرکت و راه رفتن ندارد یا فاقد قدرت حرکتی است آمده است. (۵) طریحی هر نوع مشکل و نقص در بدن یا نقص عضو را نُصِب می داند. (۶)

سرگذشت حضرت ایوب به تفصیل در سوره ص، سپس در سوره انبیاء آمده است. و صاحب الفرقان به تفصیل به بررسی و تفسیر آیات با استفاده از روش تفسیر قرآن به قرآن و استفاده از شیوه های متناسب پرداخته است. آوردن همه مباحث و تجزیه و تحلیل آنها فرصت واسع می طلبد. فقط چند نکته ای که مرتبط به معلولین، حقوق معلولین و احترام به معلولین است مطرح می کنم.

۱- در عهد عتیق (تورات) یک کتاب مفصل (حدود پنجاه صفحه) به نام ایوب هست. بسیاری از بدفهمی و کج فهمی ها درباره شخصیت حضرت ایوب و نیز درباره معلولین از طریق کتاب ایوب تورات وارد فرهنگ ما شده است. مثل استهزاء و مسخره کردن ایوب به عنوان بیمار زمین گیر؛ رسوخ شیطان در روح و ذهن ایوب و راهنمایی اشتباه او؛ سیطره شیطان بر او؛ عامل بیماری و معلولیت او خداوند است؛ فقدان اراده و توانایی در برابر شیطان و تسلیم شدن و چندین قضیه دیگر در این کتاب مطرح شده است. (۷) موضوعات مندرج در تورات اعم از کتاب ایوب و چند کتاب دیگر، در راهنمای کتاب مقدس آمده است. (۸)

آیت الله صادقی به تفصیل نکات کتاب ایوب را گزارش کرده و پس از بررسی آنها، با دیدگاه های قرآن مقایسه کرده است. قرآن در بسیاری از موارد دیدگاه هایی دارد که نقش سازنده در زندگی معلولین دارد. در قرآن به صراحت آمده که شیطان راه و نفوذ در تعقل و ذهنیت و قلب انبیاء ندارد، فقط شیطان یا پیروان او می توانند پیامبران را به زحمت انداخته و موجب مشکلاتی در مسیر آنها شوند. اما پیامبران با درایت، تدبیر و استعانت از خداوند مشکلات و موانع را از پیش پای خود برداشته و راه حرکت خود به سوی اهداف الهی را باز می نمایند. (۹)

کتاب ایوب عهد عتیق، گناهان ایوب و پرده دری او و آلودگی او به خبائث را علت همه مشکلات، بیماری ها، معلولیت و دیگر مصائب دنیوی ایوب می داند. اما قرآن هرگز چنین دیدگاهی را ترویج نمی کند. بلکه او را خداگرا، متقی، صابر و دارای اخلاق حسنه و قلبی پاک می داند. سرنوشت او هم به

ص: ۱۹

۱- ترجمان فرقان، ج ۴، ص ۴۰۱ (ذیل آیه ۴۱ سوره ص).

۲- الفرقان، ج ۲۴، ص ۲۱۲.

۳- همان، ص ۲۱۴.

۴- همان، ص ۲۱۸.

۵- فرهنگ بزرگ جامع نوین، احمد سیاح، ص ۱۶۰۳-۱۶۰۴.

۶- مجمع البحرین، ج ۱، ص ۱۷۲.

۷- کتاب مقدس: عهد عتیق و عهد جدید، ص ۷۸۵-۸۳۹.

۸- نک: قاموس کتاب مقدس، ص ۱۴۶-۱۴۸؛ فهرس الموضوعات الکتابیه، ص ۲۸.

۹- الفرقان، ج ۲۴، ص ۲۱۵-۲۱۷.

دلیل صبور بودن و استقامت در برابر مشکلات و متاعب معلولیت رقم خورد؛ بر همه مشکلات فائق آمد و خداوند به او همه انواع امکانات و ذخائر را اعطاء کرد. بنابراین ایوب قرآنی می تواند الگو و اسوه مناسبی برای معلولین باشد ولی ایوب تورات را باید به فراموشی سپرد و از زندگی معلولین حذف کرد. (۱) چون معلولیت ایوب توراتی مصنوع گناه است.

۲- آیت الله صادقی آیات مرتبط به آیات ۴۱ و ۴۲ سوره ص را شناسایی و آورده است و به تکمیل مبحث پرداخته است. مهم ترین آیات مرتبط به دو آیه فوق، آیات ۸۳ و ۸۴ سوره انبیاء است. این چهار آیه که تناسب واضحی دارند اینگونه می باشند:

و اذکر عبدنا ایوب اذ نادى رَبَّهُ انى مَسْنَى الشَّيْطَانِ بُنْصَبِ و عذاب؛ ارکض برجلک هذا مغتسل بارد و شراب. (۲)

وَ أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنَّى مَسْنَى الضُّرِّ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ وَ أَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَ ذِكْرَى لِلْعَابِدِينَ. (۳)

نکات فراوانی در این چهار آیه هست و آیت الله صادقی به دقت به شرح و تفسیر آنها پرداخته است. اهم این نکات عبارت اند از:

- ایوب نمی گوید شیطان بر من چیره شده و من نعوذ بالله شیطانی و پلید شده ام بلکه با خدا را ندا می دهد و با خداوند درد دل می کند که شیطان مشکلات جسمی و ناتوانی هایی را بر بدنم عارض کرده است. یعنی در همین حال هم متوجه خداوند بوده است.

این دیدگاه مخالف همه خرافاتی است که شیطان را حاکم و مسلط به معلولین می دانند و معلولیت را به دلیل حلول شیطان در بدن انسان ارزیابی کرده و از این رو نتیجه گیری کرده اند که معلولین از جرگه انسانیت خارج شده و باید کشته شوند یا تبعید شوند!

- همان جا که ایوب با خداوند از تلاش شیطان درد دل می کند، برای حل مشکل باز به خداوند پناه می برد و می گوید تو ارحم الراحمین هستی یعنی می توانی این مشکل را مرتفع کنی. خداوند هم به او پاسخ مثبت داد و به او دستور داد پایش را به زمین بزند. با اینکه ایوب توان حرکت نداشته و به اصطلاح معلول حرکتی بوده ولی خداوند به او امید می دهد که روی پای خودت بایست و تلاش کن. پس از آن بود که چشمه آب گوارا و شفا بخش ظاهر شد و ایوب با شستشوی خود در آن آب و با نوشیدن از آن آب بهبود یافت. نیز می فرماید صاحب امکانات مثل فرزندان شد.

خداوند در پایان آیه ۸۴ سوره انبیاء می فرماید این رخداد عبرت و درسی برای کسانی است که عابد و خداگرا هستند. (۴) غیر از چهار آیه فوق آیات دیگری درباره ایوب هست:

ص: ۲۰

۱- همان، ص ۲۱۳-۲۱۴.

۲- سوره ص، آیات ۴۱ و ۴۲.

۳- سوره انبیاء، آیات ۸۳ و ۸۴.

۴- الفرقان، ج ۹، ص ۲۲۳-۲۲۴ و ج ۲۴، ص ۲۱۳-۲۱۵.

- ایوب از انبیاء بود؛ (۱) با اینکه پیامبر بود به معلولیت دچار شد چون عوامل شیطانی می خواستند مانع فعالیت هایش شوند.

- بر ایوب وحی نازل می شد. (۲)

- ایوب هدایت یافت و از بندگان شایسته و نیکوکار بود. (۳)

- صبر پیشه و شکبیا بود. (۴)

- ایوب اواب بود یعنی همواره به خداوند نظر داشت و در راه خدا تلاش می کرد. (۵)

- ایوب دارای کتاب، نبوت و داوری بود. (۶)

خلاصه اینکه بر اساس آیات قرآنی، معلول می تواند داوری داشته باشد، معلول می تواند نبوت و کتاب الهی داشته باشد و همه ویژگی های شمرده شده در آیات حضرت ایوب می تواند در ارتباط با معلولین مطرح شود.

از سرگذشت حضرت ایوب این نکات را می توان آموخت:

- خداوند عامل بیماری و مصائب ایوب نبود بلکه عوامل شیطانی نقش داشتند. در این زمان از برخی معلولین شنیده می شود که از خداوند گلایه و شکوه می کنند و او را عامل معلولیت خود می دانند در حالی که خداوند ارحم الراحمین است و بدی بندگانش را نمی خواهد.

- او با تلاش و تدبیر و نیز با صبر و درایت همچنین با استعانت از خداوند بر مشکلات فائق آمد و به مقامات و مدارج عالی رسید.

یعنی ایوب بر اثر معلولیت نه تنها بیچاره و بدبخت نشد بلکه معلولیت، آزمودنی دشوار و پُلی بود که با گذر از آن به امکانات و ذخائر فراوان برسد.

غیر از حضرت ایوب، از حضرت یعقوب، حضرت اسحاق و حضرت شعیب هم به عنوان کسانی که مشکل، بیماری و آسیب جسمی داشتند در قرآن معرفی شده اند. اما موفقیت و رهبری هم داشته اند. (۷)

تعریف معلولیت: از نظر قرآن اعمی، اصم و اعرج یعنی گروه های معلولین، بینایی، شنوایی و حرکتی تعریف دیگری دارند. کسی که بینایی ندارد، ناتوان نیست بلکه ناتوان بینایی است که به دلیل نداشتن ضمیر پاک و عقل صحیح و قلب سالم توانایی دیدن حقایق و درک واقعیت ها را ندارد.

همینطور کسی که شنوایی ندارد. اما کسی که پایی برای راه رفتن ندارد، ناتوان نیست، بلکه ناتوان کسی است که در راه خدا و در راه خدمت به مردم قدم بر نمی دارد. از این رو قرآن کریم از اساس صورت

ص: ۲۱

۱- . سوره انعام، آیه ۸۴.

۲- . سوره نساء، آیه ۶۳.

۳- . سوره انعام، آیات ۸۴ و ۸۷.

۴- . سوره ص، آیه ۴۴.

۵- همان.

۶- سوره انعام، آیات ۸۹-۹۰.

۷- نگاه کنید به کتاب هایی درباره اسحاق و شعیب و ایوب که دفتر فرهنگ معلولین منتشر کرده است.

از این رو نابینا، ناشنوا و معلول حرکتی هیچ تفاوتی با دیگران ندارند. اگر کسی شتر برای راهپیمایی یا در این زمان ماشین برای مسافرت نداشته باشد، آیا در انسانیت کمبود دارد؟ آیا می توان گفت این فرد در انسانیت کمبود و نقصان دارد؟ همینطور است کسی که چشم و شنوایی ندارد. اما ملاک هایی را برشمرده که بر اساس این ملاک ها هر انسانی داشته باشد فاقد انسانیت است. آیت الله صادقی تلاش کرده ذیل آیات یکم تا دهم سوره عبس این ملاک ها را برشمارد. خلاصه برداشت او این است که نابینایی که به مجلس آمد فقط بینایی نداشت ولی کسی که به او توهین کرد و با ترش رویی و عبوسیت با او رفتار کرد، صفات انسانی ندارد. (۲)

موفقیت معلولین: مورخین تاریخ تمدن بر این نکته تأکید دارند که قرآن کریم و رسول خدا(ص) با تبلیغ علم دوستی و اهتمام به سوادآموزی و علم آموزی، توانستند اعراب بی فرهنگ و عاری از کوچک ترین نهادها و سازمان های فرهنگی را به سوی فرهنگ سازی و تمدن سازی جلب کرده و تمدن عظیم اسلامی را پایه ریزی کنند. نقش همه اقشار توسط مورخین بررسی شده اند؛ و نقش پزشکان، دام پزشکان، ناشران، کتابداران و واقفان در تمدن اسلامی بررسی شده است. اما مورخین و تمدن پژوهان کمتر به بررسی نقش معلولین در تمدن و فرهنگ اسلامی پرداخته اند با اینکه راویان و دانشمندان فراوانی معلول بوده اند.

البته قرآن و رسول خدا(ص) در شرایطی بر رفتار احترام آمیز و انسانی با معلولین تأکید نمودند که در متریق ترین فرهنگ های عصر باستان معلولین را شیطان زده، جن زده، رسوخ پلیدی در کالبد آنان و امثال اینها می دانستند. یعنی معلولیت و مثلاً نداشتن حس بینایی یا ناشنوایی را نه به دلیل فعل و انفعالات در بدن آدمی یا در طبیعت می دانستند بلکه به ماوراء الطبیعه و اساطیر ربط داده و پای عناصری مثل گناه، ارواح خبیثه و جن و پری را پیش می کشیدند.

در چنان عصری اسلام و قرآن با صدای بلند از معلولین دفاع کرد؛ معلولین را مساوی و برابر با دیگر انسان ها در انسانیت و حقوق متعارف دانست؛ معلولین را واجب الاحترام و لازم التکریم دانست؛ کسی را که با آنها برخورد منفی و عبوسانه داشت به شدت توبیخ کرد، اعلام نمود پیامبر الهی هم می تواند معلول باشد؛ اعلام کرد بزرگ ترین مسئولیت ها، مقامات سیاسی و پست های اجتماعی و فرهنگی را می توان به معلولین سپرد و خلاصه قرآن و اسلام نخستین رسانه ای شدند که در تاریخ انسان سنگ بنای جدیدی برای معلولین ایجاد کردند. این اقدام در طی سال ها و قرون دارای تأثیر و پیامدهای فراوان بوده است. نخستین تأثیر آن در عصر رسالت و دوره حضور رسول خدا(ص) اتفاق افتاد و آن همکاری و همیاری معلولین با تمام وجود از خط مشی رسول خدا و اقدامات حضرت رسول بود. کسانی مثل عبدالله بن ام مکتوم که در کودکی بینایی خود را کاملاً از دست داده بود مبلغ

۱- الرسائل و المقالات، ص ۲۱-۲۰.

۲- الفرقان، ج ۲۹، ص ۳۹۸.

حضرت بود و به عنوان یک رسانه عمومی تبلیغ می کرد. همو روایات حضرت را نقل کرده است. چون نابیناها حافظه بسیار قوی داشتند و در آن زمان دستگاه های امروزی ضبط صدا نبود، نابیناها چون فلش و کامپیوترهای امروزی به ذخیره سازی و دانلود می پرداختند.

البته در فرهنگ ها و جوامع دیگر هر جا به معلولین احترام گذاشته شد، استعدادهای آنها شکوفا شد و خدمات بزرگی به بشریت نمودند. به همین دلیل ادیسون (۱۸۴۷-۱۹۳۱م) ناشنوا برق و لامپ را اختراع کرد و خدمت بزرگی به انسان نمود، سولیوان (۱۸۶۶-۱۹۳۱م) پژوهشگر و نویسنده آمریکایی و ده ها نویسنده، پژوهشگر، مخترع در قرن جدید در اروپا و آمریکا درخشیده اند. عجیب اینکه غربی ها با اقتباس از متون دینی ما به حقوق انسان و کرامت انسان توجه جدی تر داشته اند.

نتیجه گیری: بر خلاف تورات و انجیل که نگاه های منفی نسبت به جامعه معلولین دارند، قرآن از نگاه مثبت به آنها پرداخته و با تشویق آنان به داشتن اخلاقیات حسنه و زندگی انسانی بستر مناسب برای جلب همکاری آنها در جامعه سازی قرآنی شد.

معلولین به دلیل داشتن استعدادها و ظرفیت های خوب بلکه عالی سرمایه های ملی و معنوی هر جامعه محسوب می شوند. در اسلام هم قرآن با راهنمایی صحیح آنان، مسیر درستی پیش روی آنان گذاشت. رهبران دینی مانند رسول خدا(ص) و ائمه(ع) هم با تدابیر و راهنمایی های سازنده زمینه فعال شدن آنان در انواع عرصه های فرهنگی و اجتماعی را گشودند. نتیجه این تلاش ها در تاریخ به خوبی پیدا است.

اما متأسفانه امروز در جهان اسلام به ویژه در ایران خط مشی مطلوب و سازنده برای معلولین سراغ نداریم. این مقاله با بازخوانی پرونده معلولین در قرآن تلاش کرده تجربه تاریخی صدر اسلام را یادآوری کند؛ بلکه مسئولین و مدیران جامعه به احیای قرآن در این بخش از جامعه پردازند. احیای قرآن مقوله ای ذهنی و صرفاً تئوریک نیست بلکه زنده کردن دستورات قرآن و اهتمام به راه کارهای قرآنی در عصر کنونی است.

الگوهایی که در قرآن کریم مطرح می شده می توان امروزه برای سامان دهی به فرهنگ و جامعه معلولان بهره گرفت. پیش از هر کاری لازم است نکات و آموزه ها و معارف قرآنی استخراج و به صورت کتاب و مقاله در اختیار مردم قرار گیرد و از این طریق فرهنگ سازی صورت پذیرد.

نکات فوق اجمالی از معارف قرآنی درباره معلولیت و معلولان است و بررسی جامع این موضوع نیاز به فرصت بیشتر دارد.

امام حسین علیه السلام در سخنرانی می فرماید علت عدم اهتمام به معلولین، بی مبالاتی و بی توجهی به سنت نبوی است. و وظایف مردم را بعضاً به صورت تعهدات مردم نسبت به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مطرح می کند. این تعهدات و سنت ها در واقع همان التزام و تعهدهایی است که به صورت سنت ها و قوانین در قرآن و روایات به آنها اشاره شده است.

در قرآن کریم آمده که از بنی اسرائیل میثاق گرفتیم که شرک نوزند و به پدر و مادر، یتیمان و مستمندان نیکی کنند. (۱)

نیز عقد ازدواج و عدالت و نفی ظلم (۲) به عنوان میثاق هایی است که به عنوان سنت تاریخی و اجتماعی مطرح و معرفی شده اند. (۳) سنت ها در حوادث تاریخی و اجتماعی، اجرای نظام اسباب و مسببات یا عمل و معلولات است. عالم جمادات، عالم نباتات، عالم جانوران و جهان انسان ها دارای نظام خاص است و حوادث تصادفی و بدون علت و دلیل اتفاق نمی افتد. (۴)

تعهداتی که بر عهده مردم الزام آور است، در صورت عمل به آنها، نتایج مطلوب به دست می آید و اگر انجام ندهند، نتایج منفی به دست می آید. به عنوان نمونه قرآن می فرماید ان تتقوا الله يجعل لكم فرقاناً. (۵) یعنی اگر پرهیزگار باشید خداوند برای شما قدرت تمایز خوبی از بدی قرار می دهد.

در مورد معلولین هم تعهدات و وظایف الزام آور وجود دارد که می توانند اسباب و مسببات یا سنت ها و قوانین جامعه دارای معلولیت باشند. اکنون به برخی از اینها در سخنان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم اشاره می کنم.

تعریف و نقش نابینایی: حضرت در تعریف و نقش نابینایی می فرماید:

ليس الأعمى من يُعمى بصره، إنما الأعمى من تُعمى بصيرته (۶)

حضرت در این روایت می خواهد تعریف و کارکرد اجتماعی نابینا را در نظام مورد نظرش مطرح کند. می فرماید نابینا فقدان بینایی و چشم به عنوان یک عضو جسم نیست بلکه نابینا کسی است که فاقد بینش و آگاهی به عنوان عضو از عقل و ذهن باشد. بنابراین هر کس چنین نقشی را در جامعه ایفا کند و موجب نا آگاهی گردد، نابینا است.

حضرت در این سخن تأکید دارد که مشکل اصلی انسان ها برای پیشرفت ندیدن چشمان نیست بلکه نداشتن قدرت تفکر و درک حقایق و تمیز خوبی ها از زشتی ها است. چه بسا انسان هایی هستند که از نظر چشم، حس دیدن آنها به هر دلیل از بین رفته است ولی با ممارست و تلاش تحصیل نموده و

ص: ۲۴

۱- سوره بقره، آیه ۸۳.

۲- سوره بقره، آیه ۱۲۴.

۳- سوره انفال، آیه ۲۹.

۴- دانشنامه قرآن کریم، لیمن، ص ۵۶۶-۵۶۷؛ دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی، ص ۱۲۲۱-۱۲۲۲.

۵- دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی، ص ۱۲۲۱-۱۲۲۲.

۶- نهج الفصاحه، ص ۴۵۵.

به مدارج بالای علمی دست یافته است. نیز با تلاش و مجاهدت در تربیت نفس هم موفق شده و به مدارج معنوی رسیده است. این فرد بصیر را نمی توان نابینا دانست.

مقبولیت زبان اشاره: حضرت در سخن دیگری زبان اشاره را قبول کرده و بر آن صحنه می گذارد نیز رنج و مشکلات و مصائبی که معلولین در دوران زندگی متحمل می شوند از طرف خداوند بی اجر و پاداش گذاشته نمی شود. متن این روایت چنین است:

أقبل رجل أصمّ أحرص حتى وقف على رسول الله صَلَّى اللهُ عليه وآله وسلم فأشار بيده، فقال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه وآله وسلم أعطوه صحيفة حتى يكتب فيها ما يريد.

فكتب: إني أشهد أن لا إله إلا الله و أن محمداً رسول الله.

فقال رسول الله: اكتبوا له كتاباً تبشرونه بالجنة، فإنه ليس من مسلم يفجع بكريمته أو بلسانه أو بسمعه أو برجله أو بيده، فيحمد الله على ما أصابه، و يحتسب عند الله ذلك إلا نجاه الله من النار، وأدخله الجنة (1)

یعنی شخص کر و لامل (اصم و اخرس) نزد رسول خدا صَلَّى اللهُ عليه وآله وسلم آمد و با اشاره نکاتی را به حضرت تفهیم نمود. آنگاه حضرت فرود دفتری به او بدهید تا آنچه می خواهد بنویسد.

او نوشت: همانا من شهادت می دهم خدایی به جز خداوند یکتا نیست و محمد رسول خدا است.

سپس رسول خدا صَلَّى اللهُ عليه وآله وسلم گفت: برایش بنویسید و او را به بهشت بشارت دهید. چون هر مسلمانی چشم، زبان، گوش، پا و دستش آسیب ببیند و ستایش خداوند را نسبت به آنچه به او رسیده به جای آورد، خداوند به گونه ای برایش محاسبه می کند که او از دوزخ نجات یافته و داخل بهشت می گردد.

نکات مهمی در این روایت هست و نشانگر وضعیت ناشنوایان و معلولین در آن دوره می باشد. اولاً ناشنوا یعنی کسی که توان سخن گفتن و شنوایی ندارد وقتی با زبان اشاره با رسول خدا صَلَّى اللهُ عليه وآله وسلم مطالبی را بیان کرد، حضرت ناراحت نشد و او را نهی نکرد. این نشانگر مشروعیت زبان اشاره است.

ولی برای اینکه به ناشنوایان یاد دهد با نوشتن و کتابت هم می توانید تفهیم و تفاهم داشته باشید، از ناشنوا می خواهد، مطالبش را بنویسد. دوم اینکه ناشنوا مطلب را می نویسد. یعنی در آن زمان ناشنوایان، توانایی نوشتن و خواندن داشته اند. و حتماً از طریق آموزش خواندن و نوشتن به دست آورده بودند. و غیر از فراگیری اشاره، خواندن و نوشتن به معلولین هم وجود داشته است.

حضرت ضمناً ناشنوایان را ملزم به زبان اشاره و کتابت نموده است و به آنان یاد داده عامل پیشرفت آنان در یادگیری این دو شیوه است.

سوم اینکه حضرت آسیب های مختلف جسمی را نام برده و بشارت داده که خداوند مصائب و رنج هایی که آسیب مندان تحمل می کنند، بدون اجر و پاداش نمی گذارد و بهشت پاداش زحمات

ص: ۲۵

آنان است.

چهارمین نکته این است که همه انواع معلولیت های جسمی در این روایت معرفی شده اند. یعنی نابینایی، ناشنوایی و فقدان تحرک دست و پا سه نوع معلولیت شایع جسمی است که در این روایت معرفی شده است. نکته پنجم اینکه پاداش خداوند مشروط به شکر و سپاسگزاری خداوند (فیحمد الله علی ما اصابه) است. اما اگر معلولی به جای شکرگزاری، وضع موجود را نپذیرد و انرژی های خود را مصروف داد و فریاد علیه وضع موجود نماید و دائم به شکایت و گلایه پردازد، معلوم نیست این فرد در محاسبه الهی موفق شود.

بنابراین این روایت معاهده ای مطرح می کند: هر معلولی از آسیب هایی که به او رسیده و مشکلاتی که دارد، ناراحتی نکند و شکرگزاری کند، بهشت و رهایی از دوزخ برایش حتمی می گردد.

همیاری و تعاون: حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در روایت دیگری می فرماید:

لیس من نفس ابن آدم الا علیها صدقه فی کل یوم طلعت فیہ الشمس. قیل یا رسول الله و من این لنا صدقه؟

قال: ان ابواب الخیر کثیر: التسیح و التحمید و التکبیر و التهلیل و الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و تمسیط الاذی عن الطرق و تسمع الاصم و تهدی الاعمی و تدل المستدل علی حاجته و تسعی بشده ساقیک مع اللہفان المستغیث و تحمل بشده ذراعیک مع الضعیف. فهذا کله صدقه منك علی نفسک. (۱)

هر روز که خورشید طلوع می کند، انسان نفسی ندارد مگر اینکه صدقه ای بدهد و زنده بودن آدمی منوط به صدقه دادن دانی.

پرسیده شد: ای رسول خدا این صدقه ها را چگونه پردازیم؟

حضرت پاسخ فرمود: راه های نیکی بسیار زیاد است و به ده نمونه از آنها اشاره می کند: تسبیح، تهلیل، تحمید، امر به معروف و نهی از منکر، برداشتن موانع راه ها، تفهیم مطالب به ناشنوایان، راهنمایی نابینا، مشاوره دادن به فردی که نیازمند مشورت و راهنمایی است، مساعدت و یاری به ستمدیده مضطر، برداشتن بار از دوش انسان ضعیف.

حضرت به صراحت می فرماید، هر جامعه و آحاد جامعه نیاز به همیاری و تعاون دارد و بدون کمک به یکدیگر و یاری همدیگر، حیات و زندگی مختل خواهد شد. این نکته را مطابق فرهنگ آن دوره اینگونه بیان فرموده است: نَفْسُ ابْنِ آدَمَ دَرِ هَرِ رَوْزٍ مَتَکِی وَ مَنُوطٌ بِهٖ صَدَقَہٗ (صداقت و دوستی یکدیگر و مساعدت همدیگر) است.

اما صدقه فقط مالی نیست بلکه شیوه های بسیار دارد که به عنوان نمونه ده شیوه آن را بیان کرده اند:

بعضی از مردم نیازمند مساعدت فرهنگی و معنوی هستند. مثلاً دارای افسردگی می باشند یا از

ص: ۲۶

درون به هم ریخته اند و لازم است با تلقین تجربه های معنوی، اعتماد به نفس آنها را تقویت کرد. تجربه نشان داده اگر به اینگونه آدم ها ذکرهایی مثل سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله آموخته شود و آنان با تکرار این اذکار، معنویت و نورانیت درونی آنها افزایش یافته و مشکلات روانی آنها کاهش می یابد.

به همین دلیل حضرت می فرماید صدقه معنوی مثل تهلیل و تحمید و تسبیح هم مهم است و این سه را در ابتدا بیان کرده است.

چهارمین نوع صدقه امر به معروف و نهی از منکر است. با ترویج و توسعه خوبی ها و هنجارها و کاهش ناهنجاری ها در جامعه، فضای فرهنگی جامعه و ارتباطات اجتماعی مردم سالم خواهد شد و آسیب های اجتماعی کاهش می یابند. آسیب مندان و معلولانی هستند که تحت فشارهای تبعیض ها، بی قانونی ها، ظلم های اجتماعی اند. اشتغال و درآمد ندارند چون فرصت های اجتماعی درست و عادلانه تقسیم نمی شود. اما اگر عدالت، مساوات و انواع دیگر معروف ها ترویج و گسترانده شوند، بار مصائب از دوش معلولین برداشته خواهد شد.

پنجمین نوع صدقه مناسب سازی شوارع و امکنه عمومی است. اگر موانع در مسیر عبور معلولین برداشته شود و راه های عبور و مرور آنان مناسب سازی گردد، آنان می توانند حضور اجتماعی افزون تر داشته باشند. جوان نابینا یا ویلچری نمی تواند تحصیل کند چون دبیرستان یا دانشگاه در طبقه دهم یک ساختمان است و آسانسور هم ندارد. چند ماه دوستانش ویلچر او را ده طبقه بالا می بردند و دوباره پایین می آوردند. اما پس از چند ماه خود آن شخص معلول احساس شرمندگی کرد و از رفتن به دانشگاه صرف نظر نمود. سرنوشت این فرد تا آخر عمر به خاطر یک آسانسور تغییر خواهد کرد.

آمارها نشان می دهد بیش از پنجاه درصد از مشکلات معلولین ناشی از عدم مناسب سازی است. اما در کشورهای اروپایی زودتر از ما به این فرمایش رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم جامعه عمل پوشاند و هر معلول روز اول در هر جا مستقر شود تمامی مسیرهای او مناسب سازی خواهد شد.

حضرت مناسب سازی را با این عبارت بیان کرده است «تمسیط الأذى عن الطرق» یعنی زدودن موانعی که موجب آزار و اذیت انسان ها در راه ها.

صدقه ششم، هزینه کردن برای امکانات و اجرای روش هایی که ناشنوایان بتوانند مطالب را بفهمند. تجربه می گوید امکانات آموزش ناشنوایان گران تر و پرهزینه تر نسبت به امکانات آموزشی نابینایان یا معلولین ذهنی و حرکتی است. چون یاد دادن یک مطلب به یک ناشنوا به طور میانگین بسیار مشکل تر از یاد دادن همان مطلب به یک فرد نابینا یا معلول حرکتی است.

متأسفانه نیکوکاران و ثروتمندان دارای اموال اولویت های وقف اموال یا صدقه و بخشش اموالشان را نمی شناسند و مثلاً نمی دانند برای ناشنوایان چگونه و در چه موارد مورد نیاز هزینه کنند. از این رو بیشتر وقف ها و نیکوکاری ها تکراری شده است.

حضرت می فرماید یکی از شیوه های صدقه، تسمع الاصم است یعنی تجهیز مکان های آموزشی برای ناشنوایان تا آنان بتوانند به خوبی خواندن و نوشتن را یاد گرفته و در یک رشته تجربه و تبحر لازم را

پیدا کنند.

معمولاً ناشنویان از چهار طریق می توانند یادگیری و آموزش داشته باشند:

- زبان اشاره

- لب خوانی

- اقدامات پزشکی مثل کاشت حلزون جهت به دست آوردن شنوایی

- شیوه های ترکیبی

تجربه نشان داده توجه به همه این روش ها اهمیت دارد و نباید کودکان و نوجوانان را از یک روش مثل زبان اشاره محروم کرد. اما همه این شیوه ها دارای مشکلات خاص خود است.

صدقه دیگر راهنمایی نابینایان و یاد دادن دانش و سواد به آنان و هزینه کردن برای یادگیری آنها است.

صدقه دیگر مشاوره و راه اندازی مراکز مشاوره جهت پیشگیری و غیره است. اگر در هر شهر و روستا مراکزی باشد که جوانانی که می توانند ازدواج کنند، راهنمایی کند و اگر ازدواجشان موجب بچه های معلول می شود به آنان تذکر دهند، این روش ها موجب کاهش معلولیت ها خواهد شد. اما تأسیس و راه اندازی مراکز مشاوره نیاز به مخارج فراوان دارد.

مشاوره ابعاد بسیار دارد مثل مشاوره جهت کاریابی، مشاوره ژنتیک و غیره.

صدقه نهم مساعدت و کمک به نیازمند مضطر است. معلولانی که از نظر پزشکی، معیشت روزانه، داروهای ضروری، تغذیه روزانه، پوشاک فرزندان مشکل دارند. اگر توانایی کار کردن نداشته باشند، باید تحت تأمین اجتماعی قرار گیرند و اگر با مهارت آموزی می توانند سرکار بروند، باید به آنان کار آموخته شود. یعنی مراکزی برای مهارت آموزی تجهیز گردد و با تبرعات و نیکوکاری ها راه اندازی گردد.

بالاخره آخرین نوع صدقه برداشتن بار از روی دوش ضعیفاء و کاهش فشار بر آنان است. برداشتن بار از دوش ضعیفا فقط برداشتن یک کیسه چهل کیلویی از دوش یک نفر نیست، هر چند، این هم یک مصداق است. بلکه کاستن فشار بر ضعیفا انواع و اقسام دارد. خانواده ای هست، سه فرزند معلول دارد، همه آنها تحصیل کرده و بیکار هستند، کاهش فشار این است که برای این فرزندان کار پیدا کرد و آنها بر سر کار بروند.

رابطه بین حیات و صدقه به ویژه برای معلولین در این روایت مطرح شده و آن را به صورت یک سنت و قانون الزام آور مطرح کرده است.

راهنمایی و مساعدت: همچنین حضرت فرمود: من قاد ضریراً اربعین خطوه علی ارض سهله لا یفی بقدر ابره من جمیعہ طلاع الارض ذهباً.

هر کس، نابینایی را در زمین هموار چهل گام راهنمایی کند، ذره ای از این عملش با کوه های طلا برابری نمی کند. (۱)

ص: ۲۸

چند نکته در این روایت جلب توجه می کند:

۱. دستگیری افراد نابینا در زمین هموار و در شرایط عادی، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و بنیان گذار اسلام ارج و پاداش بی انتهایی دارد، چه رسد به راهنما و مساعدت روشندان در شرایط سخت و پر از موانع. واژه های چهل قدم (حدود ۳۰ متر) و زمین هموار (ارض سهله) بر این نکته دلالت دارند.

از این کلام رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، می توان این نکته را استفاده کرد: مساعدت به این قشر، در شرایط سخت اقتصادی و رفع مشکلات آنها، ارج و پاداش بسیار در انتظار مساعدت کننده است.

۲. راهنمایی یک روشندان در چهل گام، تماماً و همه این عمل با همه کوه های طلا در کره زمین برابر و مساوی دانسته نشده بلکه اندکی و سرسوزنی از این عمل با همه کوه های طلای روی زمین مقایسه شده؛ ولی حضرت می فرماید برابر نیست یعنی ثواب و ارزش معنوی سرسوزن از این عمل بیشتر از تمامی کوه های طلای روی زمین است. از این رو مؤمنین و نیکوکاران چه اقدام و چه کاری بالاتر و بهتر از مساعدت و یاری به آحاد معلولین سراغ دارند؟ در واقع بهترین عمل و سودآورترین معامله با خداوند است.

۳. حضرت روی موضوع راهنمایی تأکید فرموده است. و راهنمایی روشندان را با کوه طلا مقایسه کرده است. اما آیا هر خدمتی چنین ارزشی دارد؟ یا فقط خدمت راهنمایی چنین است؟ آیا راهنمایی در راهی مثل کوچه و خیابان که در روایت آمده، را می توان گسترش داد و هر نوع راهنمایی حتی اطلاع رسانی و راهنمایی علمی و فرهنگی را هم مشمول این روایت دانست؟ اگر رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در دوره ما می زیست، گسترش اطلاع رسانی در جامعه روشندان و توسعه ابزارهای راهنمایی آنان مثل کامپیوتر و انواع برنامه های کامپیوتری را به عنوان راهنمایی روشندان با کوه های طلا مقایسه می فرمود؟ در این دوره، کارشناسان اهمیت اطلاع رسانی و راهنمایی فرهنگی و تلاش برای رهایی روشندان از تأخر فرهنگی و به روز شدن آنان را به اندازه ای زیاد می دانند که فقط مقایسه مزبور گویای آن است.

خلاصه اینکه وقتی اندکی از راهنمایی چهل قدمی روشندلی به اندازه کوه های طلا پاداش داشته باشد به طریق اولی راهنمایی آنان توسط مجله، کتاب و پایگاه اینترنتی اجری مضاعف خواهد داشت.

حضرت نکات و احادیث دیگر دارد از جمله در چند روایت به مشکلات اقتصادی معلولین اشاره کرده است.

همه انسان ها با واقعیت های اقتصادی دست به گریبان هستند و معیشت و اقتصاد را نمی توان از زندگی آدمی حذف کرد. اما موفقیت در زمینه اقتصاد و فائق آمدن بر مشکلات و سختی های معیشتی تنها با تجربه آموزی از گذشتگان و دوم سخت کوشی و تلاش امکان پذیر است.

نتیجه اینکه حضرت بین راهنمایی و دستگیری یک نابینا با پاداش رابطه برقرار کرده و خداوند را متعهد می داند که چنین پاداشی را بپردازد.

مذمت تکدی گری و راه درست زندگی: معصومین علیهم السلام چون دانش فراگیری داشته اند، توصیه ها و نکات سودمندی در زمینه اقتصاد بیان کرده اند. این توصیه ها تأثیر شایان و مؤثر در زندگی معلولان می تواند داشته باشد. اینجا به برخی از سخنان گهربار رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم اشاره می شود: آن حضرت درباره مسکین و نیازمند واقعی فرمود:

ليس المسكين الذي يطوف على الناس فترده اللقمة و اللقمتان و التمره و التمرتان لكن المسكين الذي لا يجد غني لغنيه و لا يعطى له فيصدق عليه و لا يقوم فيسأل. (نهج الفصاحه)

نیازمند واقعی برای به دست آوردن یکی دو لقمه یا یکی دو خرما در میان مردم گدایی نمی کند. اما نیازمند واقعی کسی است که به طرف ثروتمند به خاطر ثروتش نمی رود و دستش را به طرف او برای دریافت صدقه دراز نمی کند و به پا نمی خیزد تا گدایی کند.

خلاصه اینکه مسکین و تردد در مردم برای گدایی، رابطه اش منفی است؛ ولی مسکین و به طرف ثروتمندان نرفتن، دست دراز نکردن و اقدام برای گدایی نکردن رابطه دارد.

از این رو پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم با طرح معیارهایی و آگاه سازی مردم، بین حاجت مند آبرومند و حاجتمندی که شغلش گدایی و تکدی گری است تمایز و تفاوت می گذارد. قشر گدا مضر برای جامعه و قشر نیازمند واقعی مفید برای جامعه است.

از طرف دیگر حضرت وظیفه افراد ثروتمند را مشخص فرموده است:

خير الناس انفعهم للناس.

بهترین مردم کسی است که فایده او بیشتر از همه به مردم برسد. کسی که منفعت مردمی و به قول امروزیان منافع ملی را بیش از همه در عمل مراعات کند، او خود از بهترین مردمان است. بنابراین بین خوبی و نفع رابطه برقرار کرده است.

نیز حضرت فرمود:

الخلق عيال الله، احب الخلق عند الله من نفع الي عياله او انفعهم الي عياله.

مردم خانواده خدا هستند دوست داشتنی ترین و محبوب ترین آدم ها نزد خداوند کسی است که به خانواده خدا سود می رساند و خدمت می کند. خدمتگزارترین و سود رسان ترین آدم ها به اهل بیت خداوند، همو، محبوب ترین آدم ها در چشم و دل خدا است.

به این ترتیب بود که پیامبر اسلام توانست میان خدا و خلق رابطه و پیوندی عمیق برقرار کند. البته رابطه و پیوند منحصر به این طریق نیست و تنها به این ترتیب نیست که «خدایی بودن خدمت به خلق» توجیه پیدا می کند.

چند بیت شعر بسیار زیبا منسوب به شیخ بهایی از دانشمندان دوره صفوی هست:

همه روز روزه بودن، همه شب نماز کردن

همه ساله حج نمودن سفر حجاز کردن

ز مدینه تا به کعبه، سر و پا برهنه رفتن

دو لب از برای لبتیک همواره باز کردن

به مساجد و معابد، همه اعتکاف جستن

ز ملاهی و مناهی همه احتراز کردن

چو قمر به شب نخفتن به خدای راز گفتن

ز وجود بی نیازش طلب نیاز کردن

به خدا که هیچ کس را ثمر آنقدر نباشد

که به روی ناامیدی در بسته باز کردن

مصراع «که به روی ناامیدی در بسته باز کردن» گویای نکته های فراوان است و نفع رساندن به خلق خدا را به خوبی بیان می کند.

همچنین رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مصداق خدمت به خلق و منفعت رساندن به مردم را ترویج عدالت و توسعه ارزانی یا مبارزه با ظلم و تورم می شمارد و می فرماید.

علامه رضا الله تعالی فی خلقه؟ عدل سلطانهم، و رخص أسعارهم.

نشانه خشنودی خداوند در میان بندگانش چیست؟ دادگری سلطاننشان و ارزانی نرخ هایشان. و برعکس آن، را فرموده است:

علامه غضب الله تبارک و تعالی علی خلقه؟ جور سلطانهم، و غلاء أسعارهم (کافی)

نشانه ناخشنودی خداوند در میان بندگانش چیست؟ بیدادگری سلطاننشان و گرانی نرخ هایشان.

«رخص» هم ریشه با واژه های رخصت و ترخص و ترخص، به معنای ارزانی، گشایش و رفاه و نظایر آن است.

مقابل ارزانی، گرانی یا تورم است.

خوشنودی و رضایت خداوند از مردم در این روایت به ارزانی قیمت های کالاها و عدالت سیاسی پیوند زده شده است. چرا؟

امام صادق علیه السلام پاسخ این پرسش را در روایت زیر فرموده است:

غلاء السعیر یسیء الخلق، و یدهب الأمانه، و یضجر المرء المسلم. (کافی)

گرانی (تورم)، اخلاق عمومی را خراب می کند، روحیه امین بودن را نابود می کند و موجب تخریب روحیه افراد مسلمان و معتقد می گردد.

امام صادق علیه السلام سه پیامد برای تورم بر شمرده است:

۱- اخلاقیات مذموم و فساد اخلاقی را گسترش می دهد.

۲- امانت و اعتماد عمومی را نابود می سازد.

۳- افسردگی و ناراحتی های روحی و روانی را موجب می شود.

بنابراین چنین جامعه ای مغضوب خداوند است و خدا از چنین مردمی خوشنود نیست. تنها راه چاره برای تصحیح چنین جامعه ای، گسترش روحیه مساعدت به یکدیگر، نفع رساندن به هموعان است؛ اما برخی فکر می کنند کثرت نماز، حج، اعتکاف زیاد و روزه بسیار موجب رستگاری و سعادت است، اما باید آنان متوجه باشند که مساعدت و در بسته به روی ناامیدان گشودن تنها راه چاره و تنها

راه ایجاد جامعه مطلوب است.

مذمت گمراه سازی معلولین: رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در روایت های دیگر می فرماید:

اگر کسی نابینایی را گمراه کند مورد لعن خداوند قرار می گیرد.

أربعة لعنوا في الدنيا والآخرة: رجل جعله الله ذكراً فأنت نفسه وتشبه بالنساء، وامرأه جعلها الله أنثى فتذكرت وتشبهت بالرجال، والذي يضل الأعمى، و رجل حصور. (۱)

یعنی چهار دسته را خداوند لعنت کرده: مردی که خود را شبیه زنان در آورد، زنی که خود را شبیه مردان در آورده، کسی که نابینایان را گمراه کند و مرد مجرد.

فقط به مورد سوم می پردازم. حضرت بین گمراه سازی نابینا و لعنت خداوند ارتباط برقرار کرده است. اما گمراهی انواع و اقسامی تواند داشته باشد:

۱- روحانیون با قرائت احادیث جعلی می توانند به گمراهی آنان اقدام کنند. لذا مدیریت حوزه لازم است به مبلغین آموزش دهد تا طلاب اطلاعات و تجارب کافی داشته باشند.

۲- ثروتمندی که می تواند مدرسه یا مرکز آموزشی بسازد ولی اقدام نمی کند در واقع به راهنمایی آنها اقدام کند.

۳- نابینایی که مشاوره می خواهد ولی به او درست مشاوره داده نشود و موجب گمراهی او گردد.

۴- آموزش استثنایی می تواند مصداقی از این روایت باشد، چون اگر برای نابینایان تعلیم و تربیت صحیح را اجرا نکنند در واقع آنها را گمراه کرده اند.

۵- تدوین و نشر کتاب، نشریه و کلاً محصولات فرهنگی برای آنان ضروری است. بنابراین بین همه اینها و لعنت الهی ارتباط هست.

تحقیق معلولین: نگاه کردن و خیره شدن به معلولین موجب رنجش خاطر و ناراحتی آنان می گردد؛ به ویژه معلولینی که ظاهر خوبی مثل جذامی ها ندارند.

لا تديموا النظر إلى أهل البلاء و المجذومين فإنه تحزنهم (۲)

یعنی نگاه مداوم و خیره به آسیب مندان معلول و جذامی ها نداشته باشید چون موجب ناراحتی آنها می گردد.

به تجربه ثابت شده نگاه مداوم و خیره شدن به معلولین موجب تکدر خاطر و رنجش آنان می شود. از این رو رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در این روایت مسلمانان را از این عمل نهی کرده است.

خلاصه اینکه بین ناراحتی و حزن معلولین با خیره نگاه کردن به آنها ارتباط برقرار کرده است. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در دوره خودش تلاش کرده معلولین به زندگی آبرومند و کسب و کار شرافتمندانه برسند و با دیگر مردم تفاوت و تبعیض نداشته باشند و برای هر قشر، مجموعه

۱- معلولیت از دیدگاه معصومین، ص ۴۴.

۲- بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۱۵.

ارزش ها و قوانین و سنت هایی را مطرح کرده بود. اما در دوره امام حسین علیه السلام بسیاری از سنت ها منسوخ شده بود.

از این رو در دوره امام حسین علیه السلام و دوره معاویه و دوره یزید، تبعیض ها و بی عدالتی ها گسترش یافته بود و سیره عدالت طلبانه خلفاء را کنار گذاشته و زندگی اشرافی و پر هزینه داشتند. انواع ظلم ها گسترش یافته بود و سنت ها منهدم و منسوخ شده بود.

امام حسین علیه السلام درصدد بود این وضع را اصلاح و شرایط دوره نبوی را بازگرداند. به همین دلیل شناخت دوره رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم لازم است دانسته شود همچنین شرایط دوره امام علی علیه السلام و امام حسن مجتبی علیه السلام.

سنت های علوی

امام حسین علیه السلام بارها اعلام کرد که من برای احیای دین جدم و پدرم اقدام به قیام کردم؛ مخالفت و جنگ با یزید نیز به این دلیل بود که یزید سنت ها و تعهداتی که باید عمل می کرد، منسوخ کرده و کنار گذاشته بود و برعکس سنت های جاهلی را احیاء و ترویج می کرد.

اما اگر حسین مروج سنت ها و تعهدات علوی و نبوی است، آن سنت ها کدام اند. سنت های نبوی را در گذشته معرفی کردیم و اکنون می پردازیم به سنت های علوی. اما قبل از معرفی خود سنت ها، در باب ورود امام حسین به سنن علوی و چرایی آن مقدمه ای داشته باشیم.

روایتی از امام باقر علیه السلام نقل است که در واقع متنی است که مؤمنان به هنگام زیارت قبر امام حسین علیه السلام می خوانند. در جایی از آن آمده:

یا سیدی یا ابا عبدالله انی اتقرب الی الله و الی رسوله و الی امیرالمؤمنین و الی فاطمه و الی الحسن و الیک. (۱)

یعنی آقا ای ابا عبدالله الحسین علیه السلام من (با قرائت این متن و توجه به تو) به خداوند و رسولش و امیرالمؤمنین و فاطمه و امام حسن علیه السلام و نیز به سوی تو، تقرب و نزدیکی می جویم. نزدیک شدن به خداوند و به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و علی علیه السلام در واقع درک و اجرای وظایف و معاهدات سنت های منسوب به آنان است. زائران با مطالعه و قرائت زیارت نامه به ارزش ها و وظایف خود آشنا شده و اهتمام برای اجرای آنها پیدا می کنند.

در زیارت لیله الفطر و مشهور به زیارت وارث هست: السلام علیک یا وارث محمد سید رسل الله، السلام علیک یا وارث علی امیرالمؤمنین و خیر الوصیین (۲).

سلام بر تو (حسین) وارث محمد آقای رسولان خداوند، درود بر تو ای وارث علی امیرالمؤمنین بهترین وصی.

ص: ۳۳

۱- مسند الامام الشهدید، به کوشش عزیز الله عطاردی، ج ۲، ص ۳۷۳.

۲- همان، ص ۴۰۵.

امام حسین علیه السلام به عنوان وارث پیامبر و علی علیه السلام چه چیزی را وارث است؟ آیا خانه و ثروت مادی را وارث می کند یا وارث او معنوی و میراث بان و نگهبان سنت ها و ارزش ها و دستور العمل ها است.

در روایتی از ابوالحسن علیه السلام خطاب به امام حسین علیه السلام می فرماید:

اشهد انک قد اقامت الصلاه و آتیت الزکاه و امرت بالمعروف و نهیت عن المنکر و دعوت الی سبیل ربک بالحکمه و اعو عظمه الحسنه. (۱)

مجموعه ای از کارها و اقداماتی که امام حسین علیه السلام به عنوان میراث بانی و نگهبانی انجام داده، در این روایت و نیز مردم را به حکمت و موعظه حسنه نه مجادله بی حاصل دعوت کرده ای. اینها همان سنت های نبوی و علوی است که امام حسین علیه السلام خود را وارث آنها می داند.

در پایان همین روایت آمده که مردم پس از قرائت متن می گویند: الکتب لی عندک عهداً و میثاقاً و آیتک مجدداً الميثاق. (۲)

یعنی خدایا نام من را جزء متعهدان و ملتزمان به میثاق حسینی ثبت کن چون در التزام به میثاق تلاش جدید نموده ام.

در جای دیگر امام حسین علیه السلام را به نام هایی مثل الدلیل علی الله و الداعی الی الله می خوانند. (۳) یعنی راهنمای قوانین، ارزش ها، تعهدات و سنت های الهی و دعوت کننده به طرف آنها است و مردم عاشق و طرفدار حسینی هم خود را پیرو و یاور امام حسین علیه السلام می دانند چون او مروج ارزش های نبوی و علوی بوده است.

اللهم اجعلنا له شیعه و انصاراً و اعواناً علی طاعتک و طاعه رسولک و ولیک و ما و کلته به. (۴)

خدایا مرا برای پیرو و یاور امام حسین علیه السلام در اطاعت از تو و رسول تو و ولی تو در مواردی که او داده ای قرار بده.

معنای این جمله بسیار عمیق است و می خواهد بگوید امام حسین علیه السلام تعهدات و التزاماتی را که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و علی علیه السلام آورده بودند، ترویج می کرده است و زائران حسینی از خداوند خواستار پیروی و یآوری امام حسین هستند. البته در اطاعت از همین تعهدات و التزامات. اکنون بخشی از میثاق ها تعهدات و سنت های علوی در عرصه معلولین را مطرح و معرفی می کنیم.

جامعه علوی و وظایف امام

بخشی از عهدنامه مالک اشتر (به نام فرمان امام علی علیه السلام به مالک اشتر؛ میثاق امام و مالک هم معروف است) به معلولین اختصاص دارد. فارغ از جنبه های ادبی و فصاحت و بلاغت آن، از

ص: ۳۴

۱- همان، ص ۴۲۱.

۲- همان، ص ۴۲۲.

۳- همان، ص ۴۲۳ و ۴۳۶.

۴- همان، ص ۴۳۷.

متون مهم حقوقی است که به تبیین حقوق اساسی و قواعد حاکم بر روابط مردم و حاکمیت می پردازد. امام وظایف متقابل و دو سویه حاکمیت و هر یک از گروه های اجتماعی از جمله معلولین را توضیح می دهد.

علی بن ابیطالب علیه السلام به دلیل دیدگاه های عالمانه اش نه فقط بین شیعیان، بلکه بین همه مذاهب اسلامی و نه فقط بین مسلمانان، بلکه بین همه ملل مثل یهودیان و مسیحیان هم به عنوان اسوه عدالت، مظهر انسانیت، مقتدای محاسن اخلاقی و کرامت انسانی و انسان شناس آگاه به علل موفقیت، مشهور است. وقتی مردم با او به عنوان رهبر بیعت کردند و با رأی مردم بر منصب خلافت تکیه زد، شیوه و رفتار معدلت آمیز و ضد تبعیض پیشه کرد، و در سال های حکومت علوی، به رغم موانع و مشکلات قاسطین، مارقین و ناکثین جامعه اسلامی به درجه ای از ترقی و عدالت رسید که تاریخ هیچ مانندی برای او سراغ ندارد.

حضرت انسان های شایسته ای را بر استان ها گمارد؛ از جمله مالک اشتر را فرمان داد تا استاندار مصر شود. اما تعیین مسئولین را به شیوه مشروط انجام می داد و می فرمود باید در چارچوب ضوابط و قوانین فعالیت کنی و از خودرأیی و استبداد و خودکامگی بپرهیزی.

وظایف مالک را بند به بند نوشت و آیین نامه ای دقیق و جامع به دست او داد. وظایف مالک نسبت به همه طبقات و قشرها را معین کرد؛ از جمله به معلولین هم پرداخت و حقوق آنان را چون حقوق دانی مجرب و نظریه پرداز تبیین کرده است.

از این رو نهج البلاغه چون دیگر متون اسلامی دارای مضامین و آموزه های انسانی بسیار به ویژه درباره افراد دارای معلولیت است. متأسفانه این میراث عظیم به جهان معرفی نشده و نخبگان دیگر ادیان و ملل کمتر از این متون اطلاع دارند. از این رو درصدد برآمدیم با انتشار بخش معلولیتی این عهدنامه، زمینه ای فراهم گردد تا آحاد مردم عزیز بیش از پیش، دل به این میراث بسپارند.

حضرت برای مددجویان حقوق خاصی قائل است، البته می فرماید این حقوق منتسب به خداوند است: و احفظ لله ما استحفظك من حقه فیهم؛ یعنی به خاطر خدا، پاسدار حقوقی باش که خداوند برای مددجویان تعیین کرده؛ نیز از تو خواسته حافظ این حقوق باشی.

حضرت در این جمله به چند نکته کلیدی اشاره می فرماید:

۱- حافظ حقوق معلولین باش (احفظ). دولت اسلامی و متولی جامعه اسلامی مشمول دستور و فرمان حضرت و موظف به حراست و نگاهبانی از حقوق آنان است.

۲- این حق و حقوق تعلق به خداوند دارد و خدا این حقوق را به مددجویان داده است (من حقه فیهم). از طرف دیگر مددجویان صاحب حق از دولت خواهان حفاظت از حقوق شان هستند (استحفظك). سهم مددجویان از بیت المال، حقی است که در اصل متعلق به خداوند است؛ چون خداوند مالک همه ثروت ها است؛ ولی خداوند این حق را به معلولین واگذار کرده؛ نیز متولی جامعه موظف حفاظت یعنی تأمین این خواسته معلولین است. بنابراین حضرت برای معلولین، نوعی حقوق الهی قائل است که به عنوان حق الناس برای آنان معین شده است. این دیدگاه اگر به حقوق فطری

تعبیر شود، اشکالی ندارد؛ زیرا به موجب آیه فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا (سوره رم آیه ۳۰) گویای الهی بودن فطرت انسان است.

۳- خداوند از متولی جامعه (دولت) درخواست حفاظت این حقوق را کرده است (استحفظک). بنابراین متولی جامعه، تنها مقامی است که رسماً از طرف خداوند برای پاسداری و حفاظت از حقوق معلولین انتخاب و تعیین شده است. اکنون بر اساس قوانین ایران این وظیفه به هیئت دولت و سازمان بهزیستی سپرده شده است.

۴- حضرت کلمه «لله» را استفاده کرده است. یعنی حافظ حقوق معلولین باید با انگیزه خدایی و اخلاقی به اجرای این وظیفه اقدام کند. تأمین حقوق مددجویان نباید از سیر سود مادی، منافع دنیوی، برای پُست و مقام و امثال این ها باشد، بلکه صرفاً از سر انجام وظایف معنوی است. از اینرو کسانی که با انگیزه های غیر الهی در زمینه حقوق معلولین فعالیت دارند، عمل شان مقبول نیست.

حضرت علی علیه السلام پس از توضیح درباره ضرورت تقوا و عدالت حاکم، راه های موفقیت، قواعد و قوانین جنگ و لزوم صلح، به کار گرفتن افراد متقی و صلاحیت دار، پرهیز از عیب جویی مردم و لزوم گذشت و تساهل به تقسیم جامعه به دو طبقه حاکمان و مردم را به هفت طبقه زیر تقسیم می نماید:

- نظامی ها و سربازان

- نویسندگان عمومی و منشیان خصوصی (دیوانیان)

- قاضیان

- کارگزاران دولتی

- اهل ذمه و پیروان دیگر ادیان

- بازرگانان و صنعت پیشگان

- طبقه آسیب پذیر و افراد تحت پوشش تأمین اجتماعی

حضرت می فرماید این هفت طبقه حق و حقوقی دارند که در قرآن و سنت نبوی بیان شده است و متولی و حاکم مسئول اجرای حقوق این طبقات است. اما به نظر امام این طبقات تغییرپذیر و قابل جابجایی می باشند. بر خلاف نظام پادشاهی در ایران باستان و روم باستان که افراد هر طبقه نمی توانستند به طبقه دیگر راه پیدا کنند و مادام العمر و به صورت جبری در طبقه خودشان می ماندند. حضرت می فرماید افراد آزاد هستند از طبقه ای به طبقه دیگر بروند. حتی قشر آسیب پذیر می توانند با تلاش و کوشش به طبقه عالی و رهبری جامعه راه پیدا کنند. افراد آسیب پذیر با رسیدگی به امور آن ها ارتقاء یافته و می توانند صاحب شغل و رفاه شده و زندگی آبرومندی داشته و به مقامات و پست های مدیریتی کلان برسند.

حضرت وضعیت و حقوق هر یک از طبقات را توضیح می دهد تا به طبقه آسیب پذیر می رسد. سپس مثل یک جامعه شناس تحلیل گر، ویژگی های جامعه مددجویان را این گونه معرفی کرده است:

اللّٰهُ اللهُ فِي الطَّبَقَةِ السُّفْلَى مِنَ الَّذِينَ لِاحِيْلَهُ لِهَمْ مِنَ الْمَسَاكِينِ وَ الْمَحْتَاكِينِ وَ اهلِ الْبُؤْسَى ' و

الزمنی^۱ فان فی هذه الطبقة قانعا و معترا.

به تو هشدار می دهم در مورد جامعه ای که مشکلات روزگار آنان را فرودست نموده است. اینان شامل چهار گروه فاقد نیروی حرکتی (معلول حرکتی یا زَمَنی^۱)، پریشان خاطر (معلول ذهنی یا بؤسی^۱)، افراد دارای احتیاجات خاص به دلیل فقدان حس شنوایی و گویایی (محتاجین) و بالاخره افراد نابینای دارای سکون و فاقد حرکت و تحرک کافی (مساکین) می باشند.

در دوره جدید هم معلولین را به چهار گروه اصلی، معلولین حرکتی، معلولین ذهنی، ناشنوایان و نابینایان تقسیم می کنند. حضرت هم از چهار گروه با الفاظ مستعمل و متداول در فرهنگ آن دوره یاد کرده است.

از نظر امام این جامعه شامل چهار گروه است: مساکین (کسانی که به دلیل فقدان حس بینایی، سکون داشته و مستقلاً نمی توانند حرکت کنند)؛ محتاجین (کسانی که به دلیل فقدان حس شنوایی و گویایی نیازمند رابط و مترجم اند تا خواسته های آنان را به مخاطبان تفهیم کند)؛ اهل البؤسی^۱ (کسانی که فکر و خاطر معیوب داشته و به نام معلول ذهنی مشهور اند)؛ و بالاخره زَمَنی^۱ (افرادی که به دلیل ضایعات نخاعی یا فلج اعضاء و جوارح زمین گیر بوده و اکنون به نام معلول حرکتی شناخته می شوند).

تعهدات دولت

حضرت علی علیه السلام پس از معرفی جامعه معلولین و تقسیمات آن، به حقوق آنان و مشروعیت و اثبات این حقوق می پردازد و در مجموع سی ماده حقوقی برای معلولین بر می شمارد. با شمردن و تجزیه و تحلیل این حقوق درصدد آگاه کردن معلولان نسبت به حقوق شان و وادار کردن استانداردها مالک اشتر برای این حقوق است. اکنون به بررسی این حقوق می پردازیم:

تعیین حقوق مالی مشخص برای معلولین

و اجعل لهم قسماً من بیت مالک. بخشی از بیت المال را برای آنان قرار بده.

تأمین خوراک معلولین

و اجعل قسماً من غلات صوافی الاسلام فی کل بلد. بخشی از غله ها (گندم و جو و برنج) از سرزمین های خالصه و غنیمتی مسلمانان در همه جهان اسلام را به معلولین اختصاص بده.

صوافی یعنی خالص ها، زمین صوافی یعنی زمین های خالص پادشاه و دربار اما غلات صوافی الاسلام یعنی غلاتی که از زمین های خالصه فتح شده به روش صلح به حکومت واصل می شود. امام می فرماید قسمتی از این غلات به مددجویان تعلق دارد.

ضرورت مساوات و اجرای عدالت بین همه معلولان

فانّ للاقصی منهم مثل الذی للادنی^۱. تبعیض ممنوع است و با آنان به مساوات رفتار کن؛ زیرا دورترین آن ها مثل نزدیک ترین آن ها است.

هر آنچه به آنان تعلق می گیرد و حقوقی که به آنان می خواهی بدهی، دور و نزدیک، خودی و غیرخودی ندارد. در ادامه حضرت خواستار رعایت حقوق همگان شده است.

رعایت حقوق تمامی مددجویان بدون تبعیض

و کلاً قد استرعیت حقه. حقوق همه مددجویان باید مراعات گردد.

حضرت از واژه استرعیت در باب استعمال استفاده کرده و گویا درصدد بیان این نکته است که ای مالک تو به عنوان مدیر ارشد جامعه باید از همه مدیران تحت فرمانت رعایت حقوق مددجویان را مطالبه کنی و پیگیری نمایی. صرفاً یک دستور نباشد بلکه پیگیری و مطالبه جزء برنامه رعایت حقوق است. مهم این است که در این بند، حضرت کل و تمامی مددجویان را مشمول رعایت حق دانسته است. یعنی نفرموده فقط مسلمانان یا فقط طرفداران امامت یا فقط کسانی که فلان خصوصیت را دارند. بلکه فرمود کل و همه مددجویان بدون تبعیض باید حقوق شان مراعات گردد.

ممنوعیت غفلت از مددجویان

فلا يشغلنك عنهم بطر. رفاه و خوشی موجب غفلت از معلولین نشود.

به نظر بعضی جامعه شناسان، جوامع در حال پیشرفت، توسعه و رفاه اجتماعی، گاه موجب فراموشی اقشار آسیب پذیر می شود. از این رو تأکید می کنند، حقوق اولیه این قشرها اقتضا می کند دولت به آن ها توجه نماید و مانع نابودی آنان زیر چرخ های توسعه شود.

برخی متون به جای بطر، نظر دارد. یعنی هیچ فکری تو را از رسیدگی به آنان مشغول نکند.

ممنوعیت تضييع حقوق مددجویان به بهانه اجرای کارهای اولویت دار

فإنك لا تُعذرُ بتضييع الصغير لاحكامك الكثير المهم. انجام کارهای زیاد و مهم عذر برای ضایع کردن حقوق بیچارگان نمی تواند باشد.

مدیران نپرداختن به امور مددجویان متعلق به اقشار پایین جامعه را این گونه توجیه می کنند: کار زیاد یا کار مهم و اولویت دار، مانع از رسیدگی به امور آنان بود و معذور هستیم. اما حضرت می فرماید این استدلال پذیرفته نیست و اجرای کارهای کثیر و مهم عذرآور نمی باشد و از مسئولیت استانداردار برای رسیدگی به امور مددجویان دون پایه نمی کاهد. زیرا موجب تضييع حق آنان و کرامت انسان های مددخواه و نیازمند مساعدت می گردد. حضرت نمی فرماید تضييع مال یا تضييع آبرو یا تضييع زندگی آن ها می شود؛ بلکه می فرماید «تضييع الصغير» یعنی عدم رسیدگی به بهانه رسیدگی به امور مهم و زیاد، موجب از هستی ساقط شدن قشر صغیر است و همه چیز خود را از دست می دهند.

همت و اهتمام به امور آنان

فلا تُشخص همك عنهم. اهتمام خود را از آنان دریغ مکن.

رسیدگی متولیان جامعه به وضع زندگی معلولین و اهتمام به امور آنان از دیگر حقوق اجتماعی معلولین است. مسئولین به دلائل گوناگون ممکن است، اهتمام خود را از معلولین دریغ کنند. از جمله با این توجیه که طرح حقوق آنان موجب توقع و بالا-رفتن سطح مطالبات آنان شود، به امور آنان همت ننمایند. امام به طور کلی از هر گونه همت نکردن در جهت امور آنان را نهی کرده است.

عدم رفتار با غرور و نخوت با معلولین و تعامل انسانی با آنان

ولا تُصعّر خدك لهم. به معلولین فخر نفروش و از سر کبر و نخوت، از آنان روی بر مگردان.

یکی از حقوق معلولین این است که جامعه، به ویژه مسئولین رفتار عادی و انسانی با آنان داشته باشند. به دلیل نداشتن بینایی یا فلج بودن آنان را تحقیر نکنند و با آنان با کبر و نخوت برخورد نمایند.

ضرورت احترام متواضعانه نسبت به مددجویان

و تَوَاضَعُ لِّلَّهِ يَرْفَعُكَ اللَّهُ. به خاطر خدا تواضع کن تا خداوند تو را رفعت دهد.

امکانات و فرصت های اجتماعی و اقتصادی را در اختیار مددجویان گذاشتن

و اُخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلضَّعْفَاءِ. بال های خود را برای ضعیفان پهن کن.

بال پهن کردن به دو جور تفسیر شده است:

استعاره از فروتنی در برابر ناتوانانِ توان خواه است. این کاربرد اخلاقی است. در تفسیر دوم، بال کنایه از رشد و توسعه و ترقی است. یعنی امکانات و ظرفیت ها و فرصت هایی که در اختیار حاکم است، نباید آن ها را به اقویاء، پولدارها و ثروتمندان بدهد بلکه حاکم باید فرصت ها و امکانات اقتصادی و اجتماعی را به مددجویان ضعیف بسپارد. پهن کردن بال، کنایه از اعطای امکانات و فرصت ها آن هم با تواضع و فروتنی است. این کاربرد حقوقی است.

نیاز جامعه به حضور اجتماعی و مساعدت آنان

و أَرَبِّهِمْ إِلَىٰ ذَٰلِكِ مَنْكَ حَاجَةٌ. به مددجویان نشان بده به این برنامه نیازمندی.

به نظر حضرت، حاکم با تواضع و سپردن امکانات و فرصت ها به مددجویان کارش تمام نمی شود بلکه باید برنامه فرهنگ سازی اقناعی و اطلاع رسانی هم داشته باشد. باید به مددجویان تفهیم کند حکومت به مددجویان نیاز دارد؛ چون آنان سرمایه اجتماعی هستند و با مشارکت در جامعه موجب پیشرفت و ترقی خواهند شد.

رسیدگی به امور معلولین منزوی و دور از دسترس

و تَفَقَّدُوا أُمُورًا مِنْ لَا يَصِلُ إِلَيْكَ مِنْهُمْ مَنْ تَفْتَحُهُمُ الْعِيُونَ وَ تَخْفِرُهُ الرِّجَالُ. امور معلولینی را که درخواست های آن ها به تو نمی رسد، رسیدگی کن؛ زیرا اینان از چشمان پنهان اند یا به دلیل تحقیر، کنار رفته اند.

تعیین مددکارهای متواضع و دارای محاسن اخلاقی به عنوان معتمدین حکومت

فَقَرَّغْ لَأَوْلَئِكَ ثَقَّتْكَ مِنْ أَهْلِ الْخَشْيَةِ وَ التَّوَاضَعِ فَلَيرْفَعُ إِلَيْكَ أُمُورَهُمْ وَ ذَٰلِكَ عَلَى الْوَلَاءِ ثَقِيلٌ. معتمد خداترس و متواضع بر معلولین بگمار تا امور آنان را نزد تو آورد، اگر چه اجرای این دستور برای والیان سنگین است.

اجرا کردن منصفانه امور مددجویان تا رسیدن به معافیت در دادگاه عدل الهی

ثُمَّ اِعْمَلْ فِيهِمْ بِالْإِعْذَارِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ تَلْقَاهُ، فَإِنَّ هَوْلَاءِ أَحْوَجُ إِلَى الْإِنصَافِ مِنْ غَيْرِهِمْ وَ كُلُّ فَاعِذِرٍ إِلَى اللَّهِ فِي تَأْدِيَةِ حَقِّهِ إِلَيْهِ. به گونه ای با مددجویان رفتار کن که در قیامت نزد خداوند رو سفید باشی، اینان نسبت به دیگر اقشار جامعه به دادرسی نیازمندتراند؛ بنابراین با ادای حقوق همگانی نزد خداوند مأجور و معذور خواهی شد.

رسیدگی ویژه به افراد دارای معلولیت شدید

ص: ۳۹

و تَعَهَّدَ اهلِ الْيَتِيمِ و الزَّمَانِهِ و الرِّقَّةِ فِي السِّنِّ مِمَّنْ لَا- حِيلَةَ لَهُ و لَا- يَنْصَبُ لِلْمَسْأَلَةِ نَفْسَهُ. نسبت به افراد دارای معلولیت های شدید یعنی زمین گیرها، کهنسالان و آسیب مندان در مانده متعهد باش. چون آنان بیچارگانی هستند که خواسته های شخصی خود را هم نمی توانند برآورده سازند.

وظیفه شناسی، تعهد و قبول مسئولیت در منطق حضرت جایگاه خاص دارد. وقتی به افراد دارای معلولیت شدید می رسد، می فرماید متولی جامعه حتماً باید وظیفه شناس باشد. اهل الیتیم یعنی افرادی که به دلیل حادثه و قطع عضو یا نابینا شدن یا از دست دادن پدر و مادر جزء «طبقه آسیب مند» جامعه شده اند.

اجرای طرح ارزاق و رهاسازی از مشکلات برای افراد دارای معلولیت شدید

فَأَجْرِ لَهُمْ ارزاقاً فَإِنَّهُمْ عِبَادُ اللَّهِ فَتَقَرَّبْ إِلَى اللَّهِ بِتَخَلُّصِهِمْ. برای آنان ارزاق بفرست؛ چون آنان بندگان خدا هستند و با رهایی آنان از مشکلات و زندگی فلاکت بار، نزد خداوند تقرب پیدا کن.

ضرورت استقرار آنان در جایگاه مناسب حالشان با حقوق مکفی

و وَضَعَهُمْ مَوَاضِعَهُمْ فِي أَقْوَاتِهِمْ وَحَقُّوهُمْ، فَإِنَّ الْأَعْمَالَ تُخَلِّصُ بِصَدَقِ النِّيَّاتِ. با تأمین نیازهای ضروری و حقوق اولیه مددجویان، وضعیت آنان را تثبیت کن؛ خلوص این اعمال بستگی به صداقت و نیت پاک تو دارد.

معلولان با تأمین نیازها و حقوق شان در جایگاه و مواضع واقعی شان قرار می گیرند؛ به شرط اینکه مددکاران، اندیشه و نیت صادقانه داشته باشند. اما اگر نیت استفاده ابزاری از معلولان در میان باشد، نمی توان آن را در جایگاه درست نشانده؛ چون اموال و امکاناتی که حق معلولان است به آن ها صحیح داده نمی شود.

پرهیز از مخفی کاری و ادای حقوق با شفافیت

أَنَّهُ لَا- تَسْكُنُ نَفُوسُ النَّاسِ أَوْ بَعْضُهُمْ إِلَى أَنْكَ قَدْ قَضَيْتَ حَقُّوهُمْ بِظَهْرِ الْغَيْبِ دُونَ مَشَافَهَتِكَ بِالْحَاجَاتِ وَذَلِكَ عَلَى الْوَلَاءِ ثَقِيلٌ وَالْحَقُّ كُلُّهُ ثَقِيلٌ. مردم یا بعضی از آنان به صرف ادای حقوق شان به روش مخفیانه راضی نخواهند شد و خواستار حضور در جریان امور و شفافیت هستند.

ضرورت تدبیر و برنامه، درخواست برای شکیبایی همگانی در برابر ناملايمات و اطمینان به آینده

وَقَدْ يُخَفِّفُهُ اللَّهُ عَلَى أَقْوَامٍ طَلَبُوا الْعَاقِبَةَ فَصَبَرُوا نَفُوسَهُمْ وَوَثِقُوا بِصَدَقِ مَوْعُودِ اللَّهِ لِمَنْ صَبَرَ وَاحْتَسَبَ فِكْرَ مَنْهُمْ وَاسْتَعَانَ بِاللَّهِ. خداوند سنگینی حق را بر برخی اقوامی آسان می گرداند که با تدبیر و هدفمند کار می کنند، با خودسازی آحاد جامعه را وادار به شکیبایی کرده و به وعده های الهی در مورد صابرين و محتسبين اعتماد دارند. از اینرو از این گروه باش و از خداوند استعانت بخواه.

تأسیس اداره ای برای مددجویان زیر نظر حاکم

و اجعل لذوی الحاجات منك قسماً تُفَرِّغُ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ. برای افراد دارای معلولیت (ذوی الحاجات) یک بخش اداری دایر کن و شخصی را از جانب خودت بر آن منصوب کن.

به نظر حضرت، حق معلولین است که در ساختار اداری، دیوانی و اجرایی کشور، یک سازمان ویژه

معلولین تأسیس شود و نماینده عالی ترین مقام در رأس این سازمان حضور داشته باشد. مالک اشتر به عنوان عالی ترین مقام در مصر باید چنین سازمانی را تأسیس و شخصی از معتمدین خودش را در رأس آن بگمارد. این فرمان دلالت دارد به اینکه، سخنان امام صرفاً اخلاقی نیست و حتماً باید اجرایی شود. و برای اجرایی کردن آن باید ساز و کارهای لازم را فراهم آورد.

تشکیل جلسات عمومی گفت و گو و مناظره

و تجلس لهم مجلساً عاماً. نشست عمومی با آن ها داشته باش.

فروتی در مجلس عمومی مددجویان و سپردن جلسه به آنان

فتتواضع فيه لله الذی خلقک. در مجلس معلولین به خاطر خدایی که تو را آفریده، تواضع کن.

دسترسی آسان مددجویان به مسئولین دولتی با حذف نگاهبانان

و تَقَعِدْ عَنْهُمْ جندک واعوانک من احراسک و شُرَطک. پاسداران، پاسبان ها، سربازان، نزدیکان و یاران خود را از سر راه آنها دور کن.

حق معلولین است تا با متولی و مدیران ارشد جامعه بدون ترس و لرز ارتباط داشته باشند. معلولین که توانایی آسیب رساندن به کسی را ندارند، از این رو به هنگام ارتباط با مقامات نیازی به نیروهای امنیتی و انتظامی نیست. از این رو معلولین باید بتوانند با مقامات ارتباط ساده و سازنده داشته باشند و مسئولین هم باید شرایط مناسبات پویا را فراهم آورند.

لزوم برپایی جلسات آبرومند جهت مراجعات مددجویان یا مواجهه رئیس با آنان با آغوش باز

تَخَفُضْ لَهُمْ فِي مَجْلِسِكَ ذَلِكَ جَنَاحَكَ وَ تَلِينْ لَهُمْ كَنَفَكَ فِي مَرَاجِعَتِكَ وَ وَجْهَكَ. جلسه ای فاخر برای آنان تشکیل می دهی و به هنگام مواجهه با آنان یا مراجعه به تو، با نرم خوئی آنان را در آغوش می کشی.

تخفص لهم جناحک مثل آیه اخفص لهما جناح، اصطلاح و به معنی اقدام و عملی همراه با فروتنی است. تلین لهم کنفک نیز اصطلاح و به معنای برخورد با مخاطب با نرمی است. یعنی وقتی مددجویان به تو مراجعه کردند و با آنان مواجهه پیدا کردی، در گفتار و رفتار خشونت نخواهی داشت بلکه مدارا، تواضع و نرمی خواهی داشت.

ارتباط و مناسبات تنگاتنگ و انسانی مددجو و مددکار

حتى يُكَلِّمَكَ متکلمهم غیر مُتَعَب. تا اینکه سخنگوی مددجویان بدون اضطراب با تو سخن بگوید.

همه مددجویان نمی توانند با متولی جامعه سخن بگویند، از اینرو باید سخنگویی به عنوان نماینده انتخاب کنند. سخنگویی که امین آنان است باید بتواند نیازها و خواسته های آنان را به گوش متولی جامعه برساند.

تحمل رفتار غیر متعارف مددجویان و عدم برخورد امنیتی و قضایی با آنان

ثُمَّ احْتَمَلِ الْخُرْقَ مِنْهُمْ وَ الْعِيَّ. درشتی و سخنان غیرمطلوب معلولین را تحمل کن.

روابط مددجوها و مددکاران بدون خشونت و استبداد

وَنَحِّ عَنْهُمْ الضِّيْقَ وَالْأَنْفَ. دُورَ كُنْ أِزْ مَعْلُولِيْنَ اسْتِبْدَادٍ وَخَشَوْنَتٍ رَا.

ص: ٤١

فَاعْطِ مَا أَعْطَيْتَ هِنِيئًا. آن چه می دهی، با بزرگ منشی اعطا کن.

حضرت خطاب به مالک اشتر می فرماید تو به عنوان استاندار مصر، به مددجویان، اموال از خوراکی، پوشاکی و دیگر مایحتاج زندگی اعطا خواهی کرد، این ها را با چهره عبوس و با غرغر کردن و با سختی اعطا نکن بلکه هر آن چه اعطا می کنی باید به شیوه کریمانه و بزرگوارانه اعطا نمایی. امام شیوه ایده آل خدمات رسانی به معلولین را در این بند بیان کرده است. امام قبلاً وظایفی مثل پرداخت حقوق از بیت المال، سرویس دهی ارزاق و خوراک و غیره را به دوش متولی جامعه گذاشت. اکنون می فرماید این ها را باید بدون تحقیر کردن و به روش کاملاً بزرگوارانه و کرامت انسانی مددجویان انجام بدهی.

تعطیلی خدمات رسانی به مددجویان همراه با بیان موانع و اطلاع رسانی و معذرت خواهی

وَأَمْنٌ فِي أَجْمَالٍ وَعِذَارٌ. خدمات رسانی را به دلیل کمبودها ممنوع کن البته همراه با معذرت خواهی. حضرت در فرمان پیش فرمود عطا کن و خدمات رسانی داشته باش البته با بزرگواری و به روش انسانی و اینجا می فرماید اگر در اجمال بودی و وضعیت طوری بود که توانایی خدمات رسانی نداشتی، خدمات را تعطیل کن اما همراه با عذار و بیان موانع.

تعیین معاونان و مدیران شایسته با اخلاقیات انسانی عالی و تجربیات کارآمد

و تَوَاضَعُ هُنَاكَ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ وَلِيَكُنْ أَكْرَمُ أَعْوَانِكَ عَلَيْكَ إِلَيْهِمْ جَانِبًا وَأَحْسَنُهُمْ مَرَاجِعَةً وَالطُّفْهَمُ بِالضَّعْفَاءِ. در مقابل مددجویان تواضع کن چون خداوند متواضعان را دوست دارد. لیکن فروتنی منحصر به خودت نیست و دستیاران و معاونان هم باید کریم تر، نرم خوتر، خوش برخوردتر و ضعیف نوازتر باشند. (۱)

این آخرین بند از مجموعه توصیه ها و حقوقی است که حضرت برای مددجویان بر شمرده است. مالک را از تکبر و خود بزرگی بینی نهی کرده و در عوض به فروتنی و تواضع فرمان داده است. نیز در مورد مدیران و عوامل زیر دست حاکم نیز شایسته سالاری را توصیه می کند، نه اینکه افرادی را به دلیل روابط و مناسبات به سر کار بگماری؛ بلکه کسانی که کریم تر، نرم خوتر، خوش رفتارتر و دارای لطف و مرحمت بیشتر نسبت به ضعیفان هستند به کار می گماری.

تشکیلات معلولین اگر مدیرانی با این چهار ویژگی داشته باشد، تمامی مشکلات و معضلات مرتفع خواهد شد. این چهار ویژگی عبارت اند از: معاونان حاکم دارای کرامت بیشتر؛ لین و نرم خوترین افراد نسبت به مخالفین و نافرمانان؛ دارای زیباترین صفات اخلاقی و رفتار انسانی نسبت به ارباب رجوع و بالاخره لطیف ترین و با لطف و مرحمت ترین کسان نسبت به ضعفا. اگر چنین افرادی در رأس سازمان معلولین قرار گیرند، کارآمدترین نهاد خواهد شد.

امام حسین علیه السلام وقتی از احیای سنت های دوره پدرش یاد می کند، وقتی خواستار موالات و اطاعت از نصایح پدرش شده، در زمینه معلولین چنین دستورات و تعهداتی منظور است.

روایتی از امام علی علیه السلام نقل شده که مربوط به حادثه ای در دوره خلافتش است و گویای تصویب تأمین اجتماعی به عنوان یکی از ارکان جامعه می باشد. متن روایت اینگونه است:

الامام علی علیه السلام: مَرَّ شَيْخٌ مَكْفُوفٌ كَبِيرٌ يَسْأَلُ: فَقَالَ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ: مَا هَذَا؟

قالوا: يا امير المؤمنين: نصراني

فقال: امير المؤمنين: اسْتَعْمَلْتُمُوهُ حَتَّى إِذَا كَبُرَ وَعَجَزَ مَنَعْتُمُوهُ!؟

أَنْفَقُوا عَلَيْهِ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ (۱)

نابینای سالخورده از کنار علی علیه السلام عبور می کرد و گدایی می نمود. امام پرسید این چه وضعی است؟!

اطرافیان گفتند ای امیرالمؤمنین، مسیحی است.

حضرت گفت: وقتی سالم بود از او کار کشیدید، و حالا که ناتوان شده او را رها کرده اید، از بیت المال هزینه ها و مخارج او را بدهید.

توضیح: این سخن حضرت گویای چند نکته مهم است:

۱- همه افراد جامعه که در زیر سایه حکومت زندگی می کنند از هر دین و مذهبی که باشند از حقوق و امکانات برخوردار می باشند. احتمالاً در ذهن اطرافیان بوده که چون این نابینا پیرو مسیحیت است بنابراین حقوقی به او تعلق نمی گیرد. اما حضرت علی علیه السلام به عنوان رئیس و رهبر جامعه گفت اندیشه شما درست نیست و باید مخارج او را پرداخت کنید.

۲- پیرمرد نابینای مسیحی از نظر حضرت علی علیه السلام به عنوان رهبر جامعه اسلامی، حق و حقوق دارد و باید زندگی او تأمین گردد، چه برسد به جوانان نابینا و افراد ناتوانی که اول زندگی شان است و آبرومند می باشند، اینان قطعاً اولویت داشته و حتماً باید مخارج زندگی آنان توسط حکومت پرداخت گردد.

۳- از نظر حضرت هزینه های زندگی را نباید از راه هایی مثل گدایی به دست آورد ولو مسیحی باشد و چنین روش هایی که مخالف شأن انسان است، ممنوع می باشد. دولت اسلامی باید هزینه های اینان را تأمین کند تا دست به این اعمال نزنند.

۴- رها کردن ناتوانان و معلولان از نظر حضرت درست نیست و لازم است اینان شناسایی شده و در دیوانی ثبت نام شوند و ماهانه بدون اینکه مراجعه کنند حقوقشان پرداخت گردد.

۵- حضرت می فرماید منت بر آنها نیست چون که عمر خود را برای جامعه تلاش کرده اند، وقتی نیرو و توانایی داشتند، می کوشیدند و پادشاه آن کوشش ها در ایام پیری باید پرداخت گردد.

۶- حضرت علی علیه السلام نسبت به جامعه ای که اختلاف طبقاتی باشد، عده ای به گدایی زندگی کنند و عده ای سفره رنگین داشته باشند متعرض است و با تعبیر «ما هذا؟» یعنی «این چه

وضعی است؟» نسبت به شرایط اجتماعی اینچنین اعتراض می کند.

۷- امام علی علیه السلام به عنوان مسئول و متصدی امور جامعه خود را مسئول و موظف به امور معلولان و نابینایان هم می داند، به همین دلیل در مورد امور آنها اقدام می کند و دستور می دهد.

این درسی است برای رهبران جهان اسلام که آنان اگر از علی علیه السلام تأسی و پیروی می کنند، مسئولیت معلولان و رفع مشکلات اینان بر عهده آنان است.

۸- در این روایت، حضرت فقط اعتراض نمی کند و فقط سخنی در این باره نمی فرماید بلکه در اصلاح وضع این پیرمرد نابینا دستور می دهد. چنانکه در فرمان به مالک اشتر (استاندار مصر) سی دستور در اصلاح امور معلولان بیان کرده است.

خلاصه اینکه توجه و اهتمام به مردم فلاکت دیده و آسیب مند به عنوان یک وظیفه باید اجرایی گردد و جزء وظایف و تعهدات دولت اسلامی است.

بنابراین امام حسین علیه السلام تلاش نمود سنت جدش و پدرش را احیاء کند و تعهدات، ارزش ها که منسوخ و مندرس شده، مجدداً به مردم معرفی نماید.

حضرت علی علیه السلام در پنج سالی که خلافت جامعه اسلامی را بر عهده داشت درباره اصلاح امور معلولان فراوان کوشیده است. متأسفانه در این باره هیچ اثری تاکنون تألیف نشده است. لازم است سیره حضرت در موضوع معلولیت و معلولان تجزیه و تحلیل گردد و یک کتاب در این باره عرضه شود.

سیره امام حسین علیه السلام

امام حسین علیه السلام در سال چهارم قمری در مدینه متولد و در سال شصت و یکم قمری در کربلا به شهادت رسید. در سال ۵۰ق با درگذشت امام حسن مجتبی علیه السلام به امامت و رهبری شیعیان تعیین گرد. امام حسین علیه السلام شش سال از دوره کودکی خود را در کنار رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم گذراند. پس از رحلت پیامبر در دوره خلفا به امور فرهنگی و آموزش مشغول شد و در دوره خلافت پدرش، حضوری فعال اجتماعی داشت. در جنگ جمل فرماندهی جناح چپ سپاه امام علی علیه السلام بر عهده وی بود. در جنگ صفین به امور تبلیغی و تشویق سپاه و روحیه دادن به آنها اهتمام داشت. در جریان حکمیت به عنوان یکی از شهود از طرف حضرت علی علیه السلام حضور داشت. پس از شهادت امام علی علیه السلام، ده سال در کنار برادرش، حضور اجتماعی داشت تا اینکه خودش به امامت رسید. چنین فردی که از خردسالی در کوران حوادث بزرگ شده و در متن رخدادها تجربه دیده، قطعاً شناخت دقیق از جامعه دارد، گروه ها و جریان ها را به خوبی می شناسد، عوامل و علل حوادث اجتماعی را می داند.

اکنون با تجزیه و تحلیل یکی از سخنرانی های امام علی علیه السلام می خواهیم ببینیم چه دیدگاهی درباره جامعه معلولان و مشکلات و تحولات و تطورات این جامعه داشته است.

خطبه ای از امام حسین علیه السلام در چند منبع معتبر وارد شده و جملاتی از آن ویژه معلولان

است هر چند کل آن هم مرتبط به شرایط و وضعیت این قشر می باشد. متنی که در تحف العقول و بحارالانوار و کتاب سلیم بن قیس هلالی آمده به نظر بسیار یک سخنرانی بوده که قسمت اولش در کتاب سلیم و قسمت دوم و سوم آن در کتاب تحف العقول آمده و اینها در اصل سخنرانی بوده که حضرت در سال ۵۸ق در منا برای نخبگان جامعه و فرهیختگان بنی هاشم بیان کرده است. یعنی دو سال قبل از فوت معاویه پسر ابوسفیان این سخنرانی را اجرا کرده و به مشکلات جامعه و بدبختی های مسلمانان و مفسد بنی امیه و معاویه پرداخته است. در چنین جامعه ظلم زده بیش از همه معلولین و آسیب دیدگان جامعه در معرض خطر هستند و حضرت این خطرات را متذکر شده است.

امام حسین علیه السلام در قسمتی از این سخنرانی می فرماید:

لقد خشيت عليكم أيها المتمنون على الله أن تحل بكم نعمة من نعماته لأنكم بلغت من كرامه الله منزلة فضلتم بها ومن يعرف بالله لا تكرمون وأنتم بالله في عبادة تكرمون وقد ترون عهدود الله منقوضه فلا تفرعون وأنتم لبعض ذمم آبائكم تفرعون وذمه رسول الله صلى الله عليه وآله محقوره والعمى والبكم والزمنى فى المدائن مهمله لا ترحمون ولا فى منزلتكم تعملون ولا من عمل فيها تعينون وبالادهان والمصانعه عند الظلمه تأمنون، كل ذلك مما أمركم الله به من النهي والتناهي وأنتم عنه غافلون. (۱)

یعنی:

من بر شما جماعت آرزومند از خداوند؛ بیمناکم و در هراس، که مبادا گرفتار عذابی از عذاب های الهی؛ و مشمول عقوبت خداوند گردید، زیرا شما به یک مقامی از بزرگی رسیده اید که بدان بر دیگران برتری و ترجیح یافته اید- در حالی که افراد مشهور به خداپرستی احترام نشوند- و شما به خاطر خدا در میان مردم ارجمند شده اید، با چشم خود می بینید و ناظرید که پیمان های الهی شکسته شده؛ و هراس ندارید؟! با آنکه از شکستن پیمان پدرانان در هراسید! عهد و پیمان رسول خدا صلى الله عليه وآله و اله و سلم خوار و بی مقدار گشته، و نایبانیان، ناشنویان و حرکتی ها در همه شهرها بی سرپرست و بی پناه مانده اند، و بر آنان رحم نمی شود، با این حال شما در حد مسئولیت خود نیز کار نمی کنید، و آن کس را که در این راه وظیفه اش را انجام می دهد یاری نمی کنید! به مسامحه و سازش با ستمگران خود را آسوده می دارید، و تمام اینها از جهت آن است که خداوند فرمان جلوگیری از منکرات و بازداشتن مردم را از آنها داده، و شما از آن غافلید و بدان بی توجه!

امام حسین علیه السلام در این فراز از سخنرانی به صراحت از نایبانیان، ناشنویان و آسیب مندان حرکتی یاد کرده و چند نکته را متذکر شده است:

۱- خطاب به مشاهیر و بزرگان و نخبگان جامعه می فرماید، نسبت به سرنوشت شما هراس دارم، زیرا پیمان های الهی شکسته شده چون نایبانیان، ناشنویان و معلولان حرکتی در همه شهرها بی پناه رها شده اند و کسی سرپرستی و اداره امور آنان را برعهده نمی گیرد و بر ایشان کاری انجام نمی دهید.

ص: ۴۵

۱- تحف العقول، ترجمه احمد جنتی، ص ۵۱۸-۵۲۴؛ نیز در کتب جدید هم آمده است، مثل اهل بیت در قرآن و سنت، محمدی ری شهری، قم، دارالحديث، ج ۱، ص ۵۰۰.

۲- شما بزرگان جامعه در حد مسئولیت و جایگاهی که دارید برای معلولین تلاش نمی کنید.

۳- کسانی هم که وظیفه خود را انجام می دهند و مشغول خدمت به معلولین هستند، آنها را یاری نمی کنید.

۴- دلخوش و آسوده زندگی می کنید چون با ستمگران سازش کرده اید و به فکر سختی ها و مشکلات معلولین نیستید.

۵- همه اینها به خاطر این است که از منکرها و معروف ها اطلاع ندارید و نسبت به آنها غافل هستید. در واقع رسیدگی به امور معلولین معروف و رها کرده و عدم اهتمام به آنان منکر است.

سیره امام صادق علیه السلام

در معارفی که از امام صادق علیه السلام رسیده نکات مهمی درباره معلولین هست. گزیده ای از آنها را می آورم. امام صادق علیه السلام فرمود: اتاه رجل اعمى قال يا رسول الله انى ضرير البصر و ربما اسمع النداء و لا اجد من يقودنى الى الجماعة و الصلاه معك فقال له النبى صلى اله عليه و آله: شد من منزلك الى المجد حبلاً واحضر الجماعة(۱)

شخصی نابینا به خدمت رسول خدا رسید و گفت گاهی صدای اذان را می شنوم ولی کسی نیست تا مرا به جماعت بیاورد و نماز با شما بخوانم. پیامبر فرمود: از منزل خودت تا مسجد ریسمانی ببند و با کمک آن به نماز جماعت حاضر شود.

در این روایت چند نکته مهم هست:

۱- حضرت تجربه مناسب سازی را مطرح می کند. امروزه با موزاییک های شیاردار یا علائم دیواری، راه ها را مناسب سازی می کنند تا تردد نابینایان آسان گردد. در آن زمان و بر اساس فناوری آن زمان حضرت دستور بستن ریسمان از خانه تا مسجد را داده است و در زمان خودش، روش پیشرفته برای مناسب سازی بوده است.

۲- حضور معلولین در جامعه ضروری است و پیامبر به او نگفت در خانه بمان و نیازی نیست به مسجد بیایی، بلکه از او خواست تا مشارکت و حضور داشته باشد.

۳- حضرت از خود نابینا خواست دست به کار شود و در واقع تعهد و مسئولیت را به او یاد داد؛ یعنی به دیگران نگفت بروید برای او کاری انجام دهید، بلکه به خود نابینا گفت برو و مناسب سازی را انجام بده.

امام صادق علیه السلام در روایت دیگر می فرماید:

ما ضعف بدن عما قویت علیه النیه

هیچ بدنی در انجام آنچه نیت قوی داشته باشد، ناتوان نیست(۲)

ص: ۴۶

۱- وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۷۷.

۲- من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰.

این روایت گویای نکات زیر است:

۱- تقویت بدن بستگی به تقویت اراده دارد. اگر کسی جسمش ناتوان و ضعیف باشد در صورتی که اراده اش قوی باشد، جسمش هم تقویت خواهد شد.

۲- توانبخشی روحی و روانی، فرهنگی و فکری به دلیل اینکه نیت و اراده را تقویت می کند مقدم بر توان بخشی جسم و بدن است.

۳- کسی که از نظر روحی، افسرده و از نظر فکری، متزلزل باشد هر چند جسم قوی داشته باشد ولی در عمل از توانایی لازم برخوردار نیست.

سیره رضوی

امام رضا علیه السلام هم نکات مهمی درباره معلولان و معلولیت دارد گزیده ای از آن را می آوریم:

حضرت در روایتی می فرماید: عونک للضعیف افضل الصدقه. (۱)

کمک و یاری تو به ناتوان، بهترین نوع صدقه است.

انسان آسیب دیده و کسانی که بر اثر حادثه، تصادف، زلزله، اختلالات ژنتیکی یا بیماری های خاص و خلاصه به هر دلیل و علت توانمندی خود را از دست داده و معلولیت پیدا کرده اند، باید توسط مردم و دولت حمایت شوند. اما وقتی سخن از حمایت و رفع ناتوانی ها و توانبخشی به میان می آید، فکر می شود باید به آنان کمک مالی و صدقه مادی پرداخت شود. اما حضرت رضا(ع) می فرماید بهترین روش یاری و مساعدت است.

اما یاری، مصادیق و روش ها و شکل های مختلف دارد و نسبت به انسان های آسیب دیده به اقتضای نیازهایشان متفاوت می باشد. تشخیص مقتضیات و نیازمندی و چگونگی رسیدگی به آنان، نیاز به کارشناس و متخصص دارد. متأسفانه امروزه مردم در مواردی فراوان خرج می کنند و در مواردی هیچ فعالیتی مشاهده نمی شود. برای نمونه مردم روز عاشورا به عشق امام حسین(ع) آنقدر نذری تهیه می کنند و رسیدگی به آسیب مندان از طریق اعطای غذای نذری آنچنان شایع است که به حد افراط و اسراف و هدر رفتن سرمایه های میلیارد تومانی می انجامد.

اما نابینایانی هستند که برای تهیه یک عصا مشکل دارند و با اسراف نکردن در اطعام در یک شهر می توان عصای چند سال همه نابینایان ایران را تأمین کرد.

اشکال اساسی در این است که مردم هر منطقه یا هر شهر یا هر محله اولویت ها و نیازهای خود را نمی دانند. لازم است بهورزان و مددکاران سازمان بهزیستی در هر محل، نیازهای فصل را برای هر دسته از آسیب مندان اعلام نماید. می توان در مساجد هر محله اعلامیه ای نصب کرد و تعداد نابینا، معلول حرکتی، ناشنوا و معلول ذهنی در آن محله؛ نیز نیازمندی های آنها مثل تأمین هزینه تحصیلی، رفت و آمد به مدرسه، تهیه لوح و قلم، کتاب صوتی، اشتغال، فیلم های آموزشی، ویلچر، هزینه درمان و

ص: ۴۷

مراقبت را اعلام نمود.

یک فرد هم به عنوان معتمد تعیین می شود که افراد خواهان مساعدت یا او تماس بگیرند.

به این شیوه بسیاری از مشکلات و نیازمندی ها مرتفع می گردد. این شیوه که مبتنی بر تدبیر، برنامه ریزی و اعتماد به مردم است در واقع تحقق عینی روش CBR است. این روایت هم گویای همین نکات و ریشه توانبخشی متکی بر جامعه است.

حضرت در جای دیگر می فرماید:

انَّ اللَّهَ كَلَّفَ اَهْلَ الصَّحَّةِ الْقِيَامَ بِشَأْنِ اَهْلِ الزَّمَانِ وَ الْبَلْوَى (۱)

خداوند افراد سالم را موظف ساخته تا برای اداره امور افراد زمین گیر و آسیب مند قیام کنند.

در این روایت چند نکته هست:

۱- از معلولین با اهل زمانه یعنی افراد زمین گیر و اهل بلوی یعنی آسیب مند ذهنی یاد کرده است.

نابینایان و ناشنویان و نیز معلولان حرکتی اگر به درجه شدید معلولیت برسند در واقع زمین گیر و خانه نشین می شوند.

۲- حضرت تأمین زندگی این گونه افراد یعنی افرادی که معلولیت شدید دارند را واجب و لازم شمرده است.

۳- اهل الصَّحَّةِ دو معنا می تواند داشته باشد، افراد سالم یا کسانی که مسئولیت سلامتی و رفاه مردم را بر عهده دارند به تعبیر دیگر مدیران سلامتی هر دو می تواند مورد توجه امام بوده باشد.

۴- حضرت می فرماید اهل الصَّحَّةِ باید به پا خیزند نه اینکه معلولین به سراغ آنها بیایند و بعد اقدام کنند. نگذارند کار به مراجعه معلولین منجر شود و خودشان زودتر اقدام کنند.

خلاصه و نتیجه گیری

در روایات بر جای مانده از همه امامان علیه السلام و از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم، نکات بسیار درباره معلولیت ها، پیشگیری و معلولین رسیده است. آوردن همه آنها خود کتاب حجیمی خواهد شد؛ اما به منظور آشنایی اجمالی با آموزه ها و معارف معصومین علیهم السلام چند روایت نقل شد.

ص: ۴۸

شعری درباره نقش قرآن کریم در زندگی

شعری درباره نقش قرآن کریم در زندگی (۱)

چون نور چراغ راه ماه الله است

آغاز سخن همیشه بسم الله است

خواهم که ز جای خویشتن برخیزم

ذکر لب من علی ولی اله است

عجب حال و هوایی داره قرآن

فضای باصفایی داره قرآن

چو لفظ و هر کلام آن الهی ست

چنین شور و نوایی داره قرآن

جوان گر به قرآن شود آشنا

برد او به هر کار، نام خدا

یقین دارم این را که در زندگی

موفق شود در همه کارها

اهمیت قرآن

«بشنو از قرآن چه نیکو دم زند

زخمه بر ساز دل آدم زند»

گوید اینسان با کلام ناب ناب

هرگز ای انسان ز قرآن رو متاب

آمدم از بهر اصلاح امور

تا نمایم از بشر، آلام دور

در دل من هست صد گنج گهر

بر نهادم رایگان دست بشر

آیه هایم هر یکی گنج زر است
هر یکی از دیگری هم بهتر است
در همه ابعاد، می گویم سخن
گر که باشی گوش بر فرمان من
مشکلات تو همه کم می شود
روشن از کار تو، عالم می شود

ص: ۴۹

۱- . سروده اقدس کاظمی، شاعر مذهبی و آیینی و بر اثر سرطان، دچار مشکلات جسمی - حرکتی شده است.

دیگر این که من ز بُعد معنوی
در درونم هست صدها مثنوی
در درون من دوا هست و شفا
ای جوان گر آن که بشناسی مرا
مشکل از کارت همه وا می شود
نور ایمان در دلت جا می شود
از همه نابخردان گردی جدا
دل مصفاً می نمایی با خدا
پس سوی قرآن کنون بنما نظر
تا که گردی دور هر جا از خطر
هنر در قرآن کریم
سخن هر جا ز قرآن کریم است
ز بسم الله الرحمن الرحیم است
چو در باب سخن از دید قرآن
مفاهیم
هنر گشته نمایان
نمایم بر هنرمندان قرآن
سپاس
خویش را تقدیم آنان
برای آنکه قرآن جاودانی ست
کلام و واژه اش پر از معانی ست
هنرمندان قرآنی در این راه

یکایک

معتقد، دلسوز و آگاه

شبانہ روز ہمت می گمارند

کہ

آثاری ز خود باقی گذارند

ولیکن مشکلاتی در مسیر است

کہ در جای خودش ہم بس خطیر است

کہ ہر یک را بہ جای خود در اینجا

اشارہ

می کنم بر کلّ آنها

مہم این است می بینی بہ قرآن

تماما

یک بہ یک فرمان یزدان

کلامش ہر کجا اعجاز دین است

پیامی

بر عموم مسلمین است

ہنر در ہر کلام او نہفتہ ست

سخن را با کلام نیک گفته ست

ص: ۵۰

چه زیبا قصه هایی هم در آن است

که برخی ویژه پیغمبران است

چو در قرآن هنر اعجاز کرده

دری از آفرینش باز کرده

از این بابت کلام آسمانی ست

که

دارای مفاهیم و مبانی ست

سخن گفته به ایما و اشاره

گهی

واضح، گهی با استعاره

خلاصه آنکه قرآن هست کامل

که لطف حق بر آن گردیده شامل

خدا چون خالق کل جهان است

به کار او هنرمندی عیان است

سخن اینجا بود گر یک هنرمند

به قرآن باشد او را مهر و پیوند

ز راه آفرینش می تواند

پیام حق تعالی را رساند

لذا گر آفرینش جذبه دارد

یقین بر دل اثرها می گذارد

اگر بحث از هنر آید ز قرآن

تو باید با هنر آیی به میدان

در آن ترویج فرهنگ است و دین است

شناسایی

قرآن مبین است

جوامع چون عموماً دین گریزند

به

دینداران عالم در ستیزند

نمی دانم چه هست انگیزه آن

که دوری می شود از دین و قرآن

جوانان چون همه احساس دارند

ولیکن

حالتی هم خاص دارند

بُود بر عهده قرآن پژوهان

نموده

جستجو درباره آن

دگر آنکه ز راه لطف و ایمان

رهی

یابند بر قلب جوانان

ز راه فکر باید کرد کاری

که تا پیدا نموده راهکاری

ص: ۵۱

چه عامل گشته موجب، برخی آنان
شدند از دین و قرآن، روی گردان
همین بحران که موضوع جهان است

همه

درباره نسل جوان است

سخن اینجاست ما از بهر هر کار
همش رو کرده بر بحث و سمینار
جوانان از کلام و حرف، خسته

هزاران

بحث با درهای بسته

به بحث خویش، با گفتار مبهم

فقط

دایم همه پرسند از هم

چه عامل شد، جوانان مسلمان

ز

دینداران شدند روی گردان

چو مطرح می شود طرحی اساسی

بر آن فوری خورد مهر سیاسی

سکوت سرد هم تنها کلام است

ز ترس خوردن این اتهام است

چون من دلسوز این را هم، به یزدان

تمام

تکیه گاهم هست، قرآن

کنون دارم در این ره، راهکاری

که با هر طبع دارد سازگاری

برای ره گشایی سوی قرآن

نظر

باید بر احوال جوانان

شکاف نسل ها را پر نمایم

دری از مهر بر آنها گشائیم

نه با حرف رکیک و فحش و زندان

که

گردند از هنرمندان گریزان

جوانان جمله را باور نمایم

دگر

تحقیرشان کمتر نمایم

جوان وقتی که دستی پیش آورد

نباید

دست او را نیز رد کرد

در اینجا گر که دستش را بگیری

حضورش

را ز جان و دل پذیری

جوان با تو اگر دمساز گردد

ز هر راهی که رفته، باز گردد

تمام آن توانایی که دارد
به راه مهر و الفت می گذارد
در اینجا از توانمندی آنان
توانی

برد خود، بهره فراوان
سپس با آن جوانان هنرمند
به راه دین بکن محکم تو پیوند
بگیر او را به کار خویش، بازی
کز این سازندگی کردی تو راضی
اگر خواهی دهی درسی ز قرآن
به

اخلاق نکو رو کن بر آنان
از این که خواندنش جَدّاب گردد
کز آن روح جوان شاداب گردد
یقین دارم ز خدمت بر جوانان
شوی خود بهره مند از لطف آنان
جوانان را اگر از راه ایمان
هنرمندانه

ره دادی به قرآن
پس از آن از هنرمندی آنان
یقینا

بهره می گیری فراوان

معلولین از چه زمانی در نمایشگاه قرآن حضور یافتند؟ حضور آنان به چه دلیل و تابع چه عواملی بوده است؟ نیز امسال چرا مشارکت پیدا کردند و درصدد رسیدن به چه اهدافی بوده اند؟

این فصل درصدد پاسخگویی به این پرسش ها است. اگر بتوانیم تاریخ فعالیت های قرآنی و مذهبی معلولین را تدوین نمود؛ به تبع آن می توان به نقد آن پرداخت و راه صحیح را برای آینده گشود.

متأسفانه فعالیت های چند دهه معلولین در زمینه قرآن و عترت ثبت و ضبط نشده و غیر از چند اثر کم حجم که دفتر فرهنگ معلولین منتشر کرده، در این باره هیچ مقاله یا کتاب یا پایان نامه پیدا نمی کنید.

مشهور است که هر موضوعی تاریخ مدون نداشته باشد، درباره اش نمی توان گفت و گو کرد و نمی توان آن را نقادی نمود. ضرب المثلی در عربی هست که می گوید *ثَبَّتِ الْعَرْشَ ثُمَّ انْقَشَ*. یعنی ابتدا عرش را ثابت کن سپس درباره آن مناقشه کن. در مورد معلولین هم ابتدا باید وجود فعالیت هایشان در عرصه قرآن و سیره را ثابت کرد سپس به نقادی آن پرداخت. اما اثبات این موضوع فقط از راه تدوین و تألیف ممکن است.

به هر حال در این فصل تلاش شده اولاً فعالیت های معلولین تا سال ۱۳۹۷ را گزارش کرد و فعالیت سال ۹۷ را هم در قسمت مجزا معرفی و گزارش نمود.

در گذشته معلولین و تشکل های معلولیتی مثل مؤسسه امام رضا(ع)، مؤسسه خانم خندق و دفتر فرهنگ معلولین، فعالیت های محدود در نمایشگاه قرآن داشتند، اکنون نگاهی به فعالیت های قرآنی معلولین خواهیم داشت تا فراز و فرودها و دستاوردها را بسنجیم.

گزارش فعالیت های قرآنی

با نگاهی به اسناد منتشر شده از طرف نهادهای رسمی مثل کارنامه قرآنی ۲۵ ساله (وزارت فرهنگ و ارشاد، ۱۳۸۲) می یابیم همه فعالیت های کوچک و بزرگ قرآنی گزارش شده مگر فعالیت های قرآنی معلولان؛ مگر فقط یک کلمه از فعالیت آنها یاد شده است، البته این مورد هم بسیار کم است.

تا کنون چهار سند مهم و رسمی به صورت کتاب از طرف دولت های جمهوری اسلامی ایران منتشر شده و دارای مشخصات زیر است، این آثار به عنوان نمونه در این تحقیق بررسی می شود تا به برخی واقیعت ها درباره معلولان پی ببریم:

۱- کارنامه قرآنی جمهوری اسلامی ایران: مروری بر عملکرد فعالیت های قرآنی ۲۵ ساله کشور، تهیه و تنظیم مرکز توسعه و ترویج فعالیت های قرآنی، زیر نظر برزین ضرغامی، تهران، انتشارات کتاب مبین، ۱۳۸۲، ۵۶۰ص (کارنامه قرآنی ۲۵ ساله)

۲- گزارش تفصیلی ۲۵ نمایشگاه قرآن در ۲۵ استان کشور همزمان با ماه مبارک ۱۳۸۲، تهران، معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۲، دو جلد، ۱۳۰ + ۱۲۴ صفحات پیوست در هر فصل. (۲۵ نمایشگاه قرآن)

۳- گزارش عملکرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۸۴-۸۹، زیر نظر محمدعلی منفرد، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۹. دارای هشت فصل است و فقط فصل قرآن و مسجد مورد نظر است. (گزارش عملکرد)

۴- گزارش جشن رمضان ۱۳۹۴، زیر نظر اصغر امیرنیا، دبیر اجرایی اسماعیل اسفندیار، تهران، معاونت قرآن و عترت وزارت ارشاد، ۱۳۹۴، ۳۸۶ + ۱۱ص. (گزارش جشن رمضان)

البته غیر از این چهار اثر، آثار دیگر هم هست ولی از نظر جامعیت و وسعت، این چهار اثر بهتر می باشند. این چهار کتاب در واقع چهار سند از چهار دوره فعالیت های قرآنی در نظام جمهوری اسلامی ایران است. اهمیت این اسناد در چند نکته است:

۱- هر دولت فعالیت های زیر مجموعه خود را گزارش کرده است. یعنی مؤلف و هم ناشر خود دولت

است. از این رو انتساب مطالب به دولت قابل شک و شبهه نیست و نیز صحت مطالب.

۲- هر یک از دولت ها سیاست و خط مشی خاصی در عرصه فرهنگ و جامعه داشته اند ولی همه آنها در مورد معلولین خط مشی واحد اجرا نموده اند.

نگاهی به کتاب کارنامه قرآنی جمهوری اسلامی ایران

کتاب کارنامه قرآنی با هدف انعکاس فعالیت های قرآنی که از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۸۲ یعنی ۲۵ سال در جمهوری اسلامی ایران جریان داشته، تدوین شده است. مدیریت این کتاب بر عهده مدیران ارشد و معاونان وزارت فرهنگ و ارشاد بوده است. دوم اینکه از نهادهای فرهنگی مرتبط به امور قرآنی مثل دارالقرآن بسیج، دارالقرآن وزارت علوم و غیره هم کمک گرفته اند. و در نهایت خواسته اند کتاب قطور و حجیمی از همه فعالیت های قرآنی جاری در ایران را عرضه و معرفی کنند تا سندی برای جهانیان و برای پژوهشگران و نیز سندی باشد که در تاریخ بماند.

این کتاب شامل نه فصل زیر است:

مراکز و مؤسسات قرآنی

فعالیت های قرآنی ادارات و سازمان ها

اطلاع رسانی قرآنی

پژوهش های قرآنی

مسابقات و جشنواره های قرآنی

نمایشگاه های قرآنی

سخنرانی ها و همایش های قرآنی

خادمان برگزیده قرآن کریم

چاپ و نشر آثار قرآنی

خلاصه مطالب همه این فصول این است که: مؤلفین این کتاب در هر زمینه از جزئی ترین فعالیت های قرآنی تا کلی ترین آنها را بیان کرده و به تفصیل با اسم و آدرس از کارهای مراکز و شخصیت ها یاد کرده اند ولی غیر از سه مورد که بعداً می آورم، یادی از مراکز، اشخاص و فعالیت های قرآنی معلولین در این کتاب نیست. با اینکه در هر دوره و در هر شهر نهادهای قرآنی معلولین در زمینه های مختلف فعالیت داشته اند، معلولین قاری، حافظ در سطوح بالا در مسابقات شرکت کرده و رتبه های عالی آورده اند. نابینایی مثل آیت الله سید محمدرضا امام جزایری از سال ۱۳۷۰ در ایران به تفسیر قرآن مشغول بوده و در تبلیغ و منبر فراوان از قرآن استفاده می کرده و ده ها و صدها نابینا و دیگر معلولان بوده اند که در همه رشته های قرآنی فعالیت داشته اند.

حال این پرسش پیش می آید: آیا مؤلفین این کتاب چنین افرادی را جزء جمهوری اسلامی نمی دانند و عنوان کتاب یعنی «کارنامه ۲۵ ساله جمهوری اسلامی» شامل آنها نیست؟ اگر اینان را شهروند جمهوری اسلامی نمی دانند یعنی اینان اساساً انسان نیستند و وزیر ارشاد وقت و

دیگر

ص: ۵۸

معاونان این وزارتخانه ارزش انسانی برای معلولان آن دوره قائل نیستند؟ یا اینان را خارجی و غیر ایرانی می دانند. هرچه در مطالب این کتاب تفحص کردیم نتوانستیم پاسخی برای این پرسش ها بیابیم. و از آقای برزین ضرغامی که هنوز در رأس ادارات فرهنگی است. می پرسیم پاسخ شما چیست؟ زیرا این کتاب زیر نظر ایشان تألیف شده است.

بعضی از معلولین در جلسات می گویند، مسئولین ارشد ما را در حدّ (نعوذ بالله) حیوان هم قبول ندارند چون هیچ نوع حق و حقوقی برای ما در نظر نگرفته اند. در مواردی هم به کمک ما آمده اند و مثلاً در توانبخشی کارهایی کرده اند، در اصل به خاطر خودشان بوده است. البته این یک تحلیل بدبینانه است و حتماً در بین مسئولین افرادی هستند که دیدگاه مثبت و انسان گرا نسبت به معلولان دارند.

تحلیل بعضی دیگر از معلولان این است که مشکل از خود معلولان این است. خودشان را مطرح نمی کنند. از داشته های خودشان حرفی نمی زنند. هر سال ده ها معلول در مسابقات قرآن، رتبه می گیرند، کدامیک از گروه های تلگرامی یا سایت های اینترنتی به آنان تبریک می گویند؟ کجا از آنان تجلیل و تقدیر می شود؟ آیا انسان های نخبه شهر آنها یا جوانان محله هر معلول با برگزاری مراسم مختصر در مسجد محل از این معلولان تشکر و تقدیر کرده اند؟ اگر یک انسان عادی در ورزش رتبه می آورد آیا اینگونه با او برخورد می شد؟ اگر معلولی در ورزش رتبه کشوری یا جهانی بیاورد آیا مثل افراد عادی با آنها برخورد می شود؟

وقتی به سراغ پاسخ این پرسش ها می رویم می یابیم که تبعیض بین معلولین و افراد عادی زیاد است.

اکنون می پردازیم به مقدمه و هر یک از فصل های کتاب و از منظر عنایت و اهتمام به معلولان به بررسی می پردازیم. در مقدمه می گوید در دهه نخست پس از انقلاب فعالیت های قرآنی در دو بخش مردمی و خودجوش و دولتی جریان داشت. مردم در تکایا و مساجد جلسات قرآنی برپا می کردند. روند این فعالیت ها تا ۶۹ و ۷۰ یکنواخت بود ولی از سال ۶۹ و ۷۰ رشد و توسعه یافت. سپس به دهه دوم اشاره می کند می گوید مسابقات قرآنی از سال ۱۳۶۰ توسط اوقاف راه اندازی شد، سپس مسابقات آموزش و پرورش ویژه دانش آموزان شروع شد. همین جا به فرهنگسراهای شهرداری ها، دارالقرآن ها، نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه ها، حوزه های علمیه و حتی صدا و سیما اشاره می کند و سهم هر یک در توسعه فعالیت های قرآنی را برمی شمارد ولی هیچ اشاره به مراکز مثل ابابصیر یا آموزش و پرورش استثنایی نمی کند و خلاصه به نقش معلولین در جریان فعالیت های قرآنی نپرداخته است. اساساً غیر از نام بردن در حدّ اسم در سه مورد که بعداً می آورم، هیچ اشاره دیگر ندارد.

فصل اول درباره مراکز و مؤسسات قرآنی است و دو دسته مراکز دولتی و مراکز غیر دولتی را به تفصیل برشمرده است. حدود یکصد مراکز را نام برده و فعالیت آنها را برشمرده است. حتی مراکز تازه تأسیس و کوچک مثل «مؤسسه تفسیر جوان» را نام برده و توضیح می دهد. اما متأسفانه حتی یک مؤسسه معلولین را نام نبرده است.

ممکن است سؤال شود شاید معلولین مرکزی نداشتند؟ در پاسخ باید گفت مراکز بزرگی مثل ابابصیر؛ یا کانون ناشنوایان ایران، انجمن نابینایان ایران، مرکز شوریده شیراز، مؤسسه رودکی تهران با ده ها نوع خدمات قرآنی از سال ۱۳۴۰ وجود داشت و فعال بود اما چرا این قله ها را ندیده اند واقعاً موجب تعجب است.

فصل دوم درباره فعالیت های قرآنی ادارات و سازمان ها است. همه سازمان های دولتی آمده غیر از سازمان بهزیستی و سازمان آموزش و پرورش استثنایی. با اینکه بهزیستی هر سال مسابقه قرآن داشته؛ بهزیستی، قرآن گویا و قرآن بریل داشته و ده ها خدمات قرآنی دیگر.

فصل سوم اطلاع رسانی قرآنی است و به معرفی نشریات، ویژه نامه ها، سایت ها و نرم افزاری های قرآنی می پردازد. حتی یک اثر از معلولین در این فصل نیامده با اینکه ده ها اثر اعم از مجله، ویژه نامه، نرم افزار قرآنی معلولین وجود داشته است.

فصل چهارم پژوهش های قرآنی است. پژوهش های قرآنی که معلولین انجام داده اند فراوان است. البته به ندرت مقالات درباره فعالیت های قرآنی معلولین بوده است. ولی هیچ کدام در اینجا معرفی نشده است.

فصل پنجم (مسابقات و جشنواره های قرآنی) به معرفی بیست مسابقه مثل مسابقات بنیاد مستضعفان و جانبازان، مسابقات زندانیان، مسابقات قرآنی بنیاد شهید، مسابقات قرآن نیروهای مسلح پرداخته ولی هیچ ذکری از مسابقات سازمان بهزیستی نکرده است.

تعجب اینکه مسابقات جانبازان در دو جا یکی در صفحه ۳۴۹ تا ۳۵۰ و در ۳۷۷ تا ۳۸۰ معرفی شده است ولی هیچ خبری از مسابقات معلولین نیست.

فصل ششم (نمایشگاه های قرآنی) است و نمایشگاه ها در شهرها و به صورت موضوعی هم معرفی شده اند. تذکار این نکته مهم است که اگر مسئولان ارشد جمهوری اسلامی نمایشگاهی برای قرآن های بریل یا قرآن های صوتی برپا می کردند چقدر خوب بود و موجب افتخار نظام و ایران بود. اما هر کس این سند ۲۵ ساله را ببیند، خواهد پرسید: این نظام چه حمایتی از معلولان داشته است؟ اصلاً در ایران قرآن بریل وجود دارد؟ اساساً در ایران کتاب صوتی هست؟

فصل هفتم سخنرانی ها و همایش ها است. حدود ششصد سخنرانی و پنجاه همایش را یاد کرده است و حتی یک عنوان از این سخنرانی ها درباره معلولین نیست یا یک همایشی درباره مثلاً قرآن بریل، خط بریل و قرآن یا کتب صوتی قرآنی وجود ندارد.

فصل هشتم (خادمان برگزیده قرآن کریم) به معرفی کسانی که به قرآن در حفظ، ترویج، قرائت، آموزش و پژوهش خدمت کرده اند، می پردازد. با اینکه ده ها شخصیت خادم قرآن در بین معلولین یا افراد عادی هست اما دریغ از یک اسم و یک معرفی.

عجیب تر اینکه کسانی که هم برای معلولین کار کرده و هم برای افراد عادی و خودشان هم معلول نبوده اند مثل مرحوم حسین گلپیدی. فقط به صورت گلپیدی بدون اسم کوچک آمده است.

با اینکه مرحوم گلپیدی از بنیانگذاران فعالیت های قرآنی در سطح بسیار گسترده بود. او کانون

علمی تبلیغی جهان اسلام را در سال ۱۳۳۰ دایر کرد و با تلاش فراوان مسابقات قرآنی می گذاشت و جوایزی مثل سفر حج می داد. این مسابقات عام بود و هم عادی ها و هم معلولان شرکت می کردند. اما متأسفانه هیچ اشاره ای نشده است.

فصل آخر درباره چاپ و نشر آثار قرآنی است و به پنج مبحث می پردازد: چاپ و نشر قرآن، نشر ترجمه قرآن، نشر تفاسیر، کتابشناسی ها، چاپ و نشر کتب علوم قرآنی.

قرآن بریل از سال ۱۳۴۰ در ایران منتشر شد و مؤسسات بزرگی مثل ابابصیر اصفهان یا شوریده شیراز یا رودکی تهران هزاران قرآن بریل منتشر کرده اند. آیا اینها ذیل چاپ و نشر قرآن نمی گنجد؟ نیز ترجمه های بریل و ترجمه های قرآن به زبان های دیگر که به خط بریل است یا ترجمه قرآن نیست؟

در کتابشناسی بریل که در سال ۱۳۷۵ توسط کتابخانه ملی ایران منتشر شده، و در کتابشناسی آثار صوتی که توسط همانجا منتشر شده ده ها عنوان قرآن و آثار قرآنی معرفی شده است. آیا به نظر مؤلفین و آقای ضرغامی اینها کتابشناسی نیست؟ بالاخره هم خود معلولین و هم مؤسسات معلولیتی و هم افراد عادی علاقه مند به امور معلولان، ده ها عنوان آثار قرآنی داشته اند ولی هیچکدام مورد توجه قرار نگرفته و معرفی نشده است. اگر در مقدمه نوشته می شد ما می خواهیم به معلولین نپردازیم و قلمرو ما فلان است، انتظاری نبود؛ اما وقتی مطرح شده می خواهیم همه فعالیت های قرآنی در ۲۵ سال جمهوری اسلامی را معرفی و گزارش کنیم، انتظار هست، به فعالیت های معلولیتی هم پرداخته می شد.

یادی از معلولان در سه مورد

در این کتاب ذیل یازدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم (شروع ۹ آبان ماه ۸۲) چنین آمده است: این نمایشگاه در مرکز آفرینش های فرهنگی هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان افتتاح شد. بخش های این نمایشگاه را ذیل بین الملل، نرم افزارهای قرآنی، کودک و نوجوان، آثار هنری، خادمان قرآن، بانوان، جوانان، دانشجویان توضیح داده است و در آخر گزارش چند سطر ذیل بخش برنامه های جنبی نمایشگاه چنین نوشته است:

غرفه نابینایان با همکاری مراکز امور توانبخشی نابینایان کشور و دفتر مجامع و فعالیت های فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای نخستین بار در نمایشگاه دایر شد. در این غرفه قرآن و کتب مذهبی چاپ شده با خط بریل برای نابینایان عرضه شده بود. (۱)

ملاحظه

۱- همه بخش های این گزارش دارای اسم و عنوان مثل بانوان، دانشجویان، کودک و نوجوان است. چرا برای معلولین اسم گذاری نشده و فعالیت درباره آنها؛ فقط با عنوان برنامه های جنبی نمایشگاه عرضه شده است. آیا این نوعی بی احترامی نیست؟

جنبی است یعنی اصلی نیست و قابل توجه و معتابه نمی باشد. و این نوعی تحقیر محسوب

ص: ۶۱

۲- مرکز امور توانبخشی نابینایان کشور نام مبهمی است؛ اما اینکه نوشته شده با دفتر مجامع وزارت فرهنگ و ارشاد این غرفه را دایر کرده اند؛ اولاً این دو سنخیتی با هم ندارند یکی فرهنگی و دیگری خدمات پزشکی و اجتماعی است و دوم اینکه ابهام بیشتر شده است.

۳- این گزارش تصریح کرده که اولین بار است که چنین چیزی در نمایشگاه برگزار می گردد.

۴- این غرفه فقط متعلق به نابینایان و فقط قرآن بریل را عرضه کرده است. با اینکه ناشنوایان، معلولان ذهنی، حرکتی و اجتماعی ده ها نوع متعلقات جذاب و مهم دارند. مثل کتاب گویا، دستگاه ها، کتاب درشت خط، کتاب با زبان اشاره، و غیره.

اینگونه برخورد با این قشر، یا عمداً و جهت تحقیر آنان است و یا جاهلانه و از سیر بی اطلاعی است و در هر دو صورت با مبانی مذهب و اسلام ناسازگار است. برخوردها و تعاملات معصومین(ع) با معلولین را در زمان خودشان ببینید و فاصله کارهای کنونی با سیره معصومین(ع) و آیات و روایات به دست می آید.

نمایشگاه قرآن کریم در استان هرمزگان در بندرعباس و استان یزد (رمضان ۱۳۸۲)

ضمن گزارش مفصل از فعالیت های دولتی ها و مردم در بندرعباس، فقط یک عبارت آورده: نشست روشندان قرآنی استان. بدون هیچ توضیح و شرحی.

نیز ضمن گزارش مفصل از فعالیت های قرآنی در یزد سه کلمه آورده: بخش ویژه نابینایان. بدون هیچ شرحی و توضیحی. (۱)

همچنین وقتی فعالیت های نمایشگاه قرآنی در استان گیلان را بر می شمارد، می نویسد: بخش جنبی: معرفی آثار قرآنی نابینایان.

و در گزارش استان مازندران، پس از توضیح همه قسمت های و بخش ها نوشته است: بخش نابینایان و قرآن؛ بدون هیچ توضیح.

صدها تن را به عنوان خادم قرآن نام برده و معرفی کرده، البته بدون اشاره به معلولین فقط ذیل معرفی خادمان قرآنی قوچان آورده است:

کاشفی حافظ روشندل کل قرآن کریم. (۲)

گزارش تفصیلی ۲۵ نمایشگاه قرآن

این کتاب با اینکه در عنوان آن آمده که گزارش تفصیلی ۲۵ نمایشگاه است، ولی صرفاً به خود نمایشگاه ها نمی پردازد بلکه به جلساتی که جنب نمایشگاه تشکیل می شده، آثار عرضه شده، افراد بازدید کننده و خلاصه به حواشی هم پرداخته است. یعنی کل فعالیت های یک ساله هر استان را ذیل نمایشگاه قرآنی آن استان توضیح می دهد و گزارش می کند.

ص: ۶۲

۱- همان، ص ۴۴۶.

۲- همان، ص ۵۳۱.

با مطالعه دقیق این کتاب هیچ گزارشی تحلیلی و تفصیلی درباره معلولین یافت نشد با اینکه در سال ۱۳۸۲ معلولان کشور بسیار فعال بودند و در نمایشگاه ها به ارائه آثار خلاقانه خود می پرداختند. این کتاب هم مثل کتاب قبل است.

یادی از معلولین در یک مورد

این کتاب ذیل ۲۵ استان فعالیت های قرآنی را بر شمرده و گزارش داده و فقط در یک مورد در حد اسم بردن از نابینایان یاد کرده است. در استان یزد، بخش های مختلف نمایشگاه را توضیح می دهد: مثل بخش خادمان قرآن، بخش کودک و نوجوان و در پایان غرفه های ویژه را معرفی می کند. یعنی فعالیت هایی که در حد بخش نمایشگاهی نیست و کوچک در حد غرفه است. مثل غرفه شهید صدوقی، غرفه صحافی قرآن و بالاخره غرفه نابینایان. ذیل این غرفه می نویسد:

این غرفه با همکاری جامعه نابینایان یزد و در غرفه ای به متراژ ۳۰ متر مربع تدارک دیده شده بود. در این غرفه قرآن هایی ویژه نابینایان و با خط بریل در قطع های مختلف در معرض دید همگان قرار گرفته بود.

تعدادی از نابینایان استان روش استفاده از ماشین های تایپ خط بریل و الفبای خط بریل را به بازدیدکنندگان آموزش می دادند. نرم افزارهای قرآنی ویژه نابینایان که بیشتر به صورت صوتی بود نیز در این غرفه به نمایش گذاشته شد و مورد استقبال قرار گرفت. (۱)

ملاحظات

۱- غرفه ای به همت یک نهاد معلولیتی مردمی در نمایشگاه یزد دایر شده و با استقبال مردم مواجه شده است. ابتکارات خوبی هم داشته اند. اگر این مؤسسه مردمی همت نمی کرد در همین حد هم به مردم معرفی نمی شدند. این درس خوبی برای معلولین در همه شهرها است که هر مقدار توانند خود را عرضه کنند.

۲- اما خجالت آور است که کل فعالیت های قرآنی معلولین یک استان در سی متر مربع نمایش داده شود. قطعاً اگر سازمان بهزیستی اقدام می کردند، آبرومندانه تر می شد.

۳- فقط قرآن بریل و دستگاه بریل و برخی نرم افزارها را آورده اند که بهتر از جاهای دیگر است. اما ده ها جذابیت در بریل هست که قابل نمایش برای مردم است، مثل:

* نمایش تاریخچه خط بریل با عکس و فیلم و تابلوهای مکتوب

* نمایش کار دستگاه بریل و توضیح برای بازدیدکنندگان

* توضیح خط بریل برای بازدیدکنندگان و یاد دادن یک واژه به بریل به عنوان یادگاری مثلاً اسم هر بازدیدکننده به بریل چاپ شود و به او داده شود.

در دانشکده سوز لندن مثل این را دیدم. روی کاغذی به قطع ۱۰×۷ اسم بازدیدکننده به بریل و بینایی نوشته می شد. زیر آن نوشته شده بود هدایی از طرف فلان مؤسسه. پشت این کاغذ عبارت

ص: ۶۳

بود: آیا می دانید کسانی که چشم ندارند چگونه مطالعه می کنند؟ آیا می دانید چشم آنها سر انگشت آنها است؟ آری نابینایان با نوک انگشت و لامسه کلمات را می خوانند. یا با گوش کتاب صوتی را می شنوند. پس به سختی کار آنان واقف شوید.

یک صف چند ده نفری تشکیل می شد و افراد این کارت ها را می گرفتند و به صورت زیبا و تابلو در محل زندگی یا کار نصب می کردند. این ابتکار تأثیر عمیق و گسترده بر جای گذاشته بود.

* نمایش سیر تحولات خط بریل مثل لوح و قلم و پرکینز و کامپیوتر شدن

* نمایش کار با لوح و قلم و پرکینز

* در همان نمایشگاه لندن، یادگاری به دانش آموزان متوسطه لوح و قلم هدیه می داند به شرط اینکه اسم کوچک خود را بنویسند. اینها هم کارت زیبا داشت.

کنار این بساط صندوقی بود و نوشته شده بود هر کسی علاقه دارد به این پروژه مساعدت کند یا مبلغ لوح و قلم را در این صندوق بیندازد.

* نمایش انواع دستگاه های پرکینز

* نمایش انواع قرآن های بریل

خلاصه با ابتکاراتی می توان بخش بریل را شلوغ ترین بخش نمایشگاه کرد.

کتاب گزارش جشن رمضان ۱۳۹۴

این کتاب فعالیت های قرآنی دولت آقای حسن روحانی را معرفی می کند، البته فقط یک سال را. قبلاً مشخصات این کتاب آمده و از تکرار آن خودداری می کنیم.

در بخش استان آذربایجان شرقی، نمایشگاه قرآن و عترت را گزارش نموده و می نویسد: سیزدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تبریز از نهم تا سیزدهم مهرماه ۱۳۹۴ با حضور مقامات برگزار گردید. همزمان با این نمایشگاه، نمایشگاه قرآن و عترت هم در همان محل برپا شد. نمایشگاه قرآن و عترت شامل بخش های مختلف بود. از جمله برگزاری مسابقات قرآنی و محفل انس با قرآن و مراسم افطاری در مؤسسه فرهنگی هنری نابینایان بصیر تبریز از برنامه های جنبی نمایشگاه قرآن و عترت بود. (۱)

غیر از این مورد، ذیل استان اصفهان در بخش محافل تواسیح می نویسد: در محفل تواسیح و پس از اجرای برنامه توسط نوجوانان بینه، انگشتر هدایی مقام معظم رهبری به عارف اسدی عضو روشندل گروه نوجوانان بینه تقدیم شد. (۲)

همچنین به هنگام گزارش فعالیت های قرآنی در استان خراسان جنوبی، ضمن برشمردن فعالیت ها می نویسد: آموزش نابینایان و معلولین. البته بدون هیچ توضیح و شرحی. یعنی یکی از فعالیت های جاری در این استان آموزش حفظ و قرائت قرآن به معلولین و نابینایان است. (۳)

ص: ۶۴

فعالیت های نابینایان و دیگر معلولان در سال ۱۳۹۴ بسیار گسترده بوده ولی چگونگی معاونت قرآن و عترت این فعالیت ها را ندیده و به گزارش آنها پرداخته، موجب تعجب است.

کتاب گزارش عملکرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۸۴-۸۹

این کتاب گویای فعالیت های دولت آقای احمدی نژاد در سال های ۸۴ تا ۸۹ است. در هشت فصل فعالیت ها و اقدامات این دولت را معرفی کرده است. یک فصل آن به نام قرآن و مسجد به فعالیت های قرآنی پرداخته است. ولی هیچ جا نه تنها گزارش از فعالیت های معلولان ندارند حتی اسم هم نبرده است.

بخش قرآنی این کتاب به دقت و سه بار مرور شد و حتی یک مورد اشاره به فعالیت های قرآنی معلولان ندارد.

عبرت آموزی

قرآن کریم در سوره عبس از رو برگرداندن و عبوس شدن یک فرد نسبت به یک نابینا، با شدت این عمل را محکوم کرده است. نابینایی وارد مسجد می شود. رسول خدا(ص) و جمعی از سران قریش و نخبگان مسلمانان نشسته بودند. آن نابینا چون نمی دید. شروع می کند به داد و فریاد که ای رسول خدا(ص) کجایی؟ می خواهم از شما مسئله ای بپرسم و... .

یکی از افراد جمع رو برگرداند و با چهره عبوس اظهار ناراحتی کرد.

خداوند در همین موقع آیات نخست سوره عبس را فرستاد و این گونه برخورد با یک نابینا را به شدت محکوم کرد. توجه کنید، نه فحشی داده، نه حرفی زده، نه اقدام عملی کرده فقط چهره درهم کشیده و سرش را چند درجه برگردانده است. خداوند این را نوعی بی احترامی به نابینا دانسته و محکوم کرده است.

این قضیه را با انتشار اسناد رسمی در یک نظام اسلامی مقایسه کنید. اینکه کاملاً از معلولین رو برگرداند و به آنان هیچ توجه و اهمیتی نشان ندهند، از هیچ یک از تلاش های آنان اسم نبرند، هیچ کدام از خدمات بسیار بزرگ آنان را معرفی نمایند؛ آیا این به مراتب بدتر و قبیح تر از رو برگرداندن یک نفر از یک نابینا نیست؟

بر اساس روایات جامعه ای که به دو قشر یتیم ها و آسیب دیدگان معلول توجه نمی کند و اهتمام ندارد؛ منتظر بدترین عقوبت ها باید باشد. آیا بدبختی های جامعه ما نتیجه عمل ما با این اقبال نیست.

وقتی سخن از نابینا و ناشنوا و فاقد توان حرکتی می کنیم، گاه فکر می شود از افرادی حرف می زنیم که گوشه خیابان به گدایی مشغول اند. در حالی که معلولان فراوانی هم اکنون به عنوان استاد دانشگاه تهران یا دانشگاه شریف و دیگر دانشگاه ها فعالیت دارند. نابینای مطلق است که چند سال به عنوان استاد برتر و نمونه در دانشگاه تهران تقدیر نامه دریافت کرد. عضو شورای شهر تهران دکتر صابری نابینا است و از بهترین حقوق دانان و وکلای ایران محسوب می شود.

معلولان ایران آنقدر عزت نفس و حیا دارند که تا کنون نسبت به حقوق خود اقداماتی مثل تظاهرات عمومی نداشته اند. با اینکه بعضی از آنها حدود پنجاه هزار تومان حقوق دریافت می کنند.

کدامیک از اقشار در ایران این همه به فرهنگ، به مدنیت به تولید ملی خدمت کرده و در عوض این همه در حق آنها ظلم شده است. در امور قرآنی بر اساس آمارها، معلولین نسبت به دیگر اقشار بیشترین حافظان، قاریان و غیره را دارند. آیا حق آنها نبود یک فصل کوچک درباره آنها آورده شود؟

بیست و سومین نمایشگاه قرآن

دفتر فرهنگ معلولین و مؤسسه امام رضا علیه السلام در این نمایشگاه شرکت داشتند. برای اولین بار مجموعه ای از کتب درباره معلولین و کتب گویای قرآنی و کتب بریل قرآنی به طور گسترده در غرفه دفتر فرهنگ معلولین برگزار گردید.

این دفتر یک شب با اعلام قبلی، مسابقه سوره عبس را برگزار کرد و به متسابقینی که نمره برتر احراز کرده بودند جوایز نفیسی اهدا کرد.

بیست و چهارمین نمایشگاه قرآن

بهترین مکانی که معلولان می توانند توانمندی های خود را عرضه کنند نمایشگاه ها به ویژه نمایشگاه قرآن است که هر سال در ماه رمضان در تهران و شهرها برگزار می گردد. اما به دلایل مختلف حضور و مشارکت معلولین در این نمایشگاه بسیار اندک بوده است. نهادهای مردمی و نهادهای دولتی مرتبط با معلولان اگر در زمینه قرآن معلولان هم کارهایی داشته اند ولی حضور چشمگیر جهت معرفی کارهایشان نداشته اند. اما در سال های اخیر با حضور حجت الاسلام آقای حشمتی و تلاش های ایشان امور قرآنی معلولان در نمایشگاه سالانه قرآن کریم اندکی گسترش یافته است. اکنون گزارشی از بخشی از فعالیت ها عرضه می شود.

ملیحه سادات موسوی، مدیر کمیته بانوان نمایشگاه قرآن با اشاره به فعالیت های واحد نایبانیان در نمایشگاه ۱۳۹۴ گفت: فعالیت های این واحد در نمایشگاه قرآن شامل مشاوره در امور مربوطه و برگزاری جلسات سخنرانی با استفاده از صاحب نظران و وکلای نایبانی در زمینه مفاهیم قرآنی و «به سوی فهم قرآن» است.

مدیر کمیته بانوان بیست و چهارمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در ادامه فعالیت های واحد ناشنوایان در نمایشگاه قرآن را **Work shop** هنری و ارائه خدمات مشاوره و آموزش زبان اشاره (زبان خاص ناشنوایان) برای بازدیدکنندگان شنوا و ناشنوا اعلام کرد.

بیست و چهارمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با شعار «به سوی فهم قرآن» از ۲۴ خرداد ماه تا ۸ تیرماه مصادف با ۷ تا ۲۲ ماه مبارک رمضان به مدت ۱۶ روز در مصلی بزرگ حضرت امام خمینی برگزار خواهد شد. (۱)

ص: ۶۶

معاون محترم قرآن و عترت آقای فقهی زاده در اردیبهشت ۱۳۹۷ دیداری از دفتر فرهنگ معلولین داشت. همراه ایشان آقایان نظری و خسروی و چند تن از دیگر مدیران حضور داشتند. از جمله مباحث مطرح شده، حضور معلولان در نمایشگاه قرآن به روش جدید و گسترده بود. پس از آن طرحی ارسال شد و نیز درخواست ملاقات شد و در جلسه ای در اواخر اردیبهشت ماه، طرح جامع تری برای حضور در نمایشگاه عرضه گردید. برای اینکه معلوم گردد. حضور معلولان در نمایشگاه چه پیشینه ای داشته، طرح ارسالی در ادامه تقدیم می گردد.

طرح نامه اجرایی قرآن کده توانمندان

(همایش و نمایش محصولات قرآن و عترت معلولان)

بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

دفتر فرهنگ معلولین، ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۷

پیرو نامه نگاری خطاب به معاونت محترم قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ارسال طرح در زمینه فرهنگ سازی، مهارت افزایی و توان بخشی در زمینه معارف قرآنی و مباحث عترت برای ناشنوایان، نابینایان، معلولین جسمی و حرکتی و نیز آسیب دیدگان ذهنی و اجتماعی، در ادامه طرح نامه اجرایی آن تقدیم می گردد.

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بهترین محل و ارزنده ترین فرصت برای همه اقشار جامعه به ویژه توان خواهان و مددجویان است؛ زیرا اینان بر اثر آسیب های جسمی، روحی، روانی، فکری یا اجتماعی بیش از دیگران محتاج امدادهای معنوی و مساعدت های الهی هستند. امید است آسیب مندان با مشارکت در این برنامه ها بتوانند توان بخشی، تجدید روحیه، مهارت افزایی پیدا کنند و مجهز برای پذیرش مسئولیت های خطیر اجتماعی شوند. و به عنوان یک نیروی پر کار و مبتکر و خلاق در امور جامعه حضور فعال داشته و وظایف مذهبی و اجتماعی خود را به خوبی انجام دهند. به ویژه در تأمین نیازهای اقتصادی خود فعال شوند. لازم است از دکتر فقهی زاده معاون محترم قرآن و عترت که با مساعدت ها و امعان نظر خود، موانع را کنار زده و راه را برای اجرای این پروژه گشودند، تشکر ویژه نمایم.

طرح نامه حاضر صرفاً گویای ابعاد اجرایی پروژه است.

تعریف پروژه

این پروژه با عنوان «قرآن کده توانمندان»، به اجرای سایت (پایگاه) ترکیبی از نمایشگاه محصولات، همایش و نشست، مشاوره و راهنمایی و بالاخره مسابقه می پردازد. جامعه هدف معلولان کشور می باشند و درصدد هستیم، معلولان در این پایگاه حضور فعال، پویا و مشارکتی داشته باشند.

این سایت در مساحتی حداقل ۸۰ مترمربع در محل مطلوب با چشم انداز مناسب و در محل دید و نگاه عمومی در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار خواهد شد.

مدیریت قرآن کده در روزهای نمایشگاه قرآن کریم علاوه بر نمایش محصولات قرآنی و حدیثی، نشست ها و همایش هایی در زمینه معارف قرآنی و مباحث عترتی با رویکرد معلولیت ها و معلولان، نیز مسابقات و حضور معلولان و معرفی توانمندی های خود در زمینه قرآن و عترت به صورت

برنامه های متنوع و سودمند اجرا خواهد نمود.

مجموعه فعالیت هایی که طی ۱۸ روز و روزهای سوم تا بیستم ماه مبارک رمضان (۲۹ اردیبهشت تا ۱۵ خرداد) در قرآن کده عرضه خواهد شد در بخش های بعد توضیح داده می شود.

فعالیت ها و برنامه ها

قرآن کده درصدد معرفی توانمندی های معلولان جامعه، معرفی اهم محصولات قرآنی و مذهبی، انتقال دیدگاه های جامعه و مسئولین به معلولین، افزایش مشارکت اجتماعی معلولان، گسترش مهارت ها و توانمندی آنان و خلاصه ایجاد معارفه و هم اندیشی بین همه قشرهای دارای انواع معلولیت ها و قشرهای جامعه است. برای نیل به این اهداف مشخصاً این برنامه ها و فعالیت ها اجرا خواهد شد:

۱- نمایش مهم ترین محصولات قرآنی و عترتی با رویکرد معلولیتی

کتب کاغذی، کتب الکترونیکی، آثار بریل، آثار صوتی (گویا)، مقالات، نشریات، پایان نامه ها با گرایش قرآنی، فیلم و غیره در این بخش به نمایش گذاشته می شود.

۲- نمایش وسایل مدرن مورد استفاده معلولان با کارکرد قرآنی

برجسته نگارها، قلم های قرآن خوان، برنامه های کامپیوتری مدرن برای انواع معلولیت ها (اصل دستگاه ها یا کاتولوگ آنها به نمایش گذاشته می شود) نیز از شرکت های سازنده دعوت می شود همراه با تولیدات خود حضور داشته باشند.

۳- مشاوره و راهنمایی به دو شیوه انفرادی و کارگاهی

هر روز یک تا سه کارشناس متخصص در زمینه های ژنتیک، تغذیه، روان شناسی، امور فرهنگی (تحقیقات و نویسندگی) حضور خواهد داشت و به راهنمایی ارباب رجوع می پردازند. ضرورتاً آنان با نگاه قرآن و مذهب به راهنمایی می پردازند.

علاوه بر راهنمایی به افراد، هر روز یک تا دو کارگاه برای معلولین برگزار می شود تا به آنان شیوه پژوهش در قصص قرآن، نویسندگی در موضوعات قرآن و عترت، چگونگی اداره NGOهای

قرآنی و غیره را یاد بدهد.

تقویم (برنامه و ساعت ها) این کارگاه ها متعاقباً اعلام می شود. نیز اسامی مشاورین و راهنما ها اعلام خواهد شد.

۴- برگزاری نشست ها و همایش ها

ده روز آخر نمایشگاه قرآن کریم (یعنی ۱۰ تا ۲۰ رمضان یا ۶ تا ۱۵ خرداد)، پنج همایش در دو روز و هر روز دو ساعت خواهیم داشت. طی دو ساعت سه شیوه «گوینده و شنونده»، «گفت و گوی جمعی» و «پرسش و پاسخ» درباره یک موضوع خاص بحث می شود.

موضوعات و ساعت همایش ها متعاقباً اعلام می گردد. این ده همایش بین پنج گروه ناشنوا، نابینا، حرکتی - جسمی، کارشناسان معلولان ذهنی و سالمندان آسیب دیده تقسیم و دو روز برای یک گروه همایش برگزار می شود. نمونه موضوعات اینگونه است:

- زبان اشاره در قرآن کریم

- توانایی های انبیاء در قرآن کریم

- مناسب سازی در احادیث

- توان بخشی در نگاه ائمه علیهم السلام

- برنامه دولت امام علی علیه السلام برای رفاه و معیشت معلولان

ص: ۶۸

- وضعیت معلولان به هنگام ظهور اسلام و برنامه های اسلام برای سامان بخشی به آنان

- درس هایی از سوره عبس در زمینه حقوق نابینایان

- نگاه قرآن کریم به معلولان

- اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام و افراد دارای معلولیت و برخورد معصومین با آنان

- کتاب سنجی منابع قرآنی و دارای رویکرد معلولیتی

۵- اجرای مسابقات

برای هر گروه یک مسابقه و در مجموع ۵ مسابقه خواهیم داشت و به برندگان جوایز نفیس عرضه می گردد. جایزه ها شامل کارت بانک است که روی آن پوستر قرآن کده حک خواهد شد. به منظور اینکه سندی برای معلولین باشد.

۶- نمایش عینی توانمندی های معلولان

هر روز یک تا چهار معلول که حفظ قرآن، قرائت قرآن، تجلید قرآن، خطاطی، نقاشی، سرود، قالی بافی، معرق، سوخته و غیره می دانند دعوت می شوند تا هنر و توانمندی قرآنی خود را به نمایش بگذارند.

قرآن کده هر روز از این شش رشته، چهار رشته را اجرا می کند و دو رشته دیگر در ده روز اجرا خواهد شد.

علت تعویق اعلام برنامه های خرد و اسامی این است که بعد از بسته شدن صورت هزینه ها می توان با آنها به توافق نهایی رسید.

مهمانان و دعوت آنان

مهمانان قرآن کده عبارت اند از معلولان، خانواده های آنان، مسئولین و مدیران مراکز آنان، کارشناسان و متخصصان و پژوهشگران معلولان با گرایش قرآنی.

یک تیم قبل از شروع نمایشگاه به شناسایی افراد و برنامه ریزی برای دعوت آنان می پردازند و کارت دعوت را پی گیری می کند.

به دلیل اینکه معلولان اغلب حقوق ماهانه خاصی ندارند از این رو لازم است برای ایاب و ذهاب آنان چاره اندیشی گردد اولاً از شهرداری باید خواست تا هر روز از چند نقطه تهران بوسیله چند دستگاه اتوبوس مناسب سازی شده افراد را بیاورد و ببرد. دوم اینکه از شرکت تاکسی اسنپ خواست تا همکاری کند و سوم بخشی از هزینه ایاب و ذهاب آنان پرداخت شود. مثلاً به هر نفر ۲۵ هزار تومان پرداخت شود. قبلاً هم این تجربه را داشتیم و موفق بودیم اما چگونگی پرداخت مهم است و بر اساس تجارب قبلی عملی می شود.

خروجی ماندگار یا تبدیل فرهنگ خام به فرهنگ گسترده

گزارش جامع این نشست همراه با مباحث عرضه شده در نشست ها همراه با زندگی نامه نخبگان شرکت کننده در قالب یک جلد کتاب حدود ۵۰۰ صفحه آماده چاپ خواهد شد.

تاکنون نمایشگاه به عنوان یک رخداد قرآنی به صورت یک کتاب به جهان معرفی نشده است و این اولین اقدام در این زمینه است.

ریاست محترم نمایشگاه به یک نکته مهم عنایت فرمایند. کشورهای ترکیه، قطر، اردن و نیز عربستان داشته ها و یافته های قرآنی و حدیثی خود را به بسته های فرهنگی ماندگار با قابلیت آموزشی و انتقال تبدیل می نمایند. در صنعت هم توصیه کارشناسان این است که خام فروشی

ص: ۶۹

نشود و با جذب فناوری، مواد خام به مواد قابل مصرف در انواع صنایع تبدیل شود و تا مواد خام به فناوری های ثانوی به کار رود. از این طریق مواد خام ارزش افزوده چند برابر پیدا می کنند. در فرهنگ به ویژه فرهنگ قرآنی هر سال صدها تولید داریم که در رسانه ها، خبررسانی می گردد؛ مسابقه قرآن و نمایشگاه قرآن دو نمونه مهم است که سالانه برگزار می گردد. ولی هیچگاه اینها تبدیل به بسته های فرهنگی که در داخل یا خارج معرفی شود و قابلیت انتقال و آموزش و اطلاع رسانی داشته باشد تبدیل نشده است. از این رو مثلاً ۳۶ سال مسابقه قرآن برای نابینایان در سطح ملی با صرف میلیاردها تومان توسط سازمان بهزیستی برگزار شده ولی این مسابقات در ساختار فرهنگی ایران هیچ حضور و تأثیری ندارد یا تأثیر آن بسیار اندک است. مثلاً در رفرنس پایان نامه ها اینگونه اقدامات حضور ندارند.

نقش تبدیل رخدادهای قرآنی به کتاب یعنی تبدیل مواد خام به مواد ماندگار و مصرف در فرآیندهای فرهنگی بیشتر است.

نکات و توضیحات

۱- فعالیت های این چینی در کشورهایی مثل اردن، ترکیه، امارات سالانه برگزار می شود و توانسته اند، معلولان را آماده بهره دهی اقتصادی و اجتماعی کنند اما در ایران قرآن کده با هدف فرهنگ سازی و افزایش مهارت های قرآنی معلولان برای اولین بار است که می خواهد اجرا گردد.

۲- نظام جمهوری اسلامی با شعار حمایت از مستضعفین و آسیب مندان شکل گرفت و لازم است اینگونه برنامه را حمایت کند و برای گسترش آن تدبیری نماید.

۴- متأسفانه شاخص همه امور قرآنی مثل محصولات قرآنی، نشست های قرآنی و غیره در جامعه معلولین بسیار پایین است و تاکنون دولت حمایت جدی از این حوزه نکرده است.

انعقاد تفاهم نامه

پس از ارسال طرح ها و پذیرفته شدن طرح آخر، تفاهم نامه ای بین مدیر دفتر فرهنگ معلولین و معاونت قرآن و عترت منعقد گردید. متن این تفاهم نامه چنین است:

تفاهم نامه

با عنایت خداوند تبارک و تعالی و به منظور توسعه و ترویج فرهنگ نورانی قرآن کریم، این تفاهم نامه، بین مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت پیروان امام هادی علیه السلام به نمایندگی آقای محمدرضا پورمعین فرزند: قاسم به شماره ملی ۰۰۵۰۴۵۸۰۳۵ به آدرس خ طالقانی، خ برادران شهید مظفر، کوچه کیا پلاک ۱ واحد ۳ تلفن ۸۸۹۲۸۴۰۸ که در این تفاهم نامه «طرف اول» نامیده می شود و دفتر فرهنگ معلولین به نمایندگی آقای محمد نوری فرزند: یدالله، به شماره ملی ۱۲۸۰۲۹۳۷۶۴، به نشانی: قم خیابان گلستان، کوچه ۱۱، پلاک ۴ و همراه ۰۹۱۲۱۵۲۱۲۶۰ به عنوان «طرف دوم» به شرح ذیل منعقد می گردد.

ماده (۱) موضوع تفاهم نامه: حمایت از برگزاری "قرآن کده معلولین" در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم طبق صورت جلسه کمیته قراردادها به شماره ۱۱۵۲۶/ن ق/۲۶ مورخ ۱۸/۲/۱۳۹۷ که به ضمیمه می باشد.

ماده ۲) محل برگزاری: تهران، مصلی امام خمینی (ره)، نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

ماده ۳) زمان اجرا: از ۲۹/۲/۹۷ لغایت ۱۴/۳/۹۷

ماده ۷) تعهدات مجری:

۱-۷ طرف اول جزء پرداخت مبلغ تفاهم نامه هیچ گونه تعهد دیگری در مقابل طرف دوم و اشخاص ثالث اعم از حقیقی و حقوقی نخواهد داشت.

۲-۷ طرف دوم موظف به انجام موضوع تفاهم نامه حسب ضوابط و مقررات بوده و باید گزارش عملکرد خود را در پایان فعالیت به میزان حمایت مذکور به طرف اول ارائه نماید.

۳-۷ طرف دوم نمی تواند انجام موضوع تفاهم نامه را به صورت کلی یا جزئی به غیر واگذار نماید و موظف به حفظ اطلاعات این تفاهم نامه و اسناد برگزاری موضوع تفاهم نامه می باشد و صرفاً با اطلاع طرف اول می تواند اسناد مرتبط با این تفاهم نامه را در اختیار غیر قرار دهد.

۴-۷ مسئولیت برگزاری موضوع تفاهم نامه، پرداخت بیمه های احتمالی اعم از حوادث و غیره و مالیات و اخذ مجوزهای لازم به عهده طرف دوم بوده و طرف اول هیچ گونه مسئولیتی در این زمینه ندارد و ضمناً طرف دوم طرف اول را در مقابل اشخاص ثالث و مراجع قانونی مبرا می سازد.

۵-۷ طرف دوم اقرار می نماید که مشمول ممنوعیت های قانونی جهت انعقاد این قرارداد نبوده و در صورت تخلف از این بند مسئولیت های قانونی ناشی از این بند متوجه وی می باشد و طرف اول هیچ گونه مسئولیتی در این زمینه ندارد.

تبصره ۲: در صورت ارائه گزارش ناظر مبنی بر پایین بودن کمیت و کیفیت موضوع تفاهم نامه، نمایشگاه می تواند با بررسی کارشناسی نسبت به کسر مبلغ کل اقدام نماید.

ماده ۸) تعهدات نمایشگاه:

۱-۸ پرداخت اعتبارات طبق ماده ۵ در دو مرحله

۲-۸ اختصاص غرفه و مکان نمایشگاه

ماده ۹) ناظر تفاهم نامه:

به منظور حسن اجرای موضوع تفاهم نامه و نظارت کمی و کیفی بر اجرا، آقای حمیدرضا شیخ ویسی به عنوان ناظر این تفاهم نامه می باشد.

ماده ۱۰) حل اختلاف:

در صورت بروز اختلاف بین طرفین موضوع از طریق اداره کل امور حقوقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسیدگی خواهد شد و نظر آن اداره کل مورد قبول طرفین می باشد.

ماده ۱۱) این تفاهم نامه در ۱۱ ماده ۹ بند و ۲ تبصره، در چهار نسخه که حکم واحد دارند تهیه، تنظیم و پس از امضاء طرفین لازم الاجراء می باشد.

آشنایی با معاونت قرآن و عترت

بسیاری از نخبگان معلولین و تشکل های معلولیتی از ظرفیت ها و امکانات ادارات و نهادهای دولتی شناخت لازم را ندارند. منظور جاهایی است که می توان به نفع معلولین استفاده کرد. یکی از این جاها، معاونت قرآن و عترت در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. این معاونت ظرفیت های خوبی برای توان افزایی فکری، روحی و معنوی جامعه هدف دارد. بروشوری توسط این معاونت منتشر شده، عیناً می آورم تا بهتر آن را بشناسیم.

شرح

وظایف معاونت

* سیاست گذاری برای چگونگی برگزاری نمایشگاه های قرآن و عترت

* تدوین سیاست ها و ضوابط برگزاری جشنواره ها و مسابقات قرآن و عترت، صدور مجوز و نظارت بر اجرای آن.

* تدوین سیاست ها و ضوابط حمایت از فعالیت مؤسسات فرهنگی، جلسات و مکاتب قرآن و عترت مردمی و هدایت و نظارت بر آنها.

* سیاست گذاری و برنامه ریزی برای توانمندسازی هنرمندان متعهد و فعالان قرآن و عترت جهت تولید آثار و محصولات قرآن و عترت.

* سیاست گذاری و برنامه ریزی به منظور تعمیق و گسترش فرهنگ و اسرار اقامه نماز.

* راهبری کمیسیون توسعه فعالیت های تبلیغی - ترویجی قرآنی.

راهبری و تدوین ضوابط مرتبط با تأمین فعالیت های قرآنی کشور و تعیین اولویت های آن

* راهبری در برنامه ریزی و اجرای هماهنگ و هم افزای برنامه های قرآن و عترت دستگاه ها و نهادهای دولتی عمومی و مردمی.

* نظارت کلان با توجه به اهداف منشور توسعه فرهنگ قرآنی

* نظارت بر عملکرد شورا یا کمیته هماهنگی امور قرآنی دستگاه ها در استان و شهرستان ها.

* نظارت بر اجرای سیاست های حمایت از فعالیت های تبلیغی - ترویجی مردمی

* نظارت بر اجرای سیاست های حمایت از برنامه های آموزش تخصصی کوتاه مدت قرآنی مردمی

* نظارت بر اجرای سیاست های حمایت از فعالیت های آموزش عمومی قرآن و عترت مردمی

* برنامه ریزی برای رشد خلاقیت های قرآنی کشور

* برنامه ریزی برای تربیت نیروی انسانی متخصص در امر فعالیت های قرآن و عترت

* برنامه ریزی جهت بهره گیری از توان فعالان هنری، فرهنگی و رسانه های در توسعه فرهنگ قرآنی

* حمایت از طرح ها، آثار و محصولات فرهنگی، هنری و رسانه های قرآن و عترت

* حمایت از ایجاد فضاها و ابزار و تجهیزات مناسب اطلاع رسانی فعالیت های قرآن و عترت

* ارزیابی وظایف و فعالیت سازمان ها در حوزه تخصصی قرآنی و ارائه گزارش دوره ای به شورای توسعه فرهنگ قرآنی

* ارزیابی عملکرد واحدهای تابعه معاونت امور قرآن و عترت (میزان اثربخشی و کارایی برنامه ها، ارائه گزارش های عملکرد، اخذ و تطبیق برنامه های اجرایی با اهداف و برنامه کلان معاونت)

ص: ۷۲

* ارزیابی و نظارت بر چاپ و نشر آثار، محصولات و ترجمه های قرآن و عترت

* ارزیابی و صدور مجوز جهت تشکیل مراکز و مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت

* تدوین طرح و برنامه های ملی قرآنی در حوزه تبلیغ و ترویج

* طراحی، استقرار و مدیریت ساز و کارهای ارزیابی عملکرد وزارتی در حوزه قرآن و عترت

* طراحی، استقرار و به روز آوری نظام اداری رسانی و گزارش گیری با هماهنگی وزارت جهت ارائه در مجلس، دولت و شورای عالی انقلاب فرهنگی.

* ارائه پیشنهادهای لازم به شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی برای اجرایی شدن منشور توسعه فرهنگ قرآنی.

* پیش بینی و پیشنهاد اعتبارات قرآنی کشور و پیگیری آن در مجلس و دولت.

* تدوین و پیشنهاد سیاست های اجرایی امور قرآنی در حوزه تبلیغ و ترویج و پیشنهاد آن به کمیسیون توسعه فعالیت های تبلیغی ترویجی قرآنی.

* تدوین و پیشنهاد ساز و کارهای مناسب برای تسهیل ارتباطات، هماهنگی و هم افزایی فعالیت دستگاه های دولتی، عمومی و مؤسسات مردمی در حوزه تبلیغ و ترویج.

* تدوین و پیشنهاد ساز و کارهای لازم برای اجرای مصوبات شورای توسعه فرهنگ قرآنی در حوزه تخصصی و نظارت بر حسن اجرای آن.

* تدوین ضوابط تأسیس و سیاست های توسعه مراکز، مؤسسات و انجمن های قرآن و عترت.

* تدوین و به روز آوری و نظارت بر اجرای سیاست ها و ضوابط حمایتی توسعه و تجهیز فیزیکی.

* تدوین، به روز آوری و نظارت بر اجرای سیاست های حمایت از خادمان و فعالان قرآن و عترت کشور.

* تعیین موضوعات برای مطالعه و پژوهش های لازم برای ساماندهی و توسعه فعالیت های قرآنی در حوزه تبلیغ و ترویج.

* بسترسازی تبیین منشور توسعه فرهنگ قرآنی و معرفی کارکردهای آن در دستگاه های دولتی.

* پیگیری تصویب طرح های قرآن و عترت در کمیسیون فرهنگی دولت.

* شناسایی و ایجاد ظرفیت های جدید فعالیت قرآن و عترت در دستگاه های دولتی.

* بررسی و پایش قابلیت های موجود و ایجاد ظرفیت های جدید فعالیت قرآن و عترت در سازمان ها و مراکز وابسته.

* تدوین ضوابط شناسایی، معرفی، تکریم و حمایت از خادمان، نخبگان، فعالان و مدیران قرآن و عترت داخل و خارج.

توضیح اینکه: معلولین و تشکل های آنها می توانند از امکانات و سرفصل های بودجه ای این معاونت استفاده کنند و علاوه بر به کارگیری استعداد های معلولین در ترویج معارف قرآنی، برای آنان اشتغال و درآمد هم ایجاد نمایند. برای مثال یک بند این بروشور در مورد آموزش

قرآن است. یک معلول می تواند طرح بدهد که معلولان یک شهر یا یک محله یا یک منطقه را آموزش روخوانی می دهد و بودجه ای از معاونت برای این طرح دریافت و شروع به کار کند. بند دیگر مربوط به تکریم خادمان قرآن است، تشکلی می تواند طرح بدهد که خادمان قرآنی در فلان شهر را شناسایی و ماهانه یک نشست در تکریم آنها برگزار می کند. بالاخره صدها طرح در زمینه آموزش معارف قرآنی

به بریل، با زبان اشاره در زمینه کتاب گویا، در زمینه شخصیت ها، در زمینه مراکز و غیره می توان ارائه نمود و معلولان را در این زمینه ها فعال ساخت.

ضرورت حضور

کشورهای پیشرفته با ترویج و توسعه توان بخشی فکری و روحی از طریق کتاب درمانی (بوک تراپی)، رمان و قصه درمانی، موسیقی درمانی و دیگر شیوه های این چنینی به رفع مشکلات معلولان جامعه پرداخته اند و موفقیت های بسیار هم به دست آورده اند. در فرهنگ ملی ایرانی، امکانات و زمینه های بسیار داریم که می توان برای توان افزایی معلولان بهره برد و مورد استفاده قرار داد؛ اما نمی دانیم به چه دلیل سازمان بهزیستی از این زمینه ها بهره برداری نمی کند. نتیجه اینکه معلولین در ایران اغلب از افسردگی و دیگر مشکلات روحی و روانی رنج می برند، انگیزه برای پیشرفت و کار کمتر در آنها مشاهده می شود، مأیوس و ناامید شده اند. تداوم این وضعیت خطرات جدی برای این جامعه دارد.

هم اکنون در ماه مبارک رمضان هستیم و نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در تهران برقرار است. بسیاری از نهادها و سازمان های دولتی از این فرصت استفاده کرده و در نمایشگاه حضور دارند. برای نمونه سازمان آموزش و پرورش استثنایی، حضور دارد. نابینایان، ناشنوایان و جسمی حرکتی ها روزها می آیند، بعضی دارقالی یا دار گلیم و گبه خود را هم آورده اند و در مقابل چشمان هزاران بازدید کننده به بافتن و هنر آفرینی می پردازند. نابینایی که صوت خوبی داشت، شعر می خواند یا مداحی می کرد و جمعیت را تحت تأثیر قرار می داد.

در واقع نمایشگاه محلی برای عرضه خلاقیت ها و توانمندی ها و توانایی ها است؛ جایی است که جامعه هدف می تواند خودش را به مردم بشناساند و همین تلاش ها به اشتغال و رفع دیگر مشکلات آنان می شود.

اما متأسفانه بهزیستی تهران یا سازمان بهزیستی هیچ حضوری ندارد و نیز از حضور معلولان هم پشتیبانی نمی کند. امسال چند تشکل معلولیتی غرفه نسبتاً بزرگی به نام قرآن کده توانمندان دایر کردند، این غرفه از شلوغ ترین غرفه های نمایشگاه بود، هم معلولان و هم مردم می آیند و روزانه حدود یکصد افطاری در غرفه مصرف می شود. نخبگان معلولین می آیند به بحث و تبادل نظر می پردازند. با اینکه امکانات این غرفه نسبت به آموزش و پرورش قابل مقایسه نیست. آموزش و پرورش یک هزار متر جا دارد و قرآن کده توانمندان کمتر از پنجاه متر مربع جا دارد. ولی صفا، شور و محبت در این غرفه موج می زند و همه با عشق و علاقه تلاش می کنند.

حضور بهزیستی

یک شب مهمانان قرآن کده توانمندان که دارای معلولیت بودند می پرسیدند چرا بهزیستی حضور ندارد و هرکس نظری می گفت به یاد مطلبی افتادم که در مجله توان نامه منتشر شده بود این

مطلب در آن جلسه بیان شد و اکنون به تفصیل آن مطلب را می آورم. در واقع این مطلب نشان می دهد بهزیستی چه خط مشی و اهدافی را دنبال می کند.

مطلبی در فصلنامه توان نامه (تابستان ۱۳۹۴) منتشر شده و در آن چنین آمده است:

فهرستی روی سایت سازمان بهزیستی با عنوان «اولویت های پژوهشی بهزیستی» هست. منظور فهرستی از موضوعاتی است که به نظر کارشناسان سازمان نیاز به پژوهش دارد و سازمان با کارشناسان و پژوهشگران برای انجام آنها قرارداد منعقد می کند.

مواردی درباره این فهرست هست که گویای خط مشی سازمان است.

۱- تمامی عناوین اعلام شده در این فهرست، ۱۱۷ عنوان است. ۳۲ عنوان از آنها مرتبط به معلولان و مددجویان است.

۲- هیچ عنوانی از این عناوین درباره دستورات معصومین علیهم السلام و آموزه های قرآنی نیست. با اینکه در سخنان معصومین علیهم السلام، بحث ها و نکاتی درباره معلولان، افراد آسیب دیده اجتماعی و جامعه های هدف سازمان وجود دارد. برای نمونه در روایتی از امام موسی کاظم علیه السلام آمده است:

عونک للضعیف افضل من الصدقه (تحف العقول، ص ۴۳۷)

یعنی مدد و کمک به مددجویان بهتر از پرداخت مال به آنها است.

این روایت بر توانبخشی تأکید کرده و آن را نوعی پیشگیری دانسته است. به طوری که اگر با اقدامات و طرح های آموزشی به افراد شناخت، آگاهی، عقاید صحیح و روحیه بدهیم، آنان در مقابل بسیاری از آسیب های اجتماعی تقویت شده و اساساً آن چنان سامان می یابند که نوبت به رسیدگی های مالی نمی رسد؛ یعنی آحاد جامعه آسیب مند نمی شوند و بنابراین نوبت به صرف بخشی از هزینه های عمومی کشور برای رفع نابسامانی ها نمی رسد. تصور فرمایید یک روایت پنج کلمه ای بار معنایی عمیقی دارد و بسیاری از اهداف سازمان را پوشش می دهد.

به دلیل اینکه مردم ایران مسلمان هستند، پیام معصومین علیهم السلام را زودتر قبول می کنند و به راحتی می توان خط مشی و اهداف سازمان را از طریق آموزه های دینی به مردم القاء کرد و مردم با پذیرش آنها، نوعی مصونیت در مقابل آسیب ها پیدا می کنند.

آیا در ۱۱۷ طرح پژوهشی که اولویت دارترین پژوهش های مورد نظر سازمان است، هیچ طرحی با گرایش دینی و مذهبی نمی بایست مطرح و معرفی شود؟

با اینکه اگر یک کتاب کوچک با چند روایت و چند آیه در شمارگان وسیع در اختیار مردم قرار گیرد، تأثیر اجتماعی و فرهنگی آن و به تبع تأثیر اقتصادی و عملی آن بسیار بیشتر از ده ها اقدام دیگر است.

یکی از دوستانی که نظرات را جویا شدیم می گفت فقط یک کارت به اندازه A۴ دیده که یکی از مؤسسات معلولان منتشر کرده و روایتی از امام حسین علیه السلام درباره معلولان را با خط زیبا درج کرده بودند، هر کس این کارت و این روایت را می دید تحت تأثیر قرار می گرفت. سازمان

بهزیستی با صرف یک میلیون تومان می توانست هر سال چند حدیث را در اندازه های مختلف منتشر کند.

۳- بسیاری از سرفصل های اعلام شده در این فهرست، مربوط به توانبخشی است؛ یعنی احتمالاً سه چهارم آن توانبخشی است. به اجماع همه روانشناسان، روح و بُعد غیر جسمانی آدمی تفوق و برتری بر جسم انسان دارد. اگر توانبخشی را منحصر به جسم کنیم و فقط درصدد توان دار و توانمندسازی جسم و بدن باشیم و از روح و روان غفلت نماییم؛ نتیجه آن قطعاً مطلوب نیست؛ زیرا انسانی با جسم سالم و توانمند اگر روحیه و باورهای درست نداشته باشد، به تدریج جسمش هم آسیب مند خواهند شد. اساساً آدم بدون روحیه و بدون افکار و اعتقادات صحیح، در توانبخشی جسمش هم مشکل خواهد داشت؛ بنابراین در توانبخشی اولویت با روان و روح است و باید به طرح هایی اولویت داد که این بُعد آدمی را سامان دهد.

۴- در این فهرست حتی تحقیقات مربوطه به روح و روان با گرایش غیر دینی هم ملاحظه نمی شود. برای نمونه این گونه موضوعات در این فهرست نیست:

- بررسی نقش و تأثیر عبادت و تلاوت قرآن در کاهش آلام افراد دارای ضایعات نخاعی حاد.

من عیناً مشاهده کردم فردی که به سرطان مبتلا بود و دردهای شدیدی داشت، با نماز خواندن آرام می گرفت.

- بررسی تأثیر باورهای دینی در قبول تأثیرات فیزیوتراپی.

- بررسی وضعیت آماری آسیب های اجتماعی در خانواده های متدین.

یعنی تحقیقات میدانی، موردی و آماری در زمینه تأثیر فاکتورهای روحی و روانی، اعتقادی و اخلاقی در این فهرست نیست.

پرسش این است، سازمان بهزیستی و معاونت توانبخشی برای اینکه تدبیر و برنامه ریزی درست و صحیح داشته باشد، لزوماً باید از «جامعه های هدف» اطلاعات داشته باشد، این جوامع چون مسلمان هستند و تحت تأثیر متغیرهای دینی و اخلاقی می باشند، سازمان ضرورتاً باید از این متغیرها هم آمار و اطلاعات داشته باشد و پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات به برنامه ریزی پردازد.

به عبارت دیگر بررسی جنبه های جسمانی معلولیت و قشرهای آسیب دیده، نشانگر همه واقعیت ها نیست و برنامه ریزی بر اساس این گونه داده ها گمراه کننده است. به همین دلیل به رغم تلاش ها و فعالیت های بسیار گسترده سازمان و صرف هزینه های بسیار، آسیب های اجتماعی کم نمی شود بلکه روز به روز زیادتر هم می شود.

۵- به نظر می رسد تنها راه موفقیت سازمان هایی مثل بهزیستی در کشورهای مذهبی مثل ایران، اجرا و اعمال تدابیر و طرح های جامع و دو بُعدی است. باید بپذیریم که دو دسته متغیر در فرآیند رخدادهای اجتماعی تأثیر دارند. یک دسته متغیرهایی مربوط به جسم آدمی و دوم متغیرهایی مربوط به روح و روان، فکر و باورهای انسان. پرداختن به یکی و غفلت از دیگری موجب ناکارایی و عدم موفقیت طرح ها است. اگر این تحلیل پذیرفته شود، لاجرم باید ریاست جدید سازمان بهزیستی که

اذعان به ضرورت تغییرات هم دارد، نباید راه را به اشتباه برود، بلکه به صراحت باید نیمی از بودجه و امکانات سازمان را در اختیار طرح های غیر جسمانی بگذارد؛ کارشناسان و متخصصان از جنس دیگر را دعوت کند و به آنها مجال و حتی مسئولیت بدهد. منظورم این نیست که تعدادی از فارغ التحصیلان رشته روانشناسی یا طلاب علوم دینی را به سازمان آورده و چند اتاق به آنها داده شود، بلکه منظورم این است افرادی که در زمینه آسیب های اجتماعی یا معلولان کار فکری و پژوهشی کرده و از منظرهای غیر پزشکی و غیر جسمانی به این جوامع پرداخته اند و چندین سال تحقیق کرده و تحلیل نوشته اند، از دانش و تجربه آنها برای تحول در سازمان استفاده شود.

در پایان مناسب است یادآوری شود که: سازمان بهزیستی از نهادهای برون آمده از انقلاب اسلامی ایران است. از نخستین نهادهایی است که مثل سپاه پاسداران در شورای انقلاب تصویب شد. از بدو تأسیس در سال ۱۳۵۸ تا کنون یعنی در طی ۳۶ سال خدمات بی نظیر فراوان داشته؛ اما نتوانستند به رفع و ریشه کنی مشکلات فائق آید. چرایی آن را خود سازمان باید پاسخگو باشد.

البته بهزیستی نه به صورت سازمان کنونی بلکه به صورت یک اداره تحت وزارت بهداشت پیش از انقلاب اسلامی هم وجود داشت و فعالیت می کرد. ولی پس از پیروزی با تجمیع بیش از ۱۵ نهاد فعال در زمینه معلولین، سازمان بهزیستی حاضر پدید آمد.

نتیجه گیری

سازمان بهزیستی یک نهاد اجتماعی است و به ناچار باید با سالمندان، زنان بی سرپرست، کودکان، معلولان، فقرا، کودکان در کودکانها و ده ها قشر اجتماعی دیگر ارتباط داشته باشد؛ و حضورش در نمایشگاه های ملی مثل نمایشگاه کتاب، نمایشگاه قرآن، نمایشگاه مطبوعات قطعی است.

البته در نمایشگاه کتاب سازمان بهزیستی یا بهزیستی تهران یا بهزیستی دیگر استان ها حضور نداشتند، فقط انتشارات بهزیستی حضور داشت؛ آن هم به صورت فروشگاه و فروش کتب.

خواست بسیاری از معلولین این است که بهزیستی حضور مطلوب و جامع داشته باشد و از این طریق:

۱- رابطه اش را با جامعه تحکیم و گسترش بخشد و امکانات اجتماعی را جذب و مصروف اقشار تحت پوشش خودش نماید.

۲- توانمندی های معلولان و دیگر اقشار تحت پوشش را به نمایش بگذارد.

۳- رابطه اش را با اعضای تحت پوشش بهبود بخشد.

۴- پیشرفت های سازمان در عرصه ها مختلف را در معرض نگاه عموم قرار دهد.

۵- زمینه های شفافیت را فراهم آورد.

با تأمین اهداف فوق می تواند مردمی تر، اجتماعی تر، خلاق تر باشد و بتواند مشکلات جامعه هدف را بهتر رفع کند.

فصل سوم: طرح و برنامه

اشاره

ص: ۷۹

غرفه قرآن کده توانمندان در بیست و ششمین نمایشگاه قرآن براساس طرح و برنامه شکل گرفت. پس از مطالعه تجارب گذشته و انجام مطالعات جدید، طرحی آماده کردیم و به همه تشکل ها ارسال گردید. پس از نظرخواهی طرح نهایی آماده و تقدیم معاونت قرآن و عترت گردید.

این فصل فرایند تدوین طرح را توضیح می دهد.

ص: ۸۰

ریاست و مدیریت نمایشگاه بیست و ششم اعلام کرده، امسال ملاک دادن امکانات و داوری ها طرح و برنامه ای است صاحبان مؤسسات و غرفه ها می دهند. هر مقدار ایده جدید و ابتکاری داشته باشند بیشتر به آنها توجه می شود.

بر این اساس چند طرح عرضه کردیم و آخرین طرح به نام «قرآن کده توانمندان» کاملاً نو و ابتکاری بود. در این طرح ها به این نکات توجه داریم:

چون به جای فرهنگ تراپی، بوک تراپی، موسیقی گرایی و امثال اینها از روش منسوخ فیزیوتراپی استفاده می کنند. در حالی که کشورهای پیشرفته از طریق افزایش قدرت معنوی و قدرت فکری و ایمان و روحیه بر مشکلات جسمی هم فائق می آیند. در غرب مثلاً در دانشگاه لیون فرانسه سکس تراپی تا دکترا به عنوان یک رشته تحصیلی هست و از طریق راه کارهایی که در این رشته ارائه می شود بسیاری از مشکلات معلولان را سامان دهی کرده اند.

اما چرا بودجه سنگینی هدر می رود؟ چون مسیر درست و راه درست را نمی شناسند. اگر در این زمینه تحقیقاتی انجام شود و شیوه صحیح و کم هزینه طی جزوات آموزشی و حتی جلسات آموزشی به مدیران انتقال پیدا کند، قطعاً مؤثر است. یکی از فارغ التحصیلان سکس تراپی لیون می گفت در ایران نمی گذارند تدریس کنم چون قدرت عوامل فکری و روانی بر کنش های انسانی را نمی شناسند.

خلاصه اینکه قرآن کده توانمندان می تواند راه ها و روش های صحیح و کارآمد و به روز و علمی را به معلولین و به مسئولین معرفی کند.

کارکردها و وظایف

قرآن کده توانمندان تهران حداقل وظایفی که لازم است به انجام رساند عبارت است از:

۱-

فرهنگ سازی یا رهایی از تشمت و غفلت فرهنگی

تا وقتی مدیران و مسئولین توجه نباشند؛ و نسبت به مسائل معلولیتی آگاهی و شناخت کافی درباره امور فرهنگی معلولین نداشته باشند؛ نیز خانواده ها و خود معلولان نسبت به وظایف خود در امور مختلف مطلع نباشند، نمی توانند وظایف و تعهدات خود را به انجام برسانند.

مردم چرا به پروژه های معلولیتی کمک نمی کنند؟ چون نمی شناسند.

مردمی که برای عاشورا و امام حسین علیه السلام میلیاردها تومان در سال هزینه می کنند، دیدگاه امام حسین علیه السلام را نسبت به معلولان نمی دانند. نمی دانند امام حسین علیه السلام مهم ترین سخنرانی را برای نخبگان درباره معلولان انجام داد.

آگاه نمودن مردم، مدیران، مسئولان، خانواده ها، اقشار مختلف و خود معلولین، به معنای

فرهنگ سازی است.

برای اینکه بدانیم فقر فرهنگی در امور معلولین داریم، به شاخص های متعدد می توان مراجعه کرد:

- شاخص دقایق خطباء و وعاظ مذهبی در بیان امور دینی معلولین.

این شاخص در سه مطالعه میدانی به ما می گوید هیچ خطیب و واعظی در تهران به مسائل شرعی و دینی و تاریخی و قرآنی و روایی معلولین پرداخته اند. یعنی شاخص صفر را نشان می دهد.

- شاخص فیلم بهتر از شاخص وعظ و تبلیغ دینی است و هر سال فیلم هایی ساخته شده که هنرپیشه ها در نقش نابینا یا فقیر یا ناشنوا بازی کرده اند؛ ولی باز کم است.

- شاخص کتاب و مطالعه کتاب، بسیار پایین است.

- شاخص نشریه بسیار پایین است.

چهار شاخص فوق که مادر و اصلی هستند، نشان دهنده وضعیت وخیم فرهنگ معلولین است. یعنی این فرهنگ با حداقل امکانات کار می کند.

باور به تدوین برنامه

پیرو نامه نگاری خطاب به معاونت محترم قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تثبیت حضور در نمایشگاه طرحی در موضوع فرهنگ سازی، مهارت افزایی و توانبخشی در زمینه معارف قرآنی و مباحث عترت برای ناشنوایان، نابینایان، معلولین جسمی و حرکتی و نیز آسیب دیدگان ذهنی و اجتماعی، تدوین گردید.

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بهترین محل و ارزنده ترین فرصت برای همه اقشار جامعه به ویژه توان خواهان و مددجویان است؛ زیرا اینان بر اثر آسیب های جسمی، روحی، روانی، فکری یا اجتماعی بیش از دیگران محتاج امدادهای معنوی و مساعدت های الهی هستند. امید است آسیب مندان با مشارکت در این برنامه ها بتوانند توان بخشی، تجدید روحیه، مهارت افزایی پیدا کنند و مجهز برای پذیرش مسئولیت های خطیر اجتماعی شوند. و به عنوان یک نیروی پر کار و مبتکر و خلاق در امور جامعه حضور فعال داشته و وظایف مذهبی و اجتماعی خود را به خوبی انجام دهند. به ویژه در تأمین نیازهای اقتصادی خود فعال شوند. لازم است از دکتر فقهی زاده معاون محترم قرآن و عترت که با مساعدت ها و امعان نظر خود، موانع را کنار زده و راه را برای اجرای این پروژه گشودند، تشکر ویژه نمایم.

«قرآن کده توانمندان»، به برگزاری نمایشگاه محصولات، همایش و نشست، مشاوره و راهنمایی و بالاخره مسابقه برای جامعه هدف معلولان کشور می پردازد. معلولان در این پایگاه حضور فعال، پویا و مشارکتی دارند.

قرآن کده با مساحتی حدود ۵۰ مترمربع در محل وسط شبستان با چشم انداز مناسب و در محل دید و نگاه عمومی در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شده است.

مدیریت قرآن کده در روزهای نمایشگاه قرآن کریم علاوه بر نمایش محصولات قرآنی و حدیثی، نشست ها و همایش هایی در زمینه معارف قرآنی و مباحث عترتی با رویکرد معلولیت ها و معلولان، نیز مسابقات و حضور معلولان و معرفی توانمندی های خود در زمینه قرآن و عترت به صورت برنامه های متنوع و سودمند اجرا می کند.

فعالیت ها و برنامه ها

قرآن کده درصدد معرفی توانمندی های معلولان جامعه، معرفی اهم محصولات قرآنی و مذهبی، انتقال دیدگاه های جامعه و مسئولین به معلولین، افزایش مشارکت اجتماعی معلولان، گسترش مهارت ها و توانمندی آنان و خلاصه ایجاد معارفه و هم اندیشی بین همه قشرهای دارای انواع معلولیت ها و قشرهای جامعه است. برای نیل به این اهداف مشخصاً این برنامه ها و فعالیت ها اجرا می شود:

۱- نمایش مهم ترین محصولات قرآنی و عترتی با رویکرد معلولیتی

کتاب کاغذی، کتب الکترونیکی، آثار بریل، آثار صوتی (گویا)، مقالات، نشریات، پایان نامه ها با گرایش قرآنی، فیلم و غیره در این بخش به نمایش گذاشته می شود.

۲- نمایش وسایل مدرن مورد استفاده معلولان با کارکرد قرآنی

برجسته نگارها، قلم های قرآن خوان، برنامه های کامپیوتری مدرن برای انواع معلولیت ها (اصل دستگاه ها یا کاتالوگ آنها به نمایش گذاشته می شود) نیز از شرکت های سازنده دعوت می شود همراه با تولیدات خود حضور داشته باشند.

۳- مشاوره و راهنمایی به دو شیوه انفرادی و کارگاهی

هر روز یک تا سه کارشناس متخصص در زمینه های ژنتیک، تغذیه، روان شناسی، امور فرهنگی (تحقیقات و نویسندگی) حضور خواهد داشت و به راهنمایی ارباب رجوع می پردازند. ضرورتاً آنان با نگاه قرآن و مذهب به راهنمایی می پردازند.

علاوه بر راهنمایی به افراد، هر روز یک تا دو کارگاه برای معلولین برگزار می شود تا به آنان شیوه پژوهش در قصص قرآن، نویسندگی در موضوعات قرآن و عترت، چگونگی اداره NGO های قرآنی و غیره را یاد بدهد.

تقویم (برنامه و ساعت ها) این کارگاه ها متعاقباً اعلام می شود. نیز اسامی مشاورین و راهنما ها اعلام خواهد شد.

۴- برگزاری نشست ها و همایش ها

ده روز آخر نمایشگاه قرآن کریم یعنی (۱۰ تا ۲۰ رمضان یا ۶ تا ۱۵ خرداد)، پنج همایش در دو روز و هر روز دو ساعت خواهیم داشت. طی دو ساعت سه شیوه «گوینده و شنونده»، «گفت و گوی جمعی» و «پرسش و پاسخ» درباره یک موضوع خاص بحث می شود.

موضوعات و ساعت همایش ها متعاقباً اعلام می گردد. این ده همایش بین پنج گروه ناشنوا، نابینا، حرکتی - جسمی، کارشناسان معلولان ذهنی و سالمندان آسیب دیده تقسیم و دو روز برای یک گروه همایش برگزار می شود. نمونه موضوعات این گونه است:

- زبان اشاره در قرآن کریم

- توانایی های انبیاء در قرآن کریم

- مناسب سازی در احادیث

- توانبخشی در نگاه ائمه علیهم السلام

- برنامه دولت امام علی علیه السلام برای رفاه و معیشت معلولان

- وضعیت معلولان به هنگام ظهور اسلام و برنامه های اسلام برای سامان بخشی به آنان

- درس هایی از سوره عبس در زمینه حقوق نابینایان

- نگاه قرآن کریم به معلولان

- اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام و افراد دارای معلولیت و برخورد معصومین با آنان

- کتاب سنجی منابع قرآنی و دارای رویکرد معلولیتی

۵- اجرای مسابقات

برای هر گروه یک مسابقه و در مجموع ۵ مسابقه خواهیم داشت و به برندگان جوایز نفیس عرضه می گردد. جایزه ها شامل کارت بانک است که روی آن پوستر قرآن کده حک خواهد شد. به منظور اینکه سندی برای معلولین باشد.

۶- نمایش عینی توانمندی های معلولان

هر روز چند معلول که حفظ قرآن، قرائت قرآن، تجلید قرآن، خطاطی، نقاشی، سرود، قالی بافی، معرق، سوخته و غیره می دانند دعوت می شوند تا هنر و توانمندی قرآنی خود را به نمایش بگذارند.

نظرخواهی

به منظور جلب مشارکت همه تشکل ها و مشارکت حداکثری معلولان برنامه ریزی را آماده و برای همه فرستادیم تا نظر بدهند.

غرفه قرآن کده توانمندان

بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

مصلای تهران / ۲۹ اردیبهشت الی ۱۱ خرداد ۱۳۹۷ / ساعت ۱۶ الی ۲۴

حضور و مشارکت افراد دارای معلولیت، خانواده های آنان و مدیران تشکل های ویژه معلولیت

شعار سال: توانمندی و مشارکت اجتماعی با استعانت از قرآن کریم

سرفصل های برنامه ها

و تقویم اجرایی

ردیف

عنوان

۲۹ اردیبهشت تا ۱۵ خرداد / ۳ تا ۲۰ رمضان

همه روزه

روز خاص

ساعت

۱

نمایش کتب معلولان یا درباره آنان

"

۱۶ تا ۲۲

ص: ۸۴

۲۲ تا ۱۶		"	نمایش پایان نامه‌ها ویژه معلولیت‌ها	۲
۲۲ تا ۱۶		"	نمایش نشریات ویژه معلولین	۳
۲۲ تا ۱۶		"	نمایش محصولات مراکز دولتی و مردمی	۴
۲۲ تا ۱۶		"	نمایش آثار هنری	۵
۱۸ تا ۱۶	۱ تا ۵ خرداد		نمایش توانمندی‌های ورزشکاران معلول	۶
۲۲ تا ۱۶	۳۰ و ۳۱ اردیبهشت		مشاوره خانوادگی، اجتماعی و فرهنگی	۷
۲۲ تا ۱۶		"	فروش محصولات فرهنگی هنری	۸
۲۲ تا ۲۰	۲۹ اردیبهشت تا ۵ خرداد		گفت‌وگو و بحث آزاد	۹
۲۲ تا ۲۰	"		معارفه و هم‌فکری	۱۰
		"	هم‌افطاری و هم‌فکری مسئولین و معلولان	۱۱
۲۰ تا ۱۸	"		پرسش و پاسخ مدیران دولتی و آحاد جامعه هدف	۱۲
۱۷ تا ۱۶	"		رونمایی و معرفی محصولات	۱۳
۲۰ تا ۱۷	"		گزارش‌دهی کارنامه مراکز	۱۴
۲۲ تا ۱۶		"	جلسات دورهمی	۱۵
۲۰ به بعد		"	پذیرایی، افطار، شام	۱۶
	روزهای خاص		سرود	۱۷
	روزهای خاص		عزاداری	۱۸

برنامه‌های روزانه							
ردیف	نوع	محور و موضوع	ارائه کننده	شرکت کننده	روز	ساعت	روز
۱	هم‌فکری	جایگاه معلولین در تولید آثار هنری قرآنی	هنرمندان دارای معلولیت	عمومی	۲۹ اردیبهشت ۳ رمضان	۱۷-۱۸:۳۰	شنبه
۲	هم‌فکری	تأکید متون اسلامی	ورزشکاران	عمومی	"	۱۸:۴۰-	

	۲۰:۳۰			دارای معلولیت	بر ورزش		
	۲۲-۲۰:۴۰	"	عمومی	همگانی	نقش قرآن در زندگی معلولان	بحث آزاد	۳
یکشنبه	۱۸:۳۰-۱۷	۳۰ اردیبهشت ۴ رمضان	عمومی	قربعلی کاظمی	قرآن و شعر	دوره‌می	۴
	-۱۸:۴۰ ۲۰:۳۰	"	عمومی	علی سلطانزاده	موفقیت از نگاه متون اسلامی	هم فکری	۵
	۲۲-۲۰:۴۰	"	عمومی	همگانی	اقتصاد قرآنی	بحث آزاد	۶
دوشنبه	۱۸:۳۰-۱۷	۳۱ اردیبهشت ۵ رمضان	عمومی	صوفی	وضعیت قصه و رمان مذهبی معلولین	دوره‌می	۷
	-۱۸:۴۰ ۲۰:۳۰	"	عمومی	امینی	قصه‌های قرآنی با محتوای ویژه معلولیت	بحث آزاد	۸
	-۲۰:۴۰ ۲۱:۴۰	"	عمومی	صفی‌زاده	حضرت ایوب در قرآن	نقد کتاب	۹
سه شنبه	۱۸:۳۰-۱۷	۱ خرداد ۶ رمضان	عمومی	مشایخی قاسمی	قرآن به خط بریل	دوره‌می	۱۰
	-۱۸:۴۰ ۲۰:۳۰	"	عمومی	ازغندی نوری	تحقیق درباره بریل	بحث آزاد	۱۱
	-۲۰:۴۰ ۲۱:۵۰	"	عمومی	نوری ازغندی	بررسی و گزارش کتاب بریل	رونمایی	۱۲
چهارشنبه	۱۸:۳۰-۱۷	۲ خرداد ۷ رمضان	عمومی	جمالی	تحولات مسابقات قرآنی نابینایان	دوره‌می	۱۳
	-۱۸:۴۰ ۲۰:۳۰	"	عمومی	شهیدی حبیبی	وضعیت مسابقه قرآنی ناشنوایان	بحث آزاد	۱۴
	-۲۰:۴۰ ۲۱:۵۰	"	عمومی	احمدی	آسیب‌شناسی مسابقات قرآنی	هم فکری	۱۵
پنجشنبه	۱۸:۳۰-۱۷	۳ خرداد ۸ رمضان	عمومی	احمدی قاری	تأثیر ماه رمضان در توانبخشی	بحث آزاد	۱۶
	-۱۸:۴۰ ۲۰:۳۰	"	عمومی	سلیمی	معرفی انجمن	معارفه	۱۷
	-۲۰:۴۰ ۲۱:۵۰	"	عمومی	لوح موسوی محمودی	اصطلاحات مذهبی در اشارات	گزارش کتاب	۱۸
جمعه	۱۸:۳۰-۱۷	۴ خرداد ۹ رمضان	عمومی	سلیقه احمدی	ظرفیت‌های قم برای ارتقای فرهنگ	معارفه	۱۹

				آقامیری	توانبخشی		
	۱۸:۴۰- ۲۰:۳۰	"	عمومی	جوادی	طرح و برنامه‌های معاونت فرهنگی	هم فکری	۲۰
	۲۰:۴۰- ۲۱:۵۰	"	عمومی	نحوی نژاد	گسترش توانبخشی فکری معنوی	هم فکری	۲۱
شنبه وفات حضرت خدیده	۱۸:۳۰-۱۷	۵ خرداد ۱۰ رمضان	عمومی	بهبود مروتی	کمپین و ظرفیت‌های مذهبی	معارفه	۲۲
	۱۸:۴۰- ۲۰:۳۰	"	عمومی	سیدمحمدی یوسفی مفید	ظرفیت‌های مذهبی قوانین معلولین	بحث آزاد	۲۳
	۲۰:۴۰- ۲۱:۵۰	"	عمومی	نوری	حقوق معلولان	نقد کتاب	۲۴

توضیح: برنامه‌های روزانه به صورت گفتگوی دوستانه و دورهمی و بحث آزاد درباره یک موضوع سودآمند و آموزنده است. برای اینکه وقت شرکت کنندگان در غرفه ضایع نشود و بتوانند از وقت خود بهره‌برداری کنند این برنامه‌ها طراحی شده است.

نشست‌ها با محوریت قرآن و عترت				
شرکت کننده	ارائه کننده	موضوع	تاریخ و ساعت	
عموم	قاری؛ شهیدی؛ موسوی؛ تهرانی؛ محمودی؛ کوشا؛ آقامحمد مترجم رابط؛ واشقانی و بهرامی	زبان اشاره در قرآن - سخنرانی - پرسش و پاسخ - میزگرد - بحث آزاد	۶ و ۷ خرداد ۱۱ و ۱۲ رمضان ساعت ۱۷ تا ۲۲	ناشنوایان
"	مجید شکوری؛ بهروز مروتی؛ کریمی؛ محمد نوری؛ منصور برجیان؛ سیدمحمدی	مناسب‌سازی در فرهنگ اسلامی - سخنرانی - پرسش و پاسخ - میزگرد - بحث آزاد	۸ و ۹ خرداد ۱۳ و ۱۴ رمضان ساعت ۱۷ تا ۲۲	جسمی - حرکتی
"	احمد عابدی؛ رضا حسینی امین؛ قدرت اله شفیعی؛ فهیم‌نیا؛ چهرقانی برنامه ویژه: ولادت امام حسن (ع)	منابع اصلی روشندان: کتب بریل و گویا - سخنرانی - پرسش و پاسخ - میزگرد - بحث آزاد	۱۰ و ۱۱ خرداد ۱۵ و ۱۶ رمضان ساعت ۱۷ تا ۲۲	نابینان

"	زن‌دیوان؛ علی سلطان‌زاده؛ کامران عاروان؛ سیدمحمدی	فرهنگ‌سازی مبتنی بر عقلانیت و معنویت - سخنرانی - پرسش و پاسخ - میزگرد - بحث آزاد	۱۲ خرداد ۱۷ رمضان ساعت ۱۷ تا ۲۲	فرهنگ‌سازی
"	شفیع‌آبادی؛ منصوره پناهی؛ محمددیباچی	اشتغال بر اساس فرهنگ ملی - سخنرانی - پرسش و پاسخ - میزگرد - بحث آزاد	۱۳ خرداد ۱۸ رمضان ساعت ۱۷ تا ۲۲	اشتغال
"	فهمی؛ اکبری؛ مقصودنیا؛ فدای وطن؛ نوروزی؛ برنامه ویژه: ضربت خوردن امام علی (ع)	سالمندان به عنوان سرمایه ملی - سخنرانی - پرسش و پاسخ - میزگرد - بحث آزاد	۱۴ خرداد ۱۹ رمضان ساعت ۱۷ تا ۲۲	سالمندان
"	متنوع برنامه ویژه: شب قدر	تقدیر و تشکر از تشکرها و مسئولین - سخنان مدیران تشکرها - ارائه لوح تقدیر	۱۵ خرداد ۲۰ رمضان ساعت ۱۷ تا ۲۲	اختتامیه

آگهی و پوستر

یکی از طرح‌های این غرفه تبلیغات به منظور جلب مشارکت جامعه هدف بوده است. برای این منظور، قرآن‌کده توانمندان، پوسترها و آگهی‌هایی را منتشر کرد. پوستر اصلی این غرفه در ادامه آمده است:

قرآن توانمند

بیست و ششمین
نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

بخش سازمانها و موسسات، غرفه دفتر فرهنگ معلولین

۲۹ اردیبهشت - ۱۵ خرداد ۱۳۹۷ / ۳ رمضان - ۲۰ رمضان ۱۴۳۹
با همکاری تشکل‌ها و انجمن‌های ویژه معلولان

در غرفه ویژه معلولان با اجرای نشست‌های تحلیلی در
موضوعات مختلف، رونمایی کتاب، مسابقات قرآنی، معرفی
شخصیت‌ها، جلسات هم فکری و هم افطاری و دهها برنامه
متنوع دیگر، مقدم همگان به ویژه افراد دارای معلولیت و
خانواده آنها را گرامی می‌داریم.

مستول غرفه: آقای بهروز مروی
شماره جهت هماهنگی: ۰۹۱۲۵۵۲۰۷۶۵

www.DataDisability.com
www.HandicapCenter.com
www.dscampaign.com

بیست و نهم اردیبهشت اسباب و اثاثیه غرفه را به نمایشگاه بردیم و نزدیک ظهر شروع به چیدن کردیم. و از همان روز یعنی سوم رمضان فعالیت های غرفه آغاز شد. به رغم خستگی، هر شب گزارش فعالیت های روزانه را می نوشتیم و آخر هفته نخست، اولین جزوه را عرضه کردیم که با استقبال مواجه گردید.

اکنون گزارش روزانه غرفه را در چهارده روز تقدیم می کنیم.

ص: ۹۲

تعهد اهل الیتم و الزمانه و الرقه فی السن ممن لاحیله له فتقرب الی اللّٰه بتخلصهم و وضعهم مواضعهم فی اقواتهم و حقوقهم (تحف العقول، ص ۱۴۱)

حضرت علی علیه السلام به استاندارش مالک اشتر می فرماید: نسبت به کودکان بی سرپرست، معلولان و سالمندان آسیب مند متعهد هستی؛ برای رهایی آنها از وضعیت موجود و تأمین معیشت و رفاه و حقوق آنها به عنوان یک وظیفه الهی باید کوشا باشی.

با مساعدت معاونت محترم قرآن و عترت به ویژه جناب دکتر فقهی زاده، امروز از ساعت ۴ بعد از ظهر غرفه قرآن کده در «بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم» باز شد و افراد دارای معلولیت حضور رساندند. افراد مشهوری که آمده بودند عبارت بودند از:

رضا محمودی، بهروز مروتی، محمد نصیری، محمود تسبی، محمود کاری، میثم احمدی، زهرا احمدی، محمد نوری، علی نوری، ...

خبرگزاری فلسطین و خبرگزاری پرس. تی.وی به غرفه آمدند و مصاحبه گرفتند. همچنین حداقل سه مبحث به صورت جلسات دوره‌می بحث شد:

- اشتغال

- عدم حضور بهزیستی در نمایشگاه

- بررسی راه کارها برای استفاده بهتر و بیشتر معلولان از فرصت های موجود در نمایشگاه

خلاصه

مباحث مطرح شده:

قرآن کریم مدافع حقوق معلولین بوده و در واقع قرآن اولین جنبش و کمپین دفاع از حیثیت انسانی و حقوق معلولان را در جهان راه اندازی کرد. در زمانی که به افراد دارای معلولیت اهمیتی نمی دادند و حتی آنها را می کشتند، قرآن و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم گفتند آنان در انسانیت با دیگر انسان ها تمایز و تفاوتی ندارند و با تبعیض علیه آنان مخالفت کرد.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم یک فرد دارای معلولیت را به عنوان جانشین خودش انتخاب کرد؛ در هنگامی که ایشان برای کارهایی در خارج از شهر مدینه بود، این فرد پاسخگوی مردم بود و مردم در نماز جماعت به او اقتدا می کردند.

در احادیث فراوان به مسلمانان توصیه شده که به حقوق معلولان احترام نموده برای امور رفاهی، آموزشی و توان بخشی آنان اهتمام نمایند. دیگر ائمه معصومین علیهم السلام هم همین روش را ادامه دادند.

به خاطر خدمات و پشتیبانی هایی که قرآن و رهبران اسلام از حقوق و کرامت معلولان داشتند،

معلولان در این نمایشگاه حضور و مشارکت پیدا کردند تا حداقل از قرآن کریم و معصومین علیهم السلام اعلام تشکر نمایند.

از مدیریت نمایشگاه، دکتر فقهی زاده معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که امسال تأکید و پایداری کردند تا معلولان به بهترین روش حضور داشته باشند، از همه معاونان و مدیریت داخلی نمایشگاه تشکر می‌نمایم.

آقای خسروی، آقای شیخ ویسی و آقای نوری سنگ تمام گذاشتند؛ از این رو خانواده معلولان و مردم بر خود لازم می‌دانند از آنان تشکر نمایند.

قرار است معلولان هر روز از ساعت ۵ در قرآن کده توانمندان حضور داشته و چند شب بحث‌های هم‌اندیشی و دوره‌می داشته باشند، نیز چند شب، شب‌های عمومی تر با حضور سخنرانان و میزگرد استادان برگزار خواهد شد.

از همه معلولان اعم از ناشنوا، نابینا، جسمی و حرکتی و ذهنی‌ها و خانواده‌های آنان خواهشمندیم به جمع ما پیوسته و با حضور خود اولاً از فرصت‌های موجود در نمایشگاه بهره‌برداری کنند؛ از معنویت قرآن برای پیشرفت خودشان استعانت جویند. و با هم‌اندیشی و هم‌فکری راهی برای حل مشکلات خود پیدا کنند.

امروز هم افطاری داشته و همه دور یک سفره، با افطاری و غذای گرم پذیرایی شدند.

دفتر فرهنگ معلولین ده‌ها محصول قرآنی حدیثی خودش را آورده بود و از دیگر مراکز و افرادی که آثار قرآنی و حدیثی در حوزه معلولیت‌ها دارند تقاضای می‌شود آثار خود را بیاورند و به نمایش بگذارند.

یکی از مهمانان امشب مجسمه ساز مشهور آقای نخعی بود که به قرآن کده آمد و اعلام نمود آمادگی دارند تندیس‌های معلولیتی را با کمک خود معلولان ساخته و به نمایش بگذارند.

قرآن کده معلولان متعلق به همه معلولان است و فضایی است که ریاست نمایشگاه بین‌المللی قرآن فراهم آورده تا افراد دارای معلولیت حضور داشته و با مسئولین و مدیران استان و کشور به گفت‌وگو بپردازند.

۳۰ اردیبهشت ساعت چهار بعدازظهر به تدریج غرفه داران از راه می‌رسند و غرفه‌ها گشوده می‌شود. قرآن کده در بخش سازمان‌ها و ادارات دولتی قرار دارد. وزارت خانه‌ها و نهادهای دولتی هر یک به سلیقه خود فضایی را زیباسازی کرده و محصولات خود را عرضه کرده‌اند؛ اما جای بهزیستی خالی است. بارها معلولان پرسیده‌اند آیا بهزیستی غرفه دارد؟

چرا بهزیستی شرکت نکرده؟ چرا بهزیستی از این فضاها به نفع خانواده بهزیستی و افراد مستمند زیر مجموعه اش بهره‌برداری نمی‌کند؟ چرا بهزیستی نمی‌آید و فعالیت‌هایش را در معرض عموم قرار نمی‌دهد؟ آقای مروتی قرار شد از آقایان دکتر نحوی نژاد و دکتر بندپی دعوت کند.

قرار شد مسئولین بهزیستی یک یا دو شب تشریف بیاورند و به این پرسش‌ها پاسخ دهند.

اما

امروز و امشب در قرآن کده توانمندان چه گذشت؟

امشب حدود چهل نفر مهمان از معلولان و خانواده‌ها داشتیم. از ساعت پنج بعدازظهر بحث‌ها شروع شد. آقای مروتی مدیر کمپین خودجوش است و بدون سر و صدا به فکر کارهای فرهنگی برای معلولان در تلاش است. از نخبگان مصاحبه می‌گیرند و روی سایت می‌گذارد.

در ساعت اول معلولان در گروه‌های چند نفره به بحث و گفت‌وگو می‌پردازند. درباره اشتغال، برنامه‌هایی که موجب رشد آنها شده چگونگی بهره‌برداری از فرهنگ قرآنی و درس‌آموزی از آموزه‌های حدیثی بحث می‌کنند. در جمع چند نفر می‌روم، موضوع بحث آنان این است که قرآن چه فایده‌هایی برای ما دارد و ما چه کاری برای قرآن می‌توانیم انجام دهیم؟

آقای گفت: همین که در قرآن انبیایی آمده و از ناینایی، زبان اشاره و موفقیت‌های آنان را معرفی کرده، بسیار مهم است. حضرت یعقوب، حضرت شعیب، حضرت ایوب، حضرت اسحاق به عنوان انبیایی که جسمشان در یک دوره دچار آسیب شد ولی از نظر روحی و روانی و انسانی مشکلی نداشتند و قرآن کریم به معرفی توانمندی‌های آنان می‌پردازد.

در واقع قرآن افراد دارای معلولیت را به عنوان الگو معرفی کرده است؟ و ما باید از آنها درس بگیریم.

پیشنهاد شد آیات مربوط به این بزرگان در شب‌های دیگر قرائت و ترجمه شود.

بحث دیگری که مطرح شد، این بود که آیا رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم کمپینی و طرفدار حقوق معلولان بود؟

کمپین اصطلاحی است که در بین توانمندان ایرانی در سال‌های اخیر رواج یافته و جا افتاده است. با تأخیر تصویب قانون ویژه معلولان، گروهی از افراد دارای معلولیت جمع شدند و در جنبش دفاع از حقوق معلولان یا جنبش حمایت از حقوق معلولان را پی‌ریزی کردند این جنبش در سراسر ایران با خواست و استقبال معلولان مواجه شد و آنان بسیار کوشیدند و خواستار تسریع در تصویب لایحه حمایت از حقوق معلولین شدند. در رأس این کمپین آقایان بهروز مروتی و احمد محمد بیگ قرار دارند.

وقتی سیره رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را مطالعه می کنیم، می بینیم ایشان هم تلاش بسیار کرده تا حقوق افراد آسیب دیده در آن دوره را تثبیت کند. لذا رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را باید اولین کمپینی و مدافع حقوق معلولان لقب داد.

در آستانه مغرب هستیم و اذان و صدای اذان بر دیگر صداها چیره شده و بحث ها تعطیل و افراد هم آماده افطاری شدند در غرفه سفره ای بسیار ساده پهن شد و مهمانان با غذای ساده ولی پر از احساس و شور و هم گرایی افطار کردند.

چند متر آن طرف تر از غرفه توانمندان، غرفه هایی هست که با هزینه های بسیار سنگین ساخته و زیباسازی شده است ولی قرآن کده توانمندان ساده ولی آکنده از معنویت است.

اتوبوس از نقاط مختلف تهران، بچه ها را آورده و ساعت ۳۰/۸ باز می گردند، لذا مهمانان آماده بازگشت شدند.

تا ساعت ۱۱ شب غرفه گشوده بود. و به مصاحبه و گفت و گو با چهره های صاحب تجربه و دانایی ادامه یافت.

گویا از امشب ساعت نمایشگاه تغییر کرده و از ساعت ۵ بعدازظهر تا ۱۲ شب است.

فعالیت های

جنبی

امروز یک مصاحبه مفصل درباره وضعیت فرهنگی معلولان در ایران با رادیو معارف انجام شد. همچنین مصاحبه ای با خبرنگار یکی از روزنامه ها انجام شد.

مدیرعامل شرکت نیم آقای حسام متین به غرفه تشریف آوردند و با معلولان هم سفره و هم افطاری بودند.

در حدیثی هست که امام سجاد علیه السلام ماه رمضان سر سفره با معلولان می نشست و با آنان غذا می خورد و غذا دهان آنان می گذاشت. متن این روایت این گونه است:

امام باقر علیه السلام می فرماید:

ان علی بن الحسین کان یعجبه ان یحضر طعامه الیتامی و الاضرء و و الزمنی و المساکین الذی لاحیله لهم و کان یناولهم بیده (کتاب مناقب، ص ۱۵۴)

پدرم امام سجاد علیه السلام دوست داشت سر سفره یتیمان، نابینایان، معلولان جسمی حرکتی و آسیب مندان نیازمند حاضر شود و با آنان غذا بخورد و با دستان خود به آنان غذا می داد.

ص: ۱۰۱

امروز حدود ۵۰ نفر از ناشنوایان، نابینایان و معلولان حرکتی و بعضاً همراه با خانواده های خود تشریف آوردند. با چند تن از حضار مصاحبه شد تا روی سایت منتشر گردد. و مبحث هم مطرح گردید و دور هم به اظهار نظر پرداختند.

به هنگام مغرب و افطار در قرآن کده، سفره پهن شد و حضار در کنار هم به افطار صرف کردند. سفره ای ساده و بی آرایش و بدون اسراف و تجملات بود.

مهمانان

ویژه

امیر قلی واقف کسی است که مؤلف کشف الآیات به روش ابتکاری است و درصدد بوده شیوه ابتکاری و نو ابداع کند. اصل کارش را آورد و تقدیم به معلولان کرد.

دکتر اصغر احمدی از شاغلان نظام قضا و فعال مدنی امروز حضور داشتند و در تهیه افطار مهمانان همکاری فراوان داشته و مخارج افطار یک شب قرآن کده را پرداخت نمود.

چند نفر از خانم های حافظ قرآن و خانمی روی ویلچر آمدند که از مسئولین بهزیستی شمیران بود.

آقای مروتی با بسیاری از آنها مصاحبه کرد و روی سایت گذاشت.

محمد سلیمی، محمد روشنی، رضا محمودی، محمد نصری، زهرا احمدی و چند نفر دیگر مهمان امشب قرآن کده بودند.

جلوه های

ویژه

استادان دانشگاه و درخواست محصولات معلولیتی، همچنین طلاب حوزه ها، دانشجویان و نویسندگان با دیدن محصولات قرآن کده شائق به خرید می شوند.

وقتی به آنان توضیح داده می شود که اکثر کارهای این آثار، توسط خود معلولان بوده، بسیار تعجب می کنند. مگر معلول هم می تواند نویسنده باشد، خبرنگار باشد و بتواند کتاب تألیف کند؟

اما بسیاری از کتب صوتی، کتب بریل، کتب به زبان اشاره و کتب کاغذی توسط خود معلولان کشور تألیف و منتشر شده است.

همچنین در رشته علوم قرآنی و علوم حدیثی کتاب های بسیاری توسط آنان تألیف و عرضه شده است. البته هنوز جای خالی زیاد است و تا رسیدن به وضع مطلوب فاصله بسیار است.

درباره آمار کتب تألیفی در حوزه قرآن و عترت با موضوع معلولیت و معلولان باید گفت حداکثر دویست عنوان کتاب در این باره تألیف و عرضه شده است.

نمایشگاه محل مناسبی برای رشد و ظهور و بروز استعدادهای معلولان در عرصه امور فرهنگی به ویژه تحقیقات و نویسندگی است. خلأها و

کمبودها باید دیده شود و برای جبران آنها تدبیر شود و نیز از کارهای موفق درس آموزی گردد.

هم

افطاری

یکی از زیباترین جلوه های قرآن کده توانمندان، سفره های ساده و به دور از تجملات است. هر روز به طور میانگین پنجاه پرس طعام پخش می شود ولی بدون اسراف و تبذیر. معلولان از ناشنوا،

ص: ۱۰۹

نابینا، سالمندان آسیب دیده، فقرای آسیب مند و تمامی اقشار دارای مشکلات فردی و اجتماعی سر یک سفره می نشینند.

مباحث

دورهمی

موضوع های بحث های دورهمی عبارت بود از:

۱- نظام اشتغال در ایران و جایگاه معلولان

۲- ضرورت نظام های آموزشی، اقتصادی، ورزشی ویژه معلولین

۳- وزن و جایگاه معلولان در نگاه رهبران دینی

آقای محمد سلیمی مطرح می کرد که سهمیه بندی برای جذب نیرو برای ادارات مشکلات اساسی و ساختاری دارد و تا زود است باید فکری کرد. اما اگر سازمان اداری و استخدامی کشور بدون اصلاح ساختارها و اصلاح فرم های استخدامی اقدام به جذب نیرو کند، دیر است و دیگر کاری نمی توان انجام داد.

پیشنهادی داد تعدادی از معلولان به ساختمان سازمان استخدامی کشور رفته و خواستاری اصلاح نظام استخدامی شده و بخواهند برای معلولین اقدامی انجام شود.

بحث دیگری مطرح شد که آیا در ایران یک نظام ورزشی یا آموزشی و غیره باشد و در این نظام ها افراد عادی و معلول کنار هم کار و تلاش کنند نظر دیگری مطرح شد که تجربه پارالمپیک می گوید امکان ندارد بتوان در یک نظام افراد عادی در کنار افراد معلول پیش بروند، چون شرایط و اقتضائات آنان کاملاً متفاوت است. لذا در ورزش نظام آنان جدا و مستقل شد. آموزش و نهادهای آموزشی و دیگر امور آنان هم باید مستقل باشد.

مهم ترین دلیل این است که معلولین توان رقابت با افراد عادی در همه زمینه ها را ندارند. و نیاز به برنامه ریزی مستقل بر اساس توانمندی های خاص آنها هست.

اما رهبران اسلام مثل پیامبر اسلام، حضرت علی، امام حسین علیه السلام و دیگر معصومین چه نظری درباره معلولان دارند؟ آیا معلولیت را مذموم می دانند یا نه معلولیت را یک بیماری مربوط به جسم دانسته که در کاهش انسانیت آدم ها تأثیر ندارد؟

با مطالعه قرآن و روایات متوجه می شویم آنان دیدگاه دوم را دارند. سخنان فراوان در این زمینه از آنها به ما رسیده است. یک مورد روایت زیر است:

علی علیه السلام به مالک اشتر به عنوان استاندارش توصیه می کند.

فانهم عبادالله فتقرب الی الله بتخلصهم وضعهم مواضعهم فی اقواتهم و حقوقهم.

حضرت به مالک می گوید: معلولین عبادالله یعنی بندگان خدا هستند و تو وظیفه داری به خاطر خدا آنها را از این وضع نامطلوب نجات بدهی و برای آنان نظام حقوقی و نظام رفاهی وضع کنی.

این گونه روایات و احادیث در معارف ما زیاد است ولی متأسفانه مردم و نخبگان از این سفارش‌ها مطلع نیستند. کمپین حمایت از حقوق معلولان لازم است مردم و نخبگان جامعه را مطلع کند.

ص: ۱۱۰

ساعت ۵ عصر قرآن کده توانمندان گشوده شد. مشکلات نمایشگاه موجب شده حضور معلولان کم رنگ باشد. به رغم تلاش های فراوان مدیریت قرآن کده توانمندان، تبلیغ و اطلاع رسانی در شبکه های مجازی، چاپ پوستر، تلفن به بسیاری از افراد نخبه دارای معلولیت به چند دلیل حضور معلولان با موانعی همراه است:

۱- عدم همکاری سامانه حمل و نقل شهرداری تهران برای آوردن و بردن معلولین. مدیریت سامانه اولاً درخواست وجه کرده یعنی برای چهار اتوبوس از چهار نقطه تهران حداقل هر روز باید پانصد هزار تومان پرداخت شود و برای همه روزهای نمایشگاه حدود ده میلیون تومان.

دوم ساعات کاری سامانه تا ساعت ۳۰/۸ شب است؛ یعنی در وقت پیک و فعالیت نمایشگاه سامانه تعطیل است و نمی تواند سرویس بدهد.

لذا چند شب که بچه ها را می آورد، بعد از صرف افطار، به سرعت آنها را بردند. از این رو امکان برگزاری نشست وجود نداشت.

۲- مدیریت مصلی از ورود اتوبوس یا هر وسیله ای که معلولین را آورده مخالفت کرده و گاه یک ساعت آنان را پشت در نگاه می داشتند.

چنین بی احترامی که در هیچ جای جهان سابقه ندارد موجب ناراحتی معلولان شده و آنان تصمیم گرفتند به نمایشگاه نیایند.

۳- امکانات رفاهی مثل دور بودن سرویس های بهداشتی، دور بودن فاصله غرفه از پارکینگ وسایل نقلیه، کم بودن مناسب سازی ها مشکلاتی است که موجب کاهش حضور معلولان شده است.

با اینکه امکان داشت غرفه در محلی نزدیک پارکینگ باشد.

۴- عدم همکاری مسئولین سالن (شبستان) با غرفه معلولین، برای نمونه از ورود چرخ حمل افطاری جلوگیری می شود و هر روز برای حمل خوراکی به داخل غرفه مشکل داریم چون فاصله غرفه با در ورود هم نسبتاً زیاد است. یا برای اطلاع رسانی اجازه نصب استند را نمی دهند و چون غرفه ها شماره ندارد از طرف دیگر اطلاعات هم در نمایشگاه نیست یا کم است و توجه نیستند و نیز رادیو برای نمایشگاه پیش بینی نشده است.

۵- عدم امکانات برای اجرای برنامه ها در داخل غرفه اولاً محل غرفه چون وسط شبستان است، صدا بلندگوها بسیار زیاد است و صدای داخل غرفه شنیده نمی شود.

بالاخره مجموعه ای از این مشکلات موجب شده معلولان نتوانند از فرصت نمایشگاه به خوبی استفاده کنند. امیدواریم مدیریت ها در ایام باقی مانده بیشتر همکاری کنند.

برنامه ها

و فعالیت ها

امروز روز چهارم نمایشگاه بود و در این چهار روز فعالیت هایی بوده که گزارش روزانه آنها تقدیم شده است.

امروز هم مصاحبه، بحث های دورهمی، هم افطاری و غیره داشتیم.

چهره های مشهوری که به غرفه تشریف آوردند عبارت بود از: حجت الاسلام محمدمهدی عراقی، حسین علیزاده، حسین رجبی، محمد روشنی، رضا محمودی، بهروز مروتی، اباذر نصر، اباذر معتمدی، محمد اقوام و...

گفت و گو

امروز با این افراد گفت و گو شد: حسین علیزاده، اباذر معتمدی، حسین رجبی و محمدی عراقی، خلاصه مباحث آنها این گونه است:

آقای علیزاده درباره اهمیت و تأثیر کارهای فرهنگی روی معلولیت بحث کرد و خواستار جلسات منظم مسئولین تشکل ها با معاونت قرآن و عترت گردید.

آقای رجبی به دلیل مسئولیتش در بهزیستی درباره تفاوت بهزیستی پیش از انقلاب و بعد از انقلاب در زمینه رسیدگی و معیشتی به معلولان بحث کرد.

اباذر معتمدی درباره نقش خبرگزاری ایرنا در انعکاس اخبار و اطلاعات معلولان گفت و گو کرد.

آقای مروتی از آقای محمدی عراقی پرسید یک روایت و آموزه از معصومین علیهم السلام برای ما بخوانید و ما را راهنمایی فرماید.

آقای عراقی گفت چیزی به ذهنم نمی آید.

هم

افطاری

امروز ۴۸ افطاری داشتیم. مثل روزهای دیگری سفره ساده و بدون تجملات گسترده شد و همه سر یک سفره افطار نمودند.

مباحث

مهم مطرح شده

روایاتی از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به ما رسیده که از نظر محتوای زیبا است از بین آنها دو روایت است که مردم را دعوت به کمک به توانبخشی جسمی آسیب مندان و نیز کمک به ارتقای دانش و عقلانیت آنان را توصیه کرده است:

ایشان می فرماید:

وَمَنْ أَعَانَ ضَعِيفًا فِي فَهْمِهِ وَ مَعْرِفَتِهِ أَعَانَهُ اللَّهُ (بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۱)

یعنی کسی که به رشد فهم و دانش و معرفت آسیب مندی مساعدت نماید در عوض خداوند به او مساعدت می کند.

در روایت دیگر می فرماید:

مَنْ أَعَانَ ضَعِيفًا فِي بَدَنِهِ عَلَى أَمْرِهِ (همان)

یعنی کسی که به یک آسیب دیده مساعدت جسمی کند، خداوند به او مساعدت خواهد کرد.

این دو فرمایش گویای این است که پیامبر و اسلام برنامه جامع برای معلولان داشته و همه ابعاد فردی و اجتماعی آنان مد نظر بوده است.

علاوه بر پنجاه نفر از افراد دارای معلولیت افراد شاخص و محترمی که مهمانان غرفه بودند عبارت است از:

ص: ۱۱۴

- حسین رجیبی (از کارکنان بازنشسته بهزیستی)

- محمد روشنی (از کارکنان بازنشسته بانک ملی، جسمی حرکتی)

- حسین علیزاده (پژوهشگر در معاونت قرآن و عترت)

- مجید یزدانی

- زهره نجفی

رسانه ها

و معلولیت

یکی از مباحث مطرح درباره نقش و جایگاه رسانه ها است.

می پرسید رسالت و وظیفه خبرنگاران و رسانه ها درباره معلولیت ها و معلولان چیست؟

در قانون حمایت از حقوق معلولان که در سال ۱۳۸۳ و نیز در قانون حمایت از حقوق معلولین که در سال ۱۳۹۶ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد، وظیفه رسانه ملی مشخص شد. در واقع مهم ترین وظیفه رسانه ها اعم از رسانه ملی و دیگر جراید و حتی شبکه های اجتماعی فرهنگ سازی است. فرهنگ سازی ابعاد مختلف دارد اولاً مخاطبان فرهنگ سازی عامه مردم، مدیران، نخبگان و خود معلولین هستند عموم مردم باید نسبت به انواع معلولیت و عوامل معلولیت آفرین مطلع باشند تا نوعی مصونیت اجتماعی پدید آید. همه کشورها با آگاهی دادن به مردم، آمار معلولیت ها را کاهش می دهند اما متأسفانه در ایران این آمار رو به ازدیاد است. یک علت آن عدم فعالیت رسانه ها و عدم آگاهی مردم است.

نمایشگاه قرآن بهترین جا برای فرهنگ سازی است و می توان بر اساس آموزه هایی که در کتب متفکران ایران مثل گلستان سعدی و دیوان حافظ و مثنوی مولانا و نیز معارفی که در قرآن و روایات هست به افکار عمومی به گونه ای شکل داد که در مقابل عوامل معلولیت آفرین مقاوم گردند، همچنین به حل مشکلات اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی معلولین کمک کنند.

اما رسانه های ما خالی از احادیث و آیات و نکات آموزنده درباره معلولین است. چون خود خبرنگاران و اصحاب رسانه در این زمینه توجهی نیستند و نسبت به سونامی معلولیت که گفته می شود تا سی سال آینده نیمی از جمعیت را فرا می گیرد ناآگاه اند. لازم است نهادهایی مثل سازمان بهزیستی و مهم تر NGOها ابتدا به آموزش اصحاب رسانه مبادرت ورزند و اطلاعات لازم را به آنها بدهند.

دوره‌می:

کتاب گویا و تأثیر آن در زندگی نابینایان

آقای محسن حائری فر از کارمندان بهزیستی تهران، آقای مروتی، محمد نوری و چند تن دیگر حدود یک ساعت و نیم به این موضوع پرداختند. خلاصه این مباحث این گونه است:

تولید کتاب گویا نیاز به تکنولوژی پیچیده ندارد و هر کسی که بتواند متنی را بخواند می‌تواند گویا کند و از این طریق کسب درآمد کند. لذا افراد ویلچری به راحتی می‌توانند کتاب گویا تولید کنند؛ اما نابیناها و ناشنوایان می‌توانند مدیریت کرده و با به کار گرفتن اعضای خانواده اقدام به تولید کنند.

مهم‌ترین عامل موفقیت در تولید کتاب گویا صدا است. اگر کسی صدایش قوی و پر نیست می‌تواند روی صدای خود کار کند و تبدیل به صدای خوب نماید.

افراد باید ابتدا با کتاب‌های کوچک و حتی کتاب کودک شروع کنند و به تدریج فناوری و تجربه خود را بالا ببرند.

تهیه کتاب برای گویا سازی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های این شغل است. تجربه می‌گوید ارتباط با ناشران و با نویسندگان کتب مهم است یعنی هر دو ارتباط با هم باشد.

رمان‌ها و کتبی که تیراژ بالا دارد، تولید گویای آنها هم بالا است و درآمد بهتر دارد.

مراکز آموزشی هم به گویا نیاز دارند و معلولان می‌توانند از این طریق هم تلاش کنند. به نظر می‌رسد معلولان باید تجمع صنفی داشته باشند مثلاً مجمع صنفی تولید کتب صوتی و از بهزیستی خواستار پیگیری بهزیستی برای ارتباط با وزارت آموزش عالی و آموزش و پرورش شوند و از این طریق کتب گویا به معلولین جهت داده شود.

موضوع دوره‌می دیگر ضرورت فرهنگ سازی و کتاب و مطالعه بود.

پایین بودن نرخ مطالعه در معلولین به چند عامل بستگی دارد که بررسی شد تجربه قصه خوانی و کسب درآمد از طریق مشاغل فرهنگی مهم است.

حسین

علیزاده، پژوهشگر و کارشناس در معاونت قرآن و عترت

ایشان بحثی را با عنوان «خواست و اراده معلولین در تحقق جامعه پیشرفته» شروع کرد که در دوره‌می امشب بسیار جلب توجه کرد. در تشریح و توضیح این موضوع گفت: من برخلاف بسیاری که دولت و نهادهای دولتی را در سرنوشت معلولین مؤثر می‌دانند یا تشکل‌های مردمی و نیکوکاران را مؤثر می‌دانند، خود معلولین را در ساخت آینده و رقم زدن به سرنوشت مهم و مؤثر می‌دانم. چون قرآن کریم می‌فرماید:

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ (سوره رعد آیه ۱۱)

معلولین یاد گرفته اند که همواره و همیشه نگاه به بیرون داشته باشند و خوشبختی خود را به بیرون از جامعه خود و خودشان نسبت می دهند؛ اما این آیه اصلی را مطرح می کند و می گوید خداوند که قدرت مطلق دارد سرنوشت قومی را تغییر نمی دهد مگر اینکه خودشان بخواهند و

ص: ۱۱۸

خودشان در روح و فکر و جامعه خود تغییر را ایجاد کنند. اینکه می گویند فلانی خوشبخت یا بدبخت شد چون شانس داشت یا بدشانس بود؛ درست نیست؛ یا گفته می شود خداوند سرنوشت فلان جامعه یا فلان فرد را خوب رقم زد یا قضا و قدرت خواست فلانی بدبخت شود. همه اینها تخیلات است و سرنوشت هر فرد یا هر جامعه به دست خودش است.

بنابراین معلولین می توانند بهترین سرنوشت را داشته باشند چون استعدادها و ضریب هوشی خوبی دارند. فقط لازم است راه خوشبختی را بشناسند، قوانین را بشناسند و با اتحاد و تجمع راه درست را به پیش روند، قطعاً به موفقیت می رسند.

معلولان مصری بهترین درآمد را دارند چون از پانصد سال قبل فهمیدند چه کار کنند.

تصویر

امروز مهمان ویژه این غرفه، ناشنوایان هستند، با همه تشکلهما تماس گرفته شد و حدود چهل نفر تشریف آوردند.

قبل از افطار خانم شیدا شهیدی درباره فعالیت ناشنوایان مالزی و ضرورت استفاده از فرصت های موجود در جهان اسلام و آقای قبادی (مدیرعامل کانون ناشنوایان ایران) درباره کانون و آقای ذبیحی درباره زبان اشاره صحبت کردند.

ناشنوایان در کنار دیگر معلولان در یک سفره اطعام شدند. پس از افطار مسابقه قرآنی ناشنوایان توسط آقای رضا محمودی برگزار شد و پنج نفر حائز رتبه برتر شدند و توسط مدیران نمایشگاه و معاونان معاونت قرآن و عترت جوایزی تقدیم آنان گردید.

از حضور آقایان خسروی، شیخ ویسی، نظری و پور معین در غرفه برای اعطای جوایز تشکر شد.

همچنین گروه سرود ناشنوایان برنامه ای اجرا کردند که با استقبال مردم مواجه گردید.

مسابقه

قرآنی ناشنوایان

هر سال چندین مسابقه قرآنی برای نابینایان برگزار می گردد ولی برای ناشنوایان یک بار در قم مسابقه ای برگزار شد و هدایای نفیسی به آنان اهدا گردید و برای تشویق ناشنوایان به رغم مشکلات فراوان مسابقه ای هم در نمایشگاه قرآن برنامه ریزی گردید.

مدیریت این مسابقه بر عهده آقای رضا محمودی است. او از چهره های خدوم و فعال در عرصه فرهنگ ناشنوایان است.

نیز پنج نفر به عنوان هیئت داوران برگزیده شدند.

آقای محمودی ۱۲ سؤال طرح کرد و مسابقه به خوبی برگزار گردید.

گواهی

حضور و گواهی احراز رتبه

برای افراد حاضر در مسابقه گواهی صادر شد و به همه آنان تقدیم گردید. نیز برای پنج نفر حائز رتبه برتر گواهی صادر گردید.

ص: ۱۲۱

امروز به دلیل شلوغ بودن نمایشگاه، گروه خاصی دعوت نشدند و فقط افراد دارای معلولیت که به نمایشگاه آمده بودند به غرفه آمدند و پنجاه افطاری توزیع گردید.

روحانی دارای معلولیت به نام سید محمد ابراهیم حسنی به غرفه تشریف آورد و برای افراد حاضر صحبت کرد. آنها را دعوت به صبر و بردباری در مقابل مشکلات کرد و از مسئولین خواست تا بیشتر به معلولین رسیدگی کنند.

تصویر

امروز ۱۵ نابینا، ۱۰ ناشنوا و تعدادی دارای معلولیت حرکتی همراه خانواده های خود تشریف آوردند. مثل روزهای دیگر سفره گسترده شد و ۴۵ افطاری توزیع گردید.

بعد از افطار بحث هایی درباره حقوق معلولان در قرآن و سیر معصومین علیهم السلام، مشکلات اجتماعی آنان بحث و بررسی گردید.

حواشی؛

گروه سرود

چهارده روز در نمایشگاه حضور داشتیم و هزاران نفر به قرآن کده توانمندان رفت و آمد داشتند ده ها نشست برگزار شد، به هر حال با این حجم زیاد تلاش و تردد مردم انتظار می رفت رخدادهای ناخواسته و غیر منتظره هم اتفاق افتد. یکی از حوادث که بعد جهانی پیدا کرد و بسیاری از رسانه ها گزارش دادند، گروه سرود ناشنوایان بود. خانم طاهری معلم ناشنوایان و مدیر مدرسه ناشنوایان در شهر ری است ایشان گروه سرودی از دختران نوجوان به وجود آورده است و تاکنون در جاهای مختلف برنامه اجرا کرده اند و مشکلی هم پیش نیامده است.

به دعوت وزارت آموزش و پرورش و سازمان آموزش استثنایی دوم خرداد در غرفه آموزش و پرورش برنامه اجرا کردند و با استقبال فراوان مردم مواجه شد. چون غرفه معلولین روبروی آموزش و پرورش بود. هنگام افطار به غرفه قرآن کده توانمندان آمدند و در یک نشست هم حضور داشتند. پس از افطار به دعوت ناشنوایان حاضر در غرفه یک سرود اجرا کردند. جمعیت انبوه اطراف غرفه به تماشای آنان پرداختند و آنان را تشویق کردند.

کانون ناشنوایان ایران و دفتر فرهنگ معلولین هم به خانم طاهری یک تقدیرنامه و یک قطعه سکه تقدیم کردند و به این روش از زحمات آنان تشکر نمودند.

نهم خرداد مجدداً به دعوت آموزش و پرورش و آموزش استثنایی به نمایشگاه آمده بودند و آنان را به مناسبت تولد امام حسن علیه السلام به نمازخانه برده بودند تا سرود اجرا کنند. سرود اول را اجرا کرده بودند، اما مسئولین مصلی گویا از اجرای سرود دوم آنان ممانعت نموده بودند.

آنان با ناراحتی به غرفه معلولین آمدند و خواستار پیگیری و رفع اتهام بودند. زیرا می گفتند به آنان گفته شده، سرودشان حرکات موزون یا رقص است و خلاف شئون دینی می باشد.

آنان معتقد بودند سرود ناشنوایان به همین شکل است و حتی مکالمه آنها هم با اشارات دست و صورت و سراسر است. زیرا آنان توانایی سخن گفتن ندارند و با حرکت اعضاء و جوارح مفاهیم را تفهیم می نمایند. در واقع با اعضاء بدن خود حرکات موزون انجام می دهند اما به قصد فهماندن نکته ای. در همه دنیا هم مرسوم است و هیچکس قبیح نمی شمارد.

حتی در قرآن هم به صراحت آمده است که حضرت مریم در نماز با حرکات و با اشاره به مردم می فهماند واقعیت را در گهواره از حضرت عیسی پرسند.

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا (سوره مریم، آیه ۲۹)

یعنی حضرت مریم اشاره کرد به عیسی و به مردم تفهیم کرد واقعیت را از عیسی بی‌سند ولی مردم گفتند چگونه با طفل در گهواره صحبت کنیم.

حضرت مریم در نماز حرکت موزون داشت و با اشاره با مردم سخن گفت.

نیز در آیه دیگر می‌فرماید:

قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمُ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا (سوره آل عمران، آیه ۴۱)

یعنی حضرت زکریا گفت یکی از نشانه تو این است که با مردم سه روز با اشاره سخن بگویم. یعنی ارتباط حضرت زکریا با مردم به روش اشاره بوده چون همه مفسران رمز را اشاره تفسیر کرده‌اند و این را از آیات و نشانه‌های الهی می‌داند. یعنی حرکت موزونی که نه تنها مذموم و بد نیست بلکه خوب و نشانه خداوند است.

نیز در روایات بسیار پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام با اشارات با ناشنوایان و حتی با مردم عادی سخن گفته و نکاتی را تفهیم می‌نمودند. هیچ فقهی هم نگفته زبان اشاره و استفاده از اشارات با دست و پا و سر و ابرو و چشمان مذموم و حرام است بلکه فتاوی‌ای داریم که ناشنوایان باید به آموختن اشارات و زبان اشاره مبادرت ورزند.

در کشورهای اسلامی تفسیر قرآن به اشاره، قرائت قرآن به اشاره و دیگر فعالیت‌ها به اشاره هست و رواج دارد و کسی هم عیب و ایراد نمی‌گیرد.

به هر حال حرف‌های این ناشنوایان همه حضار در غرفه را جذب کرد و همه ناراحت از این حادثه بودند. به رغم اینکه مدیریت غرفه توصیه کرده بود مسئله را با مسئولین حل می‌کنیم و شاید بعضی مأمورین متوجه نبوده‌اند. اما ظرف چند ساعت متوجه شدیم، اخبار این رخداد در همه شبکه‌ها و رسانه‌ها منتشر شده است.

روز بعد بسیاری رسانه‌ها درخواست مصاحبه داشتند ولی صلاح ندانستیم به مسئله دامن زده شود و مصاحبه نکردیم.

اما دو روز بعد مدیریت اجرایی نمایشگاه یا مصلی به نام آقای حسینی اطلاعیه داد و مجدداً به مشکلات افزود. متن این اطلاعیه اینگونه است:

معاون اجرایی بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم گفت: مسئولان اجرایی نمایشگاه و مصلی هیچ دخالتی در جلوگیری از اجرای ناشنوایان نداشتند و عوامل خودسر مانع اجرای آنان شدند.

به گزارش تسنیم، روز گذشته، ویدئویی در فضای مجازی با عنوان «جلوگیری از اجرای ناشنوایان در نمایشگاه قرآن به خاطر شباهت به حرکات موزون» منتشر شد که سوژه بسیاری از رسانه‌ها نیز قرار گرفت.

حجت الاسلام حسینی معاون اجرایی بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در این باره گفت: روز گذشته با انتشار این خبر در فضای مجازی، موضوع را بررسی کردیم و بررسی‌ها نشان داد که برای جلوگیری از اجرای ناشنوایان هیچ یک از مسئولان

اجرائی نمایشگاه و مسئولان مصلاهی امام خمینی(ره) دخالتی نداشتند.

وی در پاسخ به این سوال که آیا اجرای این گروه با هماهنگی شما اجرا شده بود؟ گفت: این گروه توسط نمایشگاه دعوت نشده بودند. غرفه ها در طول برگزاری نمایشگاه برنامه هایی را به تناسب فعالیت هایشان اجرا می کنند که تنها هماهنگی مختصری با کمیته اجرائی نمایشگاه دارند و ما در جزئیات اجرای آنان بی اطلاع هستیم. نمایشگاه نه در اجرا و نه در ممانعت از اجرای آنان، هیچ مسئولیتی را بر عهده نداشته اند، بلکه این گروه از سوی وزارت آموزش و پرورش دعوت شده بودند و برنامه هایی را در مصلاهی امام خمینی(ره) اجرا کرده بودند که گویا در آخرین نوبت، برخی افراد به صورت خودجوش نسبت به اجرای آنان، انتقادی داشتند و ممانعتی ایجاد کردند که ما درصدد هستیم تا این افراد شناسایی شوند.

حجت الاسلام حسینی افزود: روز گذشته با مسئولان وزارت آموزش و پرورش تماس گرفتیم و درخواست کردیم تا از عزیزان ناشنوا، دلجویی شود تا خدایی نکرده احساس نکنند که زحمات آنها از سوی نمایشگاه مورد بی مهری قرار گرفته است.

معاون اجرائی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در پاسخ به این سوال که این ممانعت از سوی غرفه داران بوده یا از توسط بازدیدکنندگان صورت گرفته است؟ گفت: ابتدا تصور می کردیم که این کار توسط برخی از غرفه داران انجام شده است اما طی بررسی های صورت گرفته و گفت و گو هایی که با شاهدان انجام شد، به این نتیجه رسیدیم که این کار از سوی غرفه داران نبوده است. (سایت عصر ایران، ۷ خرداد ۱۳۹۷)

نخبگان ناشنوا و معلولین می گفتند:

۱- چرا در این اطلاعیه واقعیت پنهان شده و اسمی از زبان اشاره به میان نیامده است. لازم بود صریحاً گفته می شد ناشنوایان می خواستند سرودی با زبان اشاره اجرا کنند ولی عده ای مانع شدند.

۲- در اطلاعیه از افراد خودسر نام برده شده در حالی که افراد از طرف مسئولین بودند و اگر افراد خودسر بوده اند به راحتی از طریق دوربین ها قابل شناسایی اند.

۳- دلجویی از این گروه و دیگر ناشنوایان فقط در سخن و اطلاعیه نیست و عملاً باید آنان را دعوت کنند تا در نمایشگاه برنامه اجرا کنند و به مردم بگویند زبان اشاره مورد تأیید قرآن و روایات است تا برای مردم شبهه پدید نیاید.

ولی تا پایان نمایشگاه عملاً اقدامی صورت نگرفت.

آقای محمود کاری از فعالان جامعه معلولان و مدیر عامل انجمن ندای معلولین به خبرگزاری ایلنا چنین گفته است:

رئیس انجمن ندای معلولان ایران در گفت و گو با ایلنا:

اشتباه برداشت مانع از اجرای گروه سرود ناشنوایان در مصلی تهران شد

رئیس انجمن ندای معلولان ایران از توقف اجرای گروه سرود ناشنوایان در مصلی تهران

به دلیل برابر دانستن با حرکات موزون خبر داد.

محمود کاری (رئیس انجمن ندای معلولان ایران) در گفت و گو با خبرنگار ایلنا در واکنش به توقف اجرای برنامه به زبان اشاره توسط ناشنوایان و کم شنوایان در مصلى تهران به دلیل برابر دانستن با حرکات موزون، بیان داشت: متأسفانه مدیریت مصلى اطلاعات کافی راجع به گروه سرود ناشنوایان نداشتند که در نهایت جلوی اجرای آنها گرفته شد.

کاری گفت: همانطور که می دانید گروه سرود ناشنوایان یک مربی دارد که در ردیف اول تماشاچیان می ایستد و با اشاره به افرادی که بالای سن هستند سرود را مدیریت می کند چون عوامل مصلى اطلاعات کافی از نحوه کار گروه سرود ناشنوایان نداشتند، فکر کردند که حرکات موزون در حال انجام است و به همین خاطر حساس شدند.

او افزود: گروه سرود ناشنوایان در مراسم های ملی هم اجرا می کنند و هیچ مشکلی به این صورت وجود نداشته است؛ بنابراین اشتباه برداشت موجب شد که جلوی کار گرفته و روحیه بچه ها خراب شود. (خبرگزاری ایلنا، ۷ خرداد ۱۳۹۷)

آقای کاری چند ساعت بعد این مصاحبه فایل صوتی منتشر کرد و گفت تهدید شده است با اینکه در مصاحبه حرف خلافی نگفته است.

به نظر آقای کاری زبان اشاره در قانون جامع مصوب ۹۷ مجلس شورای اسلامی و قانون کنوانسیون مصوب ۸۷ مجلس شورای اسلامی به صراحت تأیید شده و آموزش و ترویج زبان اشاره بر اساس قوانین مصوب ایران کاملاً قانونی است.

تصویر

امروز یکشنبه مهمان ویژه قرآن کده توانمندان نابینایان جنوب تهران هستند. آنان با یک اتوبوس ساعت ۱۸ وارد نمایشگاه قرآن شدند و با استقرار در غرفه به روش دورهمی، گفت و گوی چند نفره و دو نفره داشتند. سپس سفره گسترده شد و افطار کردند. پس از افطار بلافاصله مسابقه شروع شد.

پس از مسابقه داوران اعلام نظر کرده و به پنج نفر جوایزی تقدیم گردید. بعد از آن جلسه ای به صورت میزگرد در بررسی وضعیت فرهنگی معلولان اجرا شد. ساعت ۱۲ شب غرفه تعطیل گردید. گزارش تفصیلی هر بخش به شرح زیر است.

مسابقه

قرآنی نابینایان

حدود بیست نفر نابینا و خانواده آنها در مسابقه حضور داشتند. آنان ساکن محله های جنوب شهر تهران بودند. یک سؤال به صورت شفاهی از آنان پرسیده شد و هر یک جداگانه باید پاسخ می دادند.

پرسش این بود که تلقی و تعریف شما از قرآن چیست؟ و قرآن چه جایگاهی در زندگی یک نابینا دارد؟

افراد موظف بودند در یک جمله ذهنیت خود را بیان کنند هر کس تعریفش ابتکاری تر در کمترین کلمات و با مفاهیم بیشتر بود، برنده می شد.

داوران مسابقه عبارت بودند از: احمد فشندی، محمود سلوکی، بهروز مروتی، رضا محمودی و محمد نوری.

در نهایت با داوری داوران پنج نفر حائز رتبه برتر شدند و به هر یک، یک قطعه طلا، یک کتاب و یک لوح شرکت در مسابقه اعطا گردید.

جوایز توسط مدیران نمایشگاه آقای شیخ ویسی و پور معین اعطا شد.

در پایان آقای پور معین خواستار پیشرفت و سلامتی افراد شرکت کننده شد و برای آنان دعا کرد.

هم

افطاری

مهمانان امشب اکثراً نابینا و حدود ده نفر جسمی حرکتی و چند نفر ناشنوا بودند و حدود پنجاه نفر در دو نوبت توزیع گردید. ابتدا نان، پنیر، خرما و بامیه، خیار و گوجه همراه چای بود. و حدود نیم ساعت بعد غذای گرم چلو قیمه توزیع شد.

میزگرد

وضعیت فرهنگی معلولان

در این میزگرد آقایان مروتی، سلوکی، نوری، محمودی و نصری نظراتشان را بیان کردند که خلاصه آن این گونه است:

۱- اساس پیشرفت و ترقی معلولان مبتنی بر فرهنگ و فرهنگ سازی است.

۲- فرهنگ سازی وقتی درست پیش می رود که مبتنی بر واقعیت های جامعه باشد.

حضور در نمایشگاه، موجب می شود با واقعیت ها و اقتضائات آشنا تر شویم؛ اما عدم حضور بهزیستی در نمایشگاه موجب شکاف بهزیستی از جامعه هدف شده است.

ص: ۱۳۹

حدود ساعت ۳۰/۶ عصر نشست ناشنویان در غرفه قرآن کده توانمندان آغاز شد. نخست آقای محمد نوری خطاب به جمع، از حضور آنان در غرفه خودشان تشکر کرد و گفت: ناشنویان بیش از دیگر گروه‌ها نیاز به دیالوگ و گفت و گو دارند. آنان در خانه یا در محیط کار یا در دیگر محل‌هایی که حضور دارند معمولاً و اغلب خاموش هستند چون همزبان ندارند و کسی نیست که با آنان همدلی و همزبانی کند. از طرف دیگر انسان یک موجود اجتماعی است و باید جمع‌زندی کرد و با افرادی گفت و گو داشتن، درد دل کردن و گفتن مشکلات و شنیدن نظرات هم‌نوع در ذات انسان است؛ فرقی بین ناشنوا و شنوا نیست و همه انسان‌ها نمی‌توانند به دور از جمع باشند. البته با جمع بودن به معنای حضور فیزیکی نیست بلکه انسان نیاز به حضور روحی و روانی دارد یعنی با گفت و شنود و با ارتباطات تفهیم و تفاهمی، حضور انسانی خواهد داشت. مهم‌ترین ابزار حضور و ارتباط انسان زبانش است. از طریق زبان و با گفت و شنود ارتباطات انسانی شکل می‌گیرد و زندگی جمعی و اجتماعی زیستن معنا پیدا می‌کند.

اما ناشنویان چون فاقد گفتار هستند و باید ارتباط خود با دیگران را با زبان اشاره یا دیگر روش‌های جایگزین انجام دهند و در محیط‌های کاری یا خانه کمتر از این شیوه‌ها استفاده می‌کنند، از این رو ناشنویان احساس تنهایی و انزوا می‌کنند. اما وقتی به ناشنویان می‌رسد مثل ماهی است که به آب رسیده و احساس حیات و زندگی می‌کند. از این رو گفت و گو برای ناشنویان یک ضرورت جدی است.

قرآن کده توانمندان در نمایشگاه قرآن ایجاد شده تا همه اقشار دارای انواع معلولیت‌ها و به ویژه ناشنویان اینجا تجمع کنند و به گفت و گو بپردازند.

اما جلسه امروز را به خود شما می‌سپاریم و خود شما فردی را به عنوان رئیس انتخاب کنید و درخواستی که داشتید که بحث آزاد داشته باشید، انجام دهید. گویا همه روی آقای رضا محمودی به عنوان رئیس توافق دارند.

از نظر ما هم مشکلی نیست و از ایشان تمنا می‌کنیم مدیریت جلسه را بر عهده بگیرد.

رضا محمودی: با تشکر از شما و با تشکر از آقای نوری که با زحمت فراوان این غرفه را برپا کرده است. جمع علاقه دارند به بحث آزاد بپردازند البته بر محور زبان اشاره. ابتدا از آقای مطهری دعوت می‌کنم تا نکاتی پیرامون سماوات بفرماید.

اگر خوب تلاش کنیم و از وقت کمال استفاده را بنماییم امشب می‌توانیم به نتایج سودمندی برسیم؛ می‌دانید کمتر از این فرصت‌ها پیش می‌آید و این جلسه تاریخی است، شخصیت‌هایی که دورهم جمع شده‌اند، بعید است بتوانیم مجدداً جمع کنیم، تقریباً همه نخبگان جمع شده‌اند. خواهش می‌کنم، سخنان خود را کوتاه و پر استفاده انجام دهید.

سید

ساعد مطهری، مدیرعامل سماوات

سماوات NGO شامل چندین تشکل در شهرهای مختلف است. در واقع سماوات شبکه‌ای بیش از

سی NGO کوچک تر است که در تهران، اصفهان، شیراز، رشت، کاشان و دیگر شهرها استقرار دارند.

مطهری درباره ضرورت تشکیلات برای معلولین سخن گفت و از ناشنویان خواست که با پیوستن به یکدیگر و ایجاد تشکل فعالیت کنند. صداهای فردی و انفرادی امروزه شنیده نمی شود ولی وقتی پنجاه نفر یا بیشتر کنار هم تجمع می کنند و با هم اندیشی درصدد بر می آیند تا مشکلات را حل کرده و موانع را برطرف کنند، در واقع به طرح و برنامه می رسند، این طرح در واقع صدای جمع است که بهتر و زودتر شنیده می شود و مسئولین به آن توجه می کنند.

سماوات خواهان زندگی بهتر، رفاه بیشتر و حل مشکلات ناشنویان هم هست اما با کمک خود آنان، تا وقتی خودتان نخواهید و پا پیش نگذارید مطمئن باشید مشکلی حل نخواهد شد. اما اقدام شما وقتی سنجیده و دقیق است که از عقل جمعی برخوردار باشد، عقلانیت جمعی هم وقتی تحقق می یابد که تشکیلات شامل افراد و اعضا به وجود آمده باشد.

در ماه مبارک قرار داریم و در نمایشگاه قرآن کریم هستیم، لذا مناسبت دارد یادآوری کنم که قرآن و روایات بر فعالیت جمعی تأکید نموده است. در سوره آل عمران، آیه ۱۰۳ می فرماید:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

همگی به ریسمان خدا (قرآن و اسلام، و هرگونه وسیله وحدت)، چنگ زنید، و پراکنده نشوید، و نعمت (بزرگ) خدا را بر خود، به یاد آرید که چگونه دشمن یکدیگر بودید، و او میان دل های شما، الفت ایجاد کرد، و به برکت نعمت او، برادر شدید! و شما بر لب حفره ای از آتش بودید، خدا شما را از آن نجات داد؛ این چنین، خداوند آیات خود را برای شما آشکار می سازد؛ شاید پذیرای هدایت شوید.

در شأن نزول این آیه گفته اند:

در دوران جاهلیت دو قبیله بزرگ در «مدینه» به نام «اوس» و «خزرج» وجود داشتند که بیش از یکصد سال! جنگ و خونریزی و اختلاف در میان آن دو جریان داشت، و هر چند وقت ناگهان به جان یکدیگر می افتادند و خسارات جانی و مالی فراوانی به یکدیگر وارد می کردند.

یکی از موفقیت های بزرگ پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم پس از هجرت به «مدینه»، این بود که به وسیله اسلام صلح و صفا در میان آن دو ایجاد کرد، و با اتحاد آنها جبهه نیرومندی در «مدینه» به وجود آمد.

اما از آنجا که ریشه های اختلاف، فوق العاده زیاد و نیرومند، و اتحاد، تازه و جوان بود، گاه بی گاه، بر اثر عواملی، اختلافات فراموش شده شعله ور می شد، که به زودی در پرتو تعلیمات اسلام و تدبیر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم خاموش می گشت.

روزی دو نفر از قبیله «اوس» و «خزرج» در برابر یکدیگر قرار گرفتند، و هر کدام افتخاراتی را که بعد از اسلام نصیب قبیله او شده بود، برمی شمرد. کم کم کار به جای باریک کشید، و قبیله دو طرف از جریان آگاه شدند، و دست به اسلحه برده، در برابر یکدیگر قرار گرفتند، بیم آن می رفت که

بار دیگر آتش جنگ بین آنها شعله ور گردد و زمین از خون آنها رنگین شود!

خبر به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم رسید، حضرت فوراً به محل حادثه آمد، و با بیان و تدبیر خاص خود به آن وضع خطرناک پایان داد، و صلح و صفا را در میان آنها برقرار نمود. آیات فوق در اینجا نازل گردید و به صورت یک حکم عمومی همه مسلمانان را با بیان مؤثر و مؤکدی دعوت به اتحاد نمود.

در این آیه «مسئله اتحاد و مبارزه با هرگونه تفرقه» مطرح شده و می فرماید: «همگی به ریسمان الهی جنگ بزنید، و از هم پراکنده نشوید!» (وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا).

درباره این که منظور از حبل الله: «ریسمان الهی» چیست؟ مفسران احتمالات مختلفی ذکر کرده اند:

بعضی می گویند: منظور از آن قرآن است. بعضی می گویند: اسلام. و بعضی دیگر گفته اند: منظور خاندان پیامبر و ائمه معصومین علیهم السلام هستند.

ولی هیچ کدام از این نظرات با یکدیگر اختلاف ندارند، زیرا منظور از ریسمان الهی هرگونه وسیله ارتباط با ذات پاک خداوند است، خواه این وسیله، اسلام یا قرآن، یا پیامبر و اهل بیت او باشد. و همه اینها موجب ارتباط با خدا می شود.

پس از آن قرآن به نعمت بزرگ اتحاد و برادری اشاره کرده و مسلمانان را به تفکر در وضع اندوه بار گذشته، و مقایسه آن «پراکندگی» با این «وحدت» دعوت می کند.

خداوند مسئله تألیف قلوب مؤمنان را به خود نسبت داده، می گوید: «خدا در میان دل های شما الفت ایجاد کرد» و با این تعبیر، اشاره به یک معجزه اجتماعی اسلام شده؛ زیرا اگر سابقه دشمنی و عداوت پیشین عرب را درست دقت کنیم که چگونه کینه های ریشه دار در طول سال های متمادی در دل های آنها انباشته شده بود؟ و چگونه یک موضوع جزئی و ساده کافی بود آتش جنگ خونینی در میان آنها بیفزورد - مخصوصاً با توجه به این که مردم نادان و بی سواد و نیمه وحشی معمولاً افرادی لجوج و انعطاف ناپذیرند، و به آسانی حاضر به فراموش کردن کوچک ترین مسائل گذشته نیستند - اهمیت این «معجزه بزرگ اجتماعی» اسلام، آشکار می شود، و ثابت می گردد که از طرق عادی و معمولی امکان پذیر نبود در طی چند سال، از چنان ملت پراکنده و کینه توز و نادان و بی خبر، ملتی واحد و متحد و برادر بسازند.

سپس قرآن می گوید: «شما در گذشته در لبه گودالی از آتش بودید که هر آن ممکن بود در آن سقوط کنید و همه چیز شما خاکستر گردد» (وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا) اما خداوند شما را نجات داد و از این پرتگاه به نقطه امن و امانی که همان نقطه برادری و محبت بود رهنمون ساخت.

«شفا» در اصل لغت به «کناره چاه» و یا خندق و مانند آن گویند، و شاید اطلاق «شفه» بر «لب» نیز به همین مناسبت باشد، و همچنین استعمال این کلمه در بهبودی از بیماری نیز به خاطر آن است که انسان در کناره ی «سلامت و تندرستی» قرار می گیرد.

در این که منظور از «نار» در آیه، آتش دوزخ است یا آتش های این جهان؟ در میان مفسران گفتگو است، ولی با توجه به مجموع آیه، چنین به نظر می رسد: «نار» کنایه از جنگ ها و نزاع هایی بوده که هر لحظه در دوران جاهلیت به بهانه ای در میان اعراب شعله ور می شده، قرآن مجید با این جمله اوضاع خطرناک عصر جاهلیت را منعکس می سازد که هر لحظه خطر جنگ و خونریزی آنها را تهدید می کرد و خداوند در پرتو نور اسلام آنها را از آن وضع نجات داد و مسلماً با نجات یافتن از وضع خطرناک گذشته از آتش سوزان دوزخ نیز نجات یافتند.

در پایان آیه برای تأکید بیشتر می فرماید: «خداوند این چنین آیات خود را روشن می سازد تا هدایت شوید» ﴿كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾.

بنابراین، هدف نهایی هدایت و نجات شما است و چون پای منافع و سرنوشت شما در میان است باید به آنچه گفته شد اهمیت فراوان دهید.

با تمام گفتگوهایی که درباره اثر اعجاز آمیز اتحاد در پیشرفت اهداف اجتماعی و سربلندی اجتماعات گفته شده است، می توان گفت: هنوز اثر واقعی آن شناخته نشده است.

امروز سدهای عظیمی در نقاط مختلف جهان برپا شده که مبدأ تولید بزرگ ترین نیروهای صنعتی است و سرزمین های وسیعی را زیر پوشش آبیاری و روشنایی خود قرار داده است.

اگر درست فکر کنیم می بینیم؛ این قدرت عظیم چیزی جز نتیجه به هم پیوستن قدرت های ناچیز دانه های باران نیست و آن گاه که به اهمیت اتحاد و کوشش ها دسته جمعی انسان ها واقف می شویم.

در احادیث فراوانی که از پیامبر و پیشوایان بزرگ اسلام صلی الله علیه و آله و سلم به ما رسیده به لزوم و اهمیت این موضوع با عبارات مختلفی اشاره شده است:

در یک مورد پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ يَشِيدُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا: «افراد با ایمان نسبت به یکدیگر همانند اجزای یک ساختمانند که هر جزئی از آن جزء دیگر را محکم نگاه می دارد».

و نیز فرمود: الْمُؤْمِنُونَ كَالنَّفْسِ الْوَاحِدَةِ: «مؤمنان همچون یک روحند».

و نیز می فرماید: مثل المؤمنین فی توادهم و تراحمهم کمثل الجسد الواحد اذا اشتكى بعضه تداعى سائره بالشهر والحمى: «مثل افراد با ایمان در دوستی و نیکی به یکدیگر، همچون اعضای یک پیکر است که چون بعضی از آن رنجور شود و به درد آید اعضای دیگر را قرار و آرامش نخواهد بود» (۱).

این آیه و روایات می فهماند که رمز و راز موفقیت این است که اختلافات را کنار گذاشته و متحد شویم، تشکل ایجاد کنیم و در راه رسیدن به اهدافمان کوشا باشیم. سماوات در خدمت تشکل های ناشنوایی است و می توانید عضو سماوات هم باشید.

ص: ۱۴۹

لوح موسوی، رئیس کمیته پژوهش و توسعه زبان اشاره

سپس آقای رضا محمودی به عنوان رئیس جلسه از آقای موسوی دعوت کرد، نظرات خود را بفرماید. آقای موسوی از شخصیت های مؤثر و پایه گذار زبان اشاره در ایران است. ایشان دارای تجارب گرانبها است و لازم است نسل جوان از این معدن پر تجربه استفاده کند.

آقای موسوی سخنان خود را درباره ضرورت ارتباط ناشنویان و نقش زبان اشاره در زندگی آنان شروع کرد و گفت:

به نظرم زبان اشاره را باید از کودکی آغاز کرد؛ مثل زبان معمولی که از دو سالگی و سه سالگی آموختن واژه ها و بعد جملات به کودک آغاز می شود و کودکان وقتی به مدرسه پا می گذرانند، صدها و هزاران واژه را می شناسند، کودک ناشنوا هم پس از کشف ناشنوایی اش، باید آموزش اشارات را آغاز کند. مهم ترین نقش و وظیفه بر عهده والدین است. آنان باید دوره زبان اشاره بگذرانند و با کودک خود زبان اشاره کار کنند. به طوری که در شش و هفت سالگی صدها اشاره را بشناسد.

اما کم شنوایان می توانند به مدارس عادی بروند ولی ناشنوا اگر به مدرسه عادی برود به دلیل جو مدرسه و کم تجربه بودن عموم معلمان و مربی ها، حتماً با مشکلات متعدد روحی و اجتماعی مواجه خواهند شد. ناشنوا در کلاس درس مورد تمسخر و انواع برخوردهای آزار دهنده قرار خواهد گرفت و از درس و مدرسه متنفر خواهد شد و حتی تا پایان عمر، تأثیرات سال اول مدرسه را با خود خواهد داشت. از این رو از والدین استدعا می کنم دلسوزی بی جهت نداشته باشند و بر رفتن کودکان به مدرسه عادی پافشاری و اصرار نکنند.

از سنین کودکی توصیه های دیگر هم هست: مثل کار روی ارتقای گفتار و بردن به مشاوره و گفتار درمانی؛ افزایش ارتباطات اجتماعی جهت تکمیل شخصیت اجتماعی کودک، تربیت شنوایی

نکته مهم دیگر اینکه زبان اشاره از ضرورت های زندگی ناشنویان است و هم خود ناشنویان و هم مدارس و هم والدین و خانواده باید با جدیت زبان اشاره را یاد بگیرند و آموزش دهند، چون ارتباط و اجتماعی شدن و حتی فراگیری سواد و دانش یک ناشنوا تا حد زیاد به زبان اشاره بستگی دارد. بنابراین اگر در زبان اشاره مشکلی داشته باشد یعنی ارتباط او با دیگران مشکل دارد و در جامعه نمی تواند فرد موفق باشد.

رضا

ذبیحی عضو هیئت مدیره سابق کانون ناشنویان ایران و عضو کمیته پژوهش و توسعه زبان اشاره

خوشبختانه در حقوق معلولین زبان اشاره به رسمیت شناخته شده است. منظورم «کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت» است که در ماده ۲۱ آن آمده است:

دولت های عضو می بایست تمام اقدامات لازم را به عمل آورند تا اطمینان حاصل شود که افراد معلول می توانند حق آزادی بیان و ابراز عقیده شامل جستجو، دریافت و تبادل اطلاعات و نظرات مساوی با دیگران و از طریق زبان های اشاره، بریل و غیره شامل موارد زیر را به انتخاب خود کسب نمایند:

الف - اطلاعات مورد نیاز معلولین در دسترسی آنان قرار داده شود بدون هزینه اضافی.

ب - پذیرش و آسان سازی زبان اشاره و دیگر روش های ارتباطی

پ - در اختیار گذاشتن خدمات اطلاع رسانی مثل اینترنت

ث - به رسمیت شناختن و ترویج زبان اشاره

در این ماده قانونی سه بار از زبان اشاره سخن به میان آورده است و دولت هایی که این کنوانسیون را پذیرفته اند ملزم نموده تا دسترسی به اطلاعات برای ناشنوایان از طریق زبان اشاره را فراهم آورد. از دولت ها می خواهد زبان اشاره را ترویج کنند و منابع لازم اطلاعاتی مثل اینترنت از طریق زبان اشاره را در اختیار ناشنوایان قرار داده و با آسان سازی زبان اشاره، ارتباطات ناشنوایان را سامان دهی نماید.

شما می دانید جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۷ کنوانسیون را پذیرفت و مجلس شورای اسلامی به الحاق به کنوانسیون رأی مثبت داد. از این رو این ماده و مواد دیگر کنوانسیون جزء حقوق ناشنوایان است و باید مطالبه گردد.

برای اینکه بدانید حقوق ما چیست بندها و مواد دیگر کنوانسیون که مرتبط به ناشنوایان است برای شما مطرح می کنیم: «کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت» که عنوانش به انگلیسی به این صورت است: **Convention on the Rights of persons with disabilities** از مهم ترین اسناد بین المللی در زمینه حقوق معلولین است. این سند توسط سازمان ملل متحد تصویب شده و بسیاری از دولت های عضو سازمان ملل هم آن را پذیرفتند و بر آن ملحق شده اند. از جمله ایران رسماً آن را پذیرفت و به آن ملحق شد. از این رو این قانون با رأی معلولین و ناشنوایان لازم الاجرا است.

متأسفانه در قانون حمایت از حقوق معلولین مصوب سال ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی سخن در مورد زبان اشاره و حقوق خاص ناشنوایان ساکت است و هیچ نکته ای ندارد البته عموماً می دارد که از نظر حقوقی شامل ناشنوایان هم می شود اما خاص ناشنوایان چیزی در آن نیست. اما کنوانسیون در جاهای متعدد به حقوق ناشنوایان پرداخته است. خلاصه ای از این نکات را می آورم:

ماده ۲ - به زبان اشاره تصریح شده و گفته شده معلولانی که با اشاره کار می کنند نباید مورد تبعیض قرار گیرند بلکه اینان هم حق دارند از امکانات مساوی بهره مند باشند.

ماده ۹ - این ماده تصریح و تأکید می کند که دولت ها باید امکانات و مقدمات دسترسی آسان و بدون هزینه معلولان و ناشنوایان به اطلاعات را فراهم آورند در بند ۳ این ماده می نویسد:

رابطین راهنما و رابط حرفه ای زبان اشاره در مکان های عمومی حضور داشته باشند تا دسترسی ناشنوایان و تأمین نیازهای اطلاعاتی آنها آسان گردد.

ماده ۲۴: درباره تحصیلات است. در ابتدا تأکید می کند معلولین باید حق تحصیل تا مراحل عالی را بدون تبعیض داشته باشند. نیز باید از فرصت های مساوی برخوردار شوند. این ماده شامل ۵ قسمت و هر قسمت شامل چند بند است. قسمت ۳ درباره پیشرفت و مهارت آموزی است و در

بندهای ب و پ می نویسد:

ب - تسهیل یادگیری زبان اشاره و ارتقای هویت جمعیت ناشنوایان

پ - حصول اطمینان از تحصیل کودکان ناشنوا و آموزش روش های ارتباطی مناسب به آنها.

در قسمت ۴ همین ماده می نویسد:

دولت های عضو باید اقدامات مناسب برای استخدام معلمان واجد شرایط مثل تبحر در زبان اشاره و آموزگاران حرفه آموزی فراهم آورند.

ماده

۳۰: این ماده دولت را موظف کرده تا امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای معلولین فراهم آورد و آنان بدون دغدغه باید بتوانند به فیلم های مورد نیاز، محصولات فرهنگی مورد نیاز، برنامه های تلویزیونی و غیره دسترسی داشته باشند.

در یک بند از این ماده درباره ناشنوایان نوشته است:

«هویت فرهنگی و زبانی ناشنوایان در زبان اشاره و فرهنگ ناشنوایی محترم دانسته شود و مورد حمایت باشند»

این بند به این معنا است که ناشنوایان حق دارند سرود به زبان اشاره اجرا کنند، تئاتر اجرا کنند و دولت هم باید نه تنها از آنها ممانعت نکند بلکه زمینه های فعالیت آنها را فراهم آورد.

ماده

۳۲: درباره همکاری های بین المللی معلولین است و دولت را موظف کرده تا زمینه های فعالیت معلولین در دیگر کشورها را شناسایی کرده و شرایط و امکانات حضور آنان را در عرصه های بین المللی فراهم آورد.

مثلاً برای تحصیل در رشته زبان، ناشنوایی می خواهد به فرانسه برود و زبان اشاره در مقطع دکترا تحصیل کند، یا در رشته **studies Deaf** (مطالعات ناشنوایی) تحصیل کند دولت باید شرایط آن را فراهم آورد.

البته این ماده مفصل است و شامل زمینه های تحقیقاتی، فنی، علمی، تبادل اطلاعات، انتقال تکنولوژی و غیره می شود.

خلاصه اینکه کنوانسیون ۵۰۰ ماده دارد و در لابلای این مواد به حقوق و شئون ناشنوایان تصریح و تأکید شده است. امید است سازمان بهزیستی و نهادهای دولتی در اجرای این قانون کوشا باشند.

محمد

نوری: با تشکر از آقای ذبیحی که درباره حقوق ناشنوایان و زبان اشاره نکات سودمندی گفتند؛ در تکمیل سخنان ایشان باید گفت نکاتی مثل نفی تبعیض و ضرورت مساوات، دسترسی همگانی، آموزش همگانی و تعهدات دولت در معارف اسلامی و در قرآن و احادیث هم آمده است. لازم است در این باره پژوهشی انجام شود و متون دینی در مقایسه با قوانین آورده شود. در این صورت معلوم خواهد شد پیش از سازمان ملل، معصومین علیهم السلام حقوق معلولین را مطرح کرده اند. مثلاً روایتی هست که امام صادق علیه السلام می گوید:

اسماع الاضم غير تضجر صدقه هنيهه (بحار الانوار، ج ٧٤، ص ٣٨٨)

ص: ١٥٢

یعنی فهماندن به ناشنوا بدون ناراحتی شیوه مطلوبی است.

چند نکته در مورد این گونه روایات باید در نظر گرفت:

۱- رهبران اسلام در چارچوب فرهنگ زمان خودش با مردم سخن می گفتند و اگر در این دوره بودند، قطعاً واژه ها و عبارات متناسب با مردم این دوره بود.

لذا باید سخنان آنان را متناسب با این دوره ترجمه نمود.

۲- در این روایت واژه اسماع آمده که در لغت یعنی شنواندن یا سخنی را به گوش کسی رساندن. اما کسی که شنوایی ندارد و نمی تواند بشنود، اسماع به معنای فهماندن و مطلبی و نکته ای را به ناشنوا تفهیم کردن است. یعنی با زبان اشاره یا کتابت یا هر روش دیگر نکته ای را به ناشنوا فهماند و تفهیم کردن.

از این رو واژه اسماع نشان دهنده این است که در آن زمان تفهیم به ناشنوایان با زبان اشاره یا شیوه های دیگر متداول بوده است.

۳- واژه «غیر تضجر» گویای این است که آموزش و آموختن به ناشنوایان، آسان نیست و با سختی هایی همراه است و مربی و آموزگار باید صبور باشد و ناراحت نشود.

از طرف دیگر چه بسیار ناشنوایانی که درس و مدرسه را کنار گذاشته اند چون آموزگار با ناراحتی و عصبانیت خواسته به آنها تفهیم کند و روح لطیف و ظریف ناشنوا این روش نامطلوب را نپذیرفته و کنار گذاشته است. بنابراین «غیر تضجر» می گوید مواظب روحیه ناشنوایان باشید و به هنگام آموزش با اخلاق خوش به آنها آموزش دهید.

۴- واژه «صدقه هئینه» به معنای پرداخت پول و صدقه نیست بلکه به معنای روش درست و مطلوب است. نباید این روایت را اینگونه معنا و تفسیر کنیم که ناشنوایان متکدیانی هستند که مستحق صدقه می باشند و به جای پرداخت صدقه مالی به آنها آموزش داده شود، زیرا در روایت هیچ قرینه ای نیست که مؤید این تفسیر باشد. در واقع امام می خواهد بگوید آموزش ناشنوایان لازم و ضروری است، مثل صدقه که پرداخت آن لازم است. از این رو ترجمه صحیح این روایت اینگونه است:

«آموزش غیر خشونت آمیز ناشنوایان شیوه مطلوب و درست است.»

به هر حال ضروری است روایات متناسب با فرهنگ زمانه تفسیر و ترجمه گردد تا معلوم شود معارف اسلامی درباره معلولین بسیار غنی است.

رضا

محمودی

یکی از مباحث ما امروز، اظهار نظر پیرامون واژه های مذهبی و چگونگی تبدیل آنها به اشارات در زبان اشاره است. توضیحاتی که گفته شد در این زمینه راهگشا است و متوجه می شویم که واژه ای مثل صدقه را چگونه معنا کنیم.

فاطمه آقا محمد؛ رابط ناشنوایان در تلویزیون

ابتدا لازم است از دفتر فرهنگ معلولین و آقای نوری تشکر کنم که با تلاش های خود ما را در دور

هم آورد و جلسه حاضر مدیون زحمات او است. من تازه بازنشست شده و چند دهه در زمینه زبان اشاره کوشیدم. به قول آقای نوری نیم قرن تلاش کرده و تجارب زیادی جمع آوری کرده ام. مهم ترین تجربه ام این است که در اشارات باید به عرف و استعمالات خود جامعه هدف، نظر و التزام داشت. همانطور که در لغات یک زبان مثل فارسی، دانشمندان لغت و ادبیات از خودشان چیزی اختراع و ابداع نمی کنند و لغات را حق ندارند بسازند بلکه فقط به دهان مردم نگاه می کنند و آنچه به کار می برند و استعمال می کنند را ثبت و ضبط می کنند؛ در اشارات هم باید ببینیم ناشنوایان مثلاً، مادر را با چه علامتی نشان می دهند، بشقاب، قاشق، پدر، فرش و قالی، آسمان، خدا و صدها مفهوم دیگر را با چه اشاراتی می فهمانند، آنگاه اینها را ضبط کنیم و ترویج دهیم. ما حق نداریم اشاره ای را بسازیم بلکه باید اشارات ناشنوایان را ثبت و ضبط و به نوآموزان یاد دهیم تا آنها را به کار ببرند. بنابراین جای خالی افرادی که اشارات را گردآوری کنند و کتاب دیکشنری اشارات تدوین کنند خالی است و مشکل اصلی در همین مسئله است. فرض کنید در فارسی علی اکبر دهخدا یا محمد معین نبودند و لغات فارسی ثبت و ضبط نمی شد و کتاب هایی مثل لغت نامه دهخدا یا فرهنگ فارسی معین تألیف و عرضه نمی شد. در این صورت نسل های جدید و آموزگاران چگونه می توانستند به لغات و معانی آنها دسترسی داشته باشند؟ اساساً انتقال واژه ها و مفاهیم چگونه میسر و ممکن می شد؟

بنابراین وضعیت هر زبان از جمله زبان اشاره اینگونه است که مفاهیمی را جامعه هدف بر اساس عادات و آموخته های دوره کودکی به کار می برد. سپس عده دیگر این واژگان یا اشارات را گردآوری و در قالب یک لغت نامه و فرهنگ نامه عرضه می کنند. آنگاه نسل های بعد با الگوگیری از این منابع زبان خود را پی ریزی و سامان دهی می نمایند. اما در ناشنوایان چنین چرخه ای فعال نیست و بعضی حلقه ها مفقود است یا کم کار است. به همین دلیل کارکرد زبان اشاره در ایران مختل است. ناشنوایان و تشکل های ناشنوایی باید تلاش کنند چرخه مزبور را تکمیل و فعال کنند.

نکته دیگر این است که کودک شش ساله سالم وقتی پا به مدرسه می گذارد، هزاران مفهوم را می شناسد و به کار می برد. غذا، بابا، مامان، کتاب، دفتر، مداد، قلم، کاغذ، نقاشی، داستان و غیره را می شناسد و در محاورات روزمره به کار می برد. اما یک ناشنوا چند مفهوم را می شناسد و به صورت اشاره به کار می برد؟ بر اساس برخی آمارها به پانصد مفهوم نمی رسد و البته آراء و آمارها در این زمینه متفاوت است ولی مسلماً به اندازه یک کودک عادی واژه و مفهوم نمی شناسد.

لازم است دامنه و تعداد مفاهیم و اشارات را گسترش دهیم و به والدین، معلمان و مربیان آموزش داده شود. قطعاً اگر دامنه اشارات والدین توسعه یابد، دامنه اشارات کودک ناشنوا هم افزایش می یابد.

با یک مثال اهمیت این مسئله را نشان بدهم. هر مقدار یک علم پیشرفته تر باشد، دامنه واژگانش بیشتر است. مثلاً دانش پزشکی در آمریکا پیشرفته تر از ایران است، از این رو دیکشنری اصطلاحات و لغات پزشکی در آمریکا چندین برابر لغت نامه پزشکی در ایران است. نتیجه می گیریم که پیشرفت علمی و فرهنگی بستگی به آمار لغات و تعداد لغاتی که می شناسیم، دارد. کودکی که مثلاً ۱۰۰

لغت می داند با کودکی که ۱۰۰۰ لغت می داند، دو سطح از دانش و معلومات را دارند. و موفقیت کودکی که معلومات بیشتر دارد در مدرسه و در کلاس درس و در جامعه بیشتر است.

بنابراین باید بکوشیم دامنه لغات ناشنویان را افزایش دهیم. اما چگونه؟ این مسئله تا اندازه زیاد به نهادهای مثل فرهنگستان ادب فارسی، وزارت فرهنگ و ارشاد بستگی دارد و اینان باید اراده پیدا کنند در این زمینه گام های عملی و جدی بردارند.

رضا

محمودی

همانطور که خانم آقا محمد گفت باید دامنه اشارات را در ذهن ناشنویان گسترش داد. یکی از ضرورت ها در این باره واژه ها و اشارات معنوی، اخلاقی و مذهبی است. امروزه در جهان اخلاق و مذهب به عنوان عامل ضد افسردگی و عامل توانبخشی به ویژه برای معلولین شناخته شده است. اما دانش و اطلاعات ناشنویان در این عرصه کم است چون کار جدی درباره اشارات قرآنی و معارفی و مذهبی نشده است. من در صدد هستم اشارات مذهبی و قرآنی را جمع آوری کنم و به صورت یک کتاب منتشر نمایم ولی نیاز به مساعدت انسانی و مالی دارم.

مرضیه

آقاخان؛ ناشنوا، دبیر مدرسه استثنایی، عضو هیئت مدیره سابق کانون ناشنویان ایران و عضو کمیته پژوهش و توسعه زبان اشاره

ناشنویان از کودکی مجبور هستند به کلاس های گفتار درمانی، تربیت شنوایی بروند تا خوب حرف بزنند و خوب بشنوند و خوب با مردم ارتباط برقرار کنند. همه ناشنویان از جمله من بسیار تلاش کردیم و کوشیدیم تا روش ارتباط با جامعه را فرا گرفته و به کار ببریم. البته ما ناشنویان با زبان اشاره، راحت تر با جامعه ارتباط برقرار می کنیم و تلاش کردیم تا اشارات را یاد بگیریم.

اما آیا جامعه یعنی مخاطبان ما در جامعه مثل راننده اتوبوس و تاکسی، کاسب و مغازه دار، مدیران ادارات و صدها فرد دیگر هم کوشیده اند تا زبان اشاره یاد بگیرند تا به هنگام برخورد با یک ناشنوا بتوانند با او ارتباط برقرار کنند؟ پاسخ منفی است. یعنی در ایران فقط ناشنویان را ملزم و مجبور به فراگیری اشارات می کنند، اما آحاد و اصناف جامعه مجبور و ملزم نیستند.

نتیجه اینکه ما ناشنویان در تاکسی و در مغازه و بازار و در ادارات نمی توانیم مقاصد و ذهنیات خود را انتقال دهیم چون طرف مقابل مشکل دارد، نه ما.

در بسیاری از کشورها، کسانی که مرتبط با مردم هستند مثل رانندگان تاکسی ملزم شده اند زبان اشاره را یاد بگیرند. برای آنان مشوق هایی هم در نظر گرفته اند و آنان را وادار به فراگیری زبان اشاره کرده و از این طریق مشکل مزبور را برطرف کرده اند.

در بعضی کشورها همه دانش آموزان چند ساعت در سال زبان اشاره یاد می گیرند. با این روش هم مشکل ناشنویان و هم مشکل خارجی هایی که زبان آن کشور را نمی دانند برطرف می شود. مثلاً یک نفر آلمانی وقتی به دبی می رود و عربی یا انگلیسی نمی داند و نیز راننده تاکسی آلمانی نمی داند، دو نفری با زبان اشاره، منظور خود را تفهیم می کنند. از این رو زبان اشاره بسیار کارگشا است و باید در ایران هم به رسمیت شناخته شود.

ص: ۱۵۵

راه کاری که می توانیم عرضه کنیم این است که وزارت آموزش و پرورش و آموزش عالی در برنامه های آموزشی، زبان اشاره را در نظر گیرد. نیز سازمان جهانگردی و گردشگری برای آموزش عواملی که با جهانگردان ارتباط دارند، آموزش زبان اشاره داشته باشد.

در نمایشگاه قرآن هستیم و لازم است بگویم مدیریت نمایشگاه خوب بود یک کارگاه زبان اشاره برای آموزش قرآن می گذاشت. نیز مبلغان و واعظان مذهبی را باید ملزم کنند زبان اشاره یاد بگیرند و با استفاده از این زبان، ناشنویان را راهنمایی کنند.

مهدیه

مهدویانی؛ کارشناس و مدیر بخشی از سازمان آموزش و پرورش استثنایی در تهران

اینکه گفته شد عموم مردم باید زبان اشاره بدانند درست است. یک ناشنوا اگر بخواهد با شنوایان ارتباط بگیرد باید مفاهیم و واژگان آنان را بشناسد، نیز یک شنوا وقتی ارتباطش با یک ناشنوا موفق است که اشارات را بشناسد و بتواند به کار ببرد و مقاصد خود را با اشارات بفهماند. من هم معتقدم آموزش و پرورش می تواند نقش مهم و اساسی در این زمینه داشته باشد. اما باید از بالا و در شورای عالی آموزش و پرورش تصمیم گیری شود. لازم است ناشنویان دائم درخواست کنند و طرح بدهند تا این مهم به نتیجه برسد و برآورده گردد.

آموزش و پرورش استثنایی بیشتر بر لب خوانی تمرکز دارد ولی ناشنویان و تشکل های مردمی بر زبان اشاره اصرار و تمرکز دارند؛ البته خواست خود ناشنویان رو به گسترش بوده است.

اما به نظر می رسد طرح جامع و خط مشی فراگیر هنوز وجود ندارد و به همین دلیل مشکلاتی مشاهده می شود.

زهره

قاری، شنوا، استاد دانشگاه، دارای دکترا در رشته مطالعات ناشنوبی از استرالیا

زبان اشاره واقعاً یک زبان است یا راهکار و شیوه ای برای ارتباط؟ آخرین تحقیقات در جهان در نهادهای پژوهشی و در دانشگاه ها به این نتیجه رسیده اند که ناشنویان یک اقلیت اجتماعی با زبان و فرهنگ خاص اند. و زبان اشاره یک زبان برای این اقلیت است.

وقتی اشاره یک زبان باشد، باید ضوابط زبان را در مورد آن اجرا کرد و به مثابه یک زبان با آن برخورد نمود. یعنی:

- زبان اشاره قابل انتقال و آموزش است و لازم است تدابیر آموزشی برای آن داشت.

- زبان اشاره نیاز به متون آموزشی دارد.

- زبان اشاره قابلیت گسترش و بسط دارد.

- زبان اشاره نیاز به آموزگاران مجرب دارد.

- زبان اشاره نیاز به بررسی های میدانی و نظری نیاز دارد تا به آسیب شناسی یا شناسایی علل پیشرفت آن بپردازد.

- زبان اشاره با خود فرهنگ یعنی باورها و آداب و رسوم دارد.

متأسفانه هنوز زبان اشاره در ایران به عنوان یک رشته دانشگاهی راه اندازی نشده است و افراد متخصص در این زمینه بسیار اندک هستند. با

اینکه به لحاظ کثرت آماری ناشنویان در ایران، این

ص: ۱۵۶

رشته یکی از ضرورت ها است.

اصغر

احمدی، کارشناس حقوقی

اینجا درباره مسائل فرهنگی و زبان اشاره بسیار گفتند، اما یک جنبه از زندگی ناشنوایان نیازها و مسائل حقوقی آنها است. ناشنوایان دعاوی حقوقی دارند و گاه به دادگستری و قوه قضائیه مراجعه می کنند. من شغلم در قوه قضائیه است و سه فرزند ناشنوا دارم و مشکلات شما را می شناسم. با مسئولین قضایی و با مسئول کانون وکلا صحبت کردم و قرار شد هر مشکلی دارید به من بگویید و راه درست را به شما نشان دهیم.

مدتی باید به این روش کار کنیم و به تدریج پست کارشناسی و استشاری یا مشورتی در قوه قضائیه برای همه معلولین یا برای ناشنوایان راه اندازی شود. این مسئله نیاز به دستور ریاست قوه قضائیه دارد ولی فکر کنم شدنی است.

اما الآن هر کس کاری در حد گرفتن وکیل دارد می تواند به من مراجعه کند.

عباس

نظری، معاون سازمان ها و نهادها در نمایشگاه قرآن و عترت

من به سهم خود از شما عزیزان تشکر می نمایم، متأسف هستم که جای شما کوچک است و ان شاءالله سال آینده جای بزرگ تر به شما می دهیم. من شاهد تلاش های شما بودم و دیدم با چه شور و حرارتی بحث می کنید و نظر می دهید. امیدوارم موفق تر باشید و در پناه قرآن کریم بتوانید پیشرفت های بهتر داشته باشید.

رضا

محمودی

با تشکر از آقای احمدی که به فکر ناشنوایان است. اگر هر کس گوشه ای از کار را بگیرد، همه مشکلات رفع می گردد. از مردم نیکوکار استدعا داریم به این قشر کمک کنند.

اما امشب مباحث خوبی مطرح شد. قرار است این بحث ها پیاده و پس از ویرایش کتاب شود.

من خلاصه مباحث را عرض می کنم:

۱- زبان اشاره حق مسلم ناشنوایان است.

۲- زبان اشاره باید به رسمیت شناخته شود و در آموزش و پرورش و دیگر نهادها قابل احترام باشد و به خواست ناشنوایان توجه کنند.

۳- مدیران و مسئولین باید یک دوره معلولیت شناسی و ناشنوا شناسی بگذرانند تا بدانند با معلولین و ناشنوایان چگونه تعامل و برخورد داشته باشند.

۴- ناشنوایان نباید سر و آزارها اختلاف و منازعه داشته باشند، بلکه باید به دنبال واقعیت ها بروند. مثلاً سال ها است برخی رابط و برخی مترجم

می گویند و چقدر بر سر آن اختلاف شده است.

به جای این اختلافات همانطور که خانم ثمینه باغچه بان راهنمایی کرده، ناشنویان باید خواستار به رسمیت شناختن پست سازمانی راهنما (چه به نام رابط یا به نام مترجم) باشند.

سازمان برنامه و بودجه باید لایحه این پست سازمان را آماده و برای تصویب به مجلس بفرستد.

۵- ناشنویان باید اختلافات خود را کنار گذاشته و متحد شوند و با اتحاد خواستار به دست آوردن

ص: ۱۵۷

حقوق اجتماعی، آموزشی و فرهنگی خود باشند.

نشست امشب را به پایان می بریم و امیدوارم شب خوشی داشته باشید. من از آقای واشقانی که زحمت ترجمه را بر عهده داشتند تشکر می کنم و موفقیت ایشان را خواهانم.

ترکیب

جمیعی

امروز ۷ خرداد، حدود ۶۰ ناشنوی نخبه از جاهای مختلف تشریف آورده بودند. جلسه ای که اکثر نخبگان ناشنوا را در کنار هم داشته باشد، کمتر در دهه های اخیر شاهد بوده ایم، نام های برخی از حضار این جلسه اینگونه است:

شیدا شهیدی، محسن لوح موسوی، مرضیه آقاخانی، رضا ذبیحی، رضا تقوی، رضا محمودی، زهره قاری، فاطمه آقا محمد، اصغر احمدی، زهرا احمدی، رسول احمدی، مهدیه مهدویانی، ساعد مطهری

مهتاب

قنبر نژاد

نیمه ناشنوا و هنرمندی است که کارهای مهمی داشته است ولی کمتر معرفی شده و مردم آن گونه که باید او را نمی شناسند.

دو شب مهمان قرآن کده بود و قرار شد با او همکاری داشته باشیم.

روی برنج با چشم غیر مسلح قرآن نوشته است نیز روی صدف و آثار هنری خوبی دارد.

تصویر

امروز هم مهمانان بسیار از نقاط مختلف تهران و از تشکل‌ها داشتیم. حدود ۶۰ افطاری توزیع شد. مثل شب‌های دیگر مصاحبه، گفت‌وگو و بحث‌های آزاد و دورهمی هم داغ بود.

موضوع یک بحث دورهمی این بود که عکس‌العمل مردم نسبت به غرفه معلولین چیست؟

هر یک از حضار چیزی گفتند؛ یکی گفت اغلب مردم با اعجاب و تعجب به غرفه و تابلوی آن نگاه می‌کنند. برای آنها عجیب است که معلولین در نمایشگاه قرآن غرفه دارند و تعجب آنها وقتی بیشتر می‌شود که می‌بینند معلولین دور هم نشسته‌اند و درباره موضوعات آکادمیک و علمی بحث می‌کنند. چون این‌گونه جمع‌ها و این‌گونه حضورها را تاکنون ندیده‌اند.

فرد دیگر گفت تقصیر خودمان است که کمتر به این‌گونه مکان‌ها می‌آییم و مردم با ما انس ندارند.

اما خانواده‌هایی که عضو معلول دارند معمولاً به داخل غرفه می‌آیند و در مورد فعالیت‌های غرفه می‌پرسند، آثار را تورق می‌کنند، اطلاع و کارت ویزیت می‌گیرند.

دیگری درباره عکس‌العمل روحانیون گفت و با روایتی از امام باقر علیه‌السلام شروع کرد که وارد شده که امام باقر درباره پدرش امام سجاد می‌گوید، خانواده‌های بسیاری تحت پوشش او بودند، آنهایی که معلولیت داشتند. بعضی ماه‌ها معلولین را سر یک سفره جمع می‌کرد و به آنها غذا می‌داد و حتی به دهانشان غذا می‌گذاشت. اما عموم روحانیونی که از کنار غرفه رد می‌شوند اعتنایی نمی‌کنند حتی احوال‌پرسی هم نمی‌کنند. معلولین دوست دارند آنها سری بزنند و به درد دل آنها گوش دهند و آنها را راهنمایی کنند.

رعد

فاطمیه

پس از هماهنگی با مدیریت رعد فاطمیه قرار شد سه شنبه به نمایشگاه قرآن بیایند. از مسئولین این تشکل آقایان دیباجی، فیض و جعفری حضور داشتند. جمعاً ۲۷ نفر بودند. هشت نفر دارای معلولیت و بقیه خانواده با مسئولین بودند.

اما افراد دارای معلولیت عبارت بودند از:

زهره ملاعسگری؛ زهرا چراغی؛ زهرا پایمزد؛ نسرين محمدی متین؛ سعیده نصیری؛ منصور ضیائی فر؛ هادی کرمی؛ محمدجواد حائری.

حدود ساعت ۳۰/۵ به نمایشگاه رسیدند. تا ساعت ۷ گردش در نمایشگاه و خرید از غرفه‌ها را داشتند. پس از استقرار در غرفه قرآن کده جلسه بحث آزاد و گفت‌وگو آغاز شد.

سپس هم افطاری و نشستن سر سفره بود. پس از افطار هم بحث مختصری بود. چون می‌خواستند به قم بازگردند و جلسه در ساعت ده شب به اتمام رسید.

امشب حدود ۵۰ نفر از اعضای بنیاد خیریه معلولین فاطمه زهرا(س) ایرانیان و نیز تعدادی از نایبانیان و ناشنوایان مهمان بودند.

قبل از افطار جلسه ای درباره حقوق معلولین، به ویژه نگاه قرآن و روایات به حقوق آنان برگزار گردید. پس از اذان مغرب افطاری تناول گردید و پس از افطار وزیر ورزش و جوانان همراه با معاون وزیر فرهنگ و ارشاد آقای فقهی زاده و معاونشان تشریف آوردند و با معلولین حدود نیم ساعت صحبت کردند. ساعت ۲۲ مهمانان برگشتند. البته تا ساعت ۲۴ افرادی که دعوت شده بودند تشریف آوردند و جلسات کوچک تر برگزار گردید و درباره مسائل و موضوعات مختلف قرآنی و معلولیتی بحث شد.

دورهمی

با موضوع کتاب گویا و تجربه های محسن حائری فر

محسن حائری فر برای اولین بار افتخار آشنایی با او را در نمایشگاه قرآن داشتیم. او می گوید بازنشسته سازمان بهزیستی است و بیشتر دوره کارمندی اش را در مؤسسه رودکی گذرانده و به گویاسازی کتب مشغول بوده است. از این رو امشب درصدد هستیم دورهمی درباره کتاب گویا برای نایبانیان و تجارب آقای حائری باشد. حائری نخست درباره پست های اداری اش گفت: مدتی در روابط بین الملل بهزیستی بودم و سال ها هم در رودکی در سمت خواندن کتب و آماده سازی کتاب گویا و نیز اصلاح و ویرایش کتب بریل مبادرت داشتم و در سال ۱۳۷۵ بازنشسته شدم ولی کارهای گذشته ام را ادامه دادم و در خانه گویاسازی کتب فارسی و انگلیسی را ادامه دادم.

چون رشته تحصیلی ام زبان و ادبیات انگلیسی بود از این رو بر انگلیسی مسلط بودم و دستی هم در ترجمه کتب به فارسی داشتم. مهم ترین کتاب درباره توان بخشی اجتماعی یا CBR را اولین بار من به فارسی برگرداندم و به چاپ سپردم. با ترجمه این اثر، مدیران بهزیستی و نخبگان جامعه با CBR آشنا شدند. از این رو می توانم ادعا کنم که مبتکر ترویج CBR در ایران بوده ام.

به دلیل تسلط به انگلیسی در بخش روابط بین الملل بهزیستی مشغول به کار شدم و در این دوره تحولات جدی در این بخش به وجود آوردم. با توجه به تجاربی که دارم می توانم ادعا کنم که به راحتی می توانم NGO های ایرانی را به نهادهای بین المللی و تشکل های خارجی در حوزه معلولیت وصل کنم و بین آنها تعامل ایجاد نمایم.

متأسفانه ایرانیان اطلاعات چندانی از خارج در حوزه معلولیت و فناوری توان بخشی و مثلاً کتاب گویا ندارند و ضروری است ایرانیان تعاملات اساسی با خارجی ها داشته و فناوری های موجود در آن کشورها را به ایران بیاورند. من شناخت گسترده از خارجی ها دارم و می توانم کمک کنم.

اما در زمینه کتاب گویا آثار فراوانی را گویا کرده ام و تجارب خوبی دارم. به نظرم کتاب گویا فقط یک محصول فرهنگی نیست بلکه اشتغال برای عموم معلولین هم هست. در ایران مقالات، کتب، پایان نامه و گزارش های بسیار هست که می تواند گویا شود و در سطح جهان منتشر گردد. معلولی که روی ویلچر است به راحتی می تواند در این رشته فعالیت و اشتغال داشته باشد.

ص: ۱۷۱

از جمله آثاری که گویا کرده ام تفسیر قرآن خواجه عبدالله انصاری است. نیز چند کتاب انگلیسی گویا ساخته ام البته با لهجه کاملاً طبیعی خودشان.

آقای محسن حائری فر علی رغم تلاش های بسیار در راستای اهداف جامعه هدف، اما اکنون از مشکلات فراوان مالی رنج می برد. لازم است تشکل های معلولیتی از حقوق ایشان دفاع کنند و حداقل جلسه بزرگداشتی برای تکریم و تشکر از زحماتش بر پا نمایند.

تصویر

مؤسسه خیریه معلولین توان پرور شهريار يك اتوبوس معلولين شامل ذهني و جسمي - حركتي همراه خانواده هاي آنها مهمان غرفه قرآن كده توانمندان بودند اسامي آنها اين گونه است:

- ۱- اسماعيل، فتابدي، معلولين جسمي، قرائت قرآن
- ۲- علي شكيب، معلول جسمي، هنرپيشگي و ساز
- ۳- كبري چراغي، معلول جسمي ذهني، قرائت قرآن
- ۴- فائزه شاه رضايي، معلول جسمي، قرآن هنرهای دستی
- ۵- مريم رهگذر، معلول جسمي ذهني، هنرهای دستی
- ۶- مطهره رضايي، معلول جسمي، هنرهای دستی
- ۷- آزاده لامعي معلول جسمي ذهني، موسيقي
- ۸- نسترن قرباني، معلول جسمي، نقاشي
- ۹- غلامرضا صباحي نژاد، معلول جسمي، قرآن و نقاشي
- ۱۰- مهدي حمدالله پور، معلول جسمي ذهني، نقاشي
- ۱۱- ميلاد كاظم پور، معلول جسمي ذهني، نقاشي
- ۱۲- هادي رهگذر، معلول جسمي، موسيقي، آواز
- ۱۳- فاطمه تمدن، معلول جسمي، كامپيوتر
- ۱۴- مهناز همتيان، معلول جسمي، نقاشي كاردستي
- ۱۵- نرگس رضايي، معلول جسمي، هنرهای دستی

برخي

افراد نخبه ناشنوا حاضر در غرفه:

احد رضايي، سينا عالي پور، رها اصغري، سارينا حسيني راد، بهنود قطاعي سرايي، فرزاد پورمحمد روي، حسن رحيمي، مرجانه جلاله، حسن تقوي، جواد شيرپور، عليرضا حضرت قلي زاده

راهپيمايي

به منظور آشناسازی مردم با معارف قرآنی و دستورات ائمه علیهم السلام در مورد معلولان، روز پنجشنبه ۱۱ خردادماه چند نفر از معلولین پلاکاردهایی آماده کردند و در راهرو اصلی نمایشگاه رفت و برگشت داشتند. اما شعارها و پلاکاردهای آنان چنین بود:

۷ زبان اشاره حرکت موزون نیست بلکه یک زبان است که کلمات آن اشارات موزون اعضا و جوارح است.

۷ طبق قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی، زبان اشاره از جمله حقوقی است که ناشنوایان باید فراگیرند و ترویج شود.

۷ زبان اشاره حرکت موزون نیست بلکه طبق قرآن از آیات الهی است. سوره آل عمران آیه ۴۲

۷ حضرت مریم در نماز از اشارات استفاده کرد. سوره مریم آیه ۲۹

۷- حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم با اشارات مطالبی را تفهیم می کرد.

۷- آموزش زبان اشاره حق آنان است

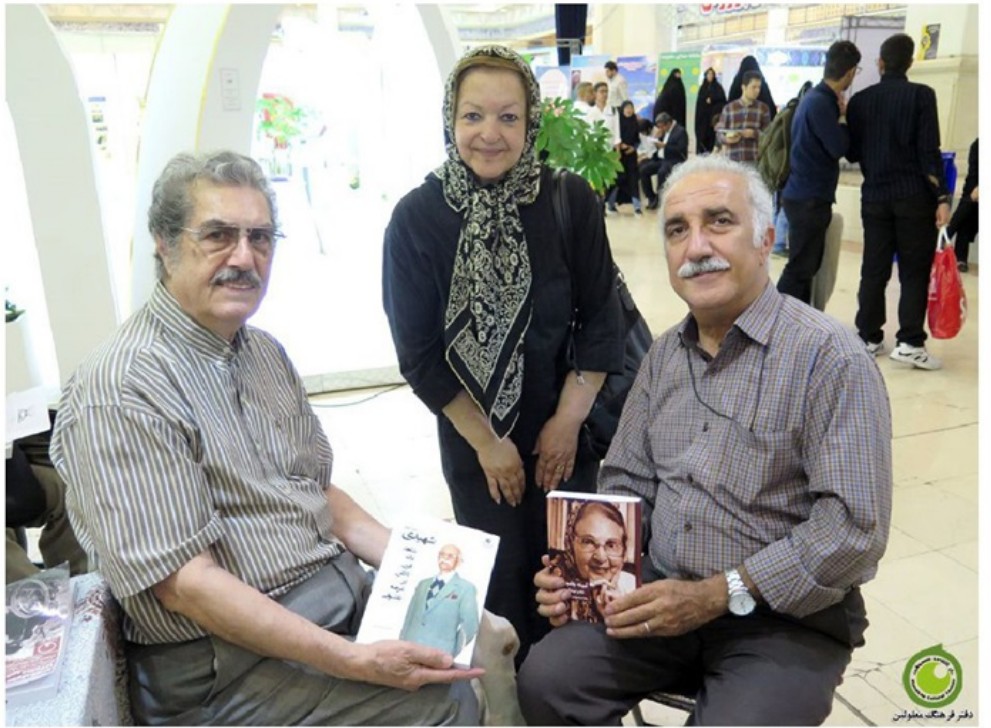
۷- سخن و کلام ناشنویان، حرکات موزون اعضاء آنها است، چرا با آن مخالفت می کنید؛ با اینکه در قانون تأیید شده است.

۷- زبان اشاره، مقبول قرآن

خبرنگاران از این راهپیمایی عکس و گزارش مخابره کردند و مردم هم استقبال خوبی داشتند.

تصویر

امروز به عنوان آخرین روز نمایشگاه قرآن برای نهادها و موسسات است. مدیریت از دو روز قبل اعلام کرده امروز در پایان وقت نمایشگاه یعنی ساعت ۱۲ شب حتماً غرفه تخلیه شود. یک بخش شبستان که می خواهند مراسم احیا برگزار کنند، قرار است تخلیه شود ولی بخش های دیگر تا ۱۴ خرداد می مانند. لذا ۳ روز از نمایشگاه کم شده است. امشب بسیاری از معلولان ناراحت بودند و اظهار علاقه می کردند که غرفه تداوم داشته باشد.

روزهای اول نمایشگاه بارها از بعضی تشکل ها و خود معلولان می خواستیم که تشریف بیاورند ولی نظر منفی داشتند ولی با آمدن و دیدن نتایج مثبت نمایشگاه بسیاری از آنها نظرشان برگشته و معتقد شده اند چنین رخدادهایی یک ضرورت برای معلولین است. به ویژه متوجه یک حقیقت مهم شدند: توان بخشی از طریق فرهنگ و معنویت مؤثرتر از هر نوع توان بخشی جسمی و بدنی است و در این نمایشگاه با استمداد از قرآن می توان به این توان افزایی دست یافت.

مهمانان

امشب حدود ۳۵ نفر از ناشنوایان، و ده نفر از افراد جسمی - حرکتی و نیز تعدادی از نابینایان مهمان هستند. آقای رضا محمودی درباره چند موضوع برای آنان صحبت کرد و آنان هم اظهار نظر نمودند.

* ضرورت برپایی مسابقات قرآن برای ناشنوایان در شهرها و استان های مختلف، و نیز برگزاری مسابقه ملی برای ایران.

* اهمیت زبان اشاره و وظیفه ناشنوایان در معرفی این زبان به مردم. وی تأکید کرد این زبان مورد تأیید قرآن کریم و سنت است.

- آموزش زبان اشاره به ویژه در زمینه قرآن. وی تأکید کرد اشارات قرآنی باید تجمیع و در یک کتاب منتشر شود. آنگاه به ناشنوایان آموزش داده شود و آنان در رشته معارف قرآنی از این طریق تقویت شوند.

سپس آقای محمد نوری برای ناشنوایان توضیح داد که در کشور اردن و عربستان و امارات و کویت حتی تفسیر قرآن به زبان اشاره برای ناشنوایان منتشر شده و ناشنوایان در این کشورها در زمینه معارف قرآن و زبان اشاره بسیار پیشرفت کرده اند. اما در ایران موانعی هست که لازم است با همت و تلاش خود ناشنوایان مرتفع گردد. در ادامه گفت:

نمایشگاه قرآن کریم فرصت خوبی بود تا حداقل مباحث مرتبط به زبان اشاره و معارف قرآنی مطرح شود. این فرصت توسط دکتر فقهی زاده معاون محترم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی فراهم آمد. البته متصدیان و مدیران معاونت قرآن و عترت در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هم بسیار تلاش کردند و برای اولین بار مباحث مهمی برای ناشنوایان، نابینایان و دیگر کشورهای دارای معلولیت مطرح شد.

پس از این مباحث وقت اذان مغرب رسید و جلسه تعطیل و آماده نیایش و افطار شدند.

مثل شب های دیگر سفره گشوده شد و ابتدا مهمانان با آب گرم و چای و نان، پنیر، خیار، گوجه، خرما و بامیه پذیرایی شدند. سپس غذای گرم تقدیم گردید. امشب ۷۵ پرس غذا توزیع شد.

جلسه بعد از افطار برای خانواده های ناشنوایان و اهمیت دادن به زبان اشاره در خانه بود. آقای محمودی توضیح داد که اگر اعضای خانواده ناشنوایان با او همزبانی کنند و با عضو ناشنوای خانواده انس برقرار کنند، ناشنوا خودش را منزوی نمی کند و در خانه عضوی با نشاط خواهد داشت.

دو بچه خردسال ۴ ساله و ۸ ساله که در جلسه بودند مطالب و اشعاری را با اشاره بیان کردند. هر دو آنها مادرشان ناشنوا است.

برای تشویق دیگر بچه ها دو جایزه خوب به این دو کودک داده شد.

نیز از مردمی که رهگذر بودند و به ناشنوایان علاقه نشان می دادند دعوت می شدند به غرفه بیابند و اظهار نظر کنند.

خلاصه اینکه در بسیاری از کشورهای اسلامی با ترویج زبان اشاره مقدمات ترویج معارف قرآن را در ناشنوایان فراهم می آورند و لازم است در ایران هم اقدامات جدی به عمل آید.

برخی از چهره ها و نخبگان ناشنوا در غرفه

حسن تقوی، سوسن کلانتری، هما وجدانی، مرجانه حلالیت، سعید عیدی، علیرضا کوه میشی، فریبا قاسم زاده، راویه بابایی، صدیقه پورعابدینی، طیبه حجازی، امیر مظلومین، مریم موسوی، مجید ساجدی، مهناز عابدینی

مراسم

اختتامیه

ساعت ۲۲ مراسم اختتامیه برای غرفه های بخش سازمان ها و نهادها برپا گردید. آقای حسینی ابتدا سخن گفت و از غرفه های مختلف تشکر کرد. آقای پورمعین سخنران دیگر این مراسم بود و نکته مهمی بیان کرد و گفت: امسال غرفه ها براساس طرح و برنامه ای که ارائه می کردند طبقه بندی و رتبه بندی می شدند. آنگاه رتبه ها اعلام گردید. غرفه قرآن کده توانمندان جزء چند غرفه نخست بود که طرح ابتکاری داده و در عمل هم موفق شده بود. لوح تقدیر تقدیم شد.

به رغم اینکه غرفه معلولین کوچک و امکانات این غرفه بسیار محدود بود و نسبت به بعضی از سازمان ها که حدود هزار متر فضا داشتند معلولین ابتدا ۲۴ متر و بعد ۴۰ متر فضا داشتند ولی با تلاش و همدلی توانستند رتبه خوبی کسب کنند.

ساعت ۱۲ شب غرفه جمع آوری شد و یک رخداد دیگر در تاریخ معلولان ایران ثبت گردید.

ص: ۱۸۶

حضور ۱۴ روزه دفتر فرهنگ معلولين در نمايشگاه قرآن كريم اين دستاوردها را به همراه داشت:

۱- نمايش بيش از پنجاه عنوان كتاب قرآني جديد با موضوعات ويژه معلوليت

اين آثار در سه سال اخير منتشر شده است.

۲- نمايش هزار ساعت كتاب صوتي قرآني.

۳- نمايش ده ها نسخه كتاب بريل قرآني و خود قرآن بريل در ده جلد

۴- نمايش اتيكيت هايي با مضمون قرآن و عترت و درباره مسائل معلولان

۵- برگزاري روزانه ۲ تا ۵ نشست و جلسات دوره‌مي با محوريت قرآن و عترت و در چارچوب مسائل معلولان در مجموع پنجاه و شش جلسه و نشست و دوره‌مي در ۱۴ روز برگزار شده است

۶- بازديد حدود دو هزار نفر از مردم عادي از قرآن كده توانمندان

۷- حضور روزانه ۴۰ تا ۱۲۰ نفر از معلولين و حدود ۸۴۰ نفر از معلولين حضور يافتند

۸- هر روز سفره هم افطاري گسترده مي شود و جمعاً ۱۲۰۰ افطاري و ۱۰۰۰ غذاي گرم توزيع شد.

۹- در مجموع ۴۵ مصاحبه با شخصيت ها با محوريت قرآن و عترت و درباره موضوعات معلولين انجام شد و در فضاي مجازي يا در رسانه ها منعكس گرديد.

۱۰- جمعاً ۱۲ نفر در اداره قرآن كده توانمندان مشاركت فعال داشتند.

۱۱- چهار مسابقه برگزار گرديد و به ۱۷ نفر جايزه شامل كتاب و هفده قطعه طلا اعطا گرديد.

۱۲- جمعاً ۲۵ شخصيت از مقامات و مديران در ۱۵ نوبت از غرفه و مراسم آن بازديد نمودند.

۱۳- ۴ كتاب جديد و براي اولين بار در غرفه به نمايش در آمد: اين آثار عبارت بودند از: مصحف قرآن تا مصحف بريل؛ راه خوشبختي؛ سي گام

متأسفانه فرصت نشد تا كتب مهمي كه در جهان اسلام براي اولين بار عرضه شد، معرفي شوند و بخش اندیشه و تفكر در لابلای حوادث روزانه گم شد و آن گونه كه بايد به آن توجه نشد.

این فصل به معرفی فعالیت‌ها در زمینه شناسایی مراکز و شخصیت‌ها به منظور دعوت آنان به قرآن‌کده توانمندان و در ادامه، کسانی که در اداره غرفه تلاش کردند و اعطای تقدیرنامه به آنان است.

ص: ۱۹۴

دو هفته قبل از آغاز نمایشگاه، گروهی تعیین شدند تا تشکل های معلولین را شناسایی کنند و ضمن صحبت با آنان، نظرات آنان را جویا شده و آنان را دعوت به همکاری کنند. فهرست این مراکز این گونه است.

تصویر

ردیف	نام مؤسسه	شهر	وبسایت
۱	بنیاد خیریه معلولین فاطمه زهرا سلام الله علیه ایرانیان	تهران	www.bonyademalolin.com
۲	مدرسه ناشنوایان نیمروز	تهران	
۳	اریکه نور (رعد)	تهران، پاکدشت	www.pakdasht.raad-charity.org
۴	غیرانتفاعی معلولین ضایعات نخاعی همت راگا	تهران	
۵	انجمن حمایت از معلولین ری	تهران	
۶	جامعه نابینایان و کم بینایان کاشان	کاشان	www.kashanblinds.com
۷	مرکز حمایت از معلولین ضایعات نخاعی ایران	تهران	www.iranokhaa.ir
۸	مؤسسه ناشنوایان آوای دستان	تهران	Aayedastan.persianblog.ir
۹	انجمن خانواده ناشنوایان ایران	تهران	
۱۰	جامعه ایمن شهر تهران	تهران	www.tehransafe.com
۱۱	انجمن نابینایان ایران	تهران	
۱۲	مؤسسه نیکوکاری کاشانه مهر کاشان	کاشان	www.kashanehmehr.com
۱۳	مؤسسه عصای سفید	تهران	www.asayesefid.com
۱۴	انجمن ندای معلولین ایران	تهران	
۱۵	خانه نور ایرانیان بصیر (مرکز امور جانبازان نابینا)	تهران	www.irankhana.ir
۱۶	جامعه معلولین ایران	تهران	
۱۷	انجمن باور	تهران	www.baavarnew.ir
۱۸	مجتمع آموزشی نیکوکاری رعد	تهران	www.raad-charity.org
۱۹	مؤسسه نیکوکاری رعد الغدیر	تهران	www.raad-aghadir.com
۲۰	انجمن معلولان پارس تهران	تهران	
۲۱	انجمن علمی و آفرینش های هنری معلولان ایران	تهران	www.disable-ir.com
۲۲	انجمن معلولان ضایعات نخاعی استان تهران	تهران	www.scia.ir
۲۳	کانون ناشنوایان ایران	تهران	
۲۴	انجمن دفاع از حقوق معلولین ایران	تهران	
۲۵	انجمن اولیاء و مربیان کودکان، نوجوانان و جوانان استثنایی - تهران	تهران	
۲۶	انجمن حمایت از عقب ماندگان ذهنی و بدنی	تهران	

۲۷	انجمن حمایت از کودکان و نوجوانان توانیاب	تهران
۲۸	انجمن خیریه حمایت از نابینایان و ناشنوایان	تهران
۲۹	انجمن نابینایان نگاه روشن	ورامین
۳۰	هیئت عزاداران حسینی ویژه نابینایان	تهران
۳۱	مؤسسه توان گستران برنا	تهران
۳۲	مؤسسه پیام‌آوران ساحل امید	تهران
۳۳	مجتمع آموزشی نیکوکاری رعد شرق	تهران
۳۴	مؤسسه خیریه امام رضا علیه السلام	شهریار
۳۵	مجتمع آموزشی نیکوکاری رعد طالقان	البرز
۳۶	مؤسسه خیریه معلولین محبان صادق علیه السلام	تهران
۳۷	مؤسسه محام (حمایت از مناسب‌سازی)	تهران
۳۸	کانون خیریه سندروم داون ایران	تهران
۳۹	کتابخانه عمومی حسینیه ارشاد (بخش نابینایان)	تهران
۴۰	مجتمع نابینایان شهید محبی	تهران
۴۱	مجتمع خدمات توانبخشی نابینایان و کم‌بینایان خزانه	تهران
۴۲	کانون نابینایان فرهنگسرای بهمن	تهران
۴۳	کتابخانه شیخ کلینی (بصیرت) - شهری	شهری
۴۴	شهید دکتر باهنر - شمیرانات	شمیرانات
۴۵	کتابخانه دانشگاه شهید بهشتی تهران (بخش روشندان)	تهران
۴۶	کتابخانه دانشگاه الزهرا سلام الله علیه	تهران
۴۷	کتابخانه مرکزی پارک شهر - تهران	تهران
۴۸	مؤسسه نهاد گذاری مطالعات علمی و پژوهشی گویا (خندق)	تهران
۴۹	مجتمع نابینایان نرجس	تهران
۵۰	کتابخانه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان تهران	تهران
۵۱	مجتمع نابینایان دکتر خزائلی	تهران
۵۲	مجتمع نابینایان عبدالعظیم - شهری	شهری
۵۳	کتابخانه ۲۱	تهران
۵۴	کتابخانه شهید مصطفی خمینی، بخش نابینایان اسلامشهر	اسلامشهر
۵۵	بخش نابینایان کتابخانه ملی	تهران
۵۶	مؤسسه نهاد گذاری علمی - پژوهشی گویا	تهران
۵۷	بخش نابینایان کتابخانه خاوران (فرهنگسرای خاوران)	تهران
۵۸	کتابخانه ۱۵ خرداد	تهران
۵۹	کتابخانه عمومی شهید فهمیده	تهران
۶۰	حمایت از خانواده‌ها و بیماران پی‌کی‌یو	تهران
۶۱	جمعیت همیاران سلامت روان اجتماعی استان تهران	تهران
۶۲	مرکز ضایعات نخاعی جانبازان	تهران
۶۳	خیریه معلولین نور پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و	تهران

	سلم		
۶۴	ابوتراب ری	ری	
۶۵	کانون کشوری توسعه و هماهنگی مهدکودک‌های کودک	تهران	
۶۶	ام اییها سلام الله علیه	تهران	
۶۷	خیریه صدیقین	تهران	
۶۸	جمعیت همیاران سلامت روان اجتماعی صبح امید حکیمیه	تهران	
۶۹	چشمه کوثر	تهران	
۷۰	مرکز امور توانبخشی نابینایان کشور (رودکی)	تهران	www.rbcir.ir
۷۱	مؤسسه فرهنگی و هنری توان پویان الغدیر	تهران	www.tavanpooyan.blogfa.com
۷۲	مؤسسه توانبخشی ولیعصر عجل الله تعالی فرجه الشریف	تهران	www.vrf.ir
۷۳	بنیاد پژوهش‌های ناشنوایان ایران	تهران	www.idsf.ir
۷۴	انجمن هنرمندان نابینا و کم‌بینا	تهران	
۷۵	خیریه نیکوکاران وحدت	تهران	اجتماعی - توانبخشی - پیشگیری
۷۶	تاک سرزمین من	تهران	
۷۷	انجمن باور معلولین	تهران	اجتماعی - توانبخشی
۷۸	جمعیت محبت پارسیان پیشگام	تهران	اجتماعی - پیشگیری
۷۹	مؤسسه خیریه کهرزیک	تهران	
۸۰	بنیاد خیریه راهبری آلاء	تهران	www.ala.org.ir
۸۱	جامعه نابینایان کرج	البرز	
۸۲	مرکز معلولین جسمی حرکتی آوا (کم‌شنوا)	البرز	
۸۳	انجمن بهشتیان زمینی آریا	البرز	حمایت از افراد سندروم داون (کم‌توان ذهنی)
۸۴	مرکز معلولین جسمی حرکتی رعد کرج	البرز	www.radkaraj.com
۸۵	مؤسسه پروین آراسته	البرز	زمینه فعالیت: اجتماعی
۸۶	مؤسسه خیریه دارالقرار حضرت فاطمه سلام الله علیه	البرز	اجتماعی - توانبخشی
۸۷	بنیاد خیریه کامرانی	البرز	توانبخشی
۸۸	مؤسسه خیریه نیکسا	البرز	توانبخشی
۸۹	مرکز معلولین جسمی حرکتی شایگان	البرز	
۹۰	جامعه نابینایان کرج	البرز	
۹۱	مرکز معلولین جسمی حرکتی موسی بن جعفر (رعد پیشوا)	البرز	
۹۲	مؤسسه نیکوکاری رعد الغدیر پاکدشت	البرز	
۹۳	کتابخانه مرکزی البرز (کتابخانه امیرکبیر)	البرز	
۹۴	مؤسسه خیریه ناشنوایان وفاداران کربلا	قم	
۹۵	بخش نابینایان کتابخانه آیت الله خامنه‌ای	قم	
۹۶	هیئت معلولین متوسل به انمه اطهار علیه السلام	قم	
۹۷	هیئت ورزش‌های جانبازان و معلولین	قم	

۹۸	انجمن ضایعات نخاعی استان قم	قم
۹۹	مؤسسه غیر دولتی سخن	قم
۱۰۰	مؤسسه حامیان حقوق معلولان	قم
۱۰۱	انجمن روشندان جوان	قم
۱۰۲	کانون ناشنوایان	قم
۱۰۳	جامعه معلولین نیکو تلاش	قم
۱۰۴	مؤسسه نورالبصیر	قم
۱۰۵	مؤسسه پرتو روشن زندگی	قم
۱۰۶	هیئت متوسلین به انمه اطهار	قم
۱۰۷	مؤسسه پرتو سازمان جوانان	قم
۱۰۸	مجتمع آموزشی نیکوکاری رعد فاطمیه قم	قم
۱۰۹	مرکز توانبخشی معلولان ذهنی امید فردا	قم
۱۱۰	خیریه بهشت امام رضا علیه السلام	تهران
۱۱۱	مؤسسه سرزمین مهر آشنا	تهران
۱۱۲	مؤسسه یاریگران (حامی)	لویزان
۱۱۳	انجمن پیشرفت معلولین دماوند	دماوند
۱۱۴	انجمن حمایت از معلولین توانمند شهرستان اسلامشهر	اسلامشهر
۱۱۵	انجمن حمایت از معلولین شهرستان شهریار و حومه	شهریار
۱۱۶	انجمن هدایت نابینایان و کم بینایان صفا	شهرری

فهرست شخصیت‌ها

غیر از مراکز، شخصیت‌های فعال و مؤثر هم شناسایی شدند و ضمن تماس با آنها دعوت به همکاری شدند.

ردیف	نام و نام خانوادگی	معلولیت	مهارت	استان
۱	لیلا الهی	جسمی حرکتی	نقاشی	قم
۲	حمیدرضا امینی	جسمی حرکتی	خطاطی و نقاشی	قم
۳	سید محمد موسوی	جسمی حرکتی	طراحی و نقاشی و خوشنویسی	قم
۴	نسرین ابراهیمی	ناشنوا	نقاشی طراحی، سیاه قلم، مدادرنگی	قم
۵	مریم توکلی	جسمی حرکتی	مربی و مدرس در رشته‌های هنری (خیاطی، قالی‌بافی، گلیم بافی، تاج زله‌ای، سفره‌آرایی، طراحی، بدلیجات گل‌سازی و...)	قم
۶	فاطمه محمدولی	نابینا	کارهای هنری	قم
۷	طیبه حسن‌زاده اصفهانی	کم‌شنوا	آموزش طراحی و مدادرنگی و رنگ روغن، قلاب بافی، طرح فرش، طراحی روی پارچه و خیاطی	قم
۸	سمیه مرادی	ناشنوا	نقاشی و دیگر کارهای هنری	قم
۹	فاطمه عیسی‌آبادی	کم‌شنوا	خیاطی، سنگ تراشی، بازیگری تئاتر، نقاشی	قم
۱۰	داوود طالبی	ناشنوا	کیف‌دوزی چرم و خطاطی و نقاشی	قم
۱۱	شیرین شهرابی	کم‌شنوا	کاردانی نقاشی	قم

فهرست شخصیت‌ها

غیر از مراکز، شخصیت‌های فعال و مؤثر هم شناسایی شدند و ضمن تماس با آنها دعوت به همکاری شدند.

قم	نقاشی، تصویرسازی	جسمی حرکتی	بتول موسوی	۱۲
قم	نقاشی و معرق	جسمی حرکتی	خدیدجه آقاپور	۱۳
قم	نقاشی و خطاطی	جسمی حرکتی	مهرداد فلاح	۱۴
قم	معرق، ساقه گندم، قالببافی، قلاببافی	جسمی حرکتی	خبریه آسیا	۱۵
قم	معرق، طراحی پارچه و طراحی روی شیشه	جسمی حرکتی	زهرا پایمزد	۱۶
قم	مربی معرق	جسمی حرکتی	یوسف یزدانی	۱۷
قم	معرق، طراحی (سیاه قلم)	جسمی حرکتی	محمد سهرابی	۱۸
قم	معرق و برپایی نمایشگاه در این زمینه	جسمی حرکتی	مرتضی پورعلی	۱۹
قم	سفال، بافتنی، گوهر تراشی، معرق	جسمی حرکتی	خدیدجه تجدد	۲۰
قم	دیپلم معرق کاری	ذهنی، سندروم داون	امین حاجی آقاجانی	۲۱
قم	خیاطی، تابلوبافی، گیجوربافی	جسمی حرکتی	منیره رسولی	۲۲
قم	بافتنی و عروسک بافی با میل و کاموا	کم‌بینا	سیده زهره رضوانی فرادمبه	۲۳
قم	خیاطی، گلدوزی، کارهای پته‌دوزی، کارهای قلاببافی، بافتنی با دست، بافتنی با چرخ	جسمی حرکتی	فاطمه سلطانی شیرازی	۲۴
تهران	پیکرتراشی، معرق	جسمی حرکتی و از یک چشم نابینا	محسن بهمن آبادی	۲۵
تهران	نقاشی	ناشنوا	مهسا خان احمدی	۲۶
تهران	سوخت چوب، معرق مس، معرق چوب	جسمی حرکتی	مریم خوش خبری	۲۷
تهران	نقاشی	جسمی حرکتی	ترانه میلادی	۲۸
تهران	نقاشی	جسمی حرکتی	مرجان محمدی	۲۹
تهران	معرق	جسمی حرکتی	بهنام حسین پور	۳۰
تهران	گرافیک و معرق	جسمی حرکتی	سلیمان محمدی	۳۱
تهران	گرافیک فرهنگسرای بهمن	کم‌بینا	سعید آذرخوش	۳۲
تهران	گرافیک و حجم‌سازی و نقاشی	جسمی حرکتی	داریوش مختاری	۳۳
تهران	نقاشی	جسمی حرکتی	رباب فتوحی ملایی	۳۴
تهران، رودهن	قالببافی، نقاشی رنگ روغن	ناشنوای شدید	هادی مرادخانی	۳۵
تهران، شهرقدس	نقاشی روی بوم و سیاه قلم	-	مریم خسروانی	۳۶

مؤسسه رعد الغدیر	نقاشی و معرق - پیکر تراشی	جسمی حرکتی	خانم عبدالوند	۳۷
البرز	آکادمیک نقاشی آبرنگ و رنگ روغن	کم توان ذهنی سندروم داون	علیرضا بابایی	۳۸
البرز	قالیبافی، کیف دوزی و چرم دوزی	کم توان ذهنی سندروم داون	معصومه مدنی	۳۹
کرج	نقاشی و خطاطی	ناشنوا	علیرضا حمایتی نمین	۴۰
البرز	استاد نقاشی	ناشنوا	جمشید سرحدی	۴۱
کرج	نقاشی رنگ روغن	جسمی حرکتی ضایعه نخاعی	مریم فارسی جانی	۴۲
البرز	معرق	کم شنوا، جسمی حرکتی	امیر آزاد فلاح	۴۳
البرز، کرج	نقاشی	کم شنوا	سکینه خیری پور	۴۴
البرز	نقاشی و معرق	کم شنوا	نرجس خرم جاه	۴۵
البرز، کرج	نقاشی	ناشنوا	سیده مناصتین	۴۶
البرز، کرج	مجسمه سازی فلزی، نقاشی	ضایعه نخاعی	نیت علی ارجمند	۴۷
البرز، کرج	نقاشی	جسمی حرکتی	گیلدا هاشم زاده	۴۸
البرز، کرج	نقاشی	کم شنوا	اسماء گودرزی	۴۹
البرز، فردیس	نقاشی	ضایعه نخاعی	آرش رزقی بارز	۵۰
ورامین	معرق	جسمی حرکتی	مجید طلوعی	۵۱
کاشان	نقاشی	جسمی حرکتی	فضه ریاضی مقدم	۵۲
راوند کاشان	نقاشی	جسمی حرکتی	زهرا پسندی	۵۳
کاشان	نقاشی، تابلو فرش، روبان دوزی و کیف های چرم	جسمی حرکتی	فاطمه سادات سید حسینی	۵۴
کاشان	معرق	جسمی حرکتی	فاطمه اربابی	۵۵

همکاری در اداره غرفه

اداره قرآن کده توانمندان بر عهده یک تیم دارای تجربه و تخصص های متفاوت و متنوع بود. اسامی و وظایف افراد در غرفه این گونه بود:

- بهروز مروتی، مدیر داخلی غرفه، کارشناس حقوقی معلولین، خبرنگار

- علی نوری، مسئول تدارکات، مسئول فیلم و عکس پوشش دهنده اینترنتی

- محمد روشنی، مسئول افطاری و تغذیه

- مریم مصلح، دستیار مسئول افطاری و تغذیه

- مریم قاسمی، دستیار مدیر داخلی، راهنما

- زهرا احمدی، مشاور ناشنویان، عکاس و خبرنگار

- رسول احمدی، مشاور ناشنویان

- محمد نوری، مسئول ارتباط با مدیریت نمایشگاه و هماهنگی

- علی محمد نصری، مسئول ارتباط با نایبانیان، نظافت، دستیار تدارکات

- رضا محمودی، مدیر بخش ناشنویان، برنامه ریزی برای ناشنویان

- محبوبه نجومیان، مسئول ارتباط با معلولان جسمی - حرکتی، خبرنگار

- محمود سلیمی، مشاور شغلی و حقوقی، راهنما

- اباذر نصر، راهنما و مشاور

این فهرست گویای این است که اشخاص مختلف از تشکل های گوناگون در اداره غرفه حضور و مشارکت داشتند.

صدور

گواهی

مدیریت قرآن کده توانمندان برای جلب و جذب معلولین، مشوق هایی را طراحی و به کار بست. یکی از این مشوق ها اعطای انواع گواهی ها بود.

افرادی که در اداره قرآن کده توانمندان همکاری داشتند و با قبول وظیفه ای خاص مثل همکاری در پذیرایی از مهمانان یا در اداره نشست ها و جلسات یا در تبلیغات، صدابرداری، عکاسی، فیلم برداری و گزارش نویسی یا در مشاوره دادن به مهمانان، گواهی فعالیت و خدمت به آنان داده شد.

افرادی که در مسابقات یا در نشست ها حضور داشتند گواهی حضور به آنان تقدیم گردید.

افرادی که در مسابقات حائز رتبه برتر شدند و هیئت داوران آنها را برتر تشخیص داد، گواهی احراز رتبه دریافت کردند.

خلاصه درصدد بوده ایم از زحمات و تلاش های همگان به گونه ای سپاسگزاری کرده باشیم و تلاش های هر شخص در پرونده اش ثبت گردد و مفید برای آینده باشد.

ص: ۲۰۱

ضرب المثلی هست که می گوید: «کسی نیست بخاراند پشتم را مگر ناخن انگشت دستم». در ایام برپایی نمایشگاه اصلی ترین دغدغه مدیریت قرآن کده توانمندان، تهیه و تأمین افطاری و غذای گرم برای مهمانانی بود که زمان افطار در غرفه حضور داشتند. تهیه غذایی مقوی، سالم و ارزان در ماه رمضان در تهران کار بس دشوار است. اما یک نابینا که رستوران تهیه غذا راه اندازی کرده و با خانمش توانسته مشتری های فراوان جذب کند، مشکل ما را حل کرد و هر وقت به او زنگ می زدیم و سفارش می دادیم به سرعت و در حداقل زمان بهترین غذا را با ارزان ترین قیمت می فرستاد.

آقای جوهریان نابینای مطلق است. دارای اخلاق و فضائل اخلاقی بسیار است. به تمام معنا کاسبی است که حبیب الله است و به دلیل اخلاق خوب و مردم داری اش، در کسبش موفق شده است. او الگو و اسوه خوبی برای معلولان می تواند باشد. چون از صفر شروع کرده و به بالاترین سطح کاسبی رسیده است؛ آن هم با دست خالی و بدون پشتیبان. تنها حامی او، پشتکار، تلاش های شبانه روزی، اخلاص در کارش، مردم داری، زبان خوب داشتن و اخلاق نیکو داشتن بوده است.

در صدد هستیم با او مصاحبه ای داشته باشیم و او را به عنوان الگوی موفق در جامعه هدف معرفی کنیم.

لوح تقدیر

معاون محترم قرآن و عترت

جناب

آقای دکتر عبدالهادی فقهی زاده

رمضان ۱۴۳۹ برای معلولین ایران بارقه نور امید و شوق در پناه قرآن و سنت با تمهید جنابعالی است. برای اولین بار ناشنوایان، نابینایان، سالمندان و افراد آسیب مند حرکتی و جسمی و ذهنی صاحب غرفه نسبتاً بزرگ و خوب در نمایشگاه قرآن کریم شده و با احترام تمام از آنان استقبال شد؛ و با تدبیر حضرتعالی نشست ها و برنامه های متنوع اجرا گردید به امید اینکه نیروی خلاق و این سرمایه ملی معلولان کشور در راستای اهداف قرآنی شکوفاتر گردد.

دعای خیر همه معلولانی که در این ایام آمدند و آنانی که از دور تماشاگر راز بودند و بر سر این خوان مستفیض شدند بدرقه راه حضرتعالی است و از زحمات آن قرآن مدار گرانقدر تشکر می شود.

دفتر فرهنگ معلولین

خرداد ماه ۱۳۹۷

ص: ۲۰۲

بعضی از چهره‌ها مثل آقای غلامعلی حداد عادل یکی از ضعف‌های نمایشگاه امسال را، کم‌کاری رسانه‌ها در پوشش ابعاد و رخدادهای نمایشگاه می‌داند. گویا رسانه‌ها، کادرهای متبحر خود را به نمایشگاه نیاورده بودند. اما قرآن کده توانمندان آنچنان جلب توجه می‌کرد که هر خبرنگاری از کنار غرفه می‌گذشت، سری به غرفه می‌زد و جویای اخبار می‌شد.

این فصل، گزارش‌های رسانه‌ها را باز نشر داده و شامل دو بخش است: در بخش اول اخبار و رخدادهای «غرفه قرآن کده» آمده و در بخش دوم اخبار و رخدادهای نمایشگاه آمده است.

ص: ۲۰۴

به منظور آشنایی بیشتر به ویژه معلولین و نخبگان معلول با وقایع و حوادث نمایشگاه قرآن، تلاش کرده ایم اخبار مهم و دیدگاه‌ها و سخنان مدیران و مقامات را منعکس و گزارش کنیم.

هدف این فصل این است که نگاه و رویکرد مسئولین و ادارات ایران نسبت به معلولین کشف شود. هر چند در بسیاری از مصاحبه‌ها، اظهارنظرها و رخدادهای، سخنی و حرفی از فعالیت‌های معلولین نیست. راجع به هر موضوعی صحبت به میان آمده مگر درباره معلولیت و معلول در قرآن و عترت. ممکن است کسی پرسد مگر معلولیت جزء معارف قرآن است؟

پاسخ این است که آیات با موضوع ناشنوا و اصم یا نابینا (اعمی) و دیگر معلولیت‌ها در قرآن و در روایات کم نیست، قصه‌های قرآنی درباره کسانی که حداقل سال‌هایی از عمرشان نابینا بودند در قرآن فراوان است. در قرآن زبان اشاره به عنوان آیه الهی معرفی شده و در مجموع قرآن و معصومین علیهم السلام رویکرد خاص و ویژه در حل مشکلات انسانی و حقوقی معلولین داشته‌اند ولی تعجب است این رویکرد در نگرش و اندیشه و فعالیت حتی قرآنی‌ها جایگاهی ندارد و نسبت به آن ساکت هستند. امام علی علیه السلام منشور حقوقی یا مجموعه قوانین برای معلولین در خلافتش وضع و ابلاغ کرد، امام حسین علیه السلام سخنرانی مفصلی برای نخبگان درباره معلولین بیان کرد و به آسیب شناسی آنان پرداخت؛ اما متأسفانه در بازدید یکی از مقامات ملبس به کسوت روحانیت از غرفه قرآن کده توانمندان وقتی خبرنگار از او می‌پرسد آیه یا روایتی در وصف معلولین بفرماید یا نکته‌ای بگوید تا معلولین حاضر روحیه بگیرند پس از لحظاتی می‌گوید چیزی به یاد نمی‌آید. ایشان سال‌ها سکان تبلیغات کشور را بر عهده داشته‌است.

با مطالعه مواضع مسئولین ارشد نظام در این فصل، معلولین متوجه خواهند شد، وظایف سنگین تری بر عهده دارند، بیشتر باید تلاش کنند و در معرفی معلولیت و معلولین در چارچوب فرهنگ ملی و فرهنگ دینی کوشا باشند.

قرآن کده توانمندان؛ غرفه ای متفاوت در نمایشگاه قرآن

گروه فعالیت های قرآنی - غرفه قرآن کده توانمندان از جمله غرفه های ارزشی و متفاوتی است که در بیست و ششمین نمایشگاه قرآن به ارائه برنامه های قرآنی ویژه معلولان می پردازد.

محمد نوری، مدیر دفتر فرهنگ معلولین در گفت و گو با خبرنگار ایکنا؛ با اشاره به حضور چند ساله این مرکز در نمایشگاه قرآن اظهار کرد: هدف از حضور ما در نمایشگاه قرآن ارائه تجربیات قرآنی و تأثیر آموزه های قرآنی در زندگی معلولان از زبان خودشان است.

وی در ادامه افزود: ما امسال در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن برای تمامی قشرهای مختلف از جامعه معلولان برنامه های متنوعی را در بخش های مختلف داریم که در واقع هر شب یک قشر از معلولان (نابینایان، ناشنوایان، جسمی - حرکتی و ...) گرد هم جمع می آیند و از میزان انس شان با قرآن برای هم می گویند.

نوری با اشاره به اینکه خداوند نیز در قرآن نیز از ناشنوایان یاد کرده، اظهار کرد: حتی روایت داریم که حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم نیز در مسجد نبی با ناشنوایان به زبان اشاره صحبت می کرد و مطالب قرآنی - دینی را ارائه می کردند.

مدیر دفتر فرهنگ معلولین با بیان اینکه این دفتر امسال نیز تحت عنوان «قرآن کده توانمندان» حضور پررنگ و مستمر در نمایشگاه قرآن داشته است، گفت: حضور دفتر فرهنگ معلولین تنها در نمایشگاه قرآن نمود ندارد، بلکه به فراخور حال نمایشگاه های متنوعی که در فواصل مختلف برگزار می شود، این دفتر حضور فعال دارد. (خبرگزاری ایکنا، ۱۱ خرداد ۱۳۹۷)

نگاهی به غرفه قرآن کده توانمندان؛

قول هایی که داده شد ولی اجرایی نشد

نمایشگاه قرآن حتی یک ویلچر برای معلولین و سالمندان ندارد

حوزه/ مروّتی گفت: به دلیل تند بودن شیب ورودی شبستان تردد برای افراد ویلچری و معلولینی که از عصا استفاده می کنند بسیار سخت است و متأسفانه مصلاهی تهران با این عظمت یک ویلچر برای استفاده معلولین و سالمندان ندارد.

بهروز مروّتی، متصدی غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری «حوزه» در تشریح برنامه های این غرفه اظهار کرد: غرفه قرآن کده توانمندان تحت پوشش دفتر معلولین در نمایشگاه بین المللی قرآن حضور پیدا کرد.

وی افزود: هدف ما از حضور در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن این بود که افزون بر معرفی انتشارات ویژه معلولین برای مردم، خود معلولین نیز بتوانند از خدمات و محصولات

فرهنگی، اجتماعی، دینی و... این انتشاراتی استفاده کنند.

مروتی استقبال از غرفه قرآن کده توانمندان را بسیار خوب ارزیابی کرد و یادآور شد: با وجود این که ۳ سال در نمایشگاه قرآن حضور نداشتیم ولی امسال استقبال رضایت بخش است و علیرغم نداشتن تبلیغات هر شب تعداد ۵۰ تا ۱۰۰ نفر از افراد دارای معلولیت در این جا حاضر شده و از برنامه های مختلف ما بهره می برند.

متصدی غرفه دفتر فرهنگ معلولین یکی از مشکلات معلولین برای حضور در نمایشگاه را نبود وسایل مناسب حمل و نقل دانست و تصریح کرد: امیدواریم مسئولین حمایت های لازم را داشته باشند.

وی همچنین درباره خدمات ارائه شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن برای معلولین نیز خاطر نشان کرد: تاکنون ما تنها یک راهنمای نابینایان را دیده ایم و دوستان معلول ما که چند باری برای نمایشگاه آمده اند کسی برای کمک نیامد.

مروتی تأکید کرد: به دلیل تند بودن شیب ورودی شبستان تردد برای افراد ویلچری و معلولینی که از عصا استفاده می کنند بسیار سخت است و متأسفانه مصلی تهران با این عظمت یک ویلچر برای استفاده معلولین و سالمندان ندارد. با این همه هزینه چرا یک ویلچر نباید باشد تا افراد استفاده کنند؟

وی در ادامه سخنان خود درباره کتابخانه تخصصی معلولین نیز خاطر نشان کرد: در این کتابخانه ۳ هزار کتاب ویژه معلولین، ۱۱ هزار کتاب گویا، ۲۰ هزار کتاب الکترونیکی و ۲ هزار کتاب با خط بریل وجود دارد تا افراد استفاده کنند. این کتابخانه گنجینه گران بهایی است که بدون حمایت بخش خصوصی و دولتی ایجاد شد.

شایان ذکر است، پیش از برپایی نمایشگاه بین المللی قرآن، عبدالهادی فقهی زاده معاون قرآن و عترت وزیر ارشاد در نشست خبری قول حضور ۵ نیرو برای خدمت به معلولین را داده بود که گویی هنوز عملی نشد. (خبرگزاری حوزه، ۶ خرداد ۱۳۹۷)

برگزیدگان بخش های مختلف نمایشگاه بین المللی قرآن معرفی شدند

گروه فعالیت های قرآنی - مراسم تقدیر از طرح ها، دستگاه ها و نهادهای بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن معرفی شدند.

به گزارش ایکننا؛ در مراسم تقدیر از بخش طرح ها، دستگاه ها و نهادهای بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن که امروز ۱۱ خرداد برگزار شد، برگزیدگان مورد تقدیر قرار گرفت.

حجت الاسلام حسینی، معاون اجرایی نمایشگاه بین المللی قرآن در آغاز این نشست گفت: از خدا شاکریم توفیق خدمت به قرآن را عنایت کرد. متأسفیم از اینکه یکی از بهترین بخش های نمایشگاه ها را زودتر از دست می دهیم اما از شرکت کنندگان در این بخش تشکر می کنم.

افزود: امیدواریم حرکت جدید در شیوه برگزاری نمایشگاه و برنامه محور شدن برای سال آینده زمینه ساز یک تحول بزرگ باشد و ان شاءالله در طول سال بتوانیم با برنامه ریزی بهتر و کامل تر این مجموعه را به بهترین نحو سامان بدهیم.

در

ادامه این نشست حسینی پورمعین، نظری و شیخ ویسی هدایای بخش اول را اهدا کردند. رتبه نخست طرح ها به طرح آیه محبوب من، به طراحی محمدصادق زمانی اهدا شد. طرح های دیگر برگزیده به ترتیب عبارتند از طرح مسابقه تیمی وزارت بهداشت و درمان، مشاورهای مذهبی حوزه، فرهنگ معلولین و یادمان امام و یاوران.

در

ادامه مراسم پورمعین مدیر بخش دستگاه ها و نهاد گفت: مردم کشور ما در سال ۸۴ هزار تومان برای نوشابه، ۱۱۰ هزار تومان برای سیگار، ۵۰ هزار تومان برای لوازم آرایشی و ... هزینه می کنند. در سال ۹۵ ماهیانه یک میلیارد تومان اسباب برای خارجی خریداری شده است. در این میان سهم سالیانه کتاب به ازای هر نفر ۲۵۰۰ تومان و سهم قرآن کمتر از ۵۰۰ تومان است. اعتماد مردم به ما کم است و به همین خاطر ما در سبد مصرف مردم قرار نداریم از این رو باید تلاش کنیم تا اعتماد مردم را جلب کنیم.

در

ادامه این مراسم بخش دوم تقدیرها با حضور یاراحمدی، حجت الاسلام طیب حسینی، پورمعین، بحرالعلوم، نظری و شیخ ویسی همراه شد.

همچنین،

در این قسمت از بخش های مختلف این حوزه از جمله مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان رضوی، مؤسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان، جامعه القرآن الکریم، مؤسسه امامت، مؤسسه نورالمجتبی علیه السلام، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه فنی و حرفه ای، ستاد امر به معروف و نهی از منکر، وزارت بهداشت، وزارت آموزش و پرورش و جهاد دانشگاهی تقدیر به عمل آمد. (خبرگزاری ایکن، ۱۲ خرداد ۱۳۹۷)

وضعیت معلولین و خدمات به آنها چگونه است

فیلم، گزارش، غرفه دفتر فرهنگ معلولین، بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

www.irna.ir/fa/video/۳۶۳۲۷۵۹ (خبرگزاری ایرنا، ۹ خرداد ۱۳۹۷)

راهپیمایی معلولان در نمایشگاه قرآن

فیلم، گزارش، غرفه دفتر فرهنگ معلولین، بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

www.irna.ir/fa/video/۳۶۳۳۸۰۹ (خبرگزاری ایرنا، ۱۹ خرداد ۱۳۹۷)

بازدید دکتر سلطانی فر از غرفه فرهنگ معلولان در نمایشگاه قرآن

وزیر ورزش و جوانان در جریان بازدید از بیست و ششمین نمایشگاه قرآن از غرفه فرهنگ معلولان دیدن کرد.

به گزارش پایگاه خبری وزارت ورزش و جوانان در جریان دیدار دکتر مسعود سلطانی از غرفه فرهنگ معلولان دقایقی را به شنیدن سخنان آنها اختصاص داد.

تدوین برنامه های توسعه ای ورزش در حوزه معلولان، ساخت اماکن ورزشی ویژه معلولان در اقصی نقاط مختلف کشور، تامین منابع مالی ویژه برای معلولان مستعد در ورزش قهرمانی از جمله در خواست های معلولان حاضر بود.

در ادامه وزیر ورزش و جوانان درخواست حضوری یکی از معلولان به نمایندگی از سایر معلولان این انجمن را برای انتقال مشکلاتشان پذیرفت .

در پایان نیز به رسم یاد بود وزیر ورزش و جوانان با حاضران در غرفه فرهنگ معلولان عکسی یادگاری گرفت. (پایگاه خبری وزارت ورزش و جوانان، ۹ خرداد ۱۳۹۷)

ص: ۲۰۹

نخستین نشست مشورتی کمیته بین الملل بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شد

نخستین نشست مشورتی کمیته بین الملل بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با حضور نمایندگان نهادها و سازمان های فعال در حوزه بین الملل برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نخستین نشست مشورتی کمیته بین الملل بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با حضور محمود واعظی مشاور معاون قرآن و عترت و مسئول دفتر امور بین الملل نمایشگاه بین المللی قرآن، سید فخرالدین اسماعیلی مشاور معاون قرآن و عترت و مدیر کمیته روابط عمومی نمایشگاه بیست و ششم و جمعی از نمایندگان سازمان ها و نهادهای فعال در حوزه بین الملل امروز شنبه (۱ اردیبهشت) در سالن جلسات معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد.

در ابتدای این نشست محمود واعظی با اشاره به اینکه هدف از برگزاری این جلسات هم فکری نهادهای فعال قرآنی در راستای فعالیت های قرآنی است گفت: الگوی بین الملل نمایشگاه توجه به خادمان قرآنی در داخل و خارج از کشور، در نظر گرفتن سالن جلسات برای برگزاری نشست های پژوهشی به صورت حضوری و یا وینار، واگذاری غرفه به عتبات مقدسه به نام عترت در راستای ترویج فعالیت های قرآنی، توجه به بخش بین الملل دانشگاه ها و اختصاص جایگاه به آنان پژوهش های کاربردی و همچنین تهیه تابلو اطلاع رسانی برای معرفی قرآن پژوهان می باشد.

در ادامه سید فخرالدین اسماعیلی مشاور معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ضمن تأکید بر بهره برداری از تمام ظرفیت رسانه ها در داخل و خارج از کشور عنوان کرد: رایزنی ها با شبکه های قرآنی ماهواره ای و صدا و سیما در زمینه انعکاس این رویداد بزرگ قرآنی انجام شده و امسال نیز چهار ویژه نامه از دست آوردهای قرآنی تهیه و به چهار زبان فرانسوی، انگلیسی، اردو و ترکی آذری ترجمه شده است. همچنین در این ویژه نامه بخشی مختص به روند ۴۰ ساله فعالیت های قرآن کریم اشاره شده است.

در پایان هر یک از حاضرین در این جلسه نسبت به بیان ظرفیت های سازمان خود در خصوص حضور فعال و مفید در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم نقطه نظراتی را بیان کردند. (سایت معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱ اردیبهشت ۱۳۹۷)

مشارکت و همکاری حوزه هنری در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

جلسه مشارکت و همکاری معاونت تجسمی و نمایشی حوزه هنری با کمیته هنری بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اولین جلسه ی همکاری حوزه هنری و کمیته هنری بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم روز (چهارشنبه) ۲۹ فروردین ماه در محل معاونت هنری برگزار شد.

در این جلسه آقای سید مسعود شجاعی ضمن اعلام همکاری با نمایشگاه قرآن کریم در سال ۹۷، اظهار داشتند: امسال حوزه هنری در بخش های نمایش آثار تجسمی و برپایی کارگاه های عملی هنری (ورک شاپ) اعلام همکاری می نماید.

وی در ادامه متذکر شدند سعی می گردد کارگاه های هنری در بخش های خوشنویسی، نقاشی و کاریکاتور اجرا گردد و از هنرمندان فاخر این حوزه، بهره برداری شود.

شجاعی افزود: در بخش نمایشگاه سعی می گردد تمرکز ویژه بر آثاری با مضموم اسماء الحسنی داشت، همچنین با توجه به فعالیت های لشکر فاطمیون در مبارزه با داعش پیشنهاد می گردد بخشی از فعالیت های کمیته ی هنر، نمایشگاه قرآن کریم به خلق آثار هنری با مضمون فعالیت های این گروه پردازد.

لازم به ذکر است در خاتمه دیداری نیز با آقای کورش زارعی مدیر کل نمایش حوزه هنری انجام شد و در خصوص همکاری بخش نمایش حوزه با کمیته هنر بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم رایزنی شد. (سایت معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۲۹ فروردین ۱۳۹۷)

نخستین نشست کارگروه مشورتی نهادهای مردمی و تشکل های صنفی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شد

به گزارش روابط عمومی معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، حجت الاسلام و المسلمین حمید حسینی در دیدار با کارگروه مشورتی نهادهای مردمی و تشکل های صنفی که در سالن جلسات معاونت قرآن و عترت در روز سه شنبه (۲۸ فروردین ماه) برگزار شد، گفت: تلاش ما بر این است که امسال با کمک نهادها و سازمان های قرآنی گام مهمی در راستای ارتقا کمی و کیفی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برداریم.

وی در ادامه با بیان اینکه نهادهای مردمی و تشکل های صنفی نقش مهمی در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم خواهند داشت، عنوان کرد: باید بر افزایش رغبت مردم برای حضور در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم اهتمام بیشتری داشته باشیم چرا که نمایشگاه بین المللی قرآن کریم یک رویداد عمومی و جشنواره ملی برای ترویج قرآن کریم محسوب می شود و موجب آشنایی بیشتر اقشار مردم با قرآن کریم و مفاهیم عترتی خواهد شد.

معاون اجرایی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم اظهار داشت: درخواست ما از سازمان ها و نهادهای مردمی و فعال در زمینه فعالیت های قرآنی این است که در فرصت باقی مانده تا زمان برگزاری نمایشگاه بین المللی قرآن کریم تلاش کنیم تا مخاطبان بیشتری را برای حضور در

نمایشگاه جلب کنند.

وی بیان داشت: فراخوان برنامه ها، برنامه محور و طرح محور شدن نمایشگاه یکی از رویکردهای اصلی می باشد که این امر به سازمان ها و نهادهایی که در این رویداد بزرگ دینی و فرهنگی شرکت می کنند ابلاغ شده و تمامی طرح ها پس از بررسی مورد حمایت قرار خواهند گرفت.

وی در ادامه افزود: همچنین سامانه ای با هدف جذب حداکثری و فضا سازی برای ایجاد ذهنیت مثبت مردم جامعه نسبت به برگزاری نمایشگاه ایجاد شده است. این سامانه علاوه بر اطلاع رسانی، درگاه دریافت بن فعالان قرآنی و مردم خواهد بود و فعالیت در این باشگاه باعث افزایش امتیاز و بهره مندی از تسهیلات خواهد شد. (سایت معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۲۸ فروردین ۱۳۹۷)

دومین نشست خبری نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار می شود

به گزارش روابط عمومی معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دومین نشست خبری بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با حضور عبدالهادی فقهی زاده معاون قرآن و عترت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی از اصحاب رسانه روز دوشنبه (بیست و چهارم اردیبهشت ماه)

برگزار خواهد شد.

گفتنی است بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از تاریخ ۲۹ اردیبهشت ماه تا ۱۵ خردادماه در مصلی بزرگ امام خمینی(ره) برگزار می شود. (سایت معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۹۷)

استفاده حداکثری از ظرفیت های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در جهت برگزاری باشکوه تر نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

اولین نشست هم اندیشی نمایندگان معاونت ها و سازمان های وابسته وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با موضوع بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اولین نشست هم اندیشی نمایندگان معاونت ها و سازمان های تابعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در خصوص بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم امروز چهارشنبه (۲۹ فروردین ماه) با حضور حجت الاسلام والمسلمین سید حمید حسینی معاون اجرایی، عباس نظری راد مدیر کمیته سازمان ها و نهادهای وابسته در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در سالن جلسات معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد.

نظری راد با بیان اینکه بیش از ربع قرن از آغاز برگزاری نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بزرگ ترین میعادگاه و میدان فعالیت های قرآنی می گذرد، اظهار داشت: نمایشگاه و فعالیت های

قرآنی در سایر کشورهای اسلامی مانند مالزی، ترکیه و ... برگزار می شود اما ایران حرف اول را در زمینه برگزاری نمایشگاه بین المللی قرآن می زند چرا که از زبان هنر برای بیان آموزه های دینی و قرآنی بهره می گیرد. البته ضعف هایی که در این زمینه وجود دارد عنایت و توجه بیشتر سازمان ها و نهادهای مربوط را می طلبد تا با استفاده از ابزارها و امکاناتی که در دسترس دارند در این زمینه فعالیت داشته باشند.

وی در ادامه افزود: در حال حاضر در شرایطی هستیم که انتظارات جامعه، مخاطبین و خصوصاً نسل جوان از ما بیش از گذشته است چرا که نسل جوان از ابزارهای جدیدتری نسبت به گذشته استفاده می کند و دید متفاوت تری دارد. بنابراین انتظار می رود به واسطه بهره گیری از کمک های دیگر همکاران ما در سایر معاونت های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بتوانیم انتظارات اقشار مختلف را برآورده و شاهد حضور پررنگ مردم در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم باشیم. بنابراین از طرح ها و ایده های نوین در راستای برگزاری هرچه باشکوه تر و پربارتر نمایشگاه بین المللی قرآن کریم استقبال می شود و نهادها و سازمان ها می توانند طرح های پیشنهادی خود را از طریق سامانه و یا به صورت حضوری جهت بررسی به معاونت قرآن و عترت ارسال کنند.

حجت الاسلام والمسلمین حسینی نیز با اشاره به اینکه امسال می بایست به نحوی عمل کنیم که موجب حضور گسترده مردم در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم شود، اذعان داشت: دو سیاست اجرایی که در خصوص نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در نظر گرفته شده است که یکی فراخوان ارائه طرح به صورت جدی می باشد و تاکنون طرح های زیادی از سازمان های مختلف دریافت شده و دیگری فضا سازی عمومی در افکار مردم برای ایجاد این ذهنیت که بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم متفاوت برگزار خواهد شد و به این منظور سامانه ای به اسم باشگاه همراهان نمایشگاه قرآن در فضای مجازی و هم در سایت iqfa.ir راه اندازی شده است. (سایت معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۲۹ فروردین ۱۳۹۷)

پیام رئیس نمایشگاه بیست و ششم: تجلی گفتمان قرآنی

دکتر عبدالهادی فقهی زاده، معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم به مناسبت آغاز به کار بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم پیام زیر را منتشر کرد:

بسم الله الرحمن الرحيم

«کتاب انزلناه الیک مبارک لیدبروا آیاته و لیتذکر اولوالالباب» (ص/۲۹)

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم شایسته ترین مکان برای تجلی گفتمان قرآنی در جمهوری اسلامی است. این نمایشگاه همه ساله در ماه نزول قرآن و با حضور گروه پرشماری از هنرمندان و فعالان عرصه های هنری، فرهنگی و علمی مرتبط با قرآن کریم برگزار می گردد و صحنه مبارکی از تعامل نهادهای مردمی و سازمان های عمومی و دولتی رقم می زند که با عرضه آخرین دستاوردهای

علمی، فرهنگی و هنری خود در جهت هم افزایی تجربیات قرآنی فعالیت می کنند.

قرآن کریم معجزه جاودانه پیامبر عظیم الشان اسلام و کامل ترین منشور رستگاری و نجات بشر است که در پرتو تفسیر و تبیین عترت طاهره (علیهم السلام) قادر است پاسخگوی تمامی نیازهای فردی و اجتماعی در تمام عصرها و عرصه ها باشد. از این رو مجموعه نمایشگاه قرآن کریم می تواند و می باید بازتاب دهنده توانایی آموزه های وحیانی در جهت حلّ معضلات اجتماعی و مشکلات مردم متناسب با تحولات روزآمد زمانه باشد. یکی از افتخارات نظام جمهوری اسلامی آن است که اصول و مواد قانون اساسی آن به مثابه دستاورد خون شهیدان و تبلور آرمان ده ها سال مبارزه ملت ایران با استبداد و استعمار و در سایه هدایت های مدبرانه و اندیشه های متعالی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (قدس سرّه)، از قرآن کریم و آموزه های اهل بیت (علیهم السلام) سرچشمه گرفته است و ما امسال بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم را در شرایطی برگزار می کنیم که این نظام مقدّس در روند تکاملی حرکت تاریخی خود، به چهل سالگی گام نهاده و با پشت سر نهادن صدها گردنه دشوار و گذرگاه پر پیچ و خم توفیق یافته است که همچنان بر رشد فرهنگی و دینی جوانان و تعداد قاریان، حافظان، هنرمندان و دانش پژوهان قرآنی بیفزاید. در عین حال و ضمن ارج نهادن به کوشش های مخلصانه پیشینیان خود در ربع قرن گذشته در رشد و رونق بخشیدن به جریان سازی های موفق در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، همچنان فراروی خود افقی بلند و فاصله ای طولانی تا رسیدن به قله های معارف قرآنی و عمل به تعالیم متعالی آن می بینیم که با برنامه ریزی دست اندرکاران و همت عالی و نوآوری های جوانان و فعالان عرصه های علمی، تربیتی و هنری، دستیابی به آن اهداف بلند دور از دسترس نیست. امید آنکه با استعانت از خداوند متعال و در سایه عنایات حضرات معصومان (علیهم السلام) گام به گام به آرمان های اصیل قرآنی که مهم ترین آنها تربیت صحیح و اخلاق فاضله است نزدیک و نزدیک تر شویم. بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با این نگرش در جهت تحقّق منویات قرآنی رهبر فرزانه انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی) و با شعار «قرآن؛ چلچراغ هدایت» بخش های گوناگونی همچون بخش محتوایی، بخش تبلیغ و هنر، بخش رسانه و فضای مجازی، بخش بین الملل و بخش نهادها و سازمان ها طراحی کرده و کمیته هایی همچون: کودک و نوجوان، کارگاه ها و آثار هنری، نشست های تخصصی، دانشگاهی، حوزوی، عترت، فضای مجازی، رسانه و محصولات دیجیتال اجرا کرده است. برگزار کننده نمایشگاه بین المللی قرآن کریم اگرچه معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است اما در واقع این هنرمندان، دانشوران، نهادها و سازمان های مردمی، عمومی و دولتی اند که با نوآوری های خود در عرضه پیام های نورانی و مفاهیم عالی قرآنی به اشکال مختلف بر رونق آن می افزایند و بر این اساس از همه هم میهمانان عزیز و فرهنگ دوست دعوت می کنیم در روزها و شب های پیش رو، از بخش های متنوع این جشنواره گسترده ملی و بین المللی بازدید کنند و با شرکت در برنامه ها و نشست های تخصصی، نیمه تخصصی عمومی طراحی شده، بر غنای آن بیش از پیش بیفزایند؛ چنان که از هنرمندان و

فرهیختگان حوزه های گوناگون فرهنگی و علمی انتظار داریم با همیاری ها، و همکاری های مؤثر خود و با ارائه پیشنهادات سازنده در تکمیل و جذاب تر کردن این صحنه دلپذیر فرهنگی و هنری قرآنی سهیم باشند.

عبدالهادی فقهی زاده، معاون وزیر و رئیس بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

(روزنامه روشنگر، ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۷)

نمایشگاه قرآن به روایت معاون وزیر

رئیس بیست و ششمین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با اشاره به اینکه رضایت بسیاری زیادی از برنامه افتتاحیه نمایشگاه قرآن داشته است، گفت: تلاش خواهد شد تا از روز دوم صد درصد نمایشگاه قرآن فعال باشد. به گزارش ایکننا، عبدالهادی فقهی زاده، رئیس بیست و ششمین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در اولین شب از برپایی نمایشگاه قرآن با حضور در غرفه ایکننا به بیان توضیحات کوتاهی در مورد مراسم افتتاحیه و اولین شب از برگزاری این نمایشگاه پرداخت.

وی در گفت و گو با خبرنگار ایکننا با اشاره به اینکه نمایشگاه امسال در شش بخش و ۲۲ کمیته برپا شده است، گفت: افتتاحیه این دوره از مسابقات افتتاح خوبی بود و بخش های مختلف مشغول به کار شده اند.

وی در پاسخ به این سؤال که آیا صد درصد نمایشگاه قرآنی برای بازدید آماده شده است، گفت: تلاش خواهیم کرد تا در روز دوم به صددرصد برسیم و تمامی غرفه ها پذیرای بازدیدکننده ها باشند.

رئیس بیست و ششمین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با اشاره به اینکه جای نگرانی وجود ندارد، افزود: ما فضا سازی و جلوه سازی های بصری بسیار زیادی داشتیم و فرصت بسیار کمی که بین جمع آوری نمایشگاه کتاب و برپایی نمایشگاه قرآن بود مقداری کار ما را کندتر پیش برد اما با سرعت شگفت آوری دوستان و همکاران کار کرده که با موفقیت فراوانی همراه بوده است.

فقهی زاده در پاسخ به سؤال دیگر خبرنگار ایکننا در مورد حضور نداشتن هیچکدام از مسئولان نظام در مراسم افتتاحیه، گفت: قریب به یک ماه قبل از آغاز نمایشگاه مکاتبات جدی با رئیس مجلس شورای اسلامی آغاز کردیم و طبق وعده قرار بود ایشان در مراسم افتتاحیه حضور داشته باشد اما یک هفته قبل از آغاز مراسم افتتاحیه برنامه بسیار لازم پیش آمد و همین موضوع مانع از حضور ایشان شد و فرصت مناسبی برای دعوت از شخصیت های دیگر نیز وجود نداشت.

وی با تأکید بر اینکه افتتاحیه رضایت بخشی را شاهد بوده ایم، عنوان کرد: شاید برای نخستین بار بود که در سطح کیفی بسیار بالایی گروه فراوانی از مدیران ارشد و مدیران سازمان های قرآنی و فرهنگی و اصحاب رسانه در افتتاحیه حضور یافته بودند.

معاون قرآن و عترت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بیان کرد: من همانند بسیاری از همکارانم از کیفیت مراسم افتتاحیه بسیار راضی هستم. (روزنامه روشنگر، ۱ خرداد ۱۳۹۷)

معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: باید با نگاه به آینده و بهره گیری از تجربیات گذشته، فعالیت ها، باورها و محتوای قرآنی را در تمام عرصه های فرهنگی، مذهبی و اجتماعی گسترش دهیم و در این زمینه همدلی بین مدیران و فعالان قرآنی و مؤسسات قرآنی ضروری است.

دکتر عبدالهادی فقهی زاده در نشست تبیین دستاوردهای قرآنی انقلاب که در نمایشگاه قرآن برگزار شد با اشاره به اینکه باید نگاه ما به آینده باشد، گفت: اینکه چه آینده ای برای قرآن در این نظام داشته باشیم، بسیار مهم است. نظامی بر اساس تعالیم و آموزه های قرآن و اهل بیت علیهم السلام شکل گرفته و موفقیت های برجسته ای هم داشته است. دستاوردها قابل انکار نیست. باید این حقیقت را پذیرفت که انقلاب اسلامی، قرآن را در جامعه احیا کرد. اقبال گروه های مختلف جامعه به قرآن بدون تردید مرهون بنیانگذار فقید جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی (ره) و پرچم دار بزرگ فعالیت های قرآنی مقام معظم رهبری است. وی با بیان اینکه باید برای آینده ۱۰ ساله و دهه پنجم انقلاب جنبه مردمی بودن مؤسسات قرآنی را تقویت کرد افزود: قبل از انقلاب فعالیت های قرآنی به هیچ وجه دولتی نبود و حمایت دولتی از جلسات قرآنی وجود نداشت، اما شور، اشتیاق و تشنگی وجود داشت. در شرایط حال حاضر وظیفه دولت و نظام تقویت های مؤثر فرهنگی و قرآنی است. این یک فرصت طلایی است، اما نه بهای اینکه فقط به ظاهر توجه کنیم و آمار بالا ببریم. باید بکوشیم در عین گرفتن حمایت ها و تقویت های رسمی و غیر رسمی، این نهادهای مبارک مانند گذشته مردمی باشند و مردمی بمانند. چرا که منشأ برکات فراوانی خواهد شد. معاون قرآن و عترت وزیر ارشاد با تأکید بر اینکه به موازات حمایت های دولتی و رسمی در جهت راه اندازی و سامان بخشی مؤسسات، باید گشودن ابواب جدیدی برای فعالیت های قرآنی برنامه ریزی شود، تصریح کرد: حوزه دومی که باید در آینده مورد توجه قرار گیرد گسترش حوزه آموزش ها و پژوهش های ناظر بر فهم و عمل است. در دو جلسه اخیر که سعادت حضور در محضر مقام معظم رهبری را داشته ام، تأکید فرمودند که قرآن و تلاوت، مقدمه فهم و تدبر است و این دو مقدمه عمل به قرآن کریم است. در این گذرگاه تاریخی بزرگ که سختی های زیادی را در طول ۴۰ سال پشت سر گذاشته ایم و موفقیت های زیادی به لطف خدا کسب کردیم. اما نباید اکتفا به گذشته کرد و دلخوش به گذشته باشیم که اگر این گونه باشد، از حرکت رو به جلو باز خواهیم ماند. فقهی زاده اذعان کرد: باید تلاش کنیم تا آموزش ها و پژوهش های مقدماتی ناظر بر فهم قرآن و بعد عمل را که از قبل هم وجود داشته است، افزایش داده و تقویت کنیم. اگر گفته می شود سینما یا هنر فاقد روح و محتوا شده، این وظیفه ماست که به آن محتوا دهیم. وظیفه تقویت تعامل قرآن با جلوه های بصری و هنر بر عهده ماست. اگر در این زمینه تلاش شود. موفقیت های زیادی به دست می آید و تحولات زیادی ایجاد کرده و ما را به فهم و عمل قرآن نزدیک می کند.

این مقام مسئول در حوزه قرآنی کشور با تأکید بر اینکه باید حوزه های دیگر را نیز مدنظر داشته

باشیم. گفت: این مدنظر داشتن باید در زمینه هنر و فضای مجازی به منصفه ظهور برسد. ما در این بخش منفعل هستیم. وظیفه فعالیت و برنامه ریزی در حوزه قرآن تنها وظیفه معاونت قرآن و عترت نیست بلکه وظیفه همه معاونت هاست و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دوره جدید نگرش مثبت کمی و کیفی به فعالیت های قرآنی دارد.

فقهی زاده اذعان کرد: بسیار خوب است که متخصصان تراز اول حفظ، قرائت و تلاوت در سطح جهان داشته باشیم چرا که این مسئله مقدم فهم و درک قرآن است. اما این تنها یک سهم از فرصت ها کشور است؛ فرصت های گرانبهای دیگری هم وجود دارد. یکی از این فرصت ها حضور قرآن و اهل بیت علیهم السلام در عرصه فضای مجازی است. فضای مجازی ما را در نور دیده و ما منفعلم. از صد متنی که در اینترنت می بینیم شاید تنها چند متن قرآنی بوده و کمتر از ۱۰ درصد از آن به قرآن و اهل بیت علیهم السلام مرتبط باشد و کسی جز استادان بزرگ قرآن و فعالان قرآنی نمی تواند این چالش را با عزم جدی خود برطرف کند.

معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی یکی دیگر از مسائلی که باید به آن پرداخته شود را تقویت و توسعه فعالیت های بین المللی قرآن به خصوص از منظر اهل بیت علیهم السلام عنوان کرد و گفت: ما چه بخواهیم و چه نخواهیم؛ چه آمار کم ارائه شود یا زیاد، تمام دنیا ایران را پرچم دار معارف اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام می دانند و به این افتخار می کنیم. در عین حال از گوشه و کنار و با صرف هزینه های زیاد توطئه هایی شکل می دهند تا توهمی ایجاد شود که قرآن شیعه، قرآن نیست. بلکه مصحف فاطمه و علی است. ندای ما برای ابطال این نظریه به گوش یک صدم افرادی که این حرف ها را شنیده اند هم نمی رسد. آنچه به گوش آنها ترسیم می شود همین است و این تلقی شبهه واقعیت را در آنها ایجاد کرده اند. حال وظیفه ما چیست؟ از مرزها خارج نشویم و با اعزام قاریان فهیم و عالم به بیرون مرزها مخالفت کنیم؟ اگر قرار باشد به همین روش ادامه دهیم سرنوشت آینده قرآنی کشور چنین می شود که الآن رخ داده است.

وی در پایان اظهار کرد: ما ناگزیر از پاسداشت آرمان های اصیل انقلاب اسلامی و مکتب اهل بیت هستیم. باید بر قرآن تأکید کنیم و با نگرش به علمای شیعه در طول تاریخ، به برکت انقلاب اسلامی و تبدیل گرایش های حمایتی دولت به تکلیف خود نیز عمل کنیم. چشمداشت انحصاری به جوایز هم ما را عقب می اندازد. برنامه اصلی باید این باشد. تقویت همدلی بین مدیران و فعالان قرآنی و مؤسسات قرآنی در جهت هم افزایی و فراهم شدن زمینه برای عمل به وظایف ذاتی می تواند، بسیار کمک کننده باشد. مشروح نشست بررسی دستاوردهای قرآنی نظام جمهوری اسلامی ایران را در صفحه ۷ بخوانید. (روزنامه روشنگر، ۲ خرداد ۱۳۹۷)

عصر رسانه و هنرهای قرآنی

دکتر عبدالهادی فقهی زاده رئیس بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، عصر جدید را عصر رسانه ها و هنرهای قرآنی دانست و از برگزاری جشن رمضان در ۱۶۳ شهر کشور خبر داد.

عبدالهادی فقهی زاده رئیس بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در برنامه تلویزیونی "رصد" که به صورت زنده از شبکه قرآن و معارف سیما پخش می شد گفت: همزمان با برپایی نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در تهران، برنامه "جشن رمضان" در ۱۶۳ شهر کشور به مدت یک هفته در حال برگزاری است. رئیس نمایشگاه بین المللی قرآن با اشاره به اجرای برنامه های متعدد قرآنی در راستای ترویج و توسعه فرهنگ و گفتمان قرآنی در ابعاد مختلف، هدف از برگزاری این نمایشگاه را دستیابی به فرصت های جدید در این عرصه عنوان و اظهار کرد: خوشبختانه فرصت آشنایی با نوآوری های نهادهای مردمی و سازمان های دولتی مختلف در حوزه های گوناگون هنری، فرهنگی، علمی و قرآنی در نمایشگاه قرآن به خوبی فراهم شده است. فقهی زاده بستر ایجاد شده برای تدبیر و پژوهش در امور قرآنی را از جمله فرصت های استثنایی برای همگان توصیف و تصریح کرد: حضور مردم در نشست های تخصصی و نیمه تخصصی حوزه قرآن و عترت در شب های ماه مبارک رمضان از جمله فرصت های استثنایی است که در طول سال کمتر امکان بروز و ظهور دارد. رئیس نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، همچنین در گفت و گو با خبرنگار روشنگر و سایر خبرگزاری های مستقر در پایتون رسانه ها با اشاره به پراکندگی مدیران قرآنی در سراسر کشور افزود: مدیران قرآنی در سراسر کشور پراکنده هستند و فعالیت های گسترده، آنها را از هم اندیشی و هم افزایی منع می کند اما نمایشگاه قرآن این فرصت را فراهم کرده است تا مدیران ارشد قرآن و عترت در تعامل با یکدیگر قرار گرفته و در جهت هم افزایی و ایجاد مشارکت های حداکثری فعالیت کنند. معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، عصر جدید را عصر رسانه ها و هنرهای قرآنی توصیف و تصریح کرد: تلاش شبکه قرآن و رادیو معارف در زمینه اطلاع رسانی رویدادهای قرآنی بسیار ستودنی و حائز اهمیت است. فقهی زاده نمایشگاه قرآن را فرصتی طلایی برای جامعه قرآنی کشور دانست و گفت: در تمام ایام نمایشگاه شاهد برگزاری جلسات مهم کاری میان مدیران ارشد حوزه های قرآنی بوده ام. وی به تشریح فعالیت های نمایشگاه در بخش هنری پرداخت و افزود: در بخش هنری نمایشگاه قرآن با حضور هنرمندان برجسته رشته های گوناگون هنری، زمینه آشنایی مردم با هنرمندان و هنرهای قرآنی فراهم شده است و ما تردید نداریم ایجاد ملاقات های رو در رو میان هنرمندان می تواند به رشد خلاقیت ها و توسعه هنرهای قرآنی منجر شود. رئیس نمایشگاه بین المللی قرآن کریم افزود: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در یکی از جلسات اخیر کمیسیون تبلیغ و ترویج جمهوری اسلامی ایران، معاونت های تخصصی این وزارتخانه را به فعالیت در حوزه های مختلف قرآنی مکلف کرد و این بدین معنا است که معاونت های مختلف تخصصی، بخشی از اهتمام خود را در راستای توسعه و ترویج قرآن و معارف قرآنی به این حوزه اختصاص خواهند داد. فقهی زاده تشکیل حلقه ها و گفتگو های فرهنگی ایجاد شده در فضای نمایشگاه را فرصت مطلوبی در جهت نزدیک کردن دیدگاه ها و فراهم سازی زمینه حل برخی از مشکلات اعتقادی و فرهنگی افراد دانست و تصریح کرد: با توجه به حضور بسیاری از مؤسسات نمایشگاه اولی، شاهد تحولات مثبت فراوانی در بیست و ششمین نمایشگاه قرآن هستیم. (روزنامه روشنگر، ۵ خرداد ۱۳۹۷)

رئیس نمایشگاه قرآن گفت: «نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از نظر ما جشنواره بزرگ ملی و بلکه بین المللی فعالیت های مرتبط با حوزه های دانش و بینش و هنرهای قرآنی است و به گزارش روشنگر، دکتر عبدالهادی فقهی زاده در گفت و گو با ستاد خبری بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم اظهار کرد: این نمایشگاه در سطح وسیعی با کمک هنرمندان، دانشوران، مدیران و فعالان حوزه نشر مکتوب و دیجیتال قرآنی برپا شده و بخش های مختلفی در آن تدارک دیده شده که مخاطبان متنوع می توانند بهره کافی را از نمایشگاه قرآن داشته باشند.

گمشده خود را در نمایشگاه بیابید

وی تصریح کرد: بخش های مختلف و کمیته های متعدد که در نمایشگاه وجود دارد به گونه ای برنامه ریزی شده اند که مخاطبان تخصصی، نیمه تخصصی و عمومی و همچنین خانواده و طبقات سنی مختلف می توانند به خوبی از جنبه های گوناگون نمایشگاه بازدید کرده و گمشده یا مطلوب ذهنی خود را پیدا کرده و تا حد زیادی آن را بیابند. این مقام عالی قرآنی کشور اظهار کرد: آشنایی با بن مایه های فرهنگی و جلوه های بصری، آموزه های قرآنی و مسابقاتی که به شکل های مختلف در جای جای نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در حال برگزاری است می تواند جذابیت های خاص و ویژه ای برای خانواده ها و به ویژه جوانان و نوجوانان داشته باشد.

دیدار استادان حوزه و دانشگاه بهره های معنوی فراوانی برای جوانان دارد

دکتر فقهی زاده تصریح کرد: اساتید زیادی از حوزه و دانشگاه در برنامه های مختلف علمی و فرهنگی، مسابقه ها، نشست های تخصصی، نشست های کودکان و نوجوانان و... که در نمایشگاه برگزار می شود مشارکت دارند و برنامه های بسیار جذابی را در بخش های علمی، پژوهشی، فرهنگی و هنری رقم می زنند. رئیس بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم یادآور شد: خانواده ها و به ویژه جوانان و نوجوانان می توانند با بازدید از نمایشگاه قرآن با گروه زیادی از استادان حوزه و دانشگاه که سرمایه های ارزشمند علمی و فرهنگی کشور هستند از نزدیک دیدار کرده و پرسش های خود را با آنان مطرح کنند. این مسئله فرصت بسیار مغتنمی است تا مردم بتوانند از دانش و تجربه اساتید حوزه و دانشگاه بهره های فراوان معنوی ببرند. بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم تا ۱۴ خردادماه در مصلاهی امام خمینی (ره) تهران میزبان مؤمنان روزه دار و علاقه مندان به قرآن و عموم مردم است و فرصت مناسبی برای بهره مندی بیشتر مردم از برکات ماه رمضان؛ ماه نزول قرآن به شمار می رود. (روزنامه روشنگر، ۲ خرداد ۱۳۹۷)

اقتصاد فرهنگ دینی در افق نمایشگاه

عباس نظری راد، مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی نمایشگاه بیست و ششم تشریح کرد:

استقلال و آفرینش و خلق محصول یکی از مهم ترین آثار و تبعات هر فعالیت در سطح کلان محسوب می شود اگر بتوان موضوعی با به نتیجه تولید یک اثر یا محصول رساند می توان دوام و استمرار آن را تضمین کرد، در این رابطه بعد اقتصادی اهمیت ویژه ای برخوردار است و مادامی که یک رویداد در هر سطح و با هر گرایش و محتوایی به تجلی اقتصادی نرسد همواره وابسته و معلول است اما زمانی که عامل شده و خود محرک فعالیت های خود باشد نوید رونق و دوام و توسعه را خواهد دید. با این اوصاف یک قرن تجربه از برگزاری نمایشگاه قرآن نوید روزهای خوش را به فعالان قرآنی و دست اندرکاران حوزه قرآن و عترت کشور می دهد، در گفت و گو با پیشکسوت حوزه قرآن و عترت که از آغازین روزهای شکل گیری نمایشگاه قرآن در سال ۱۳۷۱ مسئولیت های متعدد داشته و مدیریت چندین دوره از برگزاری نمایشگاه های فرهنگی کشور را شخصاً عهده دار بوده نشستیم تا نگاهی به نمایشگاه بیست و ششم قرآن کریم کنیم نمایشگاهی که به گفته عباس نظری راد مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی این دوره از نمایشگاه ربع قرن تجربه با پشت سر گذاشته و مقارن با سالگرد چهلمین سال پیروزی انقلاب اسلامی نوید روزهای خوش دارد، روزهایی که با توسعه دستاوردهای قرآنی به پویایی فرهنگ قرآنی منتج شده است. عباس نظری راد با بیان اینکه مجموعه فعالیت ها پیرامون سازمان ها و نهادهای دولتی از قدیمی ترین فعالیت های نمایشگاه قرآن از ابتدای برگزاری است به ستاد خبری نمایشگاه بیست و ششم قرآن کریم، گفت: از همان نخستین دوره برگزاری نمایشگاه قرآن در حوزه دستگاه ها و نهادهای دولتی این بخش کار خود را آغاز کرده و به یکی از مهم ترین بخش ها در طول سال های گذشته بوده و عمده ترین فعالیت ها را بر عهده داشته است ولی خاطر نشان کرد: همانطور که مطلع هستید بخش اعظم فعالیت های قرآنی کشور توسط سازمان ها و نهادها انجام می شود و با توجه به گستره این فعالیت به طور طبیعی می توان این بخش را جزء مهم ترین بخش های نمایشگاه محسوب کرد. مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی به اهم وظایف قرآنی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پرداخت و ادامه داد: هماهنگی، تعامل و ارتباط با سایر وزارتخانه ها در امور و فعالیت های قرآنی کشور بر عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و علاوه بر وظایف تبلیغی و ترویجی که طبق قانون در حوزه قرآنی بر عهده این وزارتخانه است مسئولیت تعامل بین دستگاهی نیز بر عهده این دستگاه است.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دو رسالت قرآنی خطیر دارد

نظری راد افزود: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر اساس این وظیفه ذاتی و قانونی معاونت قرآن و عترت را به طور ویژه برای انجام امور و فعالیت های قرآنی ایجاد کرده تا وظیفه تبلیغی و ترویجی را در کنار امور هماهنگی و گزارش گیری از دستگاه ها و نهادهای دولتی همچنین مؤسسات مردم نهاد انجام دهد و گزارش و تصویری از فعالیت های قرآنی را ترسیم و ارائه دهد. مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به مأموریت های قرآنی دستگاه های دولتی در حوزه قوه مجریه پرداخت و گفت: چهار وزارتخانه به صورت مشخص در حوزه قرآنی مسئولیت دارند، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تبلیغ و ترویج امور قرآنی در

سراسر کشور، وزارت آموزش و پرورش برای آموزش امور قرآنی در تمام سطوح آموزش و پرورش، وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری اطلاعات و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که هر دو توأمان وظیفه تحقیقات و پژوهش را در علوم قرآنی بر عهده دارند. نظری راد در همین رابطه عنوان کرد: برای انجام امور قرآنی کمیسیون های قرآنی بر اساس وظایف ذاتی هر وزارتخانه تشکیل و در هر یک از این نهادها تشکیلات قرآنی تأسیس شده و به تبع همان وظایف در استان ها نیز در ادارات کل مجموعه ای را تأسیس و در حال انجام وظایف قرآنی آن هستند. او به تفاوت اساسی کمیته نهادهای عمومی و دولتی با سایر فعالیت های حاضر در نمایشگاه پرداخت و اظهار کرد: این فعالیت ها در نمایشگاه محدود نیست و در تمام ایام سال ارتباط با دستگاه ها و نهادهای دولتی و مردمی وجود دارد. مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی به وظایف گروه های قرآن و عترت وزارت ارشاد در سراسر کشور نیز پرداخت و گفت: در طول سال اداره کل ارتباطات و هماهنگی امور استان ها با گروه های قرآنی در تمام استان ها و شهرها در ارتباط است و این بازوهای اجرایی را رصد و بر فعالیت های آن نظارت کرده و برای توسعه امور قرآنی برنامه ریزی های منسجمی دارد.

تحقق بیشترین مشارکت دستگاه ها در نمایشگاه

این دوره نظری راد به حضور نمایندگان وزارتخانه ها، نهادهای عمومی و دولتی در نمایشگاه قرآن اشاره و کرد و افزود: در مدت ۲۶ سال برگزاری نمایشگاه قرآن دستگاه ها و نهادها در برپایی و امور برگزاری نمایشگاه مشارکت داشتند. اما نحوه حضور آنها در این دوره به بیشترین سطح خود رسیده است و شاهد بیشترین فعالیت نمایشگاهی در تمام دوره ها هستیم. او تصریح کرد: علاوه بر چهار وزارتخانه اصلی که طبق قانون وظایف حوزه قرآنی بر عهده آنهاست در این دوره از نمایشگاه وزارتخانه های ارشاد، آموزش و پرورش، بهداشت و علوم با ۱۶ سازمان و مؤسسه تابع خود به نمایشگاه قرآن آمدند و این بالاترین سطح حضور ارگان ها و نهادها هستند. مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی در پاسخ به این پرسش که حضور دیگر دستگاه ها و ارگان ها ممنوعیت و یا محدودیتی داشته است؟ گفت: در فراخوانی عمومی از تمام ارگان ها برای مشارکت و حضور در نمایشگاه قرآن دعوت به عمل آمد و این فراخوان را به صورت تلفنی و با انجام مکاتبات و ارسال دعوت نامه بر اساس وظایف خود پیگیری کردیم. نظری راد تأکید کرد: با وزارتخانه هایی که به طور ظاهری هم ارتباطی با فعالیت های قرآنی ندارند مکاتبه کردیم مانند وزارت نفت؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت امور خارجه و همه دستگاه ها تا بر اساس اعلام فراخوان عمومی دعوت سراسری رخ داد و جلسات توجیهی هم برگزار کردیم این شانس را برای همه قائل شدیم.

ستاد امر به معروف متفاوت ظاهر شد

او نتیجه پیگیری ها و مکاتبات برای دعوت از دستگاه های دولتی و عمومی را حضور چهار وزارتخانه و ۱۶ دستگاه عنوان کرد و گفت: امروز شاهد حضور وزارتخانه های جهاد کشاورزی، دادگستری، ریاست جمهوری، سازمان میراث فرهنگی، نیروی انتظامی، ارتش و ستاد کل قوا در نمایشگاه قرآن هستیم و چند ارگان برای اولین بار در نمایشگاه قرآن حضور فعال دارند مانند وزارت

دادگستری، ستاد امر به معروف و نهی از منکر و نیروی انتظامی که هماهنگی و حضور مؤثری در این دوره از برپایی نمایشگاه قرآن دارند. مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی به ویژگی های خاص این دوره از نمایشگاه پرداخت اظهار کرد: این دوره از نمایشگاه قرآن با گذشت از ربع قرن تجربه مقارن با چهل سالگی پیروزی انقلاب اسلامی است و شعار نمایشگاه نیز که قرآن چهل چراغ هدایت حکایت از همین تقارن است. نظری راد برنامه محوری را رویکرد جدید نمایشگاه قرآن خواند و بیان کرد: امسال نمایشگاه قرآن را بر اساس طرح ها و ایده های نو برگزار کردیم و با وجود دعوت ها و فراخوان هایی از دستگاه و نهادهای عمومی و دولتی همچنین فعالان قرآنی و مؤسسات خصوصی به عمل آوردیم از آنها خواستیم تا برنامه های خود را ارائه کنند و طرح هایی خلاقانه با ابتکار عمل ارائه کنند. او پرهیز از فعالیت های تکراری را موجب رونق نمایشگاه بیست و ششم قرآن کریم دانست و افزود: با جمع آوری و بررسی برنامه ها و خلاقیت ها تلاش کردیم از اجرای برنامه های تکراری جلوگیری کنیم و نمایشگاه پویایی قابل توجهی داشته باشد و برنامه های شاداب و با طراوت در نمایشگاه اجرا کنیم که خوشبختانه تا اندازه ای موفق بودیم و سازمان ها و نهادهایی که در نمایشگاه حضور یافتند برنامه های خود را بر این اساس طراحی کردند مانند ستاد امر به معروف و نهی از منکر که به صورت خاصی در تمام مباحث اجتماعی برنامه های خود را اجرا می کند و محدود به موارد خاص حجاب و عفاف نبوده است و حتی در سطح مقام عالی وزارت نیز در بازدید مباحث امر به معروف را بیان کرد و در خور توجه بود.

اجرای نمایشگاه به شکل های قرآنی واگذار می شود

مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی از تدبیر مؤثر نمایشگاه قرآن برای حمایت از طرح های نو و ایده های خلاق خبر داد و تأکید کرد: با این شیوه تلاش بر گزار کنندگان نمایشگاه بر این بود تا فعالیت های نو و به روز در نمایشگاه اجرا شود. نظری راد حضور دانشگاه های سراسر کشور را در نمایشگاه بیست و ششم قابل توجه و پویا ارزیابی کرد و گفت: گام رو به جلویی را بخش سازمان ها و نهادها برداشته است و دوستان در اداره کل ارتباطات عهده دار این بخش از فعالیت ها و توسعه آنها در نمایشگاه بودند و در عین حال که سازمان ها حضور دارند و ادارات کل مختلف تأکید و سعی ما بر این است که عمده امور را معطوف به نظارت، هدایت، برنامه ریزی و سیاست گذاری این بخش باشد و امور اجرایی قرآنی را به شکل های قرآنی واگذار کند.

نمایشگاه سرشار از تجربه و دستاورد

او به ایجاد اقتصاد فرهنگ دینی در سال های اخیر در کنار اجرای برنامه های حوزه دین و اندیشه اشاره کرد و افزود: در سال های اخیر فعالان حوزه دین و قرآن و عترت با مجموعه دستاوردهای خود مقوله اقتصادی را رقم زدند و این اتفاق خوبی است که باید بیشتر مورد توجه باشد چرا که شاهدیم گروه قابل توجهی از فعالان دینی مبتنی بر تولید و برنامه های خاص قرآنی مشاغل متنوع و متعددی را ایجاد و با کارآفرینی اقتصاد فرهنگی دینی را ایجاد کردند. مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی که از برگزاری نخستین نمایشگاه قرآن در کشور مسئولیت داشته با نگاهی به ۲۵ سال

برگزاری نمایشگاه در دوره های گذشته عنوان کرد: در دوره های نخست برگزاری نمایشگاه قرآن تصویر روشنی را در دیدگان مردم، هنرمندان و حتی مسئولان نداشت و حتی با مخالفت برخی از مسئولان مواجه بودیم و برای برپایی نمایشگاه سفارش آثار هنری به هنرمندان می دادیم.

آثار هنری در حراجی های جهانی عرضه می شود

وی گفت: افق کار برای ما در ابتدا چندان مشخص نبود و کار دشواری بود که در آن دوره در دهه هفتاد قرآن را در قالب نمایشگاه عرضه کنیم و با بعضاً مسئولین با این ابهامات مواجه بودند و به دلیل تازگی کار در آن دوره بزرگ ترین بخش نمایشگاه در آن سال ها بخش مکتوب بود و نمایش آثار خطی و قرآن های نفیس نمایش آثار خوشنویسی از جمله فعالیت های قابل توجه دوره های نخست بود و حتی خوشنویسان کمتر آثار دینی داشتیم و عمده آثار ادبی و هنری بود و به خرید آثار دینی و قرآنی مبادرت داشتیم در حالی که در حال حاضر آثار دینی ما با مبالغ هنگفتی در نمایشگاه به فروش می رسد و خوشبختانه هنرهای مرتبط هم بسیار گسترده شده است و آثار دینی هم در حراجی های بین المللی چند ده میلیون در حراجی های بزرگ بین المللی به فروش می رسد و برخی از آثار هنری نیز محدود به هنرمندان انگشت شماری است و باید از این دست هنرها حمایت کنیم چرا که هنرمند از راه خلق این آثار زندگی خود را سپری می کند و باید مورد تشویق و حمایت قرار بگیرند. نظری راد با طرح این موضوع که یک نمایشگاه با ربع قرن تجربه مسائل مختلفی را پشت سر گذاشته است، افزود: بخش های گوناگون نمایشگاه فعالیت های یکسانی نداشتند و بعضاً فراز و فرود داشته و گاه با توقف هم در برخی از بخش ها مواجه بوده اما به طور کلی اقتصاد فرهنگ دینی یکی از دستاوردهای این نمایشگاه است چرا که در سیر برگزاری نمایشگاه حمایت از گروه های مختلف که در حوزه قرآن و عترت فعالیت داشتند موجب شد تا مقوله اقتصادی شدن این فرآیند شکل گیرد. او تأکید کرد: باید به سویی پیش رویم که نمایشگاه بر اساس همین دستاوردهای مهم برگزار شود و دیگر دولت در برگزاری نمایشگاه نیاز به مداخله اجرایی و پرداخت هزینه نداشته باشد چرا که اقتصاد فرهنگ دینی شکل گرفته است و مؤسسات دینی می توانند مستقل فعالیت کنند و نمایشگاه نیز در چندین حوزه به صورت تخصصی اجرا شود و رفته رفته نمایشگاه هزینه های خود را تأمین کند و این باید مورد توجه وزارت ارشاد باشد و در این سیاست اصرار شود. مدیر کمیته نهادهای عمومی و دولتی عرضه محصولات فرهنگی و هنری را از جمله مسائل در خور توجه بخش ارگان ها و نهادهای عمومی و دولتی در نمایشگاه برشمرد و خاطر نشان کرد: برگزاری نشست های تخصصی با مشارکت اساتید برجسته قرآنی کشور، برگزاری روزهای خاص سازمان ها و نهادها، برگزاری کارگاه های آموزشی، برگزاری مراسم تکریم و تجلیل و بزرگداشت خادمین و شاخصین حوزه قرآن و عترت، اجرای برنامه های آموزشی، برپایی مراسم رونمایی از آثار، ارائه برنامه های مشاوره ای و برگزاری مراسم محافل انس با قرآن و جلسات پرسش و پاسخ از جمله مهم ترین رویکردهای نمایشگاه قرآن در بخش ارگان ها و نهادهای عمومی و دولتی است. (روزنامه روشنگر، ۹ خرداد ۱۳۹۷)

مدیر بخش دستگاه‌ها و نهادهای بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم از رشد ۲۰ درصدی این بخش نسبت به سال گذشته با چهار برنامه ارائه گزارش، بیان آسیب‌ها و مشکلات، ارائه ایده‌های خلاق و بیان چشم‌انداز خبر داد.

محمدرضا پورمعین، مدیر بخش دستگاه‌ها و نهادهای بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در گفت‌وگو با خبرنگار ایکننا ضمن بیان این مطلب گفت: در نمایشگاه بیست و ششم، دو شعار را خیلی جدی دنبال کرده‌ایم، یکی ایده‌های خلاق و نوآورانه و دیگر بحث کیفیت است. از این رو از دستگاه‌ها و نهادهایی که احساس می‌شد، ایده‌های خلاق و نوآورانه دارند، دعوت به عمل آمد و ما نیز در کنار سایر مدیران و بخش‌های نمایشگاه بر روی کیفیت بخشی نمایشگاه نگاه ویژه داشته‌ایم. وی ادامه داد: امسال با توجه به حضور حداکثری نهادها و دستگاه‌ها نسبت به سال گذشته رشد ۲۰ درصدی کردیم، ضمن اینکه از امسال دستگاه‌ها و نهادها، چهار برنامه اصلی چون ارائه گزارش از آنچه تاکنون عمل کرده‌اند، آسیب‌ها و مشکلات، ارائه راه‌های برون‌رفت و راه‌های کارشناسی و ایده‌های خلاق و نوآورانه و بیان چشم‌انداز خواستار شدیم. پورمعین عنوان کرد: این بخش شامل کمیته‌های دانشگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادها، حوزه، یادمان امام خمینی (ره)، مؤسسات قرآنی، کمیته‌های خادمان قرآن است و همچنین چند طرح خلاق چون «آیه محبوب من» و... در حال برپایی است. مدیر بخش دستگاه‌ها و نهادهای بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن با اشاره به اینکه در بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن، دانشگاه‌ها و مؤسسات و نهادها خوب ورود پیدا کردند، اظهار کرد: همچنین کمیته‌های خادمان قرآن با چند برنامه نوآورانه در نمایشگاه حضور پیدا کرده‌اند و از سوی دیگر امسال نیروهای مسلح نیز برای نخستین بار یکپارچه و خوب در نمایشگاه با حضور سپاه، بسیج، ارتش، وزارت دفاع و نیروی انتظامی حضور پیدا کردند.

وی با ابراز گلایه از اینکه فراهم کردن مقدمات برپایی نمایشگاه قرآن به دلیل حضور نمایشگاه کتاب در مصالای امام خمینی (ره) با زمان محدودتر همراه بود، تصریح کرد: اما به سرعت و با حرکت جهادی همه در حال برپایی این نمایشگاه به نحو احسن هستند.

مدیر بخش دستگاه‌ها و نهادهای بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن با اشاره به جزئیات این کمیته‌ها، گفت: در بخش مؤسسات قرآنی از حدود ۱۰۰ مؤسسه قرآنی مردم نهاد دعوت به عمل آمده است، اما در حال حاضر حدود ۵۰ مؤسسه از سراسر کشور پذیرش شده است. همچنین در بخش دانشگاهی نیز از ۱۲ دانشگاه شرکت دارند.

وی ادامه داد: در تمامی کمیته‌ها شاهد برپایی نشست‌های تخصصی را با محوریت برنامه محور هستیم و به صورت کلی و عمومی مطرح نمی‌شود و راه‌های دستیابی به نکات مثبت فعالیت‌ها مدنظر است. (روزنامه روشنگر، ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۷)

معاون اجرایی بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم پس از بازدید از غرفه روزنامه روشنگر در نمایشگاه با اشاره به افزایش مخاطبان نمایشگاه و استقبال خوب و متفاوت مردم از این رخداد بزرگ قرآنی گفت: ویژگی های متفاوت نمایشگاه امسال عامل افزایش استقبال مردمی است. حجت الاسلام سید حمید حسینی در گفت و گو با خبرنگار روشنگر افزود: در فضای مجازی تلاش کردیم که اطلاع رسانی را افزایش دهیم و با استفاده از باشگاه مجازی نمایشگاه نیز این فرصت را ایجاد کرده ایم که مخاطبان جدیدی را به نمایشگاه جذب کنیم. وی برگزاری مسابقات متعدد و ویژه برنامه های متنوع در نمایشگاه امسال را عاملی برای افزایش استقبال مردمی از نمایشگاه دانست و تصریح کرد: در باشگاه مخاطبان نمایشگاه اقدام جدیدی صورت گرفته است و به جای آنکه مانند سال ها قبل به اقشار خاصی بن های خرید اهدا شود شیوه اهدای بن خرید از نمایشگاه را تغییر داده و به همه مخاطبان باشگاه به ازای فعالیت هایی که در این فرصت مجازی انجام می دهند بن خرید اهدا می شود.

وی با قدردانی از رسانه ها در انعکاس اخبار نمایشگاه تأکید کرد: با افزایش اطلاع رسانی هدفمند و مطلوب زمینه افزایش حضور مردم در جشن بزرگ قرآن فراهم می شود و امیدواریم با افزایش این اطلاع رسانی ها و جذابیت هایی که در نمایشگاه ایجاد شده شاهد حضور چشمگیر مردم در نمایشگاه قرآن باشیم.

معاون اجرایی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم همچنین در گفت و گو با ستاد خبری نمایشگاه گفت: حضور گسترده مردم در این نمایشگاه نشان می دهد که قرآن محور همکاری های فرهنگی در کشور است.

سید حمید حسینی عنوان کرد: نمایشگاه قرآن بستری را فراهم می کند که همه ظرفیت های قرآنی کشور در معرض دید همگان قرار بگیرد و فرصتی است تا مؤسسات، واحدها، سازمان ها و فعالان قرآنی که در طول سال برای تبلیغ و ترویج قرآن تلاش می کنند، آخرین دستاوردهای خود را به نمایش بگذارند.

معاون اجرایی نمایشگاه بین المللی قرآن افزود: برپایی نمایشگاه قرآن همچنین فرصتی است برای تشکیل مجمعی از فعالان قرآنی کشور که با تبادل نظر و همفکری برای تقویت فعالیت ها در سال آینده تلاش کنند.

وی همچنین درباره مشارکت مسئولان مختلف کشور در این نمایشگاه نیز گفت: مدیران مختلف نهادها و سازمان های لشکری و کشوری به خصوص مسئولان فرهنگی به نمایشگاه قرآن آمدند و از بخش های مختلف بازدید کردند و این موضوع نشان می دهد که قرآن محور فعالیت های فرهنگی در کشور است. حضور مسئولان و مدیران بخش های مختلف در نمایشگاه قرآن باعث می شود تا افراد زیر مجموعه نیز به حوزه قرآن توجه بیشتری داشته باشند. (روزنامه روشنگر، ۸ خرداد ۱۳۹۷)

حضور نهادهای مردمی با ۵۰ طرح نو در نمایشگاه قرآن

قائم مقام بخش نهادهای مردمی و تشکل های صنفی بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم از اجرای بیش از ۵۰ طرح نو و بدیع از سوی نهادها و تشکل های مردمی در این دوره از نمایشگاه قرآن کریم خبر داد. حمیدرضا شیخ ویسی قائم مقام بخش نهادهای مردمی و تشکل های صنفی بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم در تشریح برنامه های بخش نهادها با بیان اینکه بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم دیروز ۲۹ اردیبهشت ماه مصادف با ۳ رمضان با شعار «قرآن چلچراغ هدایت» گشایش می یابد افزود: بخش نهادهای مردمی نمایشگاه قرآن با یک غرفه ویژه و پنج کمیته شامل نهادهای مردمی، تشکل های صنفی، نهادهای عمومی و دولتی، خادمان، دانشگاهیان و مؤسسات وابسته به حوزه علمیه با حضور پررنگ و پرشور خود رونق بخش نمایشگاه بیست و ششم خواهند بود. وی در تشریح اهداف بخش نهادهای مردمی در نمایشگاه بیست و ششم قرآن کریم گفت: طبق برنامه ریزی انجام شده، اولویت ما اجرای ایده ها و برنامه های اشخاص حقیقی و حقوقی بود که این موضوع از اسفندماه گذشته با اعلام فراخوانی از طریق سایت خبری نمایشگاه و ارسال پیامک به مؤسسات و نهادها اعلام شد. قائم مقام بخش نهادهای مردمی و تشکل های صنفی بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم از دریافت ۲۰۰ طرح و طرح نامه توسط دبیرخانه نمایشگاه خبر داد و افزود: پس از ارزیابی اولیه، نهایتاً ۵۰ طرح برای اجرا در نمایشگاه قرآن انتخاب شد تا عموم علاقه مندان و بازدیدکنندگان شاهد اجرای طرح ها و ایده های نو و بدیعی در نمایشگاه امسال باشند. (روزنامه هنرمند، ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۷)

نمایشگاه قرآن، نقطه پیوند جامعه ایرانی با کلام وحی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی عنوان کرد: نمایشگاه قرآن فرصت سازی برای ارتباط بهتر جامعه ایرانی با قرآن کریم و ایجاد فرصت برای دیده شدن فرآورده های تازه جامعه قرآنی فراهم می کند.

سید عباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در آیین گشایش بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که دیروز در تالار یاس در جوار مصلاهی امام خمینی (ره) برگزار شد، به سخنرانی پرداخت.

وی گفت: توفیقی است که در خدمت بزرگانی که در حیطه خدمت به قرآن تلاش می کنند، حضور دارم و در آیین افتتاحیه نمایشگاه قرآن هستم. جریان احیاء و پایداری و بازسازی تمدن اسلامی و نگرش های دینی اجتماعی و سیاسی در قرن اخیر با قرآن آغاز شد و جمهوری اسلامی ایران مفتخر است رهبران آن با نگاه قرآنی انقلاب اسلامی را آغاز کردند.

وی ادامه داد: ریشه ها و پایگاه های انقلاب اسلامی با قرآن شروع شد. افرادی که در خیزش بزرگ انقلاب اسلامی تأثیرگذار بودند، افرادی بودند که اندیشه های اصلاحی خود را در جامعه

اسلامی ایران با نوعی ارتباط بخشی با مفاهیم قرآنی و بازخوانی معارف قرآنی آغاز کرده اند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بیان کرد: این بزرگان نیز سهم بسزایی در تأسیس انقلاب اسلامی داشتند و لذا در ۴۰ سال انقلاب اسلامی مسیرهای قابل توجهی در اتفاقات قرآنی داشتیم. آنچه که در شعار نمایشگاه قرآن به عنوان «چلچراغ هدایت» برگزیده شده، ایهامی به چهل سالگی انقلاب اسلامی دارد که چگونه در چهل سال پیروزی انقلاب اسلامی نسبت به قرآن کریم خدمات قابل توجهی داشته است.

صالحی بیان کرد: اتفاقات قابل توجهی در حوزه های مختلف قرآنی پدید آمده است، در حوزه تولید اندیشه و کتاب، ما در ۴۰ سال گذشته حدود ۳۸ هزار عنوان کتاب در حوزه قرآن چاپ اول و مجدد شده و از این مجموعه حدود ۱۶ هزار موضوع در فضای علوم قرآنی و بقیه آن در حوزه تفسیر و معارف قرآن بوده است و اگر با تولید مکتوب و آثار پژوهش های قرآنی پیش از انقلاب اسلامی مقایسه کنیم، می بینیم که عدد غیر قابل تطبیق است.

وی گفت: در حوزه های دیگر نیز که به نحوی به قرآن مرتبط می شود. این اتفاق با شتاب دیده می شود. چندین مؤسسه قرآنی با فعالیت مؤثر در حوزه قرآنی در کشور داریم که ترجمه پذیری اش غیر ممکن است، اما ترجمه های خوب که سعی کردند خودشان را به این سطح نزدیک کنند، زیاد هستند که این ترجمه ها فرصتی را برای افرادی که آشنایی کمتری با زبان عربی دارند، فراهم کرده است.

وزیر ارشاد اظهار کرد: پایان نامه ها و نشریات قرآنی اکنون مجموعه قابل توجهی از ذخیره قرآنی ما را در این ۴۰ سال فراهم کرده است که مجموعه ارزشمندی است که پشتوانه تحرکات در حیطه توسعه فعالیت های قرآنی است. می توان مدعی شد که حرکت های قرآنی جامعه ایرانی در این ۴۰ سال اخیر قابل مقایسه با ۱۰۰ سال قبل و حتی قابل مقایسه با چند سده قبل نیز نیست.

وی ادامه داد: حجم فعالیت های قرآنی در این ۴۰ سال انبوه و قابل توجه است که موجب امتنان است که خداوند این فرصت را برای جمهوری اسلامی ایران فراهم کرد که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در خدمت قرآن باشند. یکی از اتفاقات این عرصه، نمایشگاه قرآن است که از ربع قرن برپایی آن عبور کردیم و وارد ۲۶مین دوره آن می شویم.

صالحی با اشاره به اینکه نمایشگاه قرآن اتفاقات قرآنی را طی یک سال از فعالیت های این حوزه به منصفه ظهور می رساند، اظهار کرد: البته شاهد برپایی نمایشگاه های قرآن در سراسر کشور هستیم و این رویداد تنها منحصر به تهران نمی شود، بلکه کل ایران نمایشگاه قرآن می شود. نمایشگاه های متعددی در کشور داریم که گاهی مرکزیت در تهران یا در سایر استان ها است. البته شاهد برپایی پهنه و فضای نمایشگاه قرآن در کل ایران با تنوع زیاد هستیم که فرصتی برای ارتباط بهتر جامعه ایرانی با قرآن کریم فراهم می کند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی عنوان کرد: نکته دیگر این است که نمایشگاه قرآن فرصت سازی برای دیده شدن فرآورده های تازه جامعه قرآنی است. ویژگی سوم نمایشگاه این است که به دلیل گستره تنوع موضوعی، فرصت های متنوعی را برای بازدیدکنندگان ایجاد می کند. قرآن پهنه ای

است که کل زندگی بشر و انسان را در برمی گیرد و نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از لحاظ محتوا و موضوع به یک قشر باز نمی گردد، بلکه شامل کودکان، هنرمندان، پژوهشگران و... است و نمایشگاه قرآن گستره ای به پهنه تمام جمعیت ایران است که می تواند همه را با هر سلیقه به سمت خود بکشاند.

تلاوت و حفظ قرآن پیشتاز باشیم. اما ضروری است که در حوزه نظریه پردازی های قرآنی در جهان اسلام پیشتازتر باشیم و کتاب های قرآنی ما در جهان اسلام مکرر خوانده شود و ترجمه و چاپ شود و به این بیشتر نیازمندیم. جهان اسلام باید حس کند که معارف قرآنی را در بیان عمیق از ایران می تواند بشنود و بخواند و این احساس در جهان اسلام زنده شود که به کتابی که از ایران می آید، نیازمند است.

صالحی با اشاره به نکته دوم در مسیر قرآنی که امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری آغازگر آن بوده اند، اظهار کرد: چگونه می توانیم نسبت خود را با قرآن کریم از سطح مناسبات زبانی به مناسبات وجودی نزدیک کنیم؟ سه سطح ارتباط با قرآن کریم وجود دارد؛ سطح نخست ارتباط با الفاظ قرآن و انس لطفی با قرآن در عرصه قرائت، حفظ و... است که تأکید می کنم خوب و لازم است، سطح دوم ارتباط با مفاهیم و معارف قرآن است که اینجا نسبت ذهن انسان با قرآن و عقل انسان با قرآن است. در این سطح ارتباط با ترجمه قرآن به عنوان سطح نخستین و دانستن ترجمه و تفسیر و معارف باطنی قرآن ضرورت دارد.

وی عنوان کرد: اما سطح سوم، ارتباط انسان با قرآن که غایت نزول قرآن است و سطح ارتباط وجودی با قرآن، سطح ارتباط هستی شناسی و هستی شناسانه با قرآن است. در این سطح است که باید بینم قرآن و تلاوت آیات قرآن بر ما چه اندازه می افزاید و آیا ما در مصداق افرادی قرار داریم که تلاوت به ازدیاد ایمان آنها می انجامد؟ این بخش مهمی از ارتباط وجودی با قرآن است. قرآن کریم چقدر جوهره ایمان و یقین ما را افزایش می دهد و چه میزان با خواندن قرآن، ما از شک و حیرت بدوی فاصله می گیریم و به یقین متعالی نزدیک می شویم؟

صالحی بیان کرد: بخشی دیگر از این ارتباط وجودی، در ارتباط با رفتارهای فردی و جمعی ما است و اینکه چه میزان قرآن کریم بر رفتار ما اثر می گذارد و چه میزان تلاوت های قرآن ما در جامعه و هنرهای قرآنی ما در جامعه به رفتارهای قرآنی ما در جامعه کمک می کند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به اینکه یک ربع قرن از برگزاری نمایشگاه قرآن در کشور ما می گذرد اظهار داشت: این نمایشگاه یک رویداد علمی، فرهنگی و هنری است که در حال حاضر بیست و ششمین دوره خود را آغاز می کند، این نمایشگاه ها انگیزه های زیادی را برانگیخته و استعداد های جدیدی را ایجاب کرده است.

وی با اشاره به ویژگی های این نمایشگاه ادامه داد: اگر نمایشگاه قرآن ما بزرگ ترین رویداد نمایشگاهی مختلف در دنیا نباشد یکی از بزرگ ترین رویدادهای قرآنی نمایشگاهی جهان خواهد بود، این نمایشگاه یک رویداد برای فعالیت های قرآنی در سطح ملی است و یک تماشاخانه نیست و

به نحوی فعالیت های قرآنی در قالبی کوچک تر در سطح ملی در این نمایشگاه برگزار می شود.

معاون قرآن و عترت تأکید کرد: این نمایشگاه می تواند جلب توجه خاص در عموم اقشار در حوزه های مختلف علمی، فرهنگی، هنری و پژوهشی باشد، در عرصه های قرائت، حفظ مفاهیم و عمل به آموزه های قرآنی این نمایشگاه کارایی دارد، همچنین این نمایشگاه جریان سازی های مؤثری در پیدایش استعدادها در خلق آثار هنری، علمی و فرهنگی دارد که این محصول یک ربع قرن تلاش این نمایشگاه است.

فقهی زاده در خصوص کارایی های این نمایشگاه یادآور شد: یکی از کارایی های این نمایشگاه نشان دادن اهتمام های نظام جمهوری اسلامی ایران و پیروان اهل بیت علیهم السلام به آموزه های قرآنی در سطح بین المللی است، امروز نگاه بدبینانه ای به اهل بیت علیهم السلام شده است و ایران را از این حیث متهم می کنند که ما به قرآن توجه نداریم و این نمایشگاه می تواند حافظان و قاریان قرآنی را به سوی این نمایشگاه بکشاند تا آنها بدانند قرآن ما چیزی متفاوت با قرآن های موجود در جهان نیست.

وی افزود: ما در این دوره از نمایشگاه سه رویکرد را در نظر گرفتیم، اولین کارایی نمایشگاه این است که این نمایشگاه تعامل سازنده با بدنه نخبگانی دانشوران و مدیران حضور چندین مؤسسه قرآنی در سطح کشور علامت تکاپوهایی است که در حیطه قرآن اتفاق افتاده است. جریان مردمی قرآن گرایی و قرآن گستری در فضای اجتماعی ما قابل توجه و عمومی است و این جریان، جریان مشهود و غیر قابل انکار است.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، با اشاره به مسابقات قرآن که هر ساله در حوزه قرآن در کشور انجام می شود، بیان کرد: این اتفاق سالانه ای است که در سطح کشور قابل توجه است. هر ساله چند صد نفر در بیش از ۱۰ رشته در مسابقات قرآن کشور حضور پیدا می کنند، این ارتباطی که جامعه ایرانی با فضای قرآنی در رشته های مختلف در مسابقات پیدا می کند، قابل مقایسه با سده های گذشته پیش از انقلاب نیست.

وی ادامه داد: مسابقات بین المللی قرآن کریم کشورمان در ایام رجب و شعبان اتفاق بزرگی است که فرصت ارتباط جمهوری اسلامی را با فضای قرآنی در داخل و خارج از کشور برقرار می کند و پل ارتباط ایران با جهان اسلام است. در حوزه فضاهای مجازی و دیجیتال نیز شاهد فعالیت ۴۰۰ سایت و بیش از ۵۰۰ نرم افزار قرآنی هستیم که فعالیت آنها به گسترش و توسعه خدمات قرآنی کمک می کند. صالحی عنوان کرد: برنامه هایی از قبیل طرح تلاوت قرآن در حدود ۳۰ هزار مسجد و تفسیر روزانه قرآن کریم در بیش از ۶ هزار مسجد در حال اجراست. ترجمه قرآن کریم به زبان فارسی و زبان های دیگر موج قابل توجه اتفاقات قرآنی در این ۴۰ سال پیروزی انقلاب اسلامی بوده است. البته کلام الهی کلامی است که به نحوی وی با تشکر از افرادی که طی این ۲۶ سال نمایشگاه قرآن را قدم به قدم جلو برده اند و همچنین از دیگر افرادی که در برپایی بیست و ششمین دوره نمایشگاه قرآن تلاش کرده اند، تصریح کرد: دامنه قرآن آن قدر گسترده است که می توان

مدت ها در حوزه های قرائت، مفاهیم، تفسیر، حفظ و... گفت و گو کرد. اما به نظر می رسد ما هنوز باید گام هایی را طی کنیم یا شتاب بیشتری به آنها بدهیم.

صالحی ادامه داد: نیاز به نظریه پردازی بیشتر در حوزه معارف قرآنی داریم. شتاب ما در حوزه استفاده از گهرهای معارف، چه حوزه علوم قرآن و معارف قرآن و میان رشته ای قرآن به نظر می آید کافی نیست. فرصت هایی که در ارتباط با انس لفظی قرآن گذاشته می شود، دارای اهمیت است، اما اگر می خواهیم تأثیرگذار بر فضای معرفتی مجموعه های داخلی و بیرونی باشیم، حوزه های نظریه پردازی قرآنی باید توسعه و عمق پیدا کند و امکان تضارب فکری و فرصت گفت و گو بیشتر مهیا شود تا بتوانیم به این معارف نزدیک تر و نزدیک تر شویم.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به تولد تفسیر المیزان، اظهار کرد: مرحوم علامه طباطبایی فعالیت شگرفی در زمینه فلسفه تطبیقی و تفسیر قرآن که منشور زندگی فردی و اجتماعی بر اساس قرآن است را با المیزان برای نسل ها برجا گذاشت. اینکه با گفت و گو کردن و عمق بخشیدن به این فرصت های مبادله های نظری، فرصت های ارتباط با معارف قرآن را برای خود وسیع تر می کنیم، قابل توجه است.

وی ادامه داد: خوب است که در مسابقات اینجاست که آن سطح را باید با مقیاس های دیگری سنجید.

وی عنوان کرد: محوریت دوم این است که قرآن کریم علاوه بر سطح مناسبات لفظی و ذهنی چه میزان در ارتباطات ما تأثیرگذار بوده است. حوزه سوم هنر و قرآن است؛ اینکه در پاره ای از هنرهای گذشته قرآنی خود تلاش های موفق داشته ایم، اما به نظر می آید مناسبات قرآن و هنر عمیق تر است و در این حوزه هنوز فاصله های جدی داریم با آنچه که می توانیم و باید عرضه کنیم. ما در حوزه سینما، نمایش، هنرهای تجسمی مدرن و آوایی نیازمند اتفاقات تازه هستیم که بتوانیم سطح پیشرفت های قرآنی خود را مشابه حوزه ها پیش ببریم که در ابتدا از آن سخن گفتیم. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پایان بیان کرد: ارتباط وجودی با قرآن و اینکه در حوزه قرآن و هنر سرمایه گذاری بیشتر کنیم، از رویکردهای مهم ما در دهه ۵۰ انقلاب اسلامی در حوزه قرآن است. نمایشگاه قرآن باید پایگاه قوی و محکم تری برای اتفاقات مهم در حوزه قرآن باشد.

دکتر فقهی زاده: تعامل سازنده با نخبگان قرآنی، برنامه محوری و نگرش دانش بنیان کارکردهای نمایشگاه قرآن

رئیس بیست و ششمین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم نیز در این مراسم گفت: تعامل سازنده با بدنه نخبگانی و مدیران قرآنی؛ برنامه محوری با رویکرد نوآوری و نگرش دانش بنیان به فعالیت ها و برنامه ریزی ها سه رویکرد این دوره نمایشگاه قرآن است. به گزارش خبرگزاری شبستان، عبدالهادی فقهی زاده، معاون قرآن و عترت وزارت قرآنی دارد، در واقع ما برای جلوگیری از عوام گرایی و خرافه گرایی از محتوا جلساتی را گذاشته ایم تا از این وضعیت خارج شویم، دیگر کارایی نمایشگاه نگرش دانش بنیان به فعالیت ها و برنامه ریزی ها بوده است، ما در این دوره برنامه های خرد

و کلان‌زادی را اجرا خواهیم کرد.

رئیس بیست و ششمین دوره نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم ابراز داشت: برنامه محوری با رویکرد نوآوری دیگر کارایی نمایشگاه خواهد بود و اگر در گذشته برنامه‌های ما نوآور نبود امروز سعی کردیم از این وضعیت خارج شویم، برای جذب بیشتر مخاطب نوآوری‌ها و تحولاتی مؤثری را ایجاد کرده‌ایم، گمان ما بر این است که در این عرصه در دوره جدید نسبت به گذشته موفق‌تر خواهیم بود.

فقهی زاده بیان کرد: قطعاً این سه رویکرد تفاوت‌هایی را برای ما به همراه خواهد داشت، با این تفاوت‌ها در این دوره شاهد تقویت فعالیت‌های محتوایی و مفاهیمی در مرحله اول خواهیم بود، همچنین این تفاوت‌ها باعث تقویت بخش عترة در بخش‌های گوناگون و احیا بخش بین‌الملل برای نشان دادن قابلیت‌های قرآنی ایران به جهانیان خواهد شد.

وی در پایان گفت: در نگاه ما نمایشگاه بین‌المللی یک رویداد فرابخشی است، ظاهراً برگزارکننده این نمایشگاه ما خواهیم بود اما این یک رویداد ملی و فرابخشی است و چه بهتر است که ارگان‌های آموزشی، هنری، پژوهشی و حتی اقتصادی در آن شرکت کنند، ما نباید در برگزاری این نمایشگاه دغدغه اقتصادی داشته باشیم و همه باید در کنار همه این نمایشگاه را برگزار کنیم. (روزنامه روشنگر، ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۷)

نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم با همه اقشار و سنین مرتبط است

بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم مورخ ۲۹ اردیبهشت ماه سال یکهزار و سیصد و نود و هفت و همزمان با سومین روز از ماه مبارک رمضان آغاز به کار کرد.

در این آیین، سید عباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، عبدالهادی فقهی زاده معاونت قرآن و عترة ارشاد اسلامی، حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا حشمتی مشاور امور روحانیت وزارت ارشاد حضور داشتند.

در ابتدا متن پیام آیت‌الله العظمی سبجانی به صورت ویدئو کنفرانس قرائت شد. بخشی از پیام ایشان به شرح زیر است:

قرآن مجید مانند طبیعت حالتی بی‌کران و بی‌نهایت دارد و همان‌گونه که دانشمندان علم جغرافیا هنوز نتوانسته‌اند به بسیاری از زوایای پیدا و پنهان عالم خلقت دست یابند، مصحف شریف نیز این‌گونه است؛ یعنی بسیاری از احکام و دستورات آمده در قرآن کریم حالتی اسرارگونه دارند و هرچه که عالمان دینی و پژوهشگران قرآنی در کتاب محکم بیشتر سیر می‌کنند با انبوهی عظیمی از رازهای غیر قابل کشف روبرو می‌شوند.

در این مراسم پیش از رونمایی از قرآن منسوب به امیرالمؤمنین (ع)، علی سرابی با اشاره به چند نکته در خصوص این مصحف شریف گفت: این کتاب از کتب قرون اولیه اسلامی است که در کنار منابع روایی به شکل مستند وجود دارد. البته تحقیق در خصوص مصارف این کتاب کهن اطلاعات

دقیق تری را از قرآن منسوب به امیرالمؤمنین در اختیار ما قرار می دهد که در مجموعه ۲۰۰ مصحف کهن از آن داریم.

وی با اشاره به ایجاد وحدت و مطالعات دقیق تر در خصوص قرآن کریم، بیان کرد: انتخاب این مصحف شریف قرآن منسوب به امیرالمؤمنین و ارتباط مستقیم آن با قرآن از این جهت قابل توجه است که انتخاب و تحقیقات آن با همراهی و مشورت استاد طیار آلتی قوالچ پژوهشگر قرآن منسوب به امیرالمؤمنین (ع) شکل گرفت و تمام امور آن به نحو احسن انجام شده و از آن استفاده کرده ایم.

سپس، عبدالهادی فقهی زاده معاونت قرآن و عترت ارشاد اسلامی ضمن خیر مقدم به حضار و مدعوین افتتاحیه بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، گفت: ربع قرن از برگزاری نمایشگاه قرآن کریم می گذرد و در آستانه ربع قرن دیگری از این رویداد بزرگ علمی فرهنگی هستیم. اتفاقی مبارک و میمون که آثار و برکات بسیاری را برانگیخته و استعدادهای بسیاری را شکوفا کرده است. وی ادامه داد: من در یک نگاه کلی دو ویژگی را برای نمایشگاه در نظر می گیرم؛ اول اینکه این آیین بدون شک یکی از بزرگ ترین رویدادهای فرهنگی و قرآنی در سطح جهان است. دومین ویژگی این است که این نمایشگاه تماشاخانه نیست؛ بلکه بزرگ ترین جشنواره فعالیت های قرآنی در سطح ملی است. اگر این دو ویژگی را در ذهن خود به خوبی ترسیم کرده باشیم، سه کارایی مهم را خواهیم داشت. اول اینکه می تواند توجه مردم را در اقشار مختلف به خود جلب کند.

فقهی زاده ادامه داد: دومین کارایی چنین نمایشگاهی جریان سازی مؤثر در جهت شناسایی و پرورش استعدادهای علمی و فرهنگی است. سومین کارایی نمایشگاه قرآن، هم نشان دادن نگاه خاص رهبران و قرآنیان جامعه اسلامی است. آنچه که موجب افتخار همه ما مسلمانان است، همین تمسک به قرآن کریم است. ما هیچ نگاهی جز تقدس و تقدیس به قرآن کریم نداریم.

نمایشگاه امسال، محصول ارتباط مسئولان با بدنه نخبگانی جامعه است

معاون قرآن و عترت وزارت ارشاد اظهار کرد: ما برای برگزاری این نمایشگاه تعامل سازنده ای با بدنه مدیران داشته ایم؛ از برخی خرافه گری ها در سطح محتوا و شکل خارج شویم و طی جلسه های متعدد از بزرگان دعوت کردیم و از نظرات آنها بهره بردیم. امروز نمایشگاه بیست و ششم، محصول ارتباط با بدنه نخبگانی جامعه است.

فقهی زاده تصریح کرد: رویکرد اصلی ما نگرش دانش بنیان به فعالیت ها و برنامه ریزی ها بوده است. حدود ۱۵۶ برنامه را در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم اجرا می کنیم و هیچ کدام از این برنامه ها را بدون کارشناسی تصویب و اجرا نکرده ایم. رویکرد دیگر ما برنامه محوری با رویکرد تحولی و نوآورانه بوده است.

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم یک رویداد بزرگ فرا بخشی است

وی بیان کرد: در نگاه ما نمایشگاه بین المللی قرآن کریم یک رویداد بزرگ فرا بخشی است. ظاهراً برگزار کننده این نمایشگاه معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است؛ اما معاونت قرآن و عترت به این مسئولیت بزرگ بر خود می بالد و آن را یک رویداد ملی و فرا بخشی

می‌داند. چه بهتر که ارگان‌های فرهنگی آموزشی هنری پژوهشی و حتی اقتصادی در برگزاری این نمایشگاه مشارکت کنند. ما نباید دغدغه اعتبارات و بودجه نمایشگاه را داشته باشیم. برای تقویت محتوای این نمایشگاه نیازمند همراهی صادقانه ارگان‌های بزرگ هستیم. چه بهتر که همه دست به دست هم بدهیم و از نظر محتوا، شکل، بودجه و اعتبارات این نمایشگاه را که نمایشگر فعالیت‌های بزرگ قرآنی و عترتی در سراسر کشور محسوب می‌شود، تقویت کنیم.

معاون قرآن و عترت وزارت ارشاد به برخی تفاوت‌های نمایشگاه نسبت به مهر و موم‌های گذشته اشاره کرد و گفت: تقویت فعالیت‌های محتوایی و علمی با تشکیل کمیته‌های خاص، تقویت بخش عترت در بخش‌های مختلف، تقویت بخش نظارت ارزیابی در جهت افزایش کارایی و اثربخشی، احیای بخش بین‌الملل برای انعکاس فعالیت‌های قرآنی ایران به مخاطبان بین‌المللی از جمله تفاوت‌های نمایشگاه امسال با ادوار گذشته است.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تلاش‌های قرآنی جمهوری اسلامی گسترده اما ناکافی دانست و گفت: البته این‌ها کافی نیست و باید اتفاقات خوب بیشتری رخ دهد. مردم ایران که زیر پرچم قرآن هستند تعهدات بیشتری در برابر قرآن دارند. البته مجموع تلاش‌های چهل ساله کارنامه‌ای درخشان است اما باید گام‌های را باز هم برداریم.

وی از ضرورت تلاش در زمینه نظریه‌پردازی‌های قرآنی اشاره کرد و گفت: امروز به حرکت بیشتر در زمینه نظریه‌پردازی در حوزه معارف قرآنی داریم. شتاب ما در این زمینه کافی نیست و اگر می‌خواهیم تأثیرگذار باشیم باید حوزه‌های نظریه‌پردازی قرآنی توسعه بیشتری پیدا کند. علامه طباطبایی دو حرکت بزرگ داشت یکی در زمینه فلسفه و دیگری در زمینه تفسیر که این دو حرکت را با گفت و گو در فضای حوزه آغاز کرد. جریان نظریه‌پردازی قرآنی با سرعت ارتباط لفظی با قرآن نیست و این می‌تواند برای جمهوری اسلامی مخاطره‌آمیز باشد.

صالحی ادامه داد: خوب است که ما در جریان تلاوت در جهان اسلام پیشرو باشیم اما بهتر است که نظریه‌ها و کتب ما در حوزه معارف قرآنی در جهان اسلام گسترش پیدا کند. (روزنامه کار و کارگر، ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۷)

حضور پررنگ هنرمندان تجسمی و صنایع دستی در نمایشگاه قرآن

مدیر کمیته آثار فرهنگی نمایشگاه قرآن از حضور گسترده هنرمندان تجسمی و صنایع دستی با آثار فاخر در نمایشگاه امسال خبر داد و گفت: حضور هنرمندان ۶۰ رشته تجسمی و ۱۵۰ رشته صنایع دستی، از تکثر و گستردگی قابل توجه فعالیت‌های هنری نمایشگاه قرآن حکایت دارد.

علی‌تن مدیر کمیته آثار فرهنگی و هنری با بیان اینکه هنر وسیله‌ای است که می‌توان از آن برای ترویج مفاهیم بلند قرآنی استفاده کرد گفت: رشته‌های هنری به صورت تکنیکی متفاوت از یکدیگر بوده و قالب‌های متنوعی را دارا هستند و بر این اساس تعداد و انواع آثار هنری که برای بیان مفاهیم قابل بهره‌برداری است بسیار است. مدیر کمیته آثار فرهنگی به هنرهای نمایشی نیز پرداخت و

افزود: ظرفیت های بسیاری در هنرهای نمایشی برای انتقال پیام های قرآن و عترت در نمایشگاه قرآن کریم وجود دارد و در حوزه موسیقی نیز همچنین است؛ آوا و نغمات آئینی را با دعوت و همکاری هنرمندان این رشته هنری برای اعتلای بیشتر نمایشگاه قرآن و تأمین نیاز مخاطبان نمایشگاه مورد بهره قرار داده ایم. علی تن تصریح کرد: سعی کردیم از بیشتر قالب های هنری روز در نمایشگاه امسال استفاده کنیم چرا که جذابیت هنر بر کسی پوشیده نیست.

وی با اشاره به اینکه هنر همچنین می تواند در مسیر تخریب بشر نیز قرار بگیرد افزود: هنری که در هالیوود ارائه می شود آثار تخریبی بسیاری دارد؛ بنابراین ابزار هنر اگر در اختیار هنرمند متعهد قرار بگیرد تأثیرات خوب و اگر غیر از این باشد آثار سوئی در پی خواهد داشت. مدیر کمیته آثار فرهنگی نمایشگاه قرآن تأکید کرد: قرآن کریم و عترت و ائمه معصومین موضوع محوری بسیاری از آثار هنری هستند و جذابیت هنرهای بصری در پیام رسانی های مفهومی بسیار مفید و اثرگذار است.

علی تن با اشاره به اینکه تلاش کردیم آثار جدید هنری را در نمایشگاه به نمایش بگذاریم اظهار کرد: اگر یک اثر هنری به صورتی مطلوب ارائه نشود تأثیرگذاری کمتری خواهد داشت به همین سبب فضای نمایشگاه را متناسب با عرضه هنرهای تجسمی و دیگر آثار هنری آماده سازی کردیم.

وی افزود: رشته های متعددی چون پوستر، نقاشی، تصویرسازی، خوشنویسی، نقاشی - خط، تایپوگرافیک و حتی رشته کاریکاتور که شاید به نظر برسد سنخیتی با قرآن ندارد در حالی که یکی از رشته های اثرگذار است و دو سال گذشته مورد استقبال مخاطبان بوده و از مباحث به روز است را در نمایشگاه عرضه کرده ایم.

تن در همین رابطه افزود: در سال گذشته داعش و آیات شیطانی را به عنوان مباحث روز در نمایشگاه با هنر کاریکاتور عرضه کردیم که با استقبال خوبی از سوی بازدیدکنندگان همراه شد.

مدیر کمیته آثار فرهنگی همچنین در پایان اظهار کرد: در بخش صنایع دستی آثار چوبی، شیشه، سنگ، بافت و حرفه های مختلف دیگری را مورد بهره برداری قرار داده ایم. (روزنامه هنرمند،

۳۰ آریبهشت ۱۳۹۷)

امام حسین علیه السلام خطاب به نخبگان زمان خودش می فرماید شما نسبت به ناینایان، ناشنویان و آسیب مندان جسمی - حرکتی غفلت داشته و نسبت به آنها اطلاعات ندارید. گویا این مشکل در همه دوره ها جریان دارد و حتی قشرهای نخبه و گروه های مرجع تلقی و شناخت جامع نسبت به معلولیت ها و معلولان ندارند.

یکی از اقشار مرجع که لازم است اطلاعات گسترده نسبت به معلولین داشته باشد روزنامه نگاران و اصحاب جراید و رسانه ها هستند. نمایشگاه قرآن کریم محل مناسبی بود تا تعامل معلولین و خبرنگاران شکل بگیرد.

تقریباً هر روز چند مصاحبه انجام می یافت، بخشی از آن توسط خبرنگار مستقر در غرفه یعنی آقای مروتی انجام می شد و بخش دیگر توسط خبرنگاران دیگر رسانه ها.

اما برای معلولین این دستاورد بزرگی بود که سخنان و درد دل بسیاری از آنها منعکس شد.

شکل گیری تعامل رسانه ای

روزهای اول نمایشگاه بسیار به سراغ رسانه ها رفتیم ولی رغبتی برای پوشش دادن نمی کردند ولی هرچه گذشت و اهمیت حضور معلولین را دریافتند، بیشتر به سراغ قرآن کده توانمندان می آمدند. مصاحبه های بسیار انجام شده ولی متن بسیاری از آنها را در اختیار نداریم. آنچه را در اختیار داشتیم آماده سازی کردیم و در فصل حاضر عرضه می کنیم.

مصاحبه های در ایام برپایی نمایشگاه، پس از اتمام مصاحبه، خلاصه نویسی کرده و این خلاصه ها را اکنون عرضه می کنیم. در مجموع شانزده مصاحبه که با رسانه های مختلف انجام شد اینجا می آوریم.

مردم و معلولین

به نظر می رسد عموم مردم شناخت صحیح و عمیق از معلولیت ها و معلولین ندارند. بعضی فکر می کنند معلول همان کسی است که در جنگ عضوی از بدنش را از دست داده یا شیمایی شده در صورت که عرفاً به اینان جانناز می گویند. اما افرادی که مادرزاد یا پس از تولد بر اثر حادثه ای مثل تصادف رانندگی عضوی را از دست داده اند، اینان اصطلاحاً معلول هستند. مردم طیف وسیعی از نخبگان، مدیران، گروه های مرجع و عامه طبقات جامعه را تشکیل می دهند و بر اساس بررسی های به عمل آمده اطلاعات و آگاهی همه اینها از معلولیت ها و معلولان اندک است. به دلیل اینکه معلولیت، فراگیر است و عوامل متنوع و متعدد دارد و هر فرد سالم ممکن است بر اثر تصادف یا بر اثر بیماری صعب العلاج یا بر اثر تغذیه به معلولیت دچار گردد از این رو بالا بردن سطح اطلاعات مردم از معلولیت ها، از راه های پیشگیری، از عوامل و از درمان معلولیت ها یک ضرورت اجتماعی است و باعث می شود اولاً همه مردم احساس وظیفه کنند و در پیشگیری یا مبارزه با عوامل معلولیت مشارکت نمایند؛ دوم مردم خودجوش به جلوگیری از تعمیم معلولیت شده و از این طریق هزینه های دولت در این زمینه کاهش می یابد.

نمایشگاه قرآن به دلیل حضور اقشار مختلف مردم محل مناسبی برای آگاهی بخشی و فرهنگ سازی در زمینه معلولیت است. با توجه به اینکه در معارف قرآنی و روایی دستوراتی مثلاً در زمینه بهداشت شخصی، تغذیه و امثال اینها به ما رسیده که بسیار سودمند می باشند.

غیبت سازمان بهزیستی

نمایشگاه همان طور که از اسمش پیداست محلی برای نمایش است. نمایشگاه قرآن محلی برای عرضه و معرفی توانمندی ها و ابتکارات قرآنی است. روحانیون، آموزش و پرورش، دانشگاهیان،

زنان، کودکان و همه آمده اند تا توانایی های قرآنی خود را به مردم معرفی کنند و به مردم راه درست زندگی کردن را بیاموزند.

اما معلولین و نهاد متصدی معلولین یعنی بهزیستی چرا در این نمایشگاه حضور ندارند؟

آیا جایگاهی برای خود در فرهنگ قرآنی و معارف قرآنی قائل نیستند؟

آیا توانمندی قرآنی ندارند؟ و بالاخره چه دلیلی دارد که نیامده اند با اینکه مسئولین و رؤسای بهزیستی دائم از ضرورت معرفی توانمندی معلولان سخن می گویند.

معلولین بسیار هستند که حافظ قرآن یا قاری قرآن یا خطاط قرآن یا مداح و ده ها رشته دیگر قرآنی فراگرفته و به توانمندی سطح عالی رسیده اند. دختر ناشنوایی آمد و گفت با چشم غیر مسلح روی یک حبه برنج، قرآن را نوشته ام آن هم با خط زیبا و در خارج در چند نمایشگاه شرکت کرده ام، پسری دارای معلولیت ذهنی می گفت یاد گرفته ام هر هفته یک گبه دیواری می بافم که دارای خطوط اسلیمی و بسم الله است. نابینایی می گفت حافظ کل قرآن هستم ولی در نمایشگاه قرآن جایی برای حضور ندارم. استاد دانشگاه نابینایی می گفت در زمینه کیهان شناسی قرآن به روش ابتکاری کارهای مهمی انجام داده ام و... و... و... و صدها نفر هنرمند، صاحب مقام و توانمند.

مسئولین و مقامات سازمان بهزیستی و بهزیستی های استان ها چرا مثل دیگر نهادهای دولتی نمی آید غرفه برپا نمی کنید و معلولین، سالمندان و همه خانواده بهزیستی را زیر پر و بال خود نمی گیرید.

البته چند سال است NGO های مردمی در سطح محدود در نمایشگاه قرآن شرکت می کنند و امسال گسترده تر قرآن کده توانمندان را دایر کردند ولی حتی یک نفر از بهزیستی نیامد.

فرهنگ سازی

نمایشگاه قرآن چه تأثیری به لحاظ فرهنگی می تواند در جامعه معلولین داشته باشد؟

این نمایشگاه در یک کلمه می تواند نقش فرهنگ سازی قرآنی برای معلولان داشته باشد، اما چگونه؟

با نشست ها و جلسات و با برگزاری نمایشگاه های مختلف می تواند به ایفای این نقش ها بپردازد:

۱- انواع معلولیت ها و راه های مقابله با آنها و پیشگیری از معلولیت ها را به مردم بشناساند؟

۲- به عامه مردم تفهیم شود که معلولان مورد تکریم قرآن اند و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آنها را تکریم می کرد، در این صورت مردم به آنها اهمیت داده و در حل مشکلات آنان مشارکت نمایند.

۳- مدیران ادارات و نهادها شناخت افزون تر از معلولان پیدا کرده و راه درست تعامل با آنان را تجربه می کنند و یاد می گیرند.

۴- معلولین هم با تجمع و گفت و شنود و هم اندیشی به تجارب بهتر می رسند.

مجموعه اینها در نمایشگاه قرآن عملیاتی می شود و سر جمع آن به معنای فرهنگ سازی است.

زبان

اشاره

تا چند دهه قبل اصطلاح کر و لال به کار می رفت ولی به تدریج به جای کر و لال، واژه ناشنوا

ص: ۲۳۸

متداول شده است. بنابراین ناشنوا کسی است که توان سخن گفتن و نیز حس شنوایی ندارد یا به سختی می شنود و با سختی حرف می زند.

مشکل اصلی ناشنویان این است که نمی توانند با هموعان خود ارتباط برقرار کنند. چون اصلی ترین تفاوت انسان و دیگر موجودات در سخن گفتن و گفت و گو و ارتباط از طریق گفت و شنود است. تا حالا اثبات شده که هیچ جاننداری غیر از انسان این ویژگی را ندارد. بنابراین کسانی که به هر دلیل مثل بیماری مننژیت یا تصادف توان گفت و شنیدن ندارند در واقع اصلی ترین ابزار ارتباط انسانی را فاقد هستند. اما ناشنویان توانستند با استفاده از نوشتار، اشارات با اعضاء، لب خوانی و تصویر مقاصد و نیت های خود را به مخاطب بفهمانند و با هموعان خود ارتباط داشته باشند. مهم ترین این ابزارها زبان اشاره است و در جهان پیشرفت های وسیعی داشته است. اما در دهه های اخیر زبان اشاره در ایران مورد بی مهری قرار گرفته است، عده ای فکر می کنند حرکات موزون (رقص) است و عده ای آن را مستهجن و موجب تمسخر می دانند در حالی که نوعی زبان است که هم در قرآن و هم در روایات تأیید شده و نیز در قوانین مصوب ایران تأیید شده است.

در داستان حضرت زکریا زبان اشاره آیه الهی دانسته شده است. زکریا به عنوان پیامبر و حضرت مریم به عنوان خانم پاکدامن هر دو از اشارات استفاده کردند و گزارش آنها در قرآن آمده است. علاوه بر آن پیامبر و امامان معصوم علیهم السلام هم از زبان اشاره استفاده می کردند. لازم است مدیریت نمایشگاه قرآن کریم، درباره زبان های خاص قرآنی مثل بریل و اشاره نمایشگاهی برپا کند و برای مردم اینگونه متون قرآنی را توضیح دهند.

وظیفه نیکوکاران

کسانی که به اصطلاح امکان و تمکن مالی دارند و دستشان به دهانشان می رسد نسبت به معلولان آیا تعهد و وظیفه دارند؟

از نظر اخلاقی و وجدانی، آیا یک نفر ثروتمند به خودش اجازه می دهد که بهترین و پرخرج ترین زندگی را داشته باشد، ماشین آن چنانی، خانه چند میلیاردی، سفره های رنگین و لباس های گران قیمت، ولی افرادی با معلولیت متولد شده یا بر اثر حادثه ای مثل فلج اطفال، معلول شده اند و خانواده آنها هم هیچ امکاناتی ندارند؛ به طوری که چند روز گرسنه اند و نان خالی هم ندارند؛ قدرت خرید ارزان ترین لباس را ندارند.

به تجربه ثابت شده ثروتمندانی که به افراد بی بضاعت و معلولین رسیدگی می کنند، هم سالم تراند و هم بر ثروت آنها افزوده شده و هم با خیال آسوده و وجدان آرام زندگی می کنند. از منظر دینی و فرهنگ الهی اگر به مسئله نگاه کنیم در موارد متعدد خداوند قول داده که اگر کسی ایثار و انفاق داشته باشد، خداوند چند برابر بیشتر به او می دهد. حداقل در آخرت موجبات آسایش و آرامش او را فراهم می آورد.

اما نیکوکاران باید قبل از مساعدت و کمک، بررسی کنند و بی جهت به کسی و جایی مساعدت

محلی برای تکدی گری مدرن شده اند و با جمع آوری اعانات و مساعدت ها، کاری هم برای معلولین انجام نمی دهند یا کار اساسی و جدی ندارند.

هر کسی می خواهد به NGO کمک کند ابتدا طرح و برنامه بخواهد و فعالیت های عملی آن مرکز را ببیند و اگر متقاعد شد که این مرکز دریافتی ها را در جهت امور مطلوب مصرف می کند، کمک کند.

مکتب تساوی معلول و عادی

پیش از اسلام، در ادیان و در جوامع مختلف، معلولان مطرود و منفور بودند؛ چون آنان را شیطانی و غیر انسان دانسته و حتی به نابودی آنها رأی می دادند. البته تعجب نکنید نابودی معلولین حتی در دوره معاصر هم وجود دارد. هیتلر، ۶۰ هزار معلول را نابود کرد و در جوامع مختلف دیدگاه نابودی معلولین هنوز طرفدار دارد.

اما اسلام و قرآن بر شئون انسانی معلولین و مساوات آنان با دیگر انسان ها تأکید کردند. به طوری که پیامبر اکرم در مدینه عبدالله به ام مکتوم نابینا را جانشین خودش قرار داد. گفت وقتی در شهر نبودم ابن ام مکتوم امام شما در نماز است و هر پرسشی دارید از او پرسید.

قرآن پنج پیامبر که دارای آسیب نابینایی یا جسمی - حرکتی بودند یا با اشاره با مردم سخن می گفتند معرفی کرده است. ایوب، شعیب، اسحاق، یعقوب و زکریا در قرآن به عنوان بندگان صالح و دارای موفقیت ها و ابتکارات فراوان اند ولی سال هایی از عمرشان هم با آسیب بینایی یا جسمی زندگی کرده اند. قرآن با آوردن این گونه نمونه ها می خواهد بگوید انسان خوب و صالح و موفق بودن هیچ منافاتی با نابینا بودن ندارد.

انسان شامل جسم و روح است. جسم انسان مریض می شود، از کار می افتد، پیر و فرتوت می شود ولی انسانیت آدمی بسته به عقل و خرد و روح و روان او دارد و معلولان با دیگر انسان ها در این مسئله اشتراک دارند. از این رو اسلام برای اولین بار مکتب تساوی معلول و عادی را مطرح کرد. خوب است در نمایشگاه قرآن این موضوع مطرح شود و به عنوان یک افتخار رسانه ای گردد.

دولت و معلولین

از چند منظر می توان رابطه دولت و معلولین را بررسی و تجزیه و تحلیل کرد. مهم ترین پرسش که به ذهن می آید این است که آیا دولت ها نسبت به رفاه، معیشت، تأمین حقوق معلولین وظیفه منداند؟ یا نه معلولین در قلمرو تعهدات دولت نیست؟

از نگاه حقوق بین الملل، همه دولت ها موظف اند تا آموزش، مسکن، رفاه، اشتغال، توان بخشی و دیگر امور معلولین را سامان دهی کنند. از منظر فقه و حقوق اسلامی هم این تعهدات بر عهده حاکم است.

اما در یک بررسی عقلانی به این نتیجه می‌رسیم، معلولین دو دسته‌اند: یک دسته به هیچ وجه توان کار ندارند و نمی‌توان آنها را آموزش داد و نمی‌توان از آنان انتظار داشت کاری انجام دهند. اینان در قلمرو تأمین اجتماعی قرار می‌گیرند و باید زندگی آنان اداره شود. یعنی هزینه‌ها و امور آنان حتماً بر عهده دولت است. اما دسته دیگر درصدی معلول هستند و با آموزش و توان بخشی آمادگی اشتغال پیدا می‌کنند: دولت نسبت به این عده حداقل در اموری مثل اشتغال و توان بخشی وظیفه دارد.

اما در حقوق بین‌الملل، قانونی به نام کنوانسیون حمایت از حقوق معلولین در سازمان ملل تصویب شده و حدود ۱۶۰ دولت به آن ملحق شده‌اند؛ از جمله دولت جمهوری اسلامی در سال ۱۳۸۷ با تصویب مجلس شورای اسلامی به آن ملحق شد. این قانون پنجاه ماده دارد و دولت را موظف می‌کند تا در امور مختلف به معلولین رسیدگی کند.

از منظر فقه اسلامی امور غیب، قصر، ناتوانان جسمی و عقلی برعهده حاکم است. حتی در دوره رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم که در مدینه دولت تشکیل داد یا در دوره خلافت امام علی علیه السلام، قوانینی وضع شد و بخش‌های دولت موظف شدند تا به امور معلولین رسیدگی کنند. حضرت علی به استاندارش مالک اشتر سی ماده قانون تذکر می‌دهد، مثلاً به مالک می‌گوید حقوق مالی را از بیت المال باید پرداخت کنی. حتی در مورد نابینای مسیحی حضرت علی دستور داد حقوقش باید پرداخت شود و نباید گدایی کند.

قرآن و معلولین

می‌پرسند نسبت و رابطه معلولیت و قرآن چیست؟

در پاسخ باید گفت قرآن کتابی است مدافع آسیب‌مندان، محرومین و ضعفا و افراد دارای معلولیت. می‌پرسید به چه دلیل، ده‌ها دلیل و مدرک از آیات قرآنی می‌توان در اثبات این سخن عرضه کرد از جمله سوره عبس که بعضی آن را سوره اعمی (نابینا) نامیده‌اند. در این سوره، کسی که رویش را از یک فرد دارای معلولیت برگرداند، به درشتی مذمت کرده و کارش را تقبیح کرده است. فردی که با ناراحتی رویش را برگرداند از بزرگان و مشاهیر بوده و در واکنش به یک نابینا که دائم می‌گفت محمد کجایی و پرسشی از تو دارم؟ سرش را فقط برگرداند، نه فحشی داد، نه او را زد یا هل داد.

همین اظهار ناراحتی و سر برگرداندن نسبت به یک معلول را خدا و قرآن نمی‌پسندند و آن را تقبیح کرده‌اند. متأسفانه رسانه‌هایی مثل صدا و سیما و مثلاً برنامه درس‌های قرآن آقای قرائتی هیچ‌گاه به معلولیت و قرآن نپرداخته‌اند، از حیوانات در قرآن هم بحث کرده‌اند ولی موضوع با این اهمیت که بیش از ده درصد جامعه مبتلا هستند و در قرآن هم آیات بسیار در این باره داریم اما مورد توجه نبوده است.

اما نمایشگاه قرآن محل مناسبی برای طرح این موضوع است. امسال برای اولین بار معاون محترم دکتر فقهی زاده دستور دادند غرفه ویژه معلولین احداث گردد به نام قرآن‌کده توانمندان و برنامه‌ها، نشست‌های متنوع در این غرفه جریان داشت.

ضرورت دیالوگ، دورهمی و هم اندیشی

بیشتر ناشنویان، نابینایان و دیگر قشرهای معلولین از نداشتن همزمان و فقدان محلی که دور هم تجمع کنند و با یکدیگر حرف بزنند رنج می برند. ناشنویان سال ها در تهران در چهار راه ولیعصر در پیاده رو دور هم جمع می شدند و چند ساعت با هم خوش بودند. اما مردم رهگذر با تعجب به آنان نگاه می کردند. تا اینکه در سال گویا ۱۳۴۷، مرحوم رضا قلی شهیدی محلی برای آنان در نظر گرفت و با کمک دولت جایی برای حضور آنان فراهم کردند. اما نابینایان و معلولین حرکتی گاه در NGOها

تجمع داشتند؛ اما اغلب بی مکان بودند.

نمایشگاه کتاب، نمایشگاه مطبوعات، نمایشگاه صنایع دستی، نمایشگاه گردشگری، نمایشگاه قرآن و ده ها نمایشگاه دیگر سالانه در تهران و شهرها برگزار می شود. از طرفی گروهی از معلولان با هر یک از این نمایشگاه ها ارتباط دارند؛ مثلاً معلولان هنرمند در نمایشگاه های هنری و معلولان قرآنی در نمایشگاه قرآن دوست دارند شرکت کنند.

پیشنهاد این است مدیریت این نمایشگاه ها غرفه ای مثل قرآن کده توانمندان برای آنان تجهیز کند و آنان بتوانند دور هم جمع شوند. از طرفی با نشست ها و بحث ها به ارتقای سطح دانش و تجربه آنها هم کمک می شود.

اسراف و تبذیر روشی ضد قرآنی

بیست و ششمین نمایشگاه قرآن کریم به نظر برخی مردم و بازدید کنندگان به دلیل دکوراسیون های پر خرج در بخش هایی از آن، قابل نقد است. چون روح قرآن با اسراف و تبذیر مخالف است و نمایشگاه قرآن باید الگویی از دستورات قرآنی باشد.

نمایشگاه قرآن کریم در مسجد ایاصوفیا در استامبول ترکیه هر ماه مبارک رمضان برقرار است. دو سال به آنجا رفتیم. غرفه ها فاقد دکور بودند. فضای مسجد خودش دکور مناسبی بود و انظار را جلب می کرد. از طرف دیگر فضای سبز کنار دریا را داشت و بازدید کنندگان در فضای سبز اطراف مسجد استراحت می کردند.

دولت ترکیه نمایشگاه قرآن را در پایتخت آنکارا اجرا نمی کند و دولت ایران هم می تواند در اصفهان یا در تبریز یا در شیراز و در محلی مناسب برگزار کند.

البته قرآن کده توانمندان یعنی غرفه معلولین فاقد دکور بود ولی روبروی غرفه معلولین غرفه معاونت بود که دکور شیک داشت ولی شب آخر بسیار غمناک بود که تمام دکور را با پتک و چکش می شکستند.

سال ها به نمایشگاه کتاب فرانکفورت رفتیم و یک سالن به نام دین داشت که قرآن هم در آنجا عرضه می شد. گزارش جامعی درباره این سالن منتشر کردم و نوشتم مسئول این سالن می گوید چند دهه است این سالن با همین ساختار و غرفه بندی ثابت است ولی نمی دانم چرا در ایران تمام غرفه های نمایشگاه کتاب را تخریب و غرفه هایی از نو می سازند.

ریاست و مدیران بیست و ششمین نمایشگاه قرآن گفتند، امسال برای اولین بار طرح‌ها و ایده‌ها حرف اول را می‌زدند. هر کس طرح بهتر داده، امکانات بهتر به او داده‌اند.

در مورد معلولین چند طرح عرضه کردیم و آخرین طرح را در سی صفحه دادیم به نام قرآن کده توانمندان. خواستار یکصد متر جا شده بودیم تا چند فعالیت را در کنار هم سازمان دهی کنیم. یک قسمت برای نشست‌ها، یک قسمت برای عرضه و معرفی توانمندی‌های هنری یا فرهنگی معلولان در زمینه قرآن و عترت، یک قسمت نمایشگاه محصولات فرهنگی - قرآنی مثل کتاب، نشریات باشد.

به رغم اینکه طرح پذیرفته شد ولی ابتدا ۲۵ متر مربع جا دادند و بعداً با اصرار حدود ۴۵ متر مربع جا دادند. چون حضور معلولین زمان خاص دارند زیرا آنان با وسایل نقلیه سامانه حمل و نقل می‌آیند، حدود ساعت ۶ می‌آیند و حدود ساعت ۱۰ شب باید بروند. ساعت ۶ وارد حیاط نمایشگاه می‌شوند و تا به غرفه برسند حدود نیم تا یک ساعت طول می‌کشد. نیز یک ساعت هم افطار آنها طول می‌کشد. عملاً حدود ۵/۱ تا ۲ ساعت وقت مفید برای برنامه ریزی داشتیم.

اما به دلیل کوچک بودن غرفه مشکلات فراوان در پهن کردن سفره و پذیرایی داشتیم و گاه ازدحام آن قدر زیاد بود که مجبور بودیم از راهرو جنب غرفه استفاده کنیم و برای برخی از خانم نوعی بی‌احترامی بود.

با اینکه به برخی نهادها حدود یک هزار متر مربع فضا داده بودند و امکانات وسیع داشتند البته در مساعدت‌های ریاست و معاونت قرآن و عترت هر چه تشکر کنیم کم است و واقعاً بسیار لطف کردند.

مناسب سازی

خبرنگاران محترم چند بار پرسیده‌اند حضور معلولین چه مشکلاتی دارد؟

صرفاً برای تجربه اندوزی برای سنوات آتی و نه از سر گلابیه و انتقاد باید بگویم محیط مصلی به هیچ وجه برای حرکت معلولین مناسب نیست. علائم کف راهروها و محل‌های عبور و علائم دیوار نصب نشده است، شیب‌های تند دارد، پله دارد و خلاصه مناسب سازی به معنای واقعی نشده است. حتی برای نماز جانبازان هم مشکل است. البته در بخش توالی‌ها، خوب کار شده و اشکالات بسیار کمتر است.

خوب است کسانی که مسئول ساخت و ساز مصلی هستند از کارشناسان مناسب سازی استفاده کنند و تا دیر نشده موارد ایمنی یا حذف موانع یا نصب علائم را اجرا کنند.

از طرف دیگر ورود اتوبوس به داخل مصلی بسیار مشکل است، ما بسیار نیرو گذاشتیم و هزینه کردیم ولی هر روز چند اتوبوس موفق نمی‌شد به داخل بیاید و گاه برمی‌گشتند. تعجب اینکه بسیار مشاهده می‌کردیم مسئولین و مدیران مصلی با ماشین تالاب در محل کار خود می‌آیند ولی معلولی که توانایی ندارد یک متر راه برود لب در مصلی پیاده می‌کنند تا مسافتی یک یا دو کیلومتری با شیب تند را بپیماید.

در مصلی هیچ محل استراحتی برای معلولین در نظر گرفته نشده، هیچ امکاناتی مثل ویلچر هم نیست.

همه اینها تجربه برای سنوات آتی است، اما در برپایی غرفه قرآن کده توانمندان همه مدیران معاونت قرآن و عترت بسیار همکاری صمیمانه داشتند.

سهم قرآن در زندگی هر ایرانی

آقای پورمعین در مراسم پایان کار بخش نهادهای دولتی گفت سهم قرآن در سبد اقتصادی هر ایرانی کمتر از پانصد تومان در سال است با اینکه هر ایرانی سالانه به طور میانگین یکصد هزار تومان پول سیگار می دهد و پنجاه هزار تومان پول لوازم آرایشی می دهد. ولی در مسئله کتاب هر ایرانی دو هزار و پانصد تومان هزینه کتاب می کند و پانصد تومان هزینه قرآن می کند.

به نظر می رسد سهم معلولان بسیار کمتر باشد و قرآن در زندگی معلولین حضور گسترده و همه جانبه ندارد. اما باید دید قرآن چه منفعت و سودمندی برای معلولین دارد؟ از نظر توان بخشی قرآن به عنوان مجموعه اذکاری که ارتباط انسان و خداوند را تحکیم می نماید در زندگی معلولان مؤثر است. از نظر فکری قرآن یک کتاب فرهنگ سازی برای معلولین است. به عنوان مثال، قرآن الگوهایی را مطرح می کند که به رغم داشتن آسیب جسمی و معلولیت، رهبری جامعه را بر عهده داشتند و بسیار موفق بودند یا مبتکر روش ها و سامانه هایی هم بودند. تصویری که مثلاً از حضرت یعقوب یا حضرت ایوب یا حضرت اسحاق و شعیب ارائه می کند، می تواند به عنوان یک الگو در زندگی معلولین مؤثر باشند.

لازم است ارتباط معلولین را با قرآن گسترش داد و شیوه های بهره برداری از قرآن را به آنها آموخت.

اقتصاد قرآنی و معلولان

آیا قرآن در زندگی معلولین نقش عینی دارد؟ آیا معیشت آنان را می تواند ارتقا دهد؟

پاسخ مثبت است، زیر دو تجربه در این زمینه هست در قرون نخست اسلامی معلولین به عنوان قاری، حافظ، مفسر و خطاط قرآن کریم فعالیت می کردند.

صدها فرد دارای معلولیت سراغ داریم که در عرصه قرآن فعالیت داشته و روزی خود را از این طریق به دست می آوردند. این افراد توسط صفدی در قرن هفت و هشت قمری در کتابی به نام نکت الهمیان فی نکت العمیان و کتاب الشعور بالعمور معرفی شده اند. یعنی سند تاریخی هم در اثبات این تجربه داریم.

تجربه دیگر مربوط به دوره معاصر و کشور مصر است. الازهر که حوزه علمیه مصر است، از پانصد سال قبل شروع کرد معلولین را آموزش دادن در قرائت، حفظ و تفسیر قرآن در دهه های اخیر بسیاری از قراء و حافظان مصر در مراسم قرآنی ایران، کویت، امارات و حتی اروپا و آمریکا شرکت کرده و علاوه بر اجر معنوی به درآمدهای خوبی هم می رسیدند. الآن هم همین طور است. این

روش کار که به اقتصاد قرآن مرسوم است مناسب در ایران هم اجرایی شود.

نمایشگاه قرآن و معلولان

نمایشگاه قرآن برای معلولیت چه کاری می تواند انجام دهد؟

از سال ۱۳۹۱ دفتر فرهنگ معلولین، مؤسسه امام رضا علیه السلام و مؤسسه خانم خندق در نمایشگاه قرآن حضور داشته اند، البته در حد یک غرفه و چند نشست و نمایش برخی کتب و نشریات اما امسال با کارشناسان مشورت شد و طرح جامعی تدوین و برای معاونت ارسال گردید. در این طرح مجموعه ای از فعالیت ها پیش بینی شده است که اهم آنها عبارت است از:

- نمایش عینی و حضور هنرمندان قرآنی که معلولیت هم دارند. مثلاً خطاط ناشنوا به کتابت آیات می پردازد. یا گبه و قالی با نقش های قرآنی می بافد.

- نمایش عینی فعالیت های فرهنگی - قرآنی، مثل نویسندگی، چکیده سازی

- نشست ها و جلسات فرهنگی

- نمایش سیر قرآن گویا

- نمایش سیر قرآن بریل

- نمایش سیر قرآن به زبان اشاره

- معرفی نخبگان قرآنی و دارای معلولیت و تجلیل از بزرگان و مشاهیر آنها

- معرفی کتب و نشریات و پایان نامه های معلولان با موضوعات قرآنی

- برگزاری مسابقات قرآن برای معلولین

- نمایش وسایل مدرن برای آموزش یا استفاده قرآن کریم

برای اجرای این کارها یک فضا حداقل پانصد متر مربعی با امکانات خوب نیاز است.

آسیب شناسی عدم حضور بهزیستی

نیامدن بهزیستی به نمایشگاه قرآن به چه معنا است؟

همانطور که می بینید معلولین و خانواده آنها دائم سؤال می کنند چرا بهزیستی نیامده است. اما نیامدن بهزیستی پیامدهای منفی فراوان دارد، از جمله:

۱- نیامدن بهزیستی چه به صورت نداشتن غرفه یا اصلاً نیامدن و سر به غرفه های معلولین نزدن، حس خاصی را به بدنه خانواده بهزیستی یعنی معلولین، سالمندان، زنان و غیره تزریق می کند. یعنی وظیفه شناسی، عدم بهره گیری از فرصت ها، فقدان تعهد و مسئولیت.

۲- عدم حضور بهزیستی موجب نشناختن واقعیت های جامعه هدف، نشناختن مردم می شود.

۳- نیامدن بهزیستی یعنی اهمیت ندادن به معارف مذهبی و معارف قرآنی و همین در جامعه هدف تأثیر خواهد گذاشت و خود به خود برخی از این جامعه نسبت به قرآن و مذهب بی مبالات خواهند شد.

۴- عدم حضور به معنای نداشتن احساس مذهبی و دینی و گرایش عملی به سکولاریسم و

ص: ۲۴۵

لائیک است.

۵- عدم حضور مسئولین توان بخشی به معنای عدم توجه به قرآن و معارف دینی در توان افزایی است.

۶- نیامدن دور شدن از جامعه و عدم کمک و مساعدت جامعه در عرصه های مالی و غیره است.

۷- فقدان حضور پیامد منفی دیگری هم دارد و آن تقویت احساس نداشتن پشتیبان و حامی در معلولان است.

ص: ۲۴۶

دفتر فرهنگ معلولین به عنوان ارائه کننده طرح قرآن کده توانمندان و طرف قرارداد معاونت قرآن و عترت، کارنامه حجیمی در زمینه فعالیت های قرآن و عترت دارد.

بیشترین کتب کاغذی، گویا و بریل، نیز پوستر و مسابقه توسط این دفتر اجرا و عرضه شده است.

این فصل به اجمال فعالیت های این دفتر را معرفی می کند.

ص: ۲۴۸

برنامه ریزی لزوماً باید مبتنی بر واقعیت‌ها باشد؛ هرگونه تدبیر و برنامه‌ای برای معلولان و آسیب‌مندان ایران هم لزوماً باید متکی بر اوضاع و احوال فرهنگی، اجتماعی و تاریخی آنان باشد. یکی از واقعیت‌های مهم این است که اکثریت جمعیت معلولان ایران مسلمان هستند و به قرآن و عترت باور و اعتقاد دارند. از این رو اگر برنامه‌هایی برای آنان طراحی کنیم که با معتقدات آنان متعارض باشد، قطعاً این برنامه‌ها موفق نخواهد شد. از طرف دیگر آزمون تاریخی صدر اسلام را به عنوان یک واقعیت پیش رو داریم. در آن دوره رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم توانست با اجرای برنامه‌ها و طرح‌هایی به سرعت جامعه هدف را بازسازی نموده و آنان را جذب فعالیت‌های جامعه نماید، مسئولیت‌ها و پست‌های مهمی به آنان سپرد و سطح مشارکت اجتماعی آنان را در کنار توسعه فرهنگی آنان، گسترش و ارتقاء داد. زیرا حقوق انسانی برای آنان قائل شد و نابینا، ناشنوا و هر فرد دارای معلولیت را از نظر حقوقی و شئون اجتماعی مساوی افراد عادی شمرد. نیز تأمین ضرورت‌های آنان در زمینه‌های مختلف را لازم و ضروری دانست و خلاصه تحولات ژرفی در زندگی و فرهنگ آنان ایجاد کرد. این تدابیر در اندیشه و فرهنگ ایرانی رسوخ کرد و در متون دانشمندانی و فرهیختگانی مثل سعدی، حافظ، مولانا و غیره در قالب شعر، حکایت و نثر آمده است.

دفتر فرهنگ معلولین اصلاح امور معلولین را بدون توجه به فرهنگ اسلامی و فرهنگ ایرانی ناموفق و ابر می‌داند و بر خود لازم دانسته این واقعیت‌ها را بازسازی نمود و در قالب کتاب و غیره منتشر نماید.

به ویژه هر مقدار در زمینه قرآن و سیره معصومین علیهم السلام سرمایه‌گذاری کنیم و کار کنیم کم است زیرا معارف قرآنی و حدیثی در زمینه معلولیت‌ها و معلولان بسیار گسترده و عمیق است. این معارف بهترین روش برای توان‌افزایی و توان‌بخشی فرهنگی، فکری، روانی حتی جسمی است. دستورات مندرج در احادیث درباره پیشگیری می‌تواند مانع از بروز و ظهور بسیاری از معلولیت‌ها شود. از طرف دیگر نشر این معارف، تأثیر عمیق‌تر بر مردم، خانواده‌ها و خود معلولین دارد و با این‌گونه مطالب و معارف مأنوس‌ترند. به جای اینکه از فلان متفکر غربی نقل قول داشته باشیم، خوب است جمله از سعدی یا حافظ یا یکی از معلولان خودمان یا حدیث و آیه‌ای را بیان کنیم؛ زیرا تأثیر اینها بسیار ماندگارتر و بهتر است.

متأسفانه نهادها و مراکز مردمی و دولتی با نگاه توان‌بخشی و با هدف استفاده از آموزه‌ها و راهنمایی‌های بزرگان دینی و ملی به سراغ آنها نرفته و اقدامات جدی در این زمینه نداشته‌اند. وقتی به تاریخ غرب یا ژاپن نگاه می‌کنیم به وضوح می‌یابیم از زمانی وضع معلولین در اروپا، آمریکا و ژاپن

رو به بهبودی رفت که زعما و نخبگان فرهنگ ملی و معتقدات جامعه را در جهت اصلاح امور معلولین و توان بخشی آنان بازسازی و بازنگاری کردند.

این فصل علاوه بر اینکه درباره فعالیت های دفتر فرهنگ معلولین در موضوعات قرآن و عترت گزارش می دهد، ضرورت ها در این باره را هم تبیین می نماید؛ بلکه این اقدامات به صورت یک تجربه مطرح و تأیید گردد.

مستندسازی فعالیت ها

در ایران اگر فعالیت هایی برای معلولین در عرصه قرآن و حدیث بوده، اما به دلیل فقدان ضبط و ثبت آنها، اکنون نمی توانیم آنها را عرضه کنیم. برای نمونه ایران نخستین کشوری است که در جهان اسلام مسابقات قرآنی برای نابینایان برگزار کرد و سی و سه سال این مسابقات هر ساله برگزار می شود اما هیچ گزارش جامع، کتاب کامل یا فیلم درباره این مسابقات نیست و لذا اثبات آنها برای جهانیان غیر ممکن است و دوم بسط و تعمیم آن در ایران به مثابه یک سامانه علمی ممکن نیست یعنی دانشجویان رشته های قرآنی نمی توانند درباره آن پایان نامه بنویسند یا مقاله تألیف کنند.

لازم است همه فعالیت های قرآن و حدیثی در ایران رصد و هر سال یک گزارش علمی جامع و روشمند درباره آنها منتشر گردد. همچنین فعالیت های گذشته رصد و گزارش شود. معاونت قرآن و عترت با پشتیبانی از این پروژه ظرف چند ماه می تواند به انجام رساند.

دفتر فرهنگ معلولین بانک جامع اطلاعات معلولان را راه اندازی کرده و اطلاعات مهمی تاکنون گردآوری و طبقه بندی شده است.

آسیب شناسی فرهنگی و علمی توسعه قرآن در جامعه هدف

جامعه معلولین ایران که دارای تنوع و تعدد بسیار است در زمینه انس با قرآن دچار مشکلات است. به عنوان نمونه ناشنوایان در زمینه قرائت و روخوانی قرآن کریم در ایران مشکل دارند و تاکنون یک مسابقه قرآنی برای ناشنوایان ایران برگزار نشده است. چرا؟ و آیا همه کشورهای اسلامی مثل ایران هستند؟

اردن، ترکیه، مالزی و عربستان هر ساله چند نوع مسابقه قرآن برای ناشنوایان برگزار می کنند. اما اینکه ایران نمی تواند نیاز به آسیب شناسی و مطالعات دقیق میدانی دارد.

یا برخی کشورها از سالمندان استفاده کرده و طرح همیاران قرآن را اجرا نموده اند، اما سالمندان ما عاطل و عبث وقتشان هدر می رود؛ یا قرآن عثمان طه با رسم الخطی که بر اساس نظر آیت الله معرفت اغلاط فراوان دارد وقتی تبدیل به بریل می شود مشکلات مضاعف پیدا می کند. اما در این زمینه ها مطالعه و آسیب شناسی نشده است. در ایران حتی یک اثر درباره خط بریل و قرآن بریل یا قرآن صورتی نداریم.

ده ها عنوان کتاب قرآنی و روایی برای اولین بار در این دفتر تدوین و عرضه شده است. در واقع این دفتر بیشترین حجم آثار مذهبی به ویژه در عرصه قرآن و حدیث و سیره معصومین علیهم السلام را تولید کرده است. برخی آثار قرآنی و حدیثی این دفتر این گونه است:

* آثار منتشره

- ۱- از رسم المصحف تا رسم بریل
- ۲- حلیه یا زیبا نگاشته: شفاء خواهی از زیورهای مخطوط نبوی
- ۳- رفتار با معلولین در سیره معصومین علیهم السلام
- ۴- سوره روشندان: تکریم نابینایان در قرآن کریم
- ۵- فرهنگنامه نخبگان نابینای قرآنی
- ۶- فعالیت های قرآنی جامعه معلولان
- ۷- نیایش معلولین
- ۸- یکسان سازی قرآن به خط بریل
- ۹- مسابقه قرآنی ناشنویان
- ۱۰- قیام حسینی تا اربعین حسینی و حضور متعهدانه معلولان
- ۱۱- مستندات حقوق فردی و اجتماعی معلولان در قرآن کریم
- ۱۲- نماز معلولان بر اساس فقه شیعه
- ۱۳- صبر ایوب: ایوب نبی اسوه معلولان
- ۱۴- جابر انصاری: بصیر روشن ضمیر
- ۱۵- حضرت شعیب: پیامبر جامعه ساز
- ۱۶- اسحاق پیامبر: هدیه الهی
- ۱۷- عبدالله بن ام مکتوم: نابینای جانشین رسول خدا(ص)
- ۱۸- وصال شیرازی: شاعر نابینا اهلبیت علیهم السلام
- ۱۹- معلولان از نگاه امام حسین علیه السلام

۲۰ - منشور حقوق معلولان: توصیه های امام علی (ع) به مالک اشتر

۲۱ - شصت توشه عرفانی از دعای ابو حمزه ثمالی

۲۲ - سی گام خودسازی بر پایه دعاهاى روزانه ماه مبارك رمضان

۲۳ - مجموعه احادیث درباره معلولیت ها و معلولان

ص: ۲۵۱

حدود ۵۰ عنوان کتاب جدید قرآن و عترتی در دست تألیف و انتشار است.

* آثار مرتبط به قرآن و عترت

فقه، کلام، تاریخ و برخی از علوم اسلامی دیگر ارتباط هایی با قرآن و عترت دارد. در این دفتر در هر یک از این علوم، آثاری تألیف شده که بخشی از این آثار قرآنی و حدیثی است. برای نمونه کتاب نماز معلولان بر اساس فقه شیعه نوشته دکتر محب الرحمان، فراوان به آیات قرآن و احادیث استناد نموده است. نیز در کتب مرتبط با قصص انبیاء و تاریخ صدر اسلام از قرآن و احادیث استفاده شده است. لذا برای اولین بار فرهنگ معلولین با نگاه قرآن و عترت بازنویسی شده است.

کتاب گویا (صوتی)

این دفتر پنج هزار ساعت کتاب صوتی تولید کرده است. البته کتاب هایی را تبدیل به صوت کرده که به دلیل سختی کار، دیگران از آن امتناع داشته اند. مثل تفسیر المیزان و تفسیر مجمع البیان پروژه های بسیار شاق در این دفتر توسط خود معلولین صوتی شده، در حالی که دستگاه های دولتی هیچ نگاهی به اینجا نداشته و دریغ از یک دست درد نکنی که به این معلولین گفته شود. چون اینان با حداقل حقوق و امکانات ده ها پروژه را به پیش برده اند. همچنین تمام آثار این دفتر رایگان در اختیار علاقه مندان در سراسر ایران و جهان قرار گرفته است.

اما فهرست صوتی این دفتر چنین است:

۱- تفسیر المیزان، گویا، ترجمه فارسی

۲- شعر فارسی علوی: مجموعه اشعار شاعران پارسی درباره حضرت علی (ع)

۳- تفسیر مجمع البیان، گویا، ترجمه فارسی

۴- نهج البلاغه پژوهی، مجموعه کتاب های گویا

۵- کارنامه اسلام شناسی مستشرقین، گویا

۶- حوزه و روحانیت، مجموعه کتاب های گویا

۷- مفاتیح الحیاه، گویا، آیت الله العظمی جواد آملی

۸- کتاب تفسیر و شرح صحیفه سجادیه، گویا، حجه الاسلام حسین انصاریان

۹- صحیفه کامله سجادیه، ترجمه جواد فاضل، اردیبهشت ۱۳۵۶

۱۰- اعجاز در قرآن کریم، مجموعه کتاب های گویا

۱۱- تفسیر راهنما، گویا

برای اولین بار در ایران آرشیوی در این دفتر راه اندازی شده و تمامی کتب گویا گردآوری شده است. هر کاربر به ویژه فرد دارای معلولیت از سراسر جهان تماس بگیرد و درخواست کند، آثار درخواستی برای او رایگان ارسال می شود. بخشی از این آرشیو، کتب صوتی در حوزه قرآن و عترت و مذهب شیعه و اسلام است. در این حوزه حدود ۳۰ هزار ساعت کتاب گویا در این آرشیو هست.

کتاب بریل

کلیساها هر سال کتاب عهدین (انجیل و تورات) بریل را برای همه کتابخانه های مهم جهان ارسال می کنند تا هر نابینایی به هر کتابخانه ای می رود حداقل عهدین در اختیارش قرار گیرد. اما متأسفانه بسیاری از کتابخانه ها در جهان اسلام و کتابخانه های ملی در سراسر جهان خالی از قرآن و نهج البلاغه و دیگر آثار اولیه اسلامی به خط بریل است.

این دفتر کار سنگینی را آغاز کرد و تلاش نموده، قرآن، نهج البلاغه و صحیفه سجادیه بریل به همه کتابخانه های مهم جهان ارسال شود. حدود هزار دوره تهیه و ارسال آغاز شد. ولی در وسط راه به دلیل کمبود منابع مالی متوقف شد. فهرست محصولات بریل عبارت اند از:

۱- قرآن کریم به خط بریل در ده جلد

۲- آشنایی با اصول دین، یک جلد

۳- مناسک حج، سه جلد

۴- سوره روشندلان، یک جلد

بریل

پژوهی

با توجه به اینکه مرحوم آیت الله معرفت و چند تن از دیگر پژوهشگران نسبت به غلط داشتن قرآن عثمان طه تذکر داده اند. این دفتر در این زمینه چند رشته پژوهش راه اندازی کرد که برخی از آنها به شرح زیر است:

۱- برای بررسی تطبیقی قرآن های بریلی که در ایران منتشر شده، اقداماتی انجام داده است. نتیجه آن مقایسه متن چند قرآن بریل مشهور و تألیف یک جلد کتاب در این باره است.

۲- در پنجاه سال اخیر اقداماتی برای یکسان و همسان سازی (توحید) قرآن های بریل در کشورهای اسلامی انجام شده است. درصدد بوده ایم گزارشی از این تجارب جمع آوری کنیم. در این باره دو سال کار پژوهشی شد و یک جلد کتاب آماده شد.

۳- یک جلد کتاب به نام از رسم مصحف تا رسم بریل تألیف و آماده نشر است. حدود سه سال کار پژوهشی در این زمینه شده است.

۴- مآخذشناسی قرآن و حدیث به قلم بریل هم آماده شده و زیر چاپ است.

۵- یک ویژه نامه قطور و پر حجم هم درباره بریل در سال ۱۳۹۴ منتشر کردیم.

مرجع مثل دانشنامه، مأخذشناسی، نسخه شناسی، راهنما و فرهنگنامه با رویکرد قرآنی و حدیثی در حوزه معلولیت ها و معلولین حتی یک مورد در ایران نداریم. با توجه به نیازها دفتر فرهنگ معلولین در سال های اخیر آثاری را آماده و تدوین کرده است. برخی از اینها مثل فرهنگنامه نابینایان فعال در عرصه قرآن منتشر شده و برخی زیر چاپ است. اکنون به معرفی این آثار می پردازیم:

۱-

فرهنگنامه نابینایان فعال در عرصه قرآن (منتشر شده)

۲-

فرهنگنامه ناشنوایان قرآنی (زیر چاپ)

۳-

راهنمای مداحان دارای معلولیت (آماده چاپ)

۴-

مأخذشناسی قرآن های به خط بریل (زیر چاپ)

۵-

کتابشناسی آثار مذهبی به خط بریل (زیر چاپ)

۶-

راهنمای مراکز قرآنی و مذهبی فعال در عرصه امور قرآنی و دینی (در حال تألیف)

۷-

دائرة المعارف خط بریل (در حال تألیف)

۸-

راهنمای نرم افزارها و برنامه های قرآنی برای معلولین (زیر چاپ)

۹-

مأخذشناسی کتب صوتی قرآنی و مذهبی (زیر چاپ)

مأخذشناسی کتب الکترونیکی (E-Book) قرآنی و حدیثی (در دست تألیف)

لازم

به توضیح است تحقیق بسیاری از این موارد چند سال قبل شروع شده ولی به دلیل ماهیت زمان بر پژوهش های مرجع و دوم کمبود امکانات آماده سازی و چاپ و نشر آنها همواره تأخیر داشته است.

با

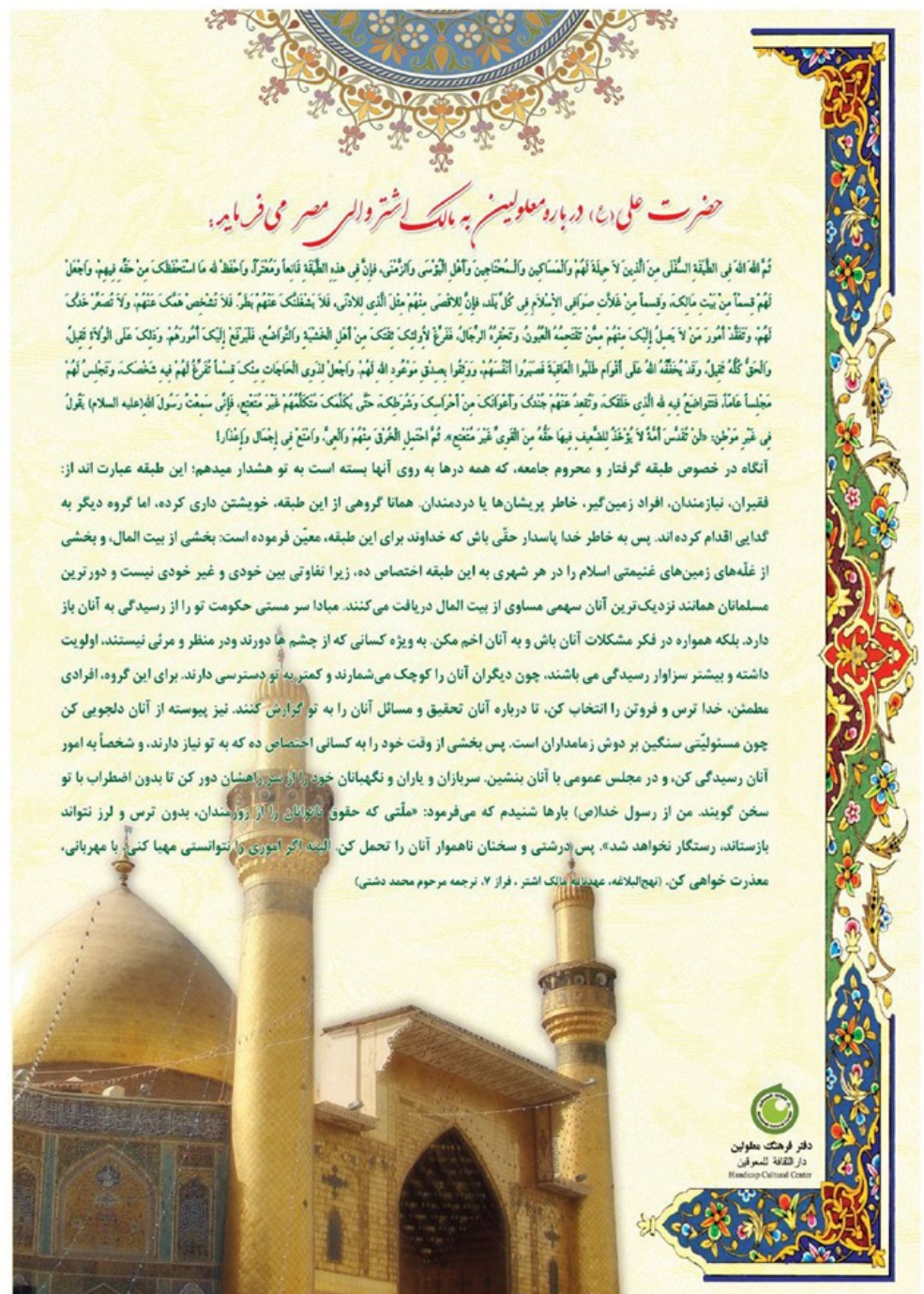
توجه به اهمیت و تأثیر آثار مرجع در جامعه و فرهنگ هدف، توجه مسئولیت فرهنگ و مدیران امور معلولین را جلب می کنیم که به این حوزه عنایت خاص داشته باشند.

ص: ۲۵۴

از طریق طراحی و نشر پوستر و تراکت و پخش در سراسر ایران درصدد بوده ایم تا معلولین و معلولین را با نگاه صحیح و مثبت در بین عموم مردم معرفی کنیم. اکنون به معرفی این پوسترها می پردازیم.

فرمان حضرت علی (ع) درباره معلولین به مالک اشتر والی مصر

تصویر

فرمان حضرت علی (ع) درباره معلولین به مالک اشتر والی مصر

پیام امام حسین (ع) در اهتمام عمومی به امور معلولین

امام حسین (ع) پس از اعمال حج، نمایندگان قبایل و اقوام و بلاد را در صحرای عرفات جمع آورد و در سخنرانی و خطابه‌ای، مسئولیت‌ها و وظایف آنان را یادآور شد. ضمن راهتمایی اقشار مختلف، وظایف جامعه و مدیران معلولین را هم گوشزد نمود. حضرت درباره معلولین و رعایت حقوق آنان چنین می‌فرماید:

ای مردم! مشاهده می‌شود که بدون بیم و نگرانی پیمان خود را با خداوند شکسته اید؛ در حالی که از نقض تعهدات پدران خود هراسناک هستید، اما پیمان خودتان با رسول خدا و التزام به فرامین آن حضرت را عملاً معتبر نمی‌شمارید. به همین دلیل **نابینانان و ناشنویان و معلولین** در شهرها پشتیبان و یاور ندارند و به امور آنان رسیدگی نمی‌شود. ای مردم! به اندازه موقعیت و شرایط خودتان، برای معلولین احساس مسئولیت نکرده و تلاش نمی‌کنید؛ اگر توانایی هیچ کاری ندارید، حداقل از خادمان معلولین تشکر نمایید.

(تحف العقول، ص ۴۲۷)

این حدیث بیانگر عنایت و توجه حضرت به رسیدگی و اهتمام به امور معلولین است. ایشان در اوج فعالیت‌های مبارزه‌جویانه و اصلاح‌طلبانه علیه جور و ستم یزید از توجه به مسائل دینی معلولین غافل نشده و عموم مردم و نخبگان را به امور معلولین توجه می‌دهد؛ نیز بی‌توجهی به معلولین را در ردیف عهدشکنی با خدا و رسولش می‌داند. بنابراین بر اساس این فرمایشات، اهتمام و توجه به معلولین از وظایف همگانی است.

دفتر فرهنگ معلولین
دار الفکر للمعرفین
Handicap Cultural Center

پیام امام حسین (ع) در اهتمام عمومی به امور معلولین

آیه ای از قرآن کریم و سخن رسول اکرم(ص) درباره معلولین

دو سخن از رسول اکرم(ص) درباره معلولین

تصویر

خداوند بلند مرتبه می فرماید:
فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَ لَكِنَّ تَعْمَى الْقُلُوبَ الَّتِي فِي الصُّدُورِ.
همانا، چشم‌های ظاهری نابینا نمی‌شود، بلکه دل‌هایی که در سینه‌هاست کور می‌شود.
(سوره حج، آیه ۴۶)

رسول اکرم(ص):
ليس الأعمى من يعمى بصره إنما الأعمى من تعمى بصيرته.
نابینا کسی نیست که چشمش بینایی نداشته باشد بلکه کور واقعی کسی است که بصیرت و بینش باطنی خود را از دست داده باشد.
(کنز العمال، ج ۱، ص ۲۴۳)

آیه ای از قرآن کریم و سخن رسول اکرم(ص) درباره معلولین

رسول اکرم(ص):
مَنْ قَادَ أَعْمَى أَرْبَعِينَ خُطْوَةً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.
راهنمایی نابینا تا چهل قدم، موجب آمرزش گناهان او می‌شود.
(نهج الفصاحه، ش ۳۹۱۶)

رسول اکرم(ص):
تأمين حاجت‌های نابینا رهایی از آتش و جلب رحمت الهی را در پی خواهد داشت.
(ثواب الاعمال، ترجمه انصاری، ص ۵۷)

دو سخن از رسول اکرم(ص) درباره معلولین

دو سخن از امام علی(ع) درباره معلولین

دو سخن از امام رضا(ع) درباره معلولین

تصویر

امام علی(ع):
لَيْسَتِ الرَّؤْيَةُ رُؤْيَةَ الْعُيُونِ وَ إِنَّمَا الرَّؤْيَةُ الْحَقِيقِيَّةُ مَعَ الْعُقُولِ.
دیدن حقیقی دیدن با چشم ظاهری نیست، همانا دیدن حقیقی، دیدن با عقل‌هاست.
(نهج البلاغه، شرح ابن ابی الحدید، ج ۱۹، ص ۱۷۳)

امام علی(ع):
ليست الرؤية مع الابصار فقد تكذب العيون أهلها و لا يغش العقل من استنصحه.
دیدن، فقط نگاه کردن به وسیله چشم نیست؛ زیرا چشم‌ها گاه به صاحبان خود دروغ می‌گویند؛ اما عقل، کسی را که از او خیرخواهی کند فریب نمی‌دهد.
(نهج البلاغه، ترجمه و شرح فیض الاسلام، ص ۱۲۲۳، کلمه قصار ۲۷۳)

دو سخن از امام علی(ع) درباره معلولین

حضرت رضا(ع):
ليس شيء من الأعمال عند الله عزوجل بعد الفرائض أفضل من إدخال السرور على المؤمن.
بهترین کار بعد از واجبات نزد خداوند، مسرور نمودن مؤمن است.
(بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۳۴۷)

حضرت رضا(ع):
خداوند برای دردمندان و معلولان جایگاه رفیعی در بهشت قرار داده است.
(گزیده کافی، ج ۱، ص ۲۲۸)

دو سخن از امام رضا(ع) درباره معلولین

سیره امام محمد باقر(ع) در ارتباط با یتیمان و معلولان

این جشنواره به روش مسابقه نوشتاری و مطالب کتبی پیرامون سوره عبس در جمعه ۲۰ تیرماه (۱۳ رمضان) در محل غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم تهران برگزار شد و به ده نفر از برترین نوشته ها جوایز نفیسی توسط هیئت داوران اختصاص یافت که توسط رئیس شورای شهر تهران جناب آقای مسجد جامعی و معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای حشمتی اهدا گردید.

ویژگی های این جشنواره چند نکته مهم است:

۱- این مسابقه برای کشف استعداد های درخشان توان خواهان و مددجویان عزیز در سراسر کشور بود و با مطالعه دقیق اوراق دریافت شده، هم از معلولین نخبه بیشتری برای تولید محصولات مرکز استفاده می شود و هم تولیدات ایشان بازنگری، تکمیل و تصحیح خواهد شد.

۲- این مسابقه راهی برای افزایش مهارت های ذهنی و نویسندگی شرکت کنندگان بوده است و جامعه معلولین را ترغیب می کند درباره موضوعات مختلف اطلاعات کسب کنند و مهارت های خود را افزایش دهند.

۳- این مسابقه با هدف گسترش مفاهیم و آموزه های قرآنی و دینی در جامعه معلولین کشور برگزار شد. بر اساس تجارب موجود اگر هر توان خواه در هر سال در چهار مسابقه شرکت کند، دانش، اطلاعات و مهارت های او چندین برابر افزایش می یابد و نیز رفتارها و کل شخصیت او مطلوب تر و پیشرفته تر خواهد شد.

۴- اما هدف مهم تر دفتر فرهنگ معلولین از اجرای این جشنواره و مسابقه قرآنی، جلب توجه همه آحاد جامعه از مردم تا مسئولین ارشد، مدیران و نیز خود معلولین به این نکته بود که قرآن کریم مدافع دیرینه و یاور و پشتیبان آنان بوده و هست. زیرا سوره عبس که گاه آن را سوره اعمی (نابینا) نامیده اند مهم ترین متن دینی در همه ادیان است که در آن از معلولین دفاعی جدی و درخشان شده است.

۵- معرفی معلولین نخبه به همگان و توجه مدیران دولتی به وضعیت معلولین، هدف دیگر این جشنواره بوده است. زندگینامه و عکس افراد شرکت کننده و افراد برتر در یک فصل مستقل برای همه نهادهای فرهنگی و معلولیتی جهان ارسال خواهد شد.

۶- بالاخره آخرین هدف از برگزاری این جشنواره ابلاغ پیام قرآنی در دفاع از معلولین بود به همه جهان از زبان و به قلم خود معلولین. از اینرو اوراق دریافت شده به ویژه اوراق برتر به یاری خدا در یک کتاب به چند زبان منتشر می شود.

شرایط ثبت نام و شهرهای شرکت کننده

از یک ماه قبل اعلام شد که متقاضیان شرکت در این جشنواره ثبت نام نمایند و آخرین مهلت برای ثبت نام سه شنبه ۱۷ تیرماه اعلام شد. ثبت نام در این مسابقه شرایط خاصی نداشت. فقط باید

معلولیت شرکت کننده از طریق کارت بهزیستی یا هر مدرک دیگر احراز می شد. شرط دوم این بود که بتوانند شعری، متنی ادبی یا مطلبی درباره این سوره بنویسند یا به دستیارشان بگویند تا بنویسد.

پس از گذشت دو هفته متوجه شدیم به دلیل ماه مبارک رمضان و مشکل تردد و سفر، آمدن افراد از شهرهای دور بسیار مشکل است. از اینرو اعلام کردیم برای شهرهای دورتر از تهران، بعداً مسابقه را از طریق شبکه مجازی اعلام می کنیم و فقط معلولین تهران و شهرهای اطراف ثبت نام نمایند. در مجموع حدود پانصد نفر مراجعه کننده داشتیم و از بین آنان دویست نفر ثبت نام شدند. نیز قرار شد روز جمعه به صورت گروهی تشریف بیاورند و هزینه حمل و نقل و تردد را دفتر فرهنگ معلولین بپردازد.

بدین ترتیب، دویست نفر از معلولین نخبه از شهرهای کرج، شهریار، تهران، اصفهان، دماوند، طالقان، آبیگ، قم و کاشان روز جمعه ۲۰ تیرماه گرد هم آمدند و نخستین مسابقه قرآنی حضوری معلولین را شکل دادند.

محتوای مسابقه

سوره عبس و ۱۲ آیه نخست آن که مستقیماً به معلولین مرتبط است، از نظر قرائت، حفظ، تجوید، تفسیر، شعر و ادبیات و هنر به مسابقه گذاشته شد. قرار شد قرائت و تجوید و حفظ را در یک مسابقه مستقل دیگر اعلام کنیم و این مسابقه فقط، درک و فهم از محتوای این سوره را نشان دهد. از اینرو اعلام شد، هر شخصی حداقل سه بیت شعر، یا پنج سطر نثر یا ده سطر تحلیل محتوایی بنویسد به مرحله داوری می رود.

این برنامه با استقبال خوبی مواجه شد و همه نایبانیان و معلولین شرکت کننده به کمک دستیار متن هایشان را در وقت تعیین شده بر روی برگه های مسابقه نوشتند.

آغاز مسابقه

پس از اتمام و افطاری مسابقه در ساعت ۲۱ آغاز شد. نخست مجری برنامه توضیحات لازم را درباره سوره و نحوه مسابقه بیان کرد و در ساعت ۲۲ اوراق مخصوص پخش شد. در زمانی که شرکت کنندگان مشغول نوشتن بودند، گروه سرود نایبانیان تهران، سرود زیبایی اجرا کرد، سپس گروه سرود ناشنویان قم برنامه زیبایی ارائه کردند به طوری که همه را تحت تأثیر قرار دادند.

ساعت ۳۰/۲۲ اوراق جمع آوری شد و نزد داوران برده شد.

داوری

داوران این مسابقه عبارت بودند از حجت الاسلام سید رضا حسینی امین، دکتر نجله خندق، آقایان علی اکبر جمالی، محمد نوری، اباذر نصر.

۴ نفر ناظر یعنی خانم ها ملیحه موسوی، واحدی، حسینی و معتمدی هم حضور داشتند.

آقای جمالی و خانم خندق چون نایبنا بودند با دستیار کار کردند و در واقع امضای خود را واگذار نمودند. اوراق مسابقه، به سرعت و با دقت مطالعه و نمره گذاری شد و بالاخره ده نفر برگزیده شدند.

اعطای تقدیرنامه و جوایز

در این مرحله این ده نفر به عنوان برگزیده جشنواره قرآنی عبس معرفی و تجلیل شدند: آقایان و

خانم‌ها منصور شادکام، رضا احیایی، معصومه سبحانی، اعظم طیبی، ابوالفضل قاسمی، سیدمحسن حسینی طه، عصمت باقریان، الهام رشیدی، مهدی صادقی و سیدحسین طباطبایی به عنوان برگزیدگان جشنواره قرآنی عبس معرفی شدند. تقدیرنامه‌ها همراه با یک جلد قرآن کریم و مبلغ یک میلیون و پانصد هزار ریال وجه به صورت کارت هدیه از طرف حجت الاسلام والمسلمین سید جواد شهرستانی برای این افراد تخصیص یافته بود و توسط آقایان حشمتی، مسجدجامعی و سید رضا حسینی امین تقدیم برگزیدگان شد.

تجربیات و نکته‌ها

معلولین عزیز و نهادهای معلولیتی یک بار دیگر نشان دادند که با حداقل فرصت، امکانات و کوچکی فضای محل برگزاری نیز می‌توانند بزرگترین رخدادهای را بیافرینند. مسئولین عالی مقام در این جلسه به نظم، درایت و استعدادهای این افراد بیش از پیش واقف شدند و اقرار می‌کردند که باید برای آنان کارهای جدی تری انجام شود.

یک نکته زیبای دیگر

قسمتی از توضیحات مجری برنامه آقای حسین علیزاده، ابیاتی از مثنوی مولانا و ابیاتی هم از سروده‌های خودش درباره سوره عبس بود که نمونه‌ای از آنها در اینجا تقدیم می‌شود:

روی بر هم تائید و کم لطفی فزود

زان که نایننا به سویش رو نمود

خود چه می‌دانی تو؟ شاید آن جناب

پند گیرد، پاک گردد همچو آب

یا بگردد عبرتی آن ارجمند

سود یابد زین بزرگ اندرز و پند

چون که اعمی طالب حق آمده است

بهر فقر او نباید سینه خست...

زین سبب تو از ضریر مهتدی

رو بگردانیدی و تنگ آمدی؟

احمدا، نزد خدا این یک ضریر

بهتر از صد قیصرست و صد وزیر!

احمدا اینجا ندارد مال سود

سینه باید پر ز عشق و درد و دود

اعمی روشندل آمد در میند

پند او را ده که حق اوست، پند

تو از او غافل مباش ای مصطفی

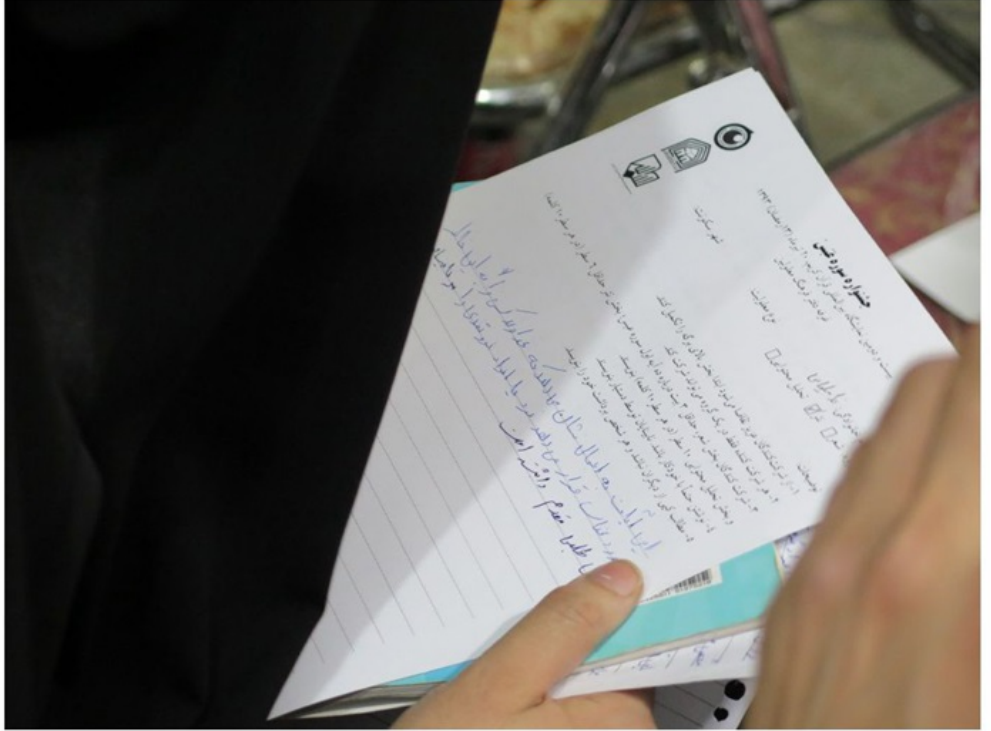
کاینهمه پندی است از عرش خدا

ص: ۲۶۲

مفسران و دانشمندان علوم قرآنی مشهوری در طول تاریخ اسلام و ایران بوده اند که از نظر گفتاری و شنیداری آسیب دیده و دارای معلولیت بودند. احمد بن محمد بافی مصری مشهور به احمد اصم (درگذشت ۹۳۱ق) و عبدالرحمان بن کیسان بن حریر معروف به ابوبکر اصم (درگذشت ۲۰۱ق) از جمله افرادی هستند که مشهور به اصم (ناشنوا) بوده و در مباحث قرآنی و معارف قرآنی شهرت جهانی داشته اند. (۱) دفتر فرهنگ معلولین به امید توان افزایی ناشنوایان درصدد برآمد تا مسابقه قرآن کریم برای آنان برگزار کند.

بالاخره پس از ده ماه تلاش و کوشش مسابقه قرآن کریم ویژه ناشنوایان در ۲۷ بهمن ماه ۱۳۹۶ در دفتر فرهنگ معلولین برگزار گردید. این مسابقه گویای نکات فراوان است. مهم ترین درسی که می توان از این مسابقه آموخت این است که ناشنوایان دارای استعدادها و توانایی های قابل توجه اند، اما متأسفانه تاکنون به آنان توجه درخور و شایسته نشده است. خود آنان هم باور کرده اند نمی توانند و با یأس و اضطراب زندگی می کنند. با اینکه در طول تاریخ خدمات و ابتکارات بزرگی داشته اند، برق را ادیسون اختراع کرد که ناشنوایی داشت. امروزه جهان بدون برق امکان پذیر و قابل تصور نیست. موسیقی دان، هنرمندان، نویسندگان، صنعتگران و کارآفرینان بزرگی از جامعه ناشنوایی ظهور کرده اند.

به هر حال ناشنوایان به لحاظ کمیت، جمعیت قابل توجه اند و بخش مهم از جامعه ایران را تشکیل می دهند، آموزش و پرورش و امور مدنی ناشنوایان زودتر از دیگر اقشار معلولین آغاز شد. اما اهتمام مدیریت جامعه به این قشر نسبت به دیگر قشرهای آسیب مند کمتر است. با اینکه برای نابینایی در سه دهه گذشته هر سال مسابقه قرآن بوده و دو سال است مسابقه بین المللی قرآن برای نابینایان برگزار شده است ولی برای ناشنوایان هیچ اقدامی نشده است. با اینکه چندین سال است، بسیاری از کشورها برای ناشنوایان مسابقه های مختلف فرهنگی و قرآنی برگزار کرده اند.

سازمان بهزیستی در شورای عالی قرآن، بودجه ای به قرآن بریل اختصاص داد و برای ترویج بریل و قرآن به خط بریل تلاش کرده است، اما برای زبان اشاره به ویژه در امور مذهبی و قرآنی اقدام خاصی صورت نگرفته است. برای بررسی جوانب مسابقه ناشنوایان، جلسه با معاونت فرهنگی اداره بهزیستی استان قم، حجت الاسلام آقای اکرامی و آقای عمادی برگزار شد و دفتر فرهنگ معلولین علاقه مند بود این مسابقه با مساعدت آن معاونت برگزار شود ولی به دلیلی که بر ما پوشیده است، بهزیستی خودش را کنار کشید. اما نخبگان ناشنوا و تشکل های ناشنوایی به میدان آمده و با تلاش های ایثارگرانه خود، نخستین مسابقه قرآنی ناشنوایان را خلق کردند.

ص: ۲۷۳

۱- . الاعلام زرکلی، ج ۴، ص ۲۰۹؛ ج ۷ ص ۱۴۵؛ ج ۲، ص ۱۵۲؛ دائره المعارف بزرگ اسلامی، ج ۹، ص ۲۶۵-۲۶۶؛ لغت نامه، دهخدا، ج ۲، ص ۲۳۹۸.

مسابقه قرآنی ناشنویان استان قم

قرآن کریم کتابی برای رستگاری، زندگی بهتر و آسایش بیشتر است؛
قرآن کریم از حقوق افراد دارای آسیب جسمی، ذهنی و اجتماعی حمایت کرده است؛
 قرآن کریم استفاده کنندگان **زبان اشاره** چون حضرت مریم و جناب زکریا را به عنوان الگو معرفی می‌نماید؛
مسابقه قرآنی راهی برای بی بردن به **حقایق قرآنی** و آگاهی بیشتر نسبت به آموزه‌ها و توصیه‌های سازنده قرآنی است؛

برای اولین بار، روز پنجشنبه ۲۸ دی ماه ۱۳۹۶، مسابقه قرآنی ناشنویان استان قم با شرایط زیر برگزار می‌گردد:

- افراد ناشنوا (فقد توانایی گفتاری و شنوایی) یا کم‌شنوای شدید در این مسابقه می‌توانند شرکت کنند. فتوکپی کارت شناسایی اداره بهزیستی یا گواهی یکی از تشکلهای ناشنوایی مستقر در شهر قم به منظور احراز و اثبات ناشنوایی لازم است.
- مسابقه به صورت کتبی است و پرسش‌ها از جزء سی‌ام قرآن کریم سوره نکاتر تا پایان قرآن و متن آن، جلد بیست و هفتم تفسیر نمونه از ص ۲۷۴ تا پایان همین جلد است.
- قبل از مسابقه و موقع ثبت نام یک نسخه کتاب تفسیر نمونه جلد ۲۷ به همه شرکت کنندگان تقدیم می‌گردد.
- سؤالات درباره فهم و درک معانی، تفسیر موضوعات، تشخیص درست واژه‌ها، ترجمه کلمات و شخصیت شناسی است.
- ۱۲ نفر افراد برتر، در سه رتبه (هر رتبه چهار نفر) در پایان جلسه مسابقه اعلام می‌شود و جوایز به صورت نقدی در همان جلسه پرداخت می‌گردد.
- به همه افراد شرکت کننده لوح گواهی شرکت در مسابقه تقدیم می‌گردد.
- اسامی همه شرکت کنندگان و افراد برتر همراه با زندگی‌نامه آنها در کتاب ویژه مسابقه منتشر خواهد شد. همچنین گزارش جامع از این مسابقه در کتاب و وب سایت‌های ویژه معلولان منتشر می‌شود.
- افراد شرکت کننده باید حداقل ۱۳ ساله (یعنی متولد ۱۳۸۳ و یا قبل آن) باشند و سقفی برای حداکثر سن منظور نشده است.

◆ زمان ثبت نام:
 ۲۰ مهر تا ۳۰ آذر ۱۳۹۶

◆ زمان برگزاری مسابقه:
 پنجشنبه ۲۸ دی ۱۳۹۶

◆ مدارک لازم جهت ثبت نام:
 - فتوکپی کارت شناسایی اداره بهزیستی یا گواهی از مؤسسه‌های ناشنوایی استان قم
 - فتوکپی کارت ملی
 - یک قطعه عکس ۳×۴

◆ مکان ثبت نام:
 دفتر فرهنگ معلولین (قم، بلوار محمد امین، خیابان گلستان، کوچه ۱۱، پلاک ۴)، ساعت ۸ صبح تا ۴ بعدازظهر

◆ جوایز:
 چهار سکه بهار آزادی و لوح تقدیر، به چهار نفر رتبه یکم
 چهار نیم سکه بهار آزادی و لوح تقدیر، به چهار نفر رتبه دوم
 چهار ربع سکه بهار آزادی و لوح تقدیر، به چهار نفر رتبه سوم
 تبصره: در هر رتبه اگر افراد بیش از چهار نفر باشند، چهار نفر با قید قرعه انتخاب می‌شوند.

◆ برگزار کنندگان و پشتیبانان:
 دفتر فرهنگ معلولین؛ مؤسسه نیکوکاری رعد الغدیر؛ مؤسسه رعد فاطمیه قم؛ کانون ناشنویان قم؛ هیأت مذهبی یا صاحب الزمان (عج)؛ مؤسسه ناشنویان وفاداران کربلا؛ مؤسسه آوای علم و ایمان مهرورزان

◆ ارتباط با دبیرخانه:
 خانم مریم قاسمی تلفن: ۰۲۵-۲۲۹۱۶۵۲۷-۲۲۹۱۶۵۲۷ تلگرام و پیام کوتاه: ۰۹۳۹۸۲۷۲۴۴۵
 آدرس: قم، بلوار محمد امین، خیابان گلستان، کوچه ۱۱، پلاک ۴، دفتر فرهنگ معلولین

ساعت ۱۴:۳۰ در سالن ها بسته و مراقبین توضیحات و نکات را بیان کردند. آنان این نکات را تذکر دادند:

- موبایل، کتاب، جزوه ممنوع و همه جمع آوری شد.

- نگاه به اطراف و کوچکترین اشاره و حرکت ممنوع است.

- تکلم و سخن گفتن ممنوع است.

- فقط یک جدول را علامت بزنند.

ساعت ۱۴:۴۰ مسابقه شروع شد.

از ساعت ۱۴:۵۵ اولین اوراق امتحانی رسید و مصححین در جایگاه ویژه خود به تصحیح مشغول شدند. هر برگه سه بار بررسی شد و در نهایت آقای محمودی به عنوان سر ناظر، نظارت و امضاء می کرد.

تا ساعت ۱۶:۱۰ کار تصحیح تمام و افرادی که رتبه های برتر را دریافت کرده بودند در سه فهرست و سه رتبه مشخص شدند. آیین نامه بارم بندی و رتبه بندی این مسابقه در آخر همین فصل می آید.

از ساعت ۱۶:۱۵ اختتامیه در سالن آمفی تئاتر شروع شد.

به اذعان کسانی که چندین دهه مراسم و جلسات و همایش های ناشنوایان را دیده بودند، این جلسه را بسیار با نظم و با تدبیر و بدون کوچکترین حاشیه توصیف کردند.

سخنرانی ها

سه نفر سخنران رسمی داشتیم و دبیر مسابقه (محمد نوری) هم گزارش برگزاری را از ابتدا تا انتها بیان نمود.

نخست آقای رضا محمودی از فعالان جامعه ناشنوایان و از مؤثرترین در فرهنگ ناشنوایی است که چندین دهه برای رشد و ارتقای ناشنوایان تلاش کرده است. او در سخنرانی خود گفت: مسابقه ای که امروز برگزار شد از هر جهت در زندگی و در فرهنگ و نوشت ناشنوایان مؤثر است. اینگونه برنامه ها به ناشنوایان شیوه مطالعه کردن را یاد می دهد و آنان را تشویق به مطالعه می کند و از این طریق دانش و مهارت ها را در آنها تثبیت می نماید.

از دفتر فرهنگ معلولین تشکر می کنم که به اینگونه اقدامات زیربنایی و اساسی می پردازد. اگر مدیریت این دفتر مثل بعضی از تشکل ها عافیت و راحت طلب بود، به سراغ پروژه های راحت می رفت، اما خودشان را به آب و آتش می زنند و هر سختی را تحمل می نمایند تا جامعه هدف پیشرفت کند. لازم است از آقای محمد نوری تشکر کنم که این جشن را به خوبی اداره کرد.

آنگاه آقای دکتر سلیقه به ایراد سخنرانی پرداخت. آمار ناشنوایان استان را بیان کرد. و از برگزارکنندگان رخدادهای اولین مسابقه قرآنی ناشنوایان تقدیر و تشکر نمود و درباره ارتقای فرهنگ ناشنوایان نکاتی را بیان کرد.

سپس حجت الاسلام و المسلمین آقای محمدعلی کوشا به عنوان نماینده بیت آیت الله العظمی سیستانی و نماینده حجت الاسلام و المسلمین آقای شهرستانی پشت تربیون قرار گرفت و درباره اهمیت ناشنوایان در قرآن سخن گفت و خدمات این بیت و اقدامات جناب آقای شهرستانی در سراسر جهان را بی نظیر خواند. او گفت:

بر اساس قرآن در قصه حضرت زکریا، زکریا مأمور شد باز زبان اشاره با مردم ارتباط داشته باشد و این را به عنوان آیت خداوند می شمارد از این رو زبان اشاره مورد تأیید خداوند است.

خداوند در آیه ۱۰ از سوره مریم می فرماید:

قال رب اجعل لی آیه قال آیتک الاتکلم الناس ثلاث لیل سوياً

زکریا عرض کرد پروردگارا آیه و نشانه ای برای من قرار ده؛ فرمود نشانه تو این است که سه شبانه روز با مردم تکلم نکنی و با اشاره خواسته های خود را تفهیم کنی چون در سوره آل عمران آیه ۴۱ می فرماید:

قال رب اجعل لی آیه قال آیتک الا تکلم الناس ثلاثه ایام الا رمزاً.

حضرت زکریا پیرمرد شده بود و خداوند به او بشارت داد که صاحب فرزندی به نام یحیی خواهی شد. چون زکریا از خداوند درخواست فرزند کرده بود:

یا زکریا إنا نبشرك بغلام اسمه یحیی لم نجعل له من قبل سمياً (سوره مریم، آیه ۷): «ای زکریا ما تو را بشارت به فرزندی می دهیم که نامش یحیی است و پیش از او همنامی برایش قرار ندادیم».

ضمناً از جمله اخیر، استفاده می شود: نام مزبور نام بی سابقه ای بوده است.

همان طور که از آیات گذشته استفاده شد، تقاضای تولد یحیی بعد از مشاهده پیشرفت های سریع معنوی مریم به وسیله زکریا انجام شد.

زکریا تعجب می کند که با اینکه خودش پیرمرد و همسرش نازا و پیرزن است چگونه صاحب فرزند خواهد شد و به خدا می گوید آیا می شود به من آیه و نشانه ای نشان دهی که مطمئن شوم.

قال رب اجعل لی آیه قال آیتک الا تکلم الناس ثلاثه ایام الا رمزاً و اذکر ربک کثیراً و سبح بالعشی و الایبار (سوره مریم، آیه ۴۱)

ترجمه:

(زکریا) عرض کرد: «پروردگارا! نشانه ای برای من قرار ده!» گفت: «نشانه تو آن است که سه روز، جز به اشاره و رمز، با مردم سخن نخواهی گفت. (و زبان تو، از کار می افتد). پروردگار خود را بسیار یاد کن! و به هنگام صبح و شام، او را تسبیح بگو!

سخن از زکریا علیه السلام و درخواست فرزندی از سوی او از پیشگاه خدا و بشارت به تولد یحیی علیه السلام بود.

در اینجا زکریا از خداوند تقاضای نشانه ای بر این بشارت بزرگ می کند و چنان که گفتیم، نه به خاطر عدم اعتماد بر وعده های الهی، بلکه، برای تأکید بیشتر و این که ایمان او به این مطلب ایمان شهودی گردد، تا قلبش ملامت از اطمینان شود، همان گونه که ابراهیم خلیل علیه السلام

تقاضای مشاهده صحنه معاد برای آرامش هر چه بیشتر قلب می نمود.

زکریا عرضه داشت: «پروردگارا! نشانه ای برای من قرار ده!» (قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً).

در پاسخ، خداوند به او «گفت: نشانه تو آن است که سه روز با مردم جز به اشاره و رمز، سخن نخواهی گفت» و زبان تو بدون هیچ عیب و علت برای گفتگوی با مردم از کار می افتد (قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا).

«ولی پروردگار خود را (به شکرانه این نعمت) بسیار یاد کن و هنگام شب و صبحگاهان او را تسبیح گوی!» (وَ اذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ).

از این جمله، استفاده می شود در حالی که زبان او به طور موقت، برای سخن گفتن با مردم از کار افتاده بود، قادر بر تسبیح و ذکر خدا بود، تا هم وظیفه شکرگزاری را نسبت به این موهبت عظیم که خدا به او عنایت کرده بود، انجام دهد و هم نشانه روشنی از خداوند بزرگ بر گشودن موضوعات بسته باشد.

یا به تعبیر دیگر، بریدن از مردم و پیوستن به حق در این سه روز، او را به خدا نزدیک تر کند و آیت و نشانه روشنی از قدرت خدا باشد. (۱)

«رَمْرًا» اشاره کردن یا شاره کردن با لب ها را گویند، به صدای آهسته نیز «رَمْرًا» گفته می شود، این واژه در گفتگوهای معمولی، معنی وسیع تری پیدا کرده و به هر سخن و اشاره و نشانه ای که مطلبی را مخفیانه یا به طور غیر صریح، برساند، رمز می گویند.

به هر حال، خداوند درخواست زکریا را پذیرفت و سه شبانه روز زبان او بدون هیچ عامل طبیعی از سخن گفتن با مردم باز ماند، در حالی که به ذکر خدا مترنم بود.

این وضع عجیب، نشانه ای از قدرت پروردگار بر همه چیز بود، خدایی که می تواند زبان بسته را به هنگام ذکرش بگشاید، قادر است از رحم عقیم و بسته، فرزندی با ایمان که مظهر یاد پروردگار باشد، به وجود آورد، و از اینجا رابطه این نشانه با آنچه زکریا می خواست، روشن می شود.

در تفسیر نمونه این پرسش را مطرح کرده است:

در اینجا سؤالی پیش می آید که: آیا بسته شدن زبان پیامبر، با مقام نبوت و وظیفه تبلیغی او سازگار است؟ به عبارت دیگر آیا پیامبر می تواند ناشنوا باشد و تکلم نداشته باشد و با اشاره با مردم تبلیغ کند.

پاسخ این سؤال، چندان مشکل نیست؛ زیرا این موضوع، در صورتی با وظیفه نبوت سازگار نمی باشد که طولانی باشد، اما برای یک مدت کوتاه، مدتی که پیامبر می تواند در آن مدت از قوم و جمعیت خود غایب گردد، و به عبادت خدا بپردازد مانعی نخواهد داشت.

به علاوه در همین مدت او می توانست با ایماء و اشاره مطالب لازم را به اطلاع آنها برساند و یا با تلاوت آیات پروردگار، که ذکر خدا محسوب می شد، حقایق را به آنها تفهیم کند و اتفاقاً همین کار را

ص: ۲۷۷

۱- این احتمال نیز وجود دارد که چون «ذکر» توجه درونی است و «ورد» جنبه لسانی دارد، در اینجا مأمور به توجه و یاد خدا در دل بوده باشد.

کرد و با اشاره، مردم را به ذکر خداوند هدایت نمود!

بهرحال زبان اشاره به عنوان اصلی ترین وسیله ارتباطی ناشنویان در قرآن در داستان حضرت زکریا و داستان حضرت مریم آمده و به نیکی از زبان اشاره یاد شده است.

متأسفانه می شنویم که برخی مسئولین رفتار خوبی با زبان اشاره ندارند و در گسترش آن تلاش نمی کنند. باید به اینان گفت قرآن کریم زبان اشاره و به حضرت زکریا می گوید این آیه الهی است. یعنی شما ناشنویان که با زبان اشاره خواسته های خود را از بیان می کنید با آیه الهی سر و کار دارید.

آقای محمد نوری و همکارانشان که این مراسم را به زیبایی برگزار کردند، تشکر می کنم. نیز از دکتر سلیقه و مسئولین استان قم.

در پایان آقای محمد نوری به عنوان دبیر علمی و اجرایی این رخداد بزرگ، گزارشی عرضه کرد و از حضرت آیت الله شهرستانی و از همه مسئولین محترم استان و کشور و نیز تشکل های ناشنویان، مراقبین، مصححین، داوران و شرکت کنندگان تشکر نمود. به ویژه از حضرت حجت الاسلام والمسلمین آقای کوشا تشکر خاص نمود. آنگاه رؤسا و داوران آماده شدند تا با اعلام اسامی هدایا را تقدیم کنند. در پایان عکس های یادگاری گرفته شد و ختم جلسه اعلام گردید.

اعلام جوایز و اعطای جوایز

مجری اعلام کرد آقایان سلیقه، کوشا، لاجوردی، خانم قاری به منظور تقدیم جوایز تشریف بیاورند. افرادی که حایز رتبه های اول شدند و سکه بهار آزادی دریافت کردند، عبارت اند از:

رتبه

اول (دارای نمره ۸۱ تا ۱۰۰)

۱- رقیه نیک سیرت انرجان

۲- محبوبه سادات میر ابوطالبی رکن آبادی

۳- طیبه حسن زاده اصفهانی

لازم به توضیح است سه نفر بیشتر این رتبه را دریافت نکردند.

رتبه

دوم (دارای نمره ۶۰ تا ۸۰)

۱- محمد محسن حاجیلو

۲- علیرضا اسماعیلی

۳- حامد طاهری طجر

۴- امیر باباخانی

رتبه

سوم (دارای نمره ۴۱ تا ۶۰)

۱- علیرضا خانزاده

ص: ۲۷۸

۲- محمدرضا میرحائری

۳- ریحانه عرب زاد

۴- حوریه محمدی خواجه غیائی

آیین نامه رتبه بندی

ناشنویان به دلیل نداشتن حس گویایی و شنیداری، نمی توانند به راحتی با آحاد مردم ارتباط برقرار کنند و تعلیم و تعلم آنان هم با مشکلاتی مواجه است. به همین دلیل برگزاری مسابقه هم برای آنان مشکل تر است. از این رو تلاش شد از همه تجارب گذشته استفاده شود تا مسابقه ای فاخر برگزار شود.

۱- به دستور و پیشنهاد جناب حجت الاسلام والمسلمین سیدجواد شهرستانی، قرار است سه رتبه برای متسابقین تعیین شود: رتبه یک، رتبه دو و رتبه سه.

۲- پنجاه سؤال به روش تستی (چهار گزینه ای) از کتاب مورد نظر استخراج شده است.

۳- هر سؤال دو نمره و در مجموع یکصد نمره، حدّ پر نمرات است.

۴- نمرات ۴۱ تا ۶۰ رتبه سه؛ ۶۱ تا ۸۰ رتبه دو؛ ۸۱ تا ۱۰۰ رتبه یکم است.

۵- برای هر رتبه چهار سکه در نظر گرفته شده است، رتبه یکم سکه کامل بهار آزادی، رتبه دوم نیم سکه بهار آزادی و بالاخره رتبه سوم ربع سکه بهار آزادی را دریافت خواهند کرد.

۶- چهار نفر از متسابقین که رتبه یکم را کسب می کنند، چهار عدد سکه کامل بهار آزادی تقدیم خواهد شد. چهار نفر که رتبه دوم را کسب کنند، چهار عدد نیم سکه تقدیم می گردد و چهار نفری که رتبه سوم را کسب کنند، چهار قطعه ربع سکه تقدیم می گردد. مجموع جوایز و ۱۲ سکه ارزشی معادل ۱۲ میلیون تومان دارد.

۷- متسابقین نمی توانند از یک رتبه به رتبه بالاتر بروند. مثلاً در رتبه یکم کسی رتبه نیاورده ولی در رتبه دوم ۶ نفر رتبه آورده اند، دو نفر از آنان نمی توانند به حساب ورود به رتبه یک، سکه دریافت کنند.

۸- اما به صورت نزولی متسابقین می توانند به رتبه های پایین تر منتقل شوند به شرط اینکه در رتبه پایین متسابق نباشد. مثلاً اگر ۶ نفر رتبه یک کسب کردند و در رتبه دو کسی نبود یا کمتر بودند از رتبه یک به دو امکان پذیر است.

۹- در صورتی که هر رتبه چهار نفر یا بیشتر رتبه آورده باشند امکان جابجایی نیست.

۱۰- در هر رتبه اگر متسابقین از چهار نفر بیشتر شوند، به ترتیب برتری نمرات افراد تعیین می شوند اما اگر در چند نفر نمره یکسان کسب کنند، قرعه کشی خواهد شد.

۱۱- اوراق پس از اتمام مسابقه تصحیح و جوایز اعطاء می شود.

۱۲- در جلسه امتحان هر فردی تقلب نماید و به هر دلیل نظم جلسه را بر هم زند از جلسه اخراج خواهد شد.

۱۳- مسئولین تشکل ها و افرادی که در یک سال گذشته به هر عنوان در جلسات برنامه ریزی مسابقه شرکت داشته اند، نمی توانند در امتحان شرکت کنند.

۱۴- این مسابقه در دفتر فرهنگ معلولین و با حضور تشکل های معلولین و رؤسا و نمایندگان بهزیستی اجرا می شود.

۱۵- علاوه بر سکه به افراد برتر، به همه متسابقین یک جلد کتاب مسابقه و یک برگ گواهی شرکت در مسابقه با امضاء رئیس اداره کل بهزیستی استان قم و دفتر فرهنگ معلولین اعطاء می گردد.

۱۶- نام و زندگی نامه همه متسابقین در کتاب گزارش مسابقه ثبت می گردد تا به جهان معرفی شوند.

اعطای گواهی

چهار نوع گواهی به افراد مختلف اعطاء گردد:

۱- به همه متسابقین اعم از مردود یا قبول شدگان گواهی حضور در مسابقه قرآنی با امضاء ریاست بهزیستی و مدیر دفتر فرهنگ معلولین تقدیم شد.

۲- به همه افراد و مؤسساتی که در این مسابقه همکاری داشتند تقدیرنامه اعطا گردید.

۳- به افرادی که رتبه آورده بودند و توانستند در سه رتبه حداکثر نمرات را بیاورند، گواهی احراز رتبه تقدیم گردید.

۴- بالاخره به نماینده جناب آیت الله سیدجواد شهرستانی و به رئیس اداره کل بهزیستی استان قم و معاون توانبخشی اداره کل بهزیستی استان قم لوح تقدیر اهداء شد.

تندیس

تندیس مسابقه که گویای ابعاد و رویکرد این مسابقه است به شکل زیر به افراد برتر و مسئولین برتر اعطا گردید.

بیانیه نهایی

نخستین مسابقه قرآنی ناشنوایان در ۲۸ بهمن ۹۶ برگزار شد؛ پس از اجرای مسابقه هیئت داوران و مصححین اوراق را تصحیح و اختتامیه با حضور نماینده دفتر حضرت آیت الله العظمی سیستانی، مسئولین محترم بهزیستی استان قم و تشکل های ناشنوایان برگزار گردید و به افراد برتر سکه بهار آزادی اعطا گردید.

این مسابقه در کمال متانت و نظم که نشان دهنده فرهنگ عالی و مدنیت ناشنوایان است برگزار گردید. لازم است از جناب

تصویر

آیت الله حاج سید جواد شهرستانی که همیشه حامی و مشوق پیشرفت عزیزان دارای معلولیت بوده اند تشکر نماییم. ایشان در یک سال اخیر همه نواقص و خلأهای این رخداد بزرگ را جبران و بهترین جوایز را برای متسابقین در نظر گرفتند.

همچنین از حاج علاءالدین نجف که همواره یار و یاور عزیزان معلول بوده اند تشکر نموده و آرزوی قلبی برای سلامتی و موفقیت ایشان می نمایم.

رئیس محترم اداره کل بهزیستی استان قم دکتر سید رضا سلیقه و معاونان محترم ایشان به ویژه آقایان مقدم و اکرامی که در همه شرایط در رفع مشکلات این مسابقه کوشیدند، سزاوار تشکر می باشند؛ از مسئولین تشکل های معلولین، از هیئت داوران و سر داور این مسابقه آقای رضا محمودی، از ناظران و مراقبین که بعضاً از تهران تشریف آوردند تا در کنار متسابقین حاضر باشند چون مهندس علی سلطان زاده مدیر مؤسسه رعدالغدیر و دکتر زهره قاری و در پایان از خود متسابقین متشکر هستیم. شما رخداد تاریخی بزرگی را آغازگر شدید و امیدواریم این حرکت هر سال ادامه پیدا کند و سراسر ایران را پوشش دهد؛ سپس به صورت مسابقه جهانی برگزار شود و همه ناشنوایان جهان به این روش، در ترویج قرآن کریم مشارکت نمایند.

دفتر فرهنگ معلولین

۲۷ بهمن ۱۳۹۶

تصویر

ISNA PHOTO
Ahmad Zohrabi

ISNA PHOTO
Ahmad Zohrabi

ISNA PHOTO
Ahmad Zohrabi

به اجمال برخی از فعالیت های مستمر این دفتر در عرصه قرآن و حدیث را می آورم. تفصیل این فعالیت ها در کتاب کارنمای پنج ساله آمده است.

راهنمای پایان نامه و تحقیق

به پایان نامه ها و تحقیقات در موضوعات قرآن و حدیث و عترت امتیاز داده و تلاش می کنیم آنان را جذب کنیم. به شرط اینکه با گرایش معلولیتی تألیف شده باشد یا توسط یک فرد دارای معلولیت تألیف شده باشد.

کتابخانه، آرشیو و بانک اطلاعات

تلاش کرده ایم منابع مورد نیاز برای پژوهش های قرآنی را جمع آوری کنیم و رایگان در اختیار معلولین قرار دهیم. تاکنون چند میلیارد تومان، خدمات و محصولات قرآنی در سراسر ایران در اختیار مراکز معلولیتی گذاشته ایم، تا نیازهای معلولین مراجعه کننده برآورده شده است.

کارگاه ها و نشست ها

در موضوعات مختلف قرآنی و عترتی، هر سال چندین کارگاه و نشست برگزار می کنیم. که گزارش آن روی سایت دفتر یا در کتاب کارنما آمده است.

- اسحاق پیامبر هدیه الهی، محمد نوری، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۹۲
- بحار الانوار، محمدباقر مجلسی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۲
- تحف العقول، ابن شعبه، الترجمة احمد جنتی، تهران، ۱۳۸۷
- ترجمه تفسیر المیزان، سید محمدحسین طباطبائی، ترجمه سید محمدباقر موسوی همدانی، قم، اسلامی، ۱۳۸۴.
- تفسیر نمونه، جمعی از نویسندگان، زیر نظر آیت الله مکارم شیرازی، قم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۴
- تناسق الدرر فی تناسب السور، جلال الدین سیوطی، به کوشش درویش، دمشق، دارالکتب العربی، ۱۴۰۴ق.
- جشن رمضان ۱۳۹۴، زیر نظر اصغر امیرنیا، تهران، معاونت قرآن و عترت، ۱۳۹۴.
- حضرت شعیب پیامبر جامعه ساز، محمد نوری، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۹۴
- دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی، بهاءالدین خرمشاهی، تهران، ۱۳۸۱
- دائرةالمعارف تشیع، تهران، محبی، ۱۳۸۱
- دائرةالمعارف قرآن کریم، قم، مرکز فرهنگ و معارف قرآن بوستان کتاب، ۱۳۸۹.
- الرسائل و المقالات، سید جمال الدین الحسینی، به کوشش سید هادی خسرو شاهی، تهران، الشروق، ۱۳۷۹.
- صبر ایوب: ایوب نبی اسوه معلولین، خدیجه صفی زاده، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۶۳
- الفرقان فی تفسیر القرآن، محمد صادقی، قم و بیروت، شکرانه و الامیره، ۲۰۱۳م.
- فرهنگ بزرگ جامع نوین، احمد سیاح، تهران.
- فرهنگنامه نخبگان نابینای قرآنی، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۹۵.
- فعالیت های قرآنی جامعه معلولان، محمد نوری، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۹۵.
- فهرس الموضوعات الکتائیه، قاهره، دارالثقافه، ۱۹۹۸م.
- قاموس کتاب مقدس، مسترهاکس، تهران، اساطیر، ۱۳۷۵.
- قیام حسینی تا اربعین حسینی و حضور متعهدانه معلولان، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۹۵.
- کارنامه قرآنی ۲۵ ساله، زیر نظر برزین ضرغامی، تهران، مبین، ۱۳۸۲.

کارنمای پنج ساله، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۹۶.

کتاب مقدس، ترجمه فارسی، بی جا، انجمن پخش کتب مقدس، ۱۹۶۹م.

کنز العمال، هندی، بیروت، ۲۰۰۲م.

گزارش تفصیلی ۲۵ نمایشگاه قرآن، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۲.

مجله توان نامه، شماره های مختلف

مجمع البحرين، فخرالدین الطریحی، تهران، مکتبه المرتضوی، ۱۳۶۲

مجمع البیان، طبرسی، تهران، ۱۳۶۸.

مسند الامام الشہید، عزیزالله عطاردی، تهران، نشر عطارد، ۱۳۹۱.

معلولیت از دیدگاه معصومین، عباس خاک، قم، نشر خاکیان، ۱۳۸۹.

منشور حقوق معلولان، محمد نوری، قم، دفتر فرهنگ معلولین، ۱۳۹۴.

نهج الفصاحه، به کوشش فاضل، تهران، ۱۳۵۴

الوحده الموضوعیه فی القرآن، محمد محمود حجازی، قاهره، دارالکتب الحدیثه، ۱۳۹۰ق.

ص: ۲۹۱

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
 ۲. ارتباط با مراکز هم سو
 ۳. پرهیز از موازی کاری
 ۴. صرفا ارائه محتوای علمی
 ۵. ذکر منابع نشر
- بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و ...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

